

DNR 2025

TOELICHTING BIJ

DE NIEUWE REGELING

**Rechtsverhouding
opdrachtgever – architect/ ingenieur**

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding bij de regeling | 4

- 1.1 Achtergrond | 4
- 1.2 Verdere ontwikkeling tot DNR2025 | 4
- 1.3 Toepassing | 4
- 1.4 Praktisch gebruik | 5

2 Algemene opmerkingen bij gebruik DNR2025 | 6

- 2.1 De algemene voorwaarden: de Rechtsverhouding opdrachtgever – adviseur DNR2025 | 6
- 2.2 Modelovereenkomst | 6
- 2.3 Standaardtaakbeschrijving | 6

3 Opmerkingen bij de toelichting bij artikelen van DNR2025 | 7

- 3.1 Status van deze toelichting | 7
- 3.2 Doel van de toelichting | 7
- 3.3 Geen vervanging van de regeling | 7
- 3.4 Leestips | 7

4 Totstandkoming overeenkomst van opdracht - vooroverleg tussen partijen | 8

5 Toepassing van de regeling - terhandstelling | 10

- 5.1 Toepasselijkheid | 10
- 5.2 Stappen - toepasselijk verklaren van algemene voorwaarden | 10
- 5.3 Vernietigbaarheid | 11

6 Informatieplicht architecten | 12

7 Vastlegging van de opdracht | 13

- 7.1 Opstellen van de opdracht | 13
- 7.2 Vastlegging en bewijs | 13

8 Toelichting per artikel van DNR2025 | 14

Artikel 1.1	14	Artikel 9.1	79	Artikel 16.1	135
Artikel 2.1	20	Artikel 9.2	81	Artikel 16.2	136
Artikel 2.2	23	Artikel 9.3	83	Artikel 17.1	137
Artikel 3.1	25	Artikel 10.1	85	Artikelen 17.2, 17.3	138
Artikel 3.2	27	Artikel 10.2	86	Artikel 17.4	139
Artikel 3.3	29	Artikel 10.3	87	Artikel 17.5	141
Artikel 3.4	31	Artikel 10.4	89	Artikel 17.6	143
Artikel 3.5	32	Artikel 10.5	91	Artikel 17.7	144
Artikel 3.6	34	Artikel 10.6	93	Artikel 18.1	146
Artikel 4.1	36	Artikel 11.1	94	Artikel 18.2	147
Artikel 4.2	38	Artikel 11.2	96	Artikel 18.3	149
Artikel 4.3	40	Artikel 12.1	98	Artikel 18.4	150
Artikel 4.4	42	Artikel 12.2	100	Artikel 18.5	151
Artikel 4.5	43	Artikelen 13.1, 13.2, 13.3	101	Artikel 18.6	152
Artikel 4.6	46	Artikel 13.4	103	Artikel 18.7	154
Artikel 5.1	47	Artikel 13.5	104	Artikel 18.8	155
Artikel 5.2	49	Artikel 13.6	106	Artikel 18.9	156
Artikel 5.3	51	Artikel 13.7	107	Artikel 18.10	157
Artikel 5.4	53	Artikel 13.8	109	Artikel 19.1	158
Artikel 5.5	54	Artikelen 14.1, 14.2	111	Artikel 19.2	160
Artikel 5.6	55	Artikel 14.3	114	Artikel 19.3	162
Artikel 6.1	57	Artikel 14.4	115	Artikel 19.4	164
Artikel 6.2	59	Artikel 14.5	116	Artikel 19.5	165
Artikel 6.3	60	Artikel 14.6	119	Artikel 20.1	167
Artikel 7.1	62	Artikel 14.7	121	Artikel 20.2	170
Artikel 7.2	65	Artikel 14.8	124	Artikel 20.3	171
Artikel 7.3	68	Artikel 14.9	126	Artikel 21.1	173
Artikel 7.4	70	Artikel 14.10	127	Artikel 21.2	175
Artikel 8.1	72	Artikel 14.11	128	Artikel 22.1	177
Artikel 8.2	74	Artikel 14.12	130	Artikelen 22.2, 22.3	178
Artikel 8.3	75	Artikel 15.1	131	Artikel 22.4	180
Artikel 8.4	78	Artikel 15.2	133	Artikel 22.5	182

1.1 Achtergrond

Eind 2000 namen de Bond van Nederlandse Architecten (BNA) en de toenmalige Organisatie van advies- en ingenieursbureaus (ONRI, nu NLingenieurs) het initiatief om een uniforme regeling te ontwikkelen voor de relatie tussen opdrachtgever en adviseur.

De aanleiding was de groeiende samenwerking tussen ontwerp-, advies- en managementdisciplines in de bouw, die steeds eerder in het proces gezamenlijk tot geïntegreerde ontwerpen kwamen. Ook buiten de bouwsector, bijvoorbeeld in de industrie-, infrastructuur- en milieusector, werd het belang van een gezamenlijke regeling onderkend.

Tot die tijd werden opdrachten voor architecten meestal gebaseerd op de SR 1997 en voor raadgevend ingenieurs op de RVOI 2001. Er was behoefte aan één vervangende regeling voor beide contractvormen.

De regeling werd in 2005 vastgesteld als DNR 2005 en in 2011 herzien tot DNR 2011, met verbeterde formuleringen en een aangepast aansprakelijkheidsregime. In 2013 volgde een beperkte aanpassing.

1.2 Verdere ontwikkeling tot DNR2025

In 2025 is de regeling opnieuw gemoderniseerd en vastgesteld als DNR2025. Deze versie sluit beter aan bij de huidige praktijk, nieuwe wet- en regelgeving en de digitalisering binnen de sector.

De vernieuwde DNR is tot stand gekomen na consultatie van leden van BNA en van NLingenieurs, experts in de bouwsector en ander belanghebbenden.

Opdrachtgevers maakten steeds vaker afwijkingen op de regeling. Dat maakt contractvorming omslachtig en tijdrovend voor zowel de adviseur als de opdrachtgever. Met DNR2025 is een regeling vormgegeven die sneller wordt geaccepteerd door de samenwerkende partijen, de noodzaak voor afwijkingen wegneemt en daarmee het afsluiten van contracten vergemakkelijkt.

1.3 Toepassing

De regeling is bedoeld voor overeenkomsten tussen opdrachtgevers en adviseurs die ontwerpende en adviserende taken uitvoeren.

De opdrachtgever kan zowel de initiator van een project zijn als een opdrachtnemer die onder andere contractvormen (zoals UAV-GC 2005) werkt en derden inschakelt.

Voor nadere toelichting op de relatie tussen UAV-GC opdrachtnemers en adviseurs wordt verwezen naar de publicatie Leidraad Geïntegreerde contracten van BNA en NLingenieurs.

1.4

Praktisch gebruik

De regeling is vrij beschikbaar voor gebruik in overeenkomsten. Voor ander gebruik is toestemming van BNA en NLingenieurs vereist.

Een pdf is te downloaden via www.bna.nl en www.nlingenieurs.nl.

Leden kunnen een gedrukte versie tegen gereduceerd tarief aanschaffen; voor niet-leden is deze tegen regulier tarief beschikbaar.

Het auteursrecht berust gezamenlijk bij BNA en NLingenieurs.

De DNR2025 vormt daarmee de actuele standaard voor de contractuele relatie tussen opdrachtgevers en adviseurs in de ontwerp- en bouwsector.

2.1 De algemene voorwaarden: de Rechtsverhouding opdrachtgever – adviseur DNR2025

DNR2025 is een set algemene voorwaarden die voor iedere opdracht in ongewijzigde vorm kan worden gebruikt. De regeling vormt een samenhangend geheel en het is aan te raden deze volledig onderdeel te maken van de overeenkomst tussen partijen.

Let op: DNR2025 regelt uitsluitend de contractuele relatie tussen opdrachtgever en adviseur. Als een adviseur schade veroorzaakt aan een derde, bijvoorbeeld een toevallige passant bij een bouwproject, valt deze situatie buiten DNR2025. In dat geval kan de passant de adviseur aanspreken op grond van onrechtmatige daad (artikel 6:162 BW).

2.2 Modelovereenkomst

DNR2025 wordt vergezeld door een model voor een overeenkomst van opdracht (de Modelovereenkomst): een gestandaardiseerde overeenkomst van opdracht waarin partijen concrete afspraken vastleggen voor de specifieke opdracht. De Modelovereenkomst bevat onderwerpen waaruit partijen kunnen kiezen en vormt een praktisch hulpmiddel om ervoor te zorgen dat geen belangrijke punten worden vergeten. Het gebruik ervan wordt sterk aanbevolen.

2.3 Standaardtaakbeschrijving

Naast de algemene voorwaarden en de Modelovereenkomst is er de Standaardtaakbeschrijving van 2014 (en de bèta-versie van 2025) (STB). De STB is een handig hulpmiddel om de inhoud van de opdracht verder te omschrijven. Met behulp van de STB kan u specificeren welke taken moeten worden uitgevoerd. Partijen kunnen zelf werkzaamheden toevoegen of bepaalde taken nader uitwerken. De STB biedt ook de mogelijkheid om een taakverdelingsoverzicht te maken, waarin de verdeling van de werkzaamheden onder de betrokkenen bij het project inzichtelijk wordt gemaakt. De STB kan worden toegepast in samenhang met DNR2025 en de Modelovereenkomst. Het gebruik van de STB wordt aangeraden, omdat het helderheid geeft over de verdeling van werkzaamheden tussen alle betrokken partijen.

3.1 Status van deze toelichting

Deze toelichting is bedoeld als hulpmiddel bij het lezen en begrijpen van DNR2025. De regeling bevat de afspraken die gelden tussen de adviseur en de opdrachtgever en vormt samen met de overeenkomst van opdracht het juridisch kader van de samenwerking.

Deze toelichting is dus een leeswijzer, geen juridisch advies. Ze helpt bij de interpretatie van de regeling, maar kan niet in de plaats treden van de tekst zelf of van professioneel juridisch advies in specifieke situaties. De toelichting verduidelijkt bepalingen en bevat voorbeelden, maar vult de regeling niet aan. De toelichting maakt geen formeel onderdeel uit van de DNR2025.

3.2 Doel van de toelichting

De toelichting geeft achtergrondinformatie en verduidelijking bij de afzonderlijke bepalingen. Ze helpt u om beter te begrijpen waarom bepaalde afspraken zijn opgenomen en hoe deze in de praktijk werken. De toelichting biedt context, voorbeelden en verwijzingen naar relevante wetgeving.

3.3 Geen vervanging van de regeling

Het is belangrijk om te benadrukken dat de toelichting niet allesomvattend is. Ze behandelt de belangrijkste punten, maar kan nooit alle mogelijke situaties, uitzonderingen of juridische details omvatten.

De tekst van de regeling is altijd leidend. Als er tegenstrijdigheid is tussen de regeling en deze toelichting, prevaleert de regeling.

Voor bindende afspraken moet altijd worden uitgegaan van de bepalingen in de regeling zelf.

3.4 Leestips

Lees eerst de regeling zelf, zodat u een overzicht krijgt van de afspraken. Gebruik deze toelichting vervolgens om de achtergrond en praktische betekenis van de bepalingen beter te begrijpen.

Let op dat de toelichting soms voorbeelden geeft die illustratief zijn, maar geen uitputtende opsomming van alle mogelijke gevallen.

TOTSTANDKOMING OVEREENKOMST VAN OPDRACHT - VOOROVERLEG TUSSEN PARTIJEN

Voordat de overeenkomst van opdracht tot stand komt dienen partijen overleg te hebben over onder meer de onderwerpen die in deze paragraaf staan opgesomd. De lijst is niet limitatief en dient als hulpmiddel. De meeste onderwerpen komen terug in de Modelovereenkomst, waarin zij concreet kunnen worden vastgelegd.

Veel onderwerpen zullen op initiatief van de adviseur moeten worden besproken. Een voorbeeld zijn de bijkomende kosten. In dat verband rust een zwaardere verplichting op de adviseur als de opdrachtgever een consument is. Immers, in de rechtspraak worden als gevolg van de Europese Richtlijn Consumentenrechten 2011/83/EU nadere eisen gesteld betreffende de prijs van het werk aan de adviseur die contracteert met een particuliere opdrachtgever. De consument moet vóór de sluiting van de overeenkomst door de dienstverlener geïnformeerd worden over de prijs van het werk. Een consument moet in staat worden gesteld op basis van volledige informatie te besluiten om een overeenkomst al dan niet aan te gaan. Afspraken die enkel en alleen zijn gebaseerd op een uurtarief, voldoen niet aan dit vereiste.

Werkzaamheden en gegevens

- de inhoud en omvang van de werkzaamheden van de adviseur;
- de gegevens die de opdrachtgever aanlevert (waaronder het programma van eisen), welke gegevens dit zijn en wanneer deze beschikbaar worden gesteld;
- de derdenadviseurs die door de opdrachtgever worden ingeschakeld en hun werkzaamheden;
- de concrete resultaten van de opdracht.

Planning en fasering

- het tijdschema voor de uitvoering van (delen van) de opdracht;
- de fasering van de opdracht.

Vertegenwoordiging

- het eventuele optreden van de adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever, inclusief duur en omvang van de bevoegdheid;
- de aanwijzing van de natuurlijke persoon die de opdrachtgever vertegenwoordigt en de omvang van diens bevoegdheid.

Regelgeving, constructieve veiligheid en kwaliteitszorg

- de bijzondere publiek- en privaatrechtelijke regelgeving waarmee rekening moet worden gehouden en de verplichtingen die de adviseur hierover op zich neemt;
- de regeling van constructieve veiligheid en kwaliteitszorg.

Kosten en betalingsafspraken

- het geraamde bedrag aan uitvoeringskosten;
- de wijze van vaststelling van de advieskosten, de toerekening daarvan aan fasen en het betalingsschema;
- een raming van de advieskosten per fase;
- afspraken over tariefwijzigingen en indexering;
- de aard en omvang van bijkomende kosten.

Informatie en documenten

- de wijze en frequentie van overleg en informatie-uitwisseling tussen partijen en met derdenadviseurs;
- de vorm, het aantal en de voorwaarden voor het verstrekken van documenten.

Verzekering en aansprakelijkheid

- de werkzaamheden die onder de beroepsaansprakelijkheidsverzekering vallen;
- de omvang van de schadevergoeding;
 - Artikel 14.9 DNR bepaalt dat partijen een keuze maken tussen twee niveaus van aansprakelijkheid:
 - éénmaal de advieskosten (maximaal €1.000.000), of
 - driemaal de advieskosten (maximaal €2.500.000).
 - Deze keuze is opgenomen in de Modelovereenkomst.
- de toepasselijke wettelijke rente (artikel 6:119 of 6:119a BW).

Onzekerheden bij aanvang

de aanpak van onderwerpen die bij het sluiten van de opdracht nog niet kunnen worden vastgesteld.

5.1 Toepasselijkheid

DNR2025 is als algemene voorwaarden alleen van toepassing als zij door de adviseur is aangeboden én door de opdrachtgever is aanvaard. De regeling is vernietigbaar als de opdrachtgever niet vóór of bij het sluiten van de overeenkomst van opdracht een redelijke mogelijkheid is geboden om er kennis van te nemen (artikelen 6:233 en 6:234 BW).

Zie ook de toelichting bij artikel 2.1 DNR.

5.2 Stappen - toepasselijk verklaren van algemene voorwaarden

1 | Benoem expliciet dat deze regeling geldt

Vermeld in het contract, de offerte, orderbevestiging of opdrachtbevestiging duidelijk dat de regeling van toepassing is. In de Modelovereenkomst verklaren beide partijen daarom:

- dat de adviseur DNR2025 vóór het sluiten van de opdracht aan de opdrachtgever heeft overhandigd;
- dat de opdrachtgever heeft ingestemd met de toepasselijkheid van DNR2025 op de opdracht.

Het is voor de toepasselijkheid niet vereist dat de opdrachtgever de regeling ook daadwerkelijk heeft gelezen. Algemene voorwaarden zijn van toepassing wanneer:

- de adviseur op zijn briefpapier duidelijk vermeldt dat de algemene voorwaarden gelden; én
- de opdrachtgever een offerte op dat briefpapier ondertekent; én
- de adviseur vóór of bij de ondertekening de algemene voorwaarden aan de opdrachtgever heeft verstrekt (fysiek of digitaal), zodat deze daarvan kennis kon nemen.

2 | Verstrek deze regeling vóór of bij het sluiten van de overeenkomst

Zorg dat de opdrachtgever vóór of uiterlijk bij het sluiten van de overeenkomst de regeling ontvangt (terhandstelling). Dit kan door:

- fysiek te overhandigen (papier);
- als bijlage per e-mail te sturen;
- per post of koerier te verzenden;
- een downloadbare PDF mee te sturen met de offerte of orderbevestiging.

Alleen verwijzen naar een website is meestal niet voldoende, tenzij het sluiten van de overeenkomst volledig online gebeurt én de regeling daar direct kan worden gedownload en opgeslagen.

3 | Geef een redelijke mogelijkheid tot kennisneming

De opdrachtgever moet de regeling daadwerkelijk kunnen inzien vóórdat zij akkoord gaat. Als de regeling fysiek of digitaal is verstrekt, is hieraan voldaan. Mondeling aanbieden ('je kunt ze wel opvragen') is niet voldoende.

4 | Zorg voor instemming

Laat de opdrachtgever instemmen met de toepasselijkheid, bijvoorbeeld door:

- hanteren van de Modelovereenkomst;
- ondertekening van de offerte of het contract waarin de toepasselijkheid staat vermeld;
- schriftelijke of elektronische bevestiging van akkoord.

Stilzwijgende aanvaarding kan alleen in situaties waar dit gebruikelijk is en de wederpartij de regeling heeft ontvangen.

5 | Bewaar bewijs

Bewaar een kopie van:

- de overeenkomst of offerte waarin de regeling wordt genoemd;
- het verzendbewijs (e-mail, post, handtekening voor ontvangst) van de regeling.

De adviseur draagt als gebruiker van de regeling in een procedure de bewijslast dat deze correct is verstrekt.

5.3

Vernietigbaarheid

Zelfs als algemene voorwaarden van toepassing zijn, behouden zij niet altijd onvoorwaardelijk hun werking. Eén of meerdere bepalingen – en in uitzonderlijke gevallen alle voorwaarden – kunnen worden vernietigd.

Vernietiging houdt in dat een op zich geldig overeengekomen beding met terugwerkende kracht ongeldig wordt, vanaf het moment dat de overeenkomst is gesloten. Volgens het Burgerlijk Wetboek kan de opdrachtgever een beding laten vernietigen als de adviseur niet een redelijke mogelijkheid heeft geboden om van de algemene voorwaarden kennis te nemen.

De eis is vervuld als de algemene voorwaarden vóór of bij het sluiten van de overeenkomst aan de wederpartij ter hand zijn gesteld. Van 'terhandstelling' is sprake als:

- de voorwaarden letterlijk zijn overhandigd, of
- de voorwaarden op een andere manier aan de wederpartij zijn bezorgd (per post, koerier, fax of e-mail), mits zij deze daadwerkelijk heeft ontvangen.

In principe moet de adviseur bewijzen dat hij de algemene voorwaarden heeft overhandigd. Dit bewijs kan met alle middelen worden geleverd: getuigen, schriftelijke stukken, e-mails, enzovoort. De rechter bepaalt uiteindelijk hoe het bewijs wordt gewogen, tenzij de wet anders voorschrijft.

Een beroep op vernietiging van algemene voorwaarden is niet mogelijk:

- door een grote partij (kortgezegd, een rechtspersoon die de jaarrekening moet publiceren of een partij met meer dan 50 werknemers);
- door een partij die zelf regelmatig dezelfde of vrijwel dezelfde voorwaarden gebruikt.

Architecten (niet alle adviseurs) hebben op grond van de wet een informatieplicht bij het uitbrengen van een offerte. Zij moeten de opdrachtgever informeren over:

- hun deskundigheid en vakbekwaamheid (inclusief bij- en nascholing);
- de dekking van hun beroepsaansprakelijkheidsverzekering;
- de rechten en plichten en de borging daarvan.

Ook in de Modelovereenkomst wordt op deze verplichting gewezen. Op de website van de BNA is hiervoor een modelverklaring beschikbaar.

7.1 Opstellen van de opdracht

Hoewel de adviseur doorgaans het schriftelijk concept opstelt, kan ook de opdrachtgever dit doen.

Het heeft de sterke voorkeur dat de Modelovereenkomst wordt gebruikt.

7.2 Vastlegging en bewijs

Het heeft de sterke voorkeur dat de opdracht en latere wijzigingen schriftelijk worden vastgelegd en bevestigd. Schriftelijkheid is op zich geen vereiste voor de geldigheid van de overeenkomst, maar wel van groot belang voor het bewijs. Ontbreekt een schriftelijk stuk, dan kan het bestaan van de opdracht slechts met andere bewijsmiddelen (zoals getuigen) worden aangetoond, wat vaak minder overtuigend is.

Toelichting bij artikel 1.1

Advies

Het begrip advies verwijst naar het resultaat van de werkzaamheden van de adviseur, zoals rapporten, tekeningen of aanbevelingen. Het gaat niet om een garantie voor een bepaald resultaat, maar om een professioneel oordeel op basis van de beschikbare gegevens en de deskundigheid van de adviseur.

Advieskosten

Dit zijn de kosten die direct verband houden met de werkzaamheden van de adviseur, inclusief het honorarium en bijkomende kosten, maar exclusief omzetbelasting. Het onderscheid is belangrijk voor declaratie en voor het bepalen van de vergoeding bij meerwerk of aanvullende werkzaamheden.

Adviseur

De adviseur is de contractspartij die de opdracht aanvaardt. Dit kan zowel een natuurlijke persoon als een rechtspersoon zijn die de overeenkomst met de opdrachtgever aangaat. De term wordt genderneutraal gebruikt.

Artikel

Wanneer binnen deze regeling wordt verwezen naar een 'artikel', wordt daarmee uitsluitend een artikel van deze regeling bedoeld, tenzij uit de context ondubbelzinnig blijkt dat een andere bron wordt bedoeld. Indien wordt verwezen naar een artikel uit het Burgerlijk Wetboek, wordt dat bijvoorbeeld aangegeven door de toevoeging 'BW' na het artikelnummer.

Bijkomende kosten

Dit zijn kosten die in aanvulling op het honorarium komen, bijvoorbeeld reis- en verblijfskosten, keuringskosten of toezichtskosten. Door deze afzonderlijk te benoemen, kan duidelijk worden afgesproken welke kosten wel of niet worden doorberekend. Het belangrijk dat bijkomende kosten bij het aangaan van de overeenkomst worden vastgelegd.

Consument

Een consument is een natuurlijke persoon die niet handelt voor beroep of bedrijf. Dit begrip is belangrijk omdat consumenten in het Nederlandse recht extra wettelijke bescherming genieten, bijvoorbeeld bij algemene voorwaarden.

Cyberincident

Door digitalisering, cloudgebruik, AI-toepassingen en afhankelijkheid van informatiesystemen is het risico op cyberincidenten voor elke professionele partij aanzienlijk toegenomen. Het doel van deze definitie is om alle relevante digitale risico's te omvatten die gevolgen kunnen hebben voor de uitvoering van de overeenkomst of de bescherming van gegevens. De definitie omvat onder meer hackpogingen, datalekken, ransomware, malware en vergelijkbare digitale beveiligingsincidenten. De definitie moet ruim worden geïnterpreteerd.

Een cyberincident omvat ieder voorval dat de veiligheid, vertrouwelijkheid, integriteit of beschikbaarheid van informatiesystemen, data of digitale diensten aantast of kan aantasten. In de praktijk vallen onder cyberincidenten onder meer technisch falen (server-, netwerk- of cloudstorage), onbevoegde toegang (hack, phishing, ransomware, brute-force aanval), datalek (verlies of diefstal van data, verkeerd verstuurd informatie), bewuste sabotage (malware, insider threat), integriteitsfouten (ongeautoriseerde wijziging van gegevens), risicovolle AI-output (manipulatie of misbruik van AI-systemen) en bedreiging van de continuïteit door uitval van cruciale digitale processen of softwareplatforms.

Derdenadviseur

Dit is een adviseur die geen partij is bij de overeenkomst, maar die door de opdrachtgever of door de adviseur wordt ingeschakeld. Door de adviseur bij de uitvoering van de opdracht direct of indirect ingeschakelde derdenadviseurs kwalificeren als hulppersoon in de zin van de wet. Dit kunnen onder meer zijn: medewerkers of werknemers; zzp'ers, freelancers, onderaannemers; en externe adviseurs of specialisten. Beslissend is niet de juridische vorm van de relatie, maar dat de persoon feitelijk wordt ingezet bij de uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden. Soms worden andere adviseurs wel in de overeenkomst benoemd als adviseurs waarmee moet worden samengewerkt. Ook in de standaardtaakbeschrijving kunnen meerdere adviseurs worden benoemd. Maar dat maakt die adviseurs nog geen partij bij de overeenkomst.

Deze regeling of DNR

Verwijst naar de onderhavige algemene voorwaarden (DNR2025).

Documenten

Het begrip is breed geformuleerd en omvat alle informatiedragers, zowel fysiek als digitaal. Dit is belangrijk voor afspraken over eigendom, gebruik en intellectuele eigendomsrechten.

Fase

Een fase is een afgebakend stadium van de opdracht met een toetsbaar resultaat. Door opdrachten in fasen te verdelen, kan beter worden gestuurd op planning, beoordeling en betaling.

Gemachtigde

Een gemachtigde is iemand die bevoegd is een ander te vertegenwoordigen. Het gaat om iemand die in een specifieke context of voor een bepaald doel namens een ander optreedt, meestal in een procedure of administratieve handeling. Een voorbeeld is een adviseur die in een bestuursrechtelijke procedure als gemachtigde namens iemand optreedt. Een machtiging is dus beperkt tot de handelingen waarvoor machtiging is gegeven.

Een gemachtigde moet worden onderscheiden van een gevolmachtigde. Dat is iemand die door een volmacht bevoegd is om namens een ander rechtshandelingen te verrichten, waardoor die ander direct gebonden wordt.

Honorarium

Het honorarium is de basisvergoeding voor de werkzaamheden van de adviseur, exclusief btw en bijkomende kosten. Het onderscheid tussen honorarium en bijkomende kosten voorkomt discussie over de opbouw van de prijs.

Intellectuele eigendomsrechten

Deze definitie heeft tot doel duidelijkheid te verschaffen over de reikwijdte van de rechten die onder het begrip 'intellectuele eigendomsrechten' vallen. De definitie is bewust ruim en omvat alle bestaande en toekomstige rechten van intellectuele en industriële eigendom en aanspraken tot bescherming van voortbrengselen van de geest. Het gaat hierbij niet alleen om de in wetgeving genoemde rechten, zoals auteursrechten, octrooirechten, modellenrechten, en merkenrechten, maar ook om vergelijkbare of toekomstige rechten die door nationale of internationale wet- en regelgeving worden erkend. Ook aanvragen voor registratie, verzoeken tot verlenging en andere daarmee samenhangende aanspraken vallen onder het begrip.

Het hanteren van een brede en toekomstbestendige definitie is van belang, omdat in de praktijk steeds vaker gebruik wordt gemaakt van digitale middelen, ontwerpen, modellen, databestanden en andere voortbrengselen van de geest die juridisch beschermd kunnen zijn. De definitie sluit aan bij de gangbare terminologie in nationale en Europese regelgeving en de juridische praktijk binnen de advies- en ontwerpsector. Daarmee wordt voorkomen dat bepaalde vormen van bescherming buiten de regeling zouden vallen enkel omdat zij nog niet expliciet bestonden of waren benoemd op het moment van het aangaan van de overeenkomst.

De definitie is geen inhoudelijke regeling over de verdeling of overdracht van deze rechten, maar bepaalt uitsluitend wat onder dit begrip moet worden verstaan.

De formulering 'aanspraken tot bescherming van voortbrengselen van de geest' zorgt ervoor dat ook rechten die (nog) niet uitdrukkelijk wettelijk zijn vastgelegd of die in de toekomst ontstaan, onder de definitie vallen. Daarmee wordt voorkomen dat de reikwijdte van de overeenkomst beperkt blijft tot alleen de op dit moment bekende en benoemde rechten. Door deze ruime omschrijving is de definitie toekomstbestendig en biedt zij partijen duidelijkheid dat alle vormen van bescherming – ongeacht hun juridische kwalificatie of ontwikkeling – binnen het bereik van de bepaling vallen.

Kwaliteitsborger

De kwaliteitsborger is een onafhankelijk persoon die toetst of een bouwwerk voldoet aan de bouwregels op grond van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). Dit begrip is nieuw in deze regeling en heeft in artikel 11 DNR een aparte bepaling. Het is een onafhankelijke natuurlijke persoon of rechtspersoon, die is toegelaten tot het Register instrumenten kwaliteitsborging dat wordt beheerd door de Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw (TloKB). De kwaliteitsborger toetst met toepassing van een toegelaten instrument of het bouwwerk voldoet aan de toepasselijke technische bouwvoorschriften op grond van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen en het Besluit bouwwerken leefomgeving. Indien een rechtspersoon als kwaliteitsborger optreedt, moet wel duidelijk zijn welke natuurlijke personen binnen die rechtspersoon gerechtigd zijn om met het instrument te werken en feitelijk de kwaliteitsborging uitvoeren.

Object

Het object is het product dat in het project tot stand komt. Door het eindresultaat zowel fysiek als functioneel te definiëren, wordt optimaal recht gedaan aan de diversiteit van projecten binnen de advies- en ontwerpsector. De formulering benadrukt dat het eindresultaat zowel fysiek (materieel) als functioneel (gebruikstechnisch of prestatiegericht) kan zijn, afhankelijk van de aard van de overeenkomst. Door zowel fysieke als functionele resultaten te benoemen, wordt recht gedaan aan uiteenlopende soorten projecten: ontwerp van een gebouw of installatie (fysiek); adviesrapport, ontwerpstudie of analysemodel (functioneel); digitale modellen (BIM), technische specificaties of prestatie-eisen; en procesmatige eindresultaten, zoals beleidsdocumentatie of vergunningsdossiers. De definitie borgt dus dat het doel van de opdracht niet uitsluitend in fysieke vorm hoeft te bestaan, maar ook kan zien op prestaties, functies, informatie, beheersplannen of digitale eindproducten. Als alternatief voor de term 'object' wordt in de wet ook wel de term 'werk' gebruikt, zie Titel 7.12 BW, 'een werk van stoffelijke aard'. 'Werk' wordt in deze regeling op een andere manier gebruikt (zie de definitie hierna).

Onvoorziene omstandigheden

Aangesloten wordt bij het wettelijke begrip onvoorziene omstandigheden zoals geregeld in artikel 6:258 lid 1 BW. Het gaat om omstandigheden, ingetreden na het sluiten van de overeenkomst, die partijen niet (uitdrukkelijk of stilzwijgend) in de overeenkomst hebben verdisconteerd, omstandigheden waarin zij niet hebben voorzien. Het begrip is belangrijk voor bepalingen over wijziging of beëindiging van de overeenkomst. Door aan te sluiten bij het wettelijke begrip wordt ook aangesloten bij relevante jurisprudentie over de uitleg van artikel 6:258 lid 1 BW.

Opdracht

De opdracht is het specifieke werkpakket dat in de overeenkomst is vastgelegd. Het begrip vormt het uitgangspunt voor alle rechten en verplichtingen tussen partijen.

Opdrachtgever

De opdrachtgever is degene die de opdracht verstrekt. Dit kan een particulier, bedrijf of (publiekrechtelijke) instelling zijn. Het begrip is essentieel voor de verdeling van verantwoordelijkheden.

Overeenkomst

De overeenkomst is het contract waarin de opdracht en de voorwaarden zijn vastgelegd. Het gaat dus om de overeenkomst waarbij de opdrachtgever aan de adviseur een opdracht verstrekt en waarin de wederzijdse rechten en verplichtingen zijn vastgelegd. De opdracht is het onderwerp van de overeenkomst.

Partijen

Verwijst naar de opdrachtgever en de adviseur als contractspartijen bij de overeenkomst. Derdenadviseurs zijn geen partij bij de overeenkomst en vallen daarom niet onder deze definitie.

Persoonlijkheidsrechten

Persoonlijkheidsrechten zijn de morele rechten van de maker die zijn persoonlijke band met het werk beschermen. Zij zorgen ervoor dat de maker wordt erkend als auteur en dat zijn werk niet zonder zijn toestemming wordt gewijzigd of op een manier wordt gebruikt die zijn eer of goede naam kan schaden. Deze rechten zijn niet overdraagbaar en blijven in beginsel bij de maker, ook als de exploitatierechten worden overgedragen.

Project

Het project omvat het geheel van activiteiten gericht op de totstandbrenging van hetgeen de opdrachtgever beoogt met de realisatie van het object. Dit begrip helpt de context te schetsen waarin de opdracht van de adviseur wordt uitgevoerd.

Resultaten van de opdracht

Deze term omvat alles wat het voorwerp kan zijn van bescherming door intellectuele eigendomsrechten en wat een voortbrengsel is van de werkzaamheden van de adviseur. De definitie geeft als voorbeelden van voortbrengselen van de werkzaamheden van de adviseur:

- het object (het in het project beoogde bouwwerk of product),
- ontwerpen en tekeningen,
- berekeningen, afbeeldingen, rapporten en adviezen,
- modellen (fysiek of digitaal), en
- software ontwikkeld voor het project.

Modellen zijn digitale of fysieke representaties van (onderdelen van) het ontwerp of de bestaande situatie, waaronder begrepen (maar niet beperkt tot) 2D- en 3D-tekeningen, rekenmodellen, simulatiemodellen, BIM-informatiemodellen en visualisaties. Modellen worden uitsluitend als hulpmiddel binnen de opdracht gebruikt en vertegenwoordigen geen volledige of definitieve weergave van het bouwwerk, tenzij partijen uitdrukkelijk schriftelijk anders zijn overeengekomen.

Onder de resultaten van de opdracht kunnen ook bewerkte data vallen. Verder vallen ook concepten en tussenproducten onder de hier bedoelde resultaten als deze door de adviseur zijn gecreëerd in het kader van de opdracht.

Toerekenbare tekortkoming

Dit is een tekortkoming die aan een partij kan worden verweten. De definitie sluit aan bij artikel 6:74 BW, maar specificeert ook dat voor de adviseur de maatstaf geldt van een zorgvuldig en vakbekwaam handelend adviseur.

Het begrip toerekenbare tekortkoming bestaat uit twee elementen:

- tekortkoming – het niet nakomen van een contractuele verplichting;
- toerekenbaar – het falen kan de betreffende partij worden verweten.

Hieronder volgen voorbeelden ter verduidelijking:

- Voorbeelden tekortkomingen adviseur:
 - Overschrijding van de overeengekomen uitvoeringskosten.
 - Ontwerpfouten, zoals reken- of beoordelingsfouten of onvolledige adviezen.
 - Overschrijding van de vertegenwoordigingsbevoegdheid.
 - Te late nakoming van verplichtingen.
- Voorbeelden tekortkomingen opdrachtgever:
 - Het te lang laten wachten van de adviseur op beoordelingen.
 - Het niet melden van een opgemerkte fout in het ontwerp.
 - Het niet tijdig betalen van verschuldigde bedragen.

Schadeplichtigheid - Een tekortkoming leidt pas tot schadeplichtigheid wanneer:

- de tekortkoming toerekenbaar is, en
- (indien vereist) de nalatige partij eerst schriftelijk in gebreke is gesteld. Zie hiervoor ook de toelichting op artikel 14 lid 2 DNR.

Verzekering en aansprakelijkheid - Aansprakelijkheid staat los van de vraag of de adviseur verzekerd is. Een verzekering kan de financiële gevolgen van aansprakelijkheid (gedeeltelijk) dekken. Niet alle oorzaken van schadeplichtigheid zijn in alle gevallen verzekerd, zoals overschrijding van uitvoeringskosten of te late nakoming. Deze kosten draagt de adviseur in de regel zelf voor zover aansprakelijkheid niet is beperkt of uitgesloten.

Mogelijke gevolgen - Bij een toerekenbare tekortkoming kunnen verschillende maatregelen volgen:

- Wijziging van de opdracht op grond van artikel 17 DNR (zie artikel 17.4 DNR voor vergoeding van advieskosten);
- Aansprakelijkheid op grond van artikel 14 DNR;
- Opzegging van de overeenkomst op grond van artikel 18 DNR.

Uitvoeringskosten

Dit zijn de kosten die betrekking hebben op het uitvoeren van het object door uitvoerende partijen (zoals aannemers), exclusief btw. Het onderscheid met advieskosten is essentieel om verantwoordelijkheden en declaratie duidelijk af te bakenen.

Bij het bepalen van de uitvoeringskosten kan gebruik worden gemaakt van actuele en gangbare normen of richtlijnen voor investeringskosten van gebouwen, zoals NEN 2699 ('Investerings- en exploitatiekosten van gebouwen').

Vertrouwelijke informatie

Vertrouwelijke informatie omvat alle gegevens die partijen in het kader van hun samenwerking uitwisselen en die niet voor derden bestemd zijn. Het gaat zowel om expliciet als vertrouwelijk aangeduide informatie als om informatie waarvan het vertrouwelijke karakter uit de aard of context blijkt. De verplichting tot vertrouwelijkheid beoogt de belangen, kennis en bedrijfsgevoelige gegevens van partijen te beschermen.

Werk

Het werk omvat alle voortbrengselen van scheppend of technisch karakter die tijdens de opdracht ontstaan, inclusief ontwerpen, modellen en software. Deze definitie sluit aan bij de wetgeving over intellectuele eigendomsrechten en bepaalt wat door auteursrecht, octrooirecht of andere rechten wordt beschermd.

Werkzaamheden

Met werkzaamheden worden alle inspanningen bedoeld die de adviseur verricht om tot zijn advies of resultaat te komen. Dit omvat zowel inhoudelijke als voorbereidende en ondersteunende handelingen die nodig zijn voor een zorgvuldige uitvoering van de opdracht.

Wet- en regelgeving

Onder wet- en regelgeving vallen alle bindende regels en verplichtingen die op de werkzaamheden of de overeenkomst van toepassing zijn. Dit betreft niet alleen formele wetten en besluiten, maar ook Europese regels, beleidsvoorschriften, vergunningseisen, beroepscode's en normen die door bevoegde autoriteiten of toezichthouders zijn vastgesteld. Een voorbeeld van relevante regelgeving is het Besluit bouwwerken leefomgeving.

Toelichting bij artikel 2.1

a | Algemeen

Deze regeling bestaat uit algemene voorwaarden die in hun geheel kunnen worden toegepast bij iedere opdracht. Omdat de bepalingen als een samenhangend geheel zijn opgesteld, wordt aanbevolen ze volledig onderdeel te laten uitmaken van de overeenkomst van opdracht.

Let op: deze regeling geldt alleen in de contractuele relatie tussen opdrachtgever en adviseur. Bijvoorbeeld, als een adviseur schade veroorzaakt jegens een toevallige passant bij een bouwproject, valt deze situatie buiten deze regeling. De passant kan de adviseur in zo'n geval aanspreken op grond van onrechtmatige daad (artikel 6:162 BW).

b | Toepasselijkheid van de voorwaarden

Deze regeling is alleen van toepassing wanneer:

- de adviseur deze tijdig aan de opdrachtgever heeft verstrekt, en
- de opdrachtgever de toepasselijkheid heeft aanvaard.

In de overeenkomst van opdracht moet daarom bij voorkeur expliciet worden opgenomen dat deze regeling is verstrekt en aanvaard. Ook bij elektronische contracten geldt dat deze regeling tijdig en op toegankelijke wijze beschikbaar moet zijn.

Zelfs een verwijzing op briefpapier, gecombineerd met ondertekening van een offerte, kan voldoende zijn, mits de opdrachtgever daadwerkelijk de mogelijkheid heeft gekregen om kennis te nemen van deze regeling. Zonder juiste terhandstelling kan een opdrachtgever (met uitzondering van grote partijen) een beroep doen op vernietiging van de voorwaarden, wat grote gevolgen kan hebben.

Zie ook hierboven in paragraaf 5.

c | Vernietigbaarheid van voorwaarden

Hoewel de voorwaarden rechtsgeldig kunnen zijn overeengekomen, kan een beding alsnog worden vernietigd. Vernietiging betekent dat het betreffende beding met terugwerkende kracht ongeldig is.

Voorbeeld: als de bepaling over aansprakelijkheidsbeperking wordt vernietigd, geldt in plaats daarvan de wettelijke regeling.

Vernietiging is mogelijk als de adviseur geen redelijke mogelijkheid heeft geboden om de voorwaarden in te zien. Dit risico wordt voorkomen door de voorwaarden fysiek te overhandigen of elektronisch te verstrekken op een manier die de opdrachtgever in staat stelt deze op te slaan.

Geen beroep op vernietiging is mogelijk voor:

- grote partijen (ondernemingen die hun jaarrekening publiceren of meer dan 50 werknemers hebben), en
- partijen die zelf regelmatig soortgelijke voorwaarden gebruiken.

d | Bewijs van terhandstelling

De adviseur moet kunnen aantonen dat de voorwaarden zijn verstrekt. Dit kan met alle bewijsmiddelen, zoals schriftelijke bevestigingen, e-mails of verklaringen van getuigen. De rechter beoordeelt uiteindelijk of het bewijs overtuigend is.

e | Elektronisch contracteren

Elektronisch gesloten overeenkomsten zijn rechtsgeldig, mits wordt voldaan aan de wettelijke eisen voor rechtsgeldigheid en bewijsbaarheid. Op dit moment betekent dat:

- de voorwaarden moeten vóór of bij het sluiten van de overeenkomst toegankelijk zijn;
- de opdrachtgever moet ze kunnen opslaan voor later gebruik; en
- het verstrekken kan via een PDF-bijlage of via een downloadbare link naar een vaste versie.

f | Tips voor praktijk

- Bewaar bewijs dat de voorwaarden zijn verzonden of geaccepteerd.
- Vermijd links die later kunnen wijzigen; gebruik vaste documenten.
- Vraag altijd om een expliciete bevestiging van ontvangst en aanvaarding.
- Leg duidelijk vast welke versie van toepassing is.

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Naast deze regeling gelden de wettelijke bepalingen uit Titel 7 van Boek 7 BW (overeenkomst van opdracht). Deze regeling vullen de wet aan en wijken soms af van wat standaard in de wet is geregeld, voor zover dit is toegestaan.

Dit zorgt voor een compleet juridisch kader:

- De combinatie van wet en deze regeling zorgt voor duidelijkheid over rechten en plichten.
- De wet biedt basisregels, zoals de zorgplicht van de opdrachtnemer en het recht op opzegging.
- De voorwaarden specificeren deze regels, vullen leemtes in of maken afwijkende afspraken, bijvoorbeeld over aansprakelijkheid of betalingsvoorwaarden.

Deze regeling is opgesteld met in achtneming van het wettelijke kader. De hoofdregel is dat de bepalingen van Afdeling 1 van Titel 7 van Boek 7 BW regelend recht zijn, maar artikel 7:413 BW wijst expliciet aan van welke bepalingen niet (of niet ten nadele van de consument-opdrachtgever) mag worden afgeweken.

Artikel 7:413 BW bevat belangrijke uitzonderingen, met name ter bescherming van de consument-opdrachtgever (de natuurlijke persoon die niet handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf). Voor deze categorie zijn bepaalde bepalingen van dwingend recht, wat betekent dat daarvan niet ten nadele van de consument-opdrachtgever mag worden afgeweken. Het gaat hierbij onder meer om:

- Artikel 7:408 lid 1 BW (opzegbaarheid van de opdracht door de opdrachtgever): hiervan mag niet ten nadele van de consument-opdrachtgever worden afgeweken;
- Artikel 7:408 lid 3 BW (geen schadevergoeding bij opzegging door de consument-opdrachtgever): hiervan mag in het geheel niet worden afgeweken;
- Artikel 7:411 BW (recht op redelijk loon bij tussentijdse beëindiging): hiervan mag niet ten nadele van de consument-opdrachtgever worden afgeweken.

Het belang van deze regeling is dat de wetgever consumenten extra bescherming biedt tegen ongunstige contractuele bedingen, door bepaalde wettelijke bepalingen dwingend te maken. Dit betekent dat afwijkende afspraken die ten nadele van de consument-opdrachtgever zijn gemaakt, vernietigbaar zijn op grond van artikel 3:40 lid 2 BW.

h | Aanvullend karakter van de voorwaarden

De voorwaarden maken gebruik van de mogelijkheid om wettelijke regels nader in te vullen of te wijzigen.

Voorbeelden:

- *beperking van aansprakelijkheid,*
- *specifieke betalingsschema's,*
- *afspraken over opzegging die afwijken van de standaardregeling.*

Voor de opdrachtgever is het daarom belangrijk om de voorwaarden goed door te lezen.

i | Inschakeling van derdenadviseurs

Bij inschakeling van derdenadviseurs moet de adviseur nagaan welke voorwaarden daarbij gelden. Vaak spelen er drie sets voorwaarden: die van de opdrachtgever, de adviseur en de derdenadviseur.

Verschuillende voorwaarden kunnen leiden tot conflicten, bijvoorbeeld wanneer de derdenadviseur zijn aansprakelijkheid beperkt terwijl de adviseur richting de opdrachtgever ruim aansprakelijk blijft.

Zorgplicht van de adviseur:

- De adviseur moet zorgvuldig derden selecteren.
- Hij moet de opdrachtgever informeren over eventuele beperkingen en risico's.
- Hij moet voorkomen dat hij verplichtingen aangaat die hij niet kan doorleggen.

Voorkom conflicten:

- Controleer en stem voorwaarden vooraf af.
- Leg afspraken schriftelijk vast.
- Regel contractueel dat de adviseur niet verder aansprakelijk is tegenover de opdrachtgever dan de derdenadviseur jegens hem (back-to-back afspraken).

Toelichting bij artikel 2.2

a | Algemeen

Deze bepaling maakt duidelijk dat wanneer de adviseur een rechtspersoon is, de opdrachtgever de overeenkomst sluit met die rechtspersoon als adviseur en niet met de individuele personen die daar werken. Zelfs als de opdrachtgever de opdracht heeft gegeven omdat de opdrachtgever specifiek met een bepaalde persoon als adviseur wil werken, blijft alleen het bureau de contractspartner.

b | Gevolgen van dit artikel voor de adviseur

Het bureau is verantwoordelijk voor de uitvoering van de opdracht. Medewerkers, bestuurders en andere natuurlijke personen die voor het bureau werken, kunnen niet persoonlijk aansprakelijk worden gesteld. Het bureau mag, indien nodig, verschillende medewerkers inschakelen voor de uitvoering.

c | Gebruikelijke afspraak

Bij professionele dienstverleners is het normaal dat de organisatie (het bureau) aansprakelijk is, niet de individuele medewerker. Dit biedt duidelijkheid en voorkomt persoonlijke claims tegen medewerkers. Uiteraard blijft het bureau verantwoordelijk binnen de afspraken die met u zijn gemaakt.

d | Doel van de bepaling

De bepaling sluit persoonlijke aansprakelijkheid van medewerkers, bestuurders en aandeelhouders zoveel mogelijk uit. Dit is van belang als de opdrachtgever de opdracht verstrekt vanwege de kennis of reputatie van één persoon.

De bepaling zorgt ervoor dat, ondanks deze persoonlijke overweging, alleen de rechtspersoon contractueel verantwoordelijk is.

e | Uitsluiting van toepassing wetsartikelen

De tweede volzin sluit, voor zover de wet dat toestaat, de werking uit van drie bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek die in bepaalde situaties kunnen leiden tot (mede)aansprakelijkheid van natuurlijke personen:

Artikel 7:404 BW bepaalt dat, wanneer een opdracht is verstrekt met het oog op de persoon van de opdrachtnemer, de verplichtingen om die opdracht uit te voeren ook persoonlijk op die natuurlijke persoon rusten. Door de uitsluiting wordt voorkomen dat een individuele medewerker persoonlijk opdrachtnemer en mogelijk ook persoonlijk aansprakelijk zou worden.

Artikel 7:407 lid 2 BW regelt de hoofdelijke aansprakelijkheid van meerdere opdrachtnemers. Indien de opdrachtgever de rechtspersoon én een natuurlijke persoon als opdrachtnemers zou kunnen beschouwen, zou dat tot hoofdelijke aansprakelijkheid leiden. Door uitsluiting wordt ook dat risico vermeden.

Artikel 6:162 BW (onrechtmatige daad) wordt uitgesloten voor zover het gaat om handelingen van een natuurlijke persoon die in het kader van de uitvoering van de opdracht namens een rechtspersoon worden verricht door natuurlijke personen die aan de rechtspersoon zijn verbonden. Daarmee wordt beoogd te voorkomen dat een opdrachtgever of derde rechtstreeks een individuele medewerker aanspreekt buiten de contractuele relatie om, terwijl die handelde binnen zijn functie voor de rechtspersoon.

Het uitgangspunt is dat uitsluitend de rechtspersoon – de adviseur – aansprakelijk is voor eventuele fouten of tekortkomingen bij de uitvoering van de opdracht. Deze bepaling sluit aan bij de in de praktijk gebruikelijke risicotoedeling en bij de dekking onder de beroepsaansprakelijkheidsverzekering, die doorgaans alleen de rechtspersoon omvat.

De beperking geldt uiteraard slechts voor zover de wet dit toestaat. In gevallen van opzet of bewuste roekeloosheid van de natuurlijke persoon kan op grond van dwingend recht nog steeds persoonlijke aansprakelijkheid bestaan (vgl. artikel 6:170 BW en vaste rechtspraak). De bepaling beoogt dus niet absolute immuniteit te verschaffen, maar een duidelijke en evenwichtige afbakening van de aansprakelijkheid tussen de rechtspersoon en de personen die namens haar handelen.

f | Relevantie van Artikel 7:404 BW

De bepaling sluit uitdrukkelijk de werking uit van artikel 7:404 BW. Dit artikel bepaalt dat als een opdracht is verstrekt met het oog op een bepaalde persoon, deze persoon de opdracht zelf moet uitvoeren. Door uitsluiting van dit artikel kan de rechtspersoon een andere medewerker inzetten zonder persoonlijke aansprakelijkheid van de oorspronkelijk beoogde persoon.

g | Praktische achtergrond

In de praktijk wordt een opdracht vaak verstrekt vanwege de expertise van een bepaalde partner, architect of specialist. Het bureau kan echter besluiten dat een andere medewerker de opdracht uitvoert (bijvoorbeeld bij ziekte, vertrek of capaciteitsproblemen). De bepaling voorkomt dat de opdrachtgever hiertegen kan optreden op basis van artikel 7:404 BW en borgt dat de verantwoordelijkheid voor de opdracht altijd bij de rechtspersoon ligt, overeenkomstig de contractuele afspraken en eventuele aansprakelijkheidsbeperkingen.

h | Detachering

Detachering van mensen namens de adviseur bij de opdrachtgever is geen onderwerp van deze regeling. Detachering vereist aparte overeenkomsten met specifieke afspraken.

Toelichting bij artikel 3.1

a | Algemeen

In artikel 3 DNR zijn de meer algemene verplichtingen van de adviseur opgenomen. Meer specifieke verplichtingen zijn elders in deze regeling opgenomen bij het betreffende artikel. Daardoor staan bijvoorbeeld verplichtingen in verband met opzegging in het artikel over opzegging en verplichtingen over geheimhouding in het artikel over geheimhouding.

Artikel 3.1 DNR legt de basisnorm vast voor de uitvoering van de opdracht door de adviseur. Deze norm bepaalt dat de adviseur als volgt moet handelen:

- zorgvuldig;
- onafhankelijk;
- naar beste kunnen en wetenschap; en
- met inachtneming van relevante geldende wet- en regelgeving.

Dit artikel vormt zowel een richtsnoer voor het handelen van de adviseur als een toetsingskader bij discussies over fouten of aansprakelijkheid.

b | Zorgvuldig handelen

Zorgvuldigheid betekent dat de adviseur moet werken zoals van een redelijk bekwaam en redelijk handelend vakgenoot mag worden verwacht. De werkzaamheden moeten met de nodige nauwkeurigheid, aandacht en deskundigheid worden uitgevoerd.

De opdrachtgever mag erop vertrouwen dat de prestaties voldoen aan de professionele standaarden in de branche. Deze invulling sluit aan bij artikel 7:401 BW, waarin de zorgplicht van de opdrachtnemer wordt vastgelegd.

De omvang van de verplichtingen van de adviseur volgt in eerste instantie uit de opdracht. Soms moet hij instaan voor een concreet resultaat (bijvoorbeeld foutloze berekeningen). In de meeste gevallen wordt alleen een inspanningsverplichting verwacht: hij moet zich naar beste kunnen inzetten en zorgvuldig handelen.

Bij het opstellen van ramingen of begrotingen moet de adviseur deze naar beste vermogen uitvoeren, maar hij kan geen garantie geven dat deze 100% juist zullen blijken. Het uiteindelijke resultaat hangt immers af van factoren buiten zijn invloed. Wel moet hij de opdrachtgever tijdig informeren als het beschikbare budget niet aansluit op het ontwerp of de raming.

c | Onafhankelijk advies

Onafhankelijkheid houdt in dat de adviseur zijn oordeel vrij van belangenverstrengeling moet vormen. Hij mag zich niet laten beïnvloeden door externe druk of oneigenlijke belangen.

De adviseur heeft een bijzondere vertrouwenspositie en moet onafhankelijk adviseren, vergelijkbaar met beroepsgroepen zoals advocaten of artsen. Hij moet zijn adviezen vrijhouden van oneigenlijke invloeden en uitsluitend het belang van een zorgvuldig advies voor ogen hebben.

Onafhankelijkheid is cruciaal om het vertrouwen van de opdrachtgever te waarborgen en om adviezen objectief te houden.

d | Naar beste kunnen en wetenschap

De adviseur moet zijn actuele kennis en kunde inzetten en handelen naar de maatstaven die redelijkerwijs van hem verwacht mogen worden. Dit betekent een actieve inzet van zijn professionele deskundigheid.

De adviseur hoeft niet alle specialistische kennis en kunde zelf in huis te hebben, maar moet er wel voor zorgen dat hij daarover kan beschikken, bijvoorbeeld door samenwerking met deskundigen. Dit is ook in zijn eigen belang: schiet hij hierin tekort, dan kan sprake zijn van een toerekenbare tekortkoming zoals bedoeld in artikel 14 DNR.

De norm is dynamisch: de adviseur moet werken in overeenstemming met de stand van de techniek en de vakkennis op het moment van uitvoering.

e | Naleving van wet- en regelgeving

De adviseur moet zijn werkzaamheden uitvoeren binnen de geldende wettelijke kaders. Dit omvat onder andere bouwregelgeving, veiligheidsvoorschriften, milieuwetgeving en de regels van het Burgerlijk Wetboek.

De adviseur hoeft niet alle regelgeving volledig te beheersen, maar moet wel op de hoogte zijn van de relevante regels die voor de opdracht van belang zijn en die algemeen bekend behoren te zijn binnen zijn vakgebied. Hij moet deze regelgeving toepassen of zich erover informeren om de opdrachtgever correct te kunnen adviseren.

Het begrip regelgeving wordt breed opgevat en omvat niet alleen wetten, maar ook beleidsregels, handboeken, convenanten en veiligheidsvoorschriften.

Voorbeeld: een ontwerper die werkt aan een ziekenhuis moet op de hoogte zijn van regelgeving over de opslag van radioactieve stoffen, ook al ontwierp hij niet eerder een ziekenhuis. Onwetendheid van algemeen bekende regelgeving is geen geldig verweer.

f | Rol adviseur

De aard en omvang van de betrokkenheid van de adviseur ten aanzien zijn adviseursrol wordt bepaald door de overeengekomen takenlijst en taakomschrijving. Deze betrokkenheid kan bestaan uit:

- adviserende rol (met een beperkte verantwoordelijkheid);
- ontwerpend adviseur (met volledige verantwoordelijkheid); of
- kwaliteitsborger of -toetser, al dan niet onder de Wkb.

Als geen specifieke taak is overeengekomen, geldt dat de rol beperkt is tot hetgeen redelijkerwijs uit de opdrachtoomschrijving volgt, en tot het geven van niet-bindende adviezen met de bijbehorende aansprakelijkheidsbeperking.

g | Relatie van dit artikel met aansprakelijkheid

Deze bepaling is een maatstaf bij het beoordelen van de prestaties van de adviseur. Als hij niet handelt zoals een zorgvuldig, onafhankelijk en deskundig vakgenoot zou doen, kan sprake zijn van een toerekenbare tekortkoming.

Voor de opdrachtgever biedt dit artikel een basis om tekortkomingen aan te spreken. Voor de adviseur vormt het een verdedigingslijn: wie handelt binnen deze norm, kan zich verweren tegen ongegronde claims.

h | Relatie van dit artikel met de wet

Artikel 3.1 DNR sluit aan bij:

- Artikel 7:401 BW – de opdrachtnemer moet de zorg van een goed opdrachtnemer in acht nemen;
- Artikel 6:162 BW – de algemene zorgvuldigheidsnorm bij onrechtmatige daad;
- Beroepsregels en kwaliteitsnormen – die gelden binnen de branche van de adviseur.

i | Invulling van de verantwoordelijkheid

De omvang van de verantwoordelijkheid van de adviseur wordt bepaald door de overeengekomen takenlijst en taakomschrijving:

- bij een adviserende rol is de verantwoordelijkheid beperkter;
- bij een ontwerpend adviseur is de verantwoordelijkheid uitgebreider; en
- bij optreden als kwaliteitsborger of toetser (al dan niet onder de Wkb) gelden specifieke wettelijke en contractuele regels.

Als geen specifieke taak is overeengekomen, wordt uitgegaan van een beperkte rol: het geven van niet-bindende adviezen, met de bijbehorende beperkingen van aansprakelijkheid.

Toelichting bij artikel 3.2

a | Algemeen

Artikel 3.2 DNR bepaalt dat de adviseur de opdracht uitvoert volgens het overeengekomen tijdschema. Dit schema is richtinggevend, maar niet iedere termijn heeft automatisch het karakter van een fatale termijn. Dat wil zeggen dat vertraging niet direct leidt tot verzuim of aansprakelijkheid.

Alleen een termijn die is aangemerkt als fataal of fataal wordt gemaakt door een ingebrekestelling kan leiden tot verzuim. Deze regeling voorkomt dat de adviseur automatisch aansprakelijk is voor iedere vertraging, bijvoorbeeld door oorzaken buiten zijn invloed.

Dit artikel waarborgt naleving van het tijdschema, maar voorkomt dat de adviseur disproportioneel risico loopt bij vertragingen die niet aan hem zijn toe te rekenen.

b | Inspanningsverplichting van de adviseur

De adviseur moet zich inzetten om de opdracht binnen de afgesproken planning te realiseren. Het tijdschema kan, in overleg, worden aangepast bij gewijzigde omstandigheden.

Voor de opdrachtgever biedt het schema een basis voor planning van vervolgstappen, zoals vergunningverlening of aanbesteding. Voor de adviseur is het een toetsingskader voor voortgang en prioriteiten.

Voorbeeld: Moet de adviseur tekeningen opleveren binnen zes weken, dan moet hij deze termijn serieus nastreven. Indien vertraging dreigt door ontbrekende gegevens of gewijzigde randvoorwaarden, moet hij dit tijdig melden.

c | Geen automatische fatale termijnen

Een fatale termijn betekent dat overschrijding direct leidt tot verzuim en mogelijke schadeplichtigheid. Artikel 3.2 DNR maakt duidelijk dat dit niet geldt voor reguliere termijnen in het tijdschema. Deze bescherming voorkomt disproportionele gevolgen van kleine of onvermijdelijke vertragingen.

d | Wanneer is een termijn wél fataal?

Deze bepaling verduidelijkt wanneer een termijn als fataal (bindend en direct gevolgen hebbend bij overschrijding) moet worden beschouwd. In de praktijk bestaan vaak misverstanden over termijnen: niet iedere planning, datum of indicatie geldt automatisch als fatale termijn. Alleen wanneer sprake is van een fatale termijn, leidt overschrijding direct tot verzuim en daarmee tot mogelijke aansprakelijkheid of ontbinding.

De regeling sluit aan bij de systematiek van het Burgerlijk Wetboek (artikelen 6:82 en 6:83 BW).

Termijnen gelden slechts als fataal indien dit:

- uitdrukkelijk en schriftelijk in de overeenkomst is vastgelegd; of
- nadien schriftelijk door de opdrachtgever is aangezegd, waarbij de adviseur eerst correct in gebreke is gesteld en een redelijke, duidelijk als fataal gemarkeerde nadere termijn is gegeven.

Hiermee wordt benadrukt dat verzuim niet zonder meer ontstaat door het verstrijken van een datum of planning; de opdrachtgever moet de adviseur eerst in de gelegenheid stellen zijn verplichtingen alsnog na te komen. Dit bevordert een zorgvuldige communicatie tussen partijen en voorkomt dat de adviseur onverwacht aansprakelijk wordt gehouden voor vertragingen die niet als fataal zijn aangeduid.

De bepaling biedt aldus een evenwichtige bescherming van beide partijen:

- de adviseur krijgt een redelijke kans om alsnog te presteren; en
- de opdrachtgever behoudt de mogelijkheid om wél een bindende termijn te stellen, mits dit duidelijk en schriftelijk gebeurt.

De adviseur moet zich realiseren wat de gevolgen van een fatale termijn zijn.

e | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De bepaling sluit aan bij de artikelen 6:82 en 6:83 BW, waarin is vastgelegd dat verzuim pas intreedt na een ingebrekestelling, tenzij een termijn uitdrukkelijk fataal is overeengekomen. De overeenkomst van opdracht kent in beginsel inspanningsverplichtingen en geen resultaatgarantie.

f | Gevolgen in de praktijk

Gevolgen van dit artikel voor de opdrachtgever:

- hij kan niet direct aanspraak maken op schadevergoeding of ontbinding bij vertraging; ingebrekestelling is vereist;
- hij heeft een krachtig middel om nakoming af te dwingen door de termijn fataal te maken.

Gevolgen van dit artikel voor de adviseur:

- hij krijgt ruimte om eventuele vertraging te herstellen;
- hij moet wel tijdig communiceren over vertragingen en passende maatregelen nemen om de gevolgen te beperken.

Toelichting bij artikel 3.3

a | Algemeen

Artikel 3.3 DNR is van toepassing als verschillende fasen zijn overeengekomen. Het artikel zorgt voor duidelijke afspraken over de overgang tussen de verschillende fasen van een project. Deze bepaling regelt dat de adviseur niet automatisch doorwerkt naar een volgende fase van de opdracht, maar daarvoor eerst schriftelijke toestemming van de opdrachtgever nodig heeft. Deze toestemming geldt als goedkeuring van de werkzaamheden in de voorafgaande fase, tenzij de opdrachtgever uitdrukkelijk en schriftelijk bepaalde onderdelen heeft afgekeurd.

Het doel is om de voortgang van het project stap voor stap te controleren en om te voorkomen dat werkzaamheden worden uitgevoerd zonder dat de opdrachtgever hier expliciet mee instemt.

De opdrachtgever behoudt op deze manier controle over voortgang en kosten. De adviseur heeft zekerheid dat zijn werkzaamheden in de volgende fase alleen plaatsvinden met goedkeuring en dat hij recht heeft op vergoeding. Door het schriftelijkheidsvereiste worden discussies achteraf voorkomen.

b | Toelichting bij de term 'fase' van de opdracht

In veel projecten wordt de opdracht opgedeeld in fasen (bijvoorbeeld: initiatief, ontwerp, uitwerking, aanbesteding, uitvoering). Elke fase heeft een afgebakend en toetsbaar resultaat (zoals een schetsontwerp of definitief ontwerp). Pas na goedkeuring van het resultaat van een fase kan worden gestart met de volgende fase.

c | Waarom schriftelijke toestemming?

De opdrachtgever moet uitdrukkelijk en schriftelijk (per brief of e-mail) akkoord gaan voordat de adviseur verdergaat. Het geeft de opdrachtgever de mogelijkheid om de resultaten van de vorige fase te beoordelen, te bespreken en eventueel aan te passen. Het voorkomt dat er kosten worden gemaakt voor werkzaamheden die nog niet zijn goedgekeurd. Het biedt beide partijen duidelijkheid over de overgang naar een nieuwe fase.

d | Goedkeuring van de werkzaamheden in de voorafgaande fase

Het tweede deel van de bepaling bepaalt dat deze schriftelijke toestemming tevens geldt als goedkeuring van de werkzaamheden in de voorafgaande fase, tenzij de opdrachtgever uitdrukkelijk en schriftelijk bepaalde onderdelen heeft afgekeurd. Hiermee wordt voorkomen dat achteraf alsnog discussie ontstaat over werkzaamheden die al zijn afgerond en waarop de volgende fase feitelijk voortbouwt.

Door deze systematiek wordt een heldere afbakening aangebracht tussen de verschillende fasen van de opdracht, wat belangrijk is voor:

- de risicospreiding tussen partijen;
- de mogelijke aanpassing van de opdracht of het honorarium;
- de overgang naar een nieuwe verantwoordelijkheidstermijn;
- het beperken van aansprakelijkheid met betrekking tot reeds afgeronde fasen.

De bepaling waarborgt tevens dat eventuele bezwaren van de opdrachtgever tijdig en concreet naar voren moeten worden gebracht. Dit bevordert het transparant overleg en voorkomt dat de adviseur vooruitwerkt op basis van impliciete aannames of later betwiste uitgangspunten.

De opdrachtgever behoudt uiteraard de mogelijkheid om goedkeuring voor specifieke onderdelen te onthouden, mits hij dit uitdrukkelijk en schriftelijk doet. Voor zover die onderdelen niet zijn goedgekeurd, kan de adviseur de werkzaamheden in de betreffende fase aanpassen voordat een volgende stap wordt gezet. Deze werkwijze sluit aan bij de beroepspraktijk en biedt een gestructureerde waarborg voor kwaliteit, procesbeheersing en samenwerking.

e | Bescherming van de opdrachtgever

Deze bepaling beschermt de opdrachtgever omdat:

- hij de controle houdt over het tempo en de inhoud van het project;
- hij geen kosten hoeft te dragen voor werk dat niet expliciet is goedgekeurd;
- hij bij problemen of wijzigingen de voortgang kan onderbreken zonder direct in conflict te komen over gemaakte uren.

f | Bescherming van de adviseur

De bepaling beschermt ook de adviseur:

- hij kan pas kosten maken voor een nieuwe fase als hij hiervoor formeel toestemming heeft gekregen;
- hij voorkomt discussie achteraf over de vraag of werkzaamheden wel of niet waren opgedragen;
- hij kan met een schriftelijke bevestiging aantonen dat hij recht heeft op vergoeding voor de nieuwe fase.

g | Relatie met andere bepalingen van deze regeling

Deze bepaling sluit aan bij de definitie van 'fase' in de voorwaarden: elke fase heeft een toetsbaar resultaat.

Het werkt samen met artikel 3.4 DNR (informatieplicht over voortgang) en artikel 3.5 DNR (waarschuwingsplicht), omdat deze de opdrachtgever in staat stellen een goed besluit te nemen over de start van een volgende fase.

Daarnaast vormt artikel 3.3 DNR een juridische basis om alleen werkzaamheden te verrichten die expliciet zijn goedgekeurd. In geval van meerwerk of aanvullende werkzaamheden biedt deze bepaling een juridisch fundament om alleen werk te verrichten dat expliciet is geaccordeerd.

Toelichting bij artikel 3.4

a | Algemeen

Artikel 3.4 DNR verplicht de adviseur om tijdig relevante informatie te verstrekken over de voortgang van de opdracht. Deze bepaling gaat dus over transparantie en informatie-uitwisseling, die essentieel zijn voor een goede samenwerking, zeker bij complexe projecten.

Het gaat om informatie die nodig is om beslissingen te nemen of om de uitvoering van het project te kunnen volgen. Goede communicatie voorkomt misverstanden en zorgt dat de opdrachtgever kan bijsturen waar nodig. Hiermee wordt het risico op geschillen verkleind.

b | Toelichting bij de term 'tijdig'

Tijdig betekent: binnen een termijn die redelijk is gezien de omstandigheden en de aard van de informatie. Het doel is dat de opdrachtgever de informatie op tijd ontvangt om beslissingen te kunnen nemen of bij te sturen waar nodig. Als de adviseur te laat informatie geeft, kan dit leiden tot vertraging of schade en daarmee tot aansprakelijkheid.

c | Toelichting bij de term 'relevante informatie'

Het gaat alleen om informatie die van belang is voor de opdrachtgever om de voortgang te kunnen beoordelen of beslissingen te nemen.

Voorbeelden van relevante informatie:

- status van de werkzaamheden per fase,
- signalering van knelpunten of risico's,
- een bijgewerkte planning,
- noodzakelijke acties of beslissingen van de opdrachtgever.

Niet vereist is dat de adviseur alle interne gegevens of werkdocumenten deelt, tenzij die relevant zijn voor de voortgang of besluitvorming.

d | Achtergrond en doel van dit artikel

Voor de opdrachtgever:

- Hij krijgt inzicht in de stand van zaken en kan zijn rol als opdrachtgever goed uitoefenen.
- Hij kan tijdig ingrijpen of besluiten nemen die nodig zijn voor het vervolg.

Voor de adviseur:

- Het geeft een duidelijk kader: hij hoeft alleen op verzoek informatie te geven en alleen wat relevant is.
- Het voorkomt discussies achteraf over het al dan niet delen van gegevens.

e | Relatie met andere bepalingen van deze regeling

- Dit artikel hangt samen met artikel 3.3 DNR (schriftelijke toestemming voor de volgende fase). Om een goed besluit te nemen over de volgende fase, heeft de opdrachtgever voortgangsinformatie nodig.
- In deze regeling zijn meerdere andere informatieverplichtingen opgenomen. Zie bijvoorbeeld artikel 17.2 DNR.
- Ook sluit het aan bij artikel 3.5 DNR (waarschuingsplicht): de adviseur moet de opdrachtgever actief waarschuwen bij onjuistheden, maar daarnaast ook op verzoek de gevraagde voortgangsinformatie geven.
- Artikel 18.8 DNR zorgt ervoor dat bij opzegging de opdrachtgever, onder voorwaarden, toegang kan krijgen tot het onvoltooide advies van de adviseur. Deze bepaling richt zich dus op de oplevering van tussenresultaten en documentatie die nog niet zijn afgerond, maar waarvan de opdrachtgever het gebruiksrecht kan claimen bij beëindiging.

f | Gevolgen bij niet-naleving

Als de adviseur niet tijdig of onvoldoende informatie verstrekt, kan dit:

- leiden tot vertraging of extra kosten voor het project;
- een toerekenbare tekortkoming opleveren, waardoor de opdrachtgever aanspraak kan maken op herstel of schadevergoeding.

Toelichting bij artikel 3.5

a | Algemeen

Artikel 3.5 DNR legt de waarschuingsplicht van de adviseur vast. Deze verplichting houdt in dat de adviseur de opdrachtgever schriftelijk moet waarschuwen wanneer hij onjuistheden of onvolledigheden opmerkt in de gegevens, instructies of beslissingen door of namens de opdrachtgever in het kader van de opdracht zijn verstrekt.

Het gaat om een actieve verplichting: de adviseur moet signaleren en communiceren zodra hij heeft opgemerkt dat iets niet klopt en tot problemen kan leiden, of dit als een redelijk bekwame en redelijk handelende adviseur had behoren op te merken.

b | Reikwijdte van de waarschuingsplicht

- Gegevens: alle informatie die de opdrachtgever in het kader van de opdracht aanlevert, zoals tekeningen, berekeningen, meetgegevens of uitgangspunten.
- Instructies: aanwijzingen van de opdrachtgever voor de uitvoering van de opdracht.
- Beslissingen: keuzes van de opdrachtgever, bijvoorbeeld goedkeuring van een ontwerp of selectie van materialen.

De plicht geldt zowel voor informatie die de opdrachtgever in het kader van de opdracht zelf aanlevert, als die afkomstig is van derden namens de opdrachtgever (zoals aannemers, andere adviseurs of leveranciers).

c | De kennisnorm: 'heeft opgemerkt of als een redelijk bekwame en redelijk handelende adviseur had behoren op te merken'

De bepaling beperkt de waarschuwingsplicht tot onjuistheden die:

- de adviseur daadwerkelijk heeft opgemerkt; of
- die hij redelijkerwijs had moeten opmerken, gelet op zijn deskundigheid, ervaring en de omstandigheden.

De adviseur is verplicht te waarschuwen indien deze inlichtingen, gegevens dan wel beslissingen afkomstig van de opdrachtgever klaarblijkelijk zodanige fouten bevatten of gebreken vertonen dat de adviseur in strijd zou handelen met de eisen van redelijkheid en billijkheid als hij zonder waarschuwing zou voortbouwen op die inlichtingen, gegevens of beslissingen.

d | Praktische invulling

In algemene zin is vooraf niet precies aan te geven wat de waarschuwingsplicht in een concreet geval meebrengt. Ieder geval zal zijn eigen bijzondere omstandigheden kennen. Over het algemeen zal de deskundigheid bij ieder der partijen een belangrijke rol spelen.

Een waarschuwing zal duidelijk en schriftelijk gegeven dienen te worden, zodat discussie achteraf zoveel mogelijk wordt voorkomen. De waarschuwing moet voldoende concreet zijn, zodat de opdrachtgever begrijpt wat het probleem is en welke gevolgen eraan verbonden kunnen zijn.

Het kan onder omstandigheden, bijvoorbeeld indien de veiligheid of dwingende regelgeving onderwerp van de waarschuwing was, zo zijn dat de adviseur moet weigeren uitvoering te geven aan de opdracht op het onderdeel waar zijn waarschuwing betrekking op had.

De adviseur hoeft niet alles te controleren wat buiten zijn expertise ligt, maar moet wel kritisch kijken naar gegevens die hij gebruikt. Hij moet optreden als een redelijk bekwaam en redelijk handelend vakgenoot.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever vertrouwt op de deskundigheid van de adviseur en kan niet altijd alle technische gegevens zelf beoordelen.
- Door de waarschuwingsplicht wordt hij beschermd tegen fouten in zijn eigen input die de adviseur had kunnen signaleren.

Voor de adviseur:

- Door tijdig te waarschuwen kan hij latere schade en aansprakelijkheid beperken.
- Het verduidelijkt zijn rol: hij hoeft alleen te waarschuwen voor fouten die binnen zijn deskundigheid liggen en die hij redelijkerwijs kon ontdekken.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Artikel 7:401 BW bepaalt dat de opdrachtnemer bij zijn werkzaamheden de zorg van een goed opdrachtnemer in acht moet nemen. Dit houdt in dat de opdrachtnemer moet handelen zoals een redelijk bekwaam en redelijk handelend vakgenoot onder vergelijkbare omstandigheden zou doen.

De zorgplicht van de opdrachtnemer omvat diverse verplichtingen, waaronder informatie-, mededelings- en waarschuwingsplichten. De waarschuwingsplicht wordt in de rechtspraak inderdaad gezien als een belangrijk onderdeel van deze zorgplicht. Dit betekent dat de opdrachtnemer de opdrachtgever actief moet waarschuwen voor risico's, onjuistheden of fouten die hij kent of behoort te kennen, ook als deze voortvloeien uit door de opdrachtgever zelf aangeleverde gegevens.

De Hoge Raad heeft herhaaldelijk bevestigd dat deze actieve waarschuwingsplicht bestaat. In het bijzonder is van belang dat de opdrachtnemer niet wordt ontslagen van zijn waarschuwingsplicht enkel omdat de opdrachtgever deskundig is of door een deskundige wordt bijgestaan. Wel kan de mate van deskundigheid van de opdrachtgever van invloed zijn op de omvang van de schadevergoedingsplicht (eigen schuld, artikel 6:101 BW), maar de waarschuwingsplicht zelf blijft bestaan. In het arrest HR 20 september 1996, NJ 1997, 198 is geoordeeld dat de opdrachtnemer tijdig moet waarschuwen voor onjuistheden in de opdracht, ook als deze door de opdrachtgever zijn aangeleverd, en dat de waarschuwingsplicht niet vervalt door deskundigheid aan de zijde van de opdrachtgever.

g | Gevolgen niet naleving waarschuwingsplicht of geen gevolg geven aan waarschuwing

Het niet naleven van deze plicht kan leiden tot aansprakelijkheid wegens wanprestatie (artikel 6:74 BW).

Als de opdrachtgever geen acht slaat op de waarschuwing van de adviseur zijn de gevolgen, als zich het risico voordoet waartegen gewaarschuwd werd, voor rekening van de opdrachtgever.

Toelichting bij artikel 3.6

a | Algemeen

Het komt vaak voor dat een opdrachtgever de adviseur machtigt om namens hem op te treden in aangelegenheden die de opdracht betreffen. De adviseur treedt dan in een specifieke context of voor een bepaald doel namens de opdrachtgever op. De machtiging is beperkt tot de handelingen waarvoor machtiging is gegeven.

Een gemachtigde moet worden onderscheiden van een gevolmachtigde. Dat is iemand die door een volmacht bevoegd is om namens een ander rechtshandelingen te verrichten, waardoor die ander direct gebonden wordt.

Artikel 3.6 DNR beperkt zich tot optreden als gemachtigde. Het bepaalt dat de adviseur niet automatisch de bevoegdheid heeft om namens de opdrachtgever op te treden of beslissingen te nemen die de opdrachtgever juridisch binden. Alleen als de opdrachtgever de adviseur daartoe uitdrukkelijk en schriftelijk machtigt, mag de adviseur optreden als gemachtigde.

Artikel 3.6 DNR waarborgt hiermee een duidelijke scheiding van verantwoordelijkheden:

- De adviseur mag alleen namens de opdrachtgever optreden als hij daarvoor schriftelijk is gemachtigd.
- De opdrachtgever behoudt zeggenschap over bindende beslissingen, terwijl hij waar nodig wel bevoegdheden kan delegeren.

De bepaling voorkomt misverstanden, onbevoegde handelingen en aansprakelijkheidsrisico's. Het artikel beschermt zowel de opdrachtgever (tegen ongewenste beslissingen) als de adviseur (tegen aansprakelijkheid voor handelingen die hij niet mocht verrichten).

b | Toelichting bij de term 'optreden als gemachtigde'

De adviseur is gemachtigd om namens de opdrachtgever op te treden in specifieke aangelegenheden die de opdracht betreffen. De adviseur treedt dan in deze specifieke context namens de opdrachtgever op. De machtiging is beperkt tot de handelingen waarvoor machtiging is gegeven.

Voorbeelden van dergelijke rechtshandelingen:

- het ondertekenen van contracten met aannemers of leveranciers;
- het aanvragen van vergunningen namens de opdrachtgever;
- het doen van bindende toezeggingen of het accepteren van offertes.

Zonder machtiging heeft de adviseur geen bevoegdheid om dergelijke beslissingen te nemen.

c | Waarom een schriftelijke machtiging vereist is

Het schriftelijkheidsvereiste zorgt voor duidelijkheid en bewijs:

- De opdrachtgever geeft expliciet aan welke bevoegdheden hij aan de adviseur verleent.
- De adviseur kan aantonen dat hij rechtmatig namens de opdrachtgever optreedt.
- Derden weten dat de adviseur bevoegd is om namens de opdrachtgever te handelen.

Dit voorkomt misverstanden en juridische geschillen over de vraag of de adviseur wel of niet gemachtigd was.

d | Handelen buiten de bevoegdheid

Als de adviseur buiten zijn vertegenwoordigingsbevoegdheid handelt:

- bindt hij de opdrachtgever in principe niet;
- bindt hij zichzelf ook niet contractueel, omdat hij niet de bedoeling had om namens zichzelf te handelen.

Wel kan de adviseur in dat geval aansprakelijk zijn voor eventuele schade die door zijn onbevoegde handelen ontstaat.

Voorbeeld - Een voorbeeld van een adviseur die zijn bevoegdheid overschrijdt is het verstrekken van een opdracht voor werkzaamheden aan een aannemer die het bedrag waarvoor de adviseur bevoegd is dat te doen te boven gaat. Dan schiet de adviseur toerekenbaar te kort en is aansprakelijk voor de directe schade die de opdrachtgever daardoor lijdt, tenzij de opdrachtgever de adviseur uitdrukkelijk toestemming gaf voor de opdracht aan de aannemer.

e | Uitzonderingen – wanneer de opdrachtgever tóch gebonden is

Er zijn situaties waarin de opdrachtgever ondanks onbevoegd handelen toch gebonden kan raken:

- Schijn van bevoegdheid - Als de opdrachtgever de indruk wekt dat de adviseur wel bevoegd is, bijvoorbeeld door:
- het mondeling geven van vertegenwoordigingsbevoegdheid, of
- niet te protesteren wanneer de adviseur in zijn aanwezigheid buiten zijn bevoegdheid optreedt.
- Noodsituatie - Als zich een noodsituatie voordoet waarin de adviseur moet handelen om schade aan eigendommen van de opdrachtgever of aan derden te voorkomen. In zo'n geval mag hij in redelijkheid buiten zijn normale bevoegdheid treden.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever behoudt de controle over belangrijke beslissingen.
- Hij loopt geen risico dat de adviseur onbedoeld verplichtingen aangaat die de opdrachtgever binden.
- Bij complexe projecten kan hij de adviseur wel specifieke bevoegdheden geven (bijvoorbeeld om vergunningen aan te vragen), maar altijd onder duidelijke voorwaarden.

Voor de adviseur:

- De adviseur is beschermd tegen aansprakelijkheid voor handelingen waarvoor hij niet bevoegd is.
- Hij voorkomt dat hij onbewust beslissingen neemt die buiten zijn opdracht vallen en die de opdrachtgever niet wil.
- Met een schriftelijke machtiging weet de adviseur exact welke handelingen hij wel of niet mag verrichten.

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Volgens de wet (artikelen 3:60 en 3:61 BW) kan een volmacht of machtiging mondeling worden verleend, maar artikel 3.6 DNR bepaalt dat dit schriftelijk moet. Zo kan geen discussie ontstaan over de vraag of de adviseur wel bevoegd was.

Toelichting bij artikel 4.1

a | Algemeen

Artikel 4.1 DNR benadrukt dat het succes van de opdracht niet alleen afhangt van de deskundigheid van de adviseur, maar ook van de medewerking en zorgvuldige houding van de opdrachtgever. De opdrachtgever moet zich redelijk, zorgvuldig en coöperatief opstellen. Actieve medewerking is noodzakelijk om het project goed en tijdig te realiseren.

Dit artikel legt een algemene verplichting voor de opdrachtgever vast:

- hij moet zich gedragen als een 'goed opdrachtgever', en
- hij moet medewerking verlenen die redelijkerwijs voor een behoorlijke uitvoering van de opdracht is vereist.

Deze bepaling vormt het tegenwicht van de zorgplicht van de adviseur (artikel 3.1 DNR) en maakt duidelijk dat een goede samenwerking wederzijdse inspanningen vereist.

b | Toelichting bij de term 'handelen als goed opdrachtgever'

Het begrip goed opdrachtgever is niet letterlijk in de wet gedefinieerd, maar wordt ingevuld naar analogie van artikel 7:401 BW, dat spreekt over de zorg van een 'goed opdrachtnemer'.

- Een goed opdrachtgever handelt redelijk en zorgvuldig tegenover de adviseur.
- Hij voorkomt dat de adviseur onnodig hinder ondervindt of wordt blootgesteld aan onduidelijke of onjuiste informatie.
- Hij houdt rekening met de professionele positie van de adviseur.

Een voorbeeld van gedrag dat in strijd is met artikel 4.1 DNR, is wanneer de opdrachtgever de adviseur vraagt af te wijken van dwingende regelgeving of druk uitoefent om tot bepaalde conclusies te komen, terwijl de resultaten van het door de adviseur verrichte onderzoek een andere uitkomst ondersteunen.

c | Toelichting bij de term 'medewerking verlenen die redelijkerwijs voor een behoorlijke uitvoering van de opdracht is vereist'

Hiermee wordt de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever bij het tot stand komen en uitvoeren van de opdracht verduidelijkt. De adviseur kan zijn werkzaamheden alleen goed uitvoeren als de opdrachtgever tijdig de noodzakelijke informatie, documenten, beslissingen en toegang tot locaties verstrekt. De medewerking ziet uitsluitend op datgene wat redelijkerwijs nodig is voor een correcte uitvoering van de opdracht. Daarmee wordt voorkomen dat de adviseur vertraging oploopt of extra kosten moet maken door het ontbreken van informatie of het uitblijven van beslissingen van de opdrachtgever.

Deze verplichting sluit aan bij de wettelijke regel dat partijen bij een overeenkomst elkaar naar redelijkheid en billijkheid moeten ondersteunen en hun gedrag op elkaar moeten afstemmen. Wordt onvoldoende medewerking verleend, dan kan dat gevolgen hebben voor de planning, de kosten en de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever voor eventuele vertraging of schade.

Dit betekent onder andere:

- tijdig reageren op vragen of voorstellen van de adviseur;
- beslissingen nemen die nodig zijn voor voortgang;
- noodzakelijke voorzieningen, toegang of medewerking verlenen;
- tijdig en correct verstrekken van alle noodzakelijke gegevens en beslissingen;
- niet onnodig belemmeren van de uitvoering;
- respecteren van afspraken en procedures;
- medewerking van derden (zoals andere adviseurs of leveranciers) coördineren als dat binnen zijn rol ligt.

Zonder actieve medewerking kan de adviseur zijn werk niet goed of tijdig uitvoeren. Het voorkomt vertragingen, extra kosten en misverstanden. Waar gewenst kan in de overeenkomst nadere invulling worden gegeven aan de verplichtingen van de opdrachtgever, met bijvoorbeeld toepassing van bepaalde termijnen.

d | Waarom deze bepaling is opgenomen

Voor de opdrachtgever:

- Het artikel verduidelijkt zijn eigen verantwoordelijkheden in het project.
- Het maakt duidelijk dat goede communicatie en samenwerking essentieel zijn.

Voor de adviseur:

- Het biedt een basis om aan te geven welke medewerking nodig is en om aan te tonen wanneer vertraging of extra kosten worden veroorzaakt door gebrek aan medewerking.
- Het creëert een contractuele grondslag voor bijvoorbeeld verlenging van termijnen of vergoeding van schade bij tekortschietende medewerking van de opdrachtgever.

e | Relatie met aansprakelijkheid

Wanneer de opdrachtgever niet als 'goed opdrachtgever' handelt of onvoldoende meewerkt:

- kan dit worden aangemerkt als een toerekenbare tekortkoming (wanprestatie);
- kan de adviseur vertraging of meerkosten aan de opdrachtgever toerekenen;
- kan het invloed hebben op de aansprakelijkheid van de adviseur, bijvoorbeeld wanneer fouten mede zijn veroorzaakt door onjuiste of ontbrekende gegevens van de opdrachtgever.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

- De bepaling is gebaseerd op de wederkerige aard van de overeenkomst van opdracht: beide partijen hebben verplichtingen (artikel 7:400 e.v. BW).
- Het sluit ook aan bij artikel 6:2 BW, waarin staat dat partijen zich jegens elkaar naar redelijkheid en billijkheid moeten gedragen. Artikel 6:2 BW biedt de rechter de mogelijkheid om in uitzonderlijke gevallen een gemaakte afspraak buiten toepassing te laten als toepassing daarvan onaanvaardbaar zou zijn. Dit waarborgt een evenwichtige en rechtvaardige afwikkeling van verbintenissen.
- Door deze bepaling op te nemen, wordt deze wettelijke open norm contractueel concreter ingevuld.

Toelichting bij artikel 4.2

a | Algemeen

Artikel 4.2 DNR bepaalt dat de opdrachtgever verantwoordelijk is voor het tijdig en juist aanleveren van alle benodigde informatie, gegevens en beslissingen die de adviseur nodig heeft om zijn werk goed uit te voeren. Deze verantwoordelijkheid geldt ook voor informatie die namens de opdrachtgever wordt verstrekt, bijvoorbeeld door andere projectdeelnemers.

Artikel 4.2 DNR legt hiermee de verantwoordelijkheid bij de opdrachtgever om de adviseur in staat te stellen zijn werkzaamheden goed uit te voeren:

- door tijdig juiste en volledige informatie te leveren.
- door documenten en adviezen snel te beoordelen zodat het project niet vertraagt.

Deze bepaling beschermt beide partijen:

- de opdrachtgever weet dat zijn medewerking essentieel is voor een goed resultaat,
- de adviseur krijgt een juridische basis om vertraging of extra kosten door gebrekkige medewerking van de opdrachtgever te voorkomen.

Deze verantwoordelijkheid van de opdrachtgever betekent niet dat de adviseur zonder meer kan voortbouwen op deze informatie en gegevens, artikel 3.5 DNR legt op hem immers een waarschuwingsplicht.

b | Tijdige verstrekking van informatie en documenten

De opdrachtgever moet alle gegevens die nodig zijn voor de opdracht tijdig en correct aanleveren.

Het gaat zowel om eigen informatie (zoals programma's van eisen, interne rapportages) als om gegevens van derden (zoals vergunningen, onderzoeken of tekeningen van andere adviseurs).

De adviseur is afhankelijk van de input van de opdrachtgever en derden om zijn werk goed te kunnen doen.

Onjuiste, onvolledige of te late gegevens kunnen leiden tot vertraging, hogere kosten of fouten in het advies.

De mate waarin de opdrachtgever de adviseur dient te voorzien van inlichtingen en gegevens is afhankelijk van iedere concrete opdracht. Richtlijn zal zijn dat inlichtingen en gegevens die de adviseur op makkelijke wijze zelf kan verkrijgen, door hem zelf verkregen worden. Inlichtingen en gegevens die alleen van de opdrachtgever verkregen kunnen worden, dienen door deze tijdig verstrekt te worden aan de adviseur.

c | Ook informatie van derden valt onder de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever

De bepaling maakt duidelijk dat de opdrachtgever ook verantwoordelijk is voor de juistheid en volledigheid van gegevens die hij ontvangt van derden (zoals aannemers, leveranciers, externe adviseurs).

De adviseur kan niet altijd de juistheid van deze gegevens controleren. Door deze verantwoordelijkheid bij de opdrachtgever te leggen, wordt voorkomen dat fouten of vertragingen worden afgewenteld op de adviseur.

d | Beoordeling van documenten en adviezen binnen redelijke termijn

Naast het aanleveren van gegevens moet de opdrachtgever de documenten en adviezen van de adviseur binnen een redelijke termijn beoordelen.

De opdrachtgever moet reageren op adviezen en ontwerpen zonder onnodige vertraging.

'Redelijke termijn' betekent: de tijd die in de omstandigheden van het project passend is, rekening houdend met de planning en de complexiteit van het document.

Zonder tijdige beoordeling kan de adviseur niet verder met de volgende fase (zie ook artikel 3.3 DNR).

Het voorkomt stilstand of extra kosten door wachten op beslissingen.

e | Gevolgen bij schending van deze verplichtingen

Als de opdrachtgever nalaat om tijdig juiste en volledige informatie te verstrekken of om documenten tijdig te beoordelen:

- kan de adviseur zich beroepen op opschorting van zijn werkzaamheden;
- kan de adviseur vertraging of meerwerk aan de opdrachtgever toerekenen;
- kan de opdrachtgever aansprakelijk zijn voor eventuele schade die hierdoor ontstaat.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving en met andere bepalingen van deze regeling

Deze bepaling sluit aan bij artikel 6:2 BW (redelijkheid en billijkheid) en bij het principe van goede samenwerking in een overeenkomst.

Dit artikel heeft een relatie met artikel 4.1 DNR (goed opdrachtgever), artikel 3.5 DNR (waarschuwingsplicht van de adviseur) en artikel 14.5 DNR (vrijwaring):

- Artikel 4.1 DNR - De opdrachtgever moet correcte gegevens verstrekken.
- Artikel 3.5 DNR - De adviseur moet waarschuwen als hij onjuistheden of onvolledigheden ontdekt.
- Artikel 14.5 DNR - De opdrachtgever vrijwaart de adviseur tegen aanspraken van derden die verband houden met het gebruik of de toepassing van het door de adviseur geleverde advies, voor zover deze aanspraken niet het gevolg zijn van opzet of bewuste roekeloosheid van de adviseur.

Toelichting bij artikel 4.3

a | Algemeen

De opdrachtgever is niet verplicht de adviezen van de adviseur actief te controleren, omdat de adviseur zelf verantwoordelijk is voor een correcte uitvoering van de opdracht. Maar de opdrachtgever moet de adviseur wel binnen een redelijke termijn waarschuwen bij ontdekte of kenbare fouten. Dit geeft de adviseur de gelegenheid om de fout te herstellen en beperkt de gevolgen voor beide partijen. Bij niet-naleving kan de opdrachtgever zijn rechten op herstel of schadevergoeding verliezen.

Artikel 4.3 DNR legt hiermee een meldplicht op aan de opdrachtgever als tegenhanger van de waarschuwingsplicht van de adviseur die is opgenomen in artikel 3.5 DNR. De bepaling bevordert zo een actieve en coöperatieve samenwerking tussen opdrachtgever en adviseur.

b | Toelichting bij de term 'tekortkoming in het advies'

Een tekortkoming is een fout of gebrek in het advies, zoals een rekenfout, onjuiste aannames of een onvolledige analyse. Het kan gaan om zowel technische als inhoudelijke fouten die de kwaliteit of bruikbaarheid van het advies aantasten. Het hoeft niet te gaan om een schadeveroorzakende fout; ook bij vermoedens moet de opdrachtgever de adviseur waarschuwen.

c | Toelichting bij de termen 'heeft opgemerkt' en 'redelijkerwijs had behoren op te merken'

De waarschuwingsplicht geldt:

- als de opdrachtgever een tekortkoming daadwerkelijk constateert;
- de opdrachtgever de tekortkoming in de gegeven omstandigheden redelijkerwijs had behoren op te merken.

De plicht geldt dus ook wanneer de opdrachtgever in het advies afwijkingen constateert die aanleiding geven tot vragen of zorgen. De opdrachtgever wordt niet gezien als een passieve ontvanger van diensten, maar een actieve contractspartij met een eigen verantwoordelijkheid binnen de samenwerking. Dit sluit aan bij de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een zorgvuldig proces, waarbij geen ruimte bestaat voor passief afwachten bij herstelbare tekortkomingen.

Het doel van deze waarschuwingsplicht is dat de opdrachtgever daarmee de adviseur in de gelegenheid stelt om binnen een redelijke termijn en voor eigen rekening tekortkomingen waarvoor hij aansprakelijk is te herstellen, of de daaruit voortvloeiende schade te beperken of op te heffen. De adviseur blijft onverminderd aansprakelijk, maar krijgt gelegenheid om de schade te herstellen of te beperken.

Hiermee wordt voorkomen dat een opdrachtgever pas (veel) later een fout meldt, terwijl hij deze al eerder had kunnen signaleren.

d | Toelichting bij de term ‘redelijke termijn’ voor de melding

De melding moet worden gedaan binnen een termijn die passend is gezien de omstandigheden. Factoren die hierbij meespelen: de complexiteit van het advies, de aard van het project en de mogelijke gevolgen van de fout. Hoe ernstiger de gevolgen bij uitblijven van actie, hoe sneller de melding moet plaatsvinden.

e | Achtergrond en doel van dit artikel

Deze bepaling bevordert tijdige communicatie en voorkomt dat fouten zich onnodig voortzetten of verergeren.

- Voor de opdrachtgever: hij voorkomt dat de schade groter wordt door het probleem vroegtijdig te signaleren.
- Voor de adviseur: hij krijgt de kans de fout te herstellen voordat dit tot grotere problemen of claims leidt.

f | Gevolgen als de opdrachtgever niet tijdig waarschuwt

Wanneer de opdrachtgever nalaat tijdig te waarschuwen kan dat worden aangemerkt als een toerekenbare tekortkoming van de opdrachtgever. De adviseur kan op deze grond de overeenkomst opzeggen en aanspraak maken op een eventuele bijbetaling van 10%.

De opdrachtgever kan hij het recht verliezen om zich later op de tekortkoming te beroepen (vergelijkbaar met de klachtplicht uit artikel 6:89 BW).

De opdrachtgever kan aansprakelijk zijn voor (een deel van) de schade, bijvoorbeeld wanneer zijn nalaten heeft bijgedragen aan het ontstaan of vergroten daarvan (medeveroorzaking).

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling sluit nauw aan bij artikel 6:89 BW, dat bepaalt dat een schuldeiser binnen bekwame tijd moet klagen over een gebrek in de prestatie, anders kan hij geen beroep meer doen op dat gebrek.

Ook komt deze bepaling overeen met het principe van redelijkheid en billijkheid (artikel 6:2 BW): partijen moeten elkaar tijdig informeren om schade te beperken.

Toelichting bij artikel 4.4

a | Algemeen

Artikel 4.4 DNR legt vast dat de opdrachtgever een informatieplicht heeft bij elke wijziging die invloed kan hebben op de opdracht. Het gaat om wijzigingen in omstandigheden, planning, wensen of randvoorwaarden.

Deze bepaling beschermt beide partijen en zorgt ervoor dat het advies steeds aansluit bij de actuele situatie en wensen van de opdrachtgever. Deze bepaling benadrukt dat een project dynamisch kan zijn en dat goede communicatie essentieel is om vertragingen, fouten of onnodige kosten te voorkomen.

b | Toelichting bij de term 'wijzigingen in omstandigheden, planning, wensen of randvoorwaarden'

Voorbeelden van wijzigingen in omstandigheden zijn: wijziging van de projectlocatie, beschikbaarheid van vergunningen, vertraging in de bouwplanning, of wijzigingen in wet- en regelgeving.

Voorbeelden van wijzigingen in planning zijn: wijziging van projectfasering, verschuiving van deadlines, vertraagde beschikbaarheid van financiële middelen of subsidies, en verandering in besluitvormings- en overlegmomenten.

Voorbeelden van wijzigingen in wensen zijn: de opdrachtgever wil een ander ontwerp, extra functies, andere materialen of een andere kwaliteits- of duurzaamheidsambitie.

Voorbeelden van wijzigingen in randvoorwaarden zijn: budgetwijzigingen, aanpassing van plannings, nieuwe technische eisen of beperkingen, gewijzigde betrokkenheid van derden.

c | Toelichting bij de term 'tijdig melden'

Tijdig betekent: de adviseur moet de wijziging op het moment dat deze zich voordoet of redelijkerwijs voorzienbaar wordt geïnformeerd krijgen.

Hoe eerder de adviseur op de hoogte is, hoe beter hij zijn werkzaamheden kan aanpassen en de gevolgen kan beperken.

Late meldingen kunnen leiden tot vertraging, herontwerp en extra kosten.

d | Ratio van deze verplichting

Deze bepaling is cruciaal voor het succes van de samenwerking:

Voor de opdrachtgever:

- Door wijzigingen snel te melden voorkomt hij dat het advies verouderd of onjuist wordt toegepast.
- Hij voorkomt extra kosten en risico's door late aanpassingen.

Voor de adviseur:

- Hij kan zijn werk afstemmen op de nieuwe situatie en waar nodig tijdig bijsturen.
- Hij wordt beschermd tegen claims of aansprakelijkheid voor adviezen die gebaseerd waren op achterhaalde of onvolledige informatie.

e | Gevolgen als de opdrachtgever niet tijdig meldt

Wanneer de opdrachtgever wijzigingen niet of te laat doorgeeft:

- kan de adviseur zijn werkzaamheden niet correct uitvoeren;
- kan de planning in de war raken en kan er meerwerk ontstaan;
- kan de opdrachtgever aansprakelijk worden voor de extra kosten of schade die hierdoor ontstaat;
- kan de adviseur zich beroepen op opschorting of verlenging van termijnen.

f | Relatie van dit artikel met andere bepalingen van deze regeling en met wetgeving

Deze verplichting sluit aan bij artikel 4.1 DNR (de opdrachtgever moet als goed opdrachtgever handelen) en artikel 4.2 DNR (tijdige verstrekking van juiste en volledige informatie).

Het is ook in lijn met de algemene regel van artikel 6:2 BW (redelijkheid en billijkheid) en het uitgangspunt dat partijen elkaar moeten informeren over omstandigheden die relevant zijn voor de uitvoering van een overeenkomst.

Toelichting bij artikel 4.5

a | Algemeen – privaatrechtelijke verplichtingen tegenover derden

Het is mogelijk dat de opdrachtgever privaatrechtelijke verplichtingen heeft tegenover derden die relevant zijn voor de opdracht. Artikel 4.5 DNR voorkomt dat dergelijke verplichtingen automatisch bindend zijn voor de adviseur. Dat zijn ze pas als deze deel uit van de opdracht en vooraf duidelijk en schriftelijk zijn vastgelegd in de overeenkomst.

Met deze bepaling wordt duidelijk gemaakt dat extra verplichtingen voor de adviseur niet stilzwijgend kunnen ontstaan, maar altijd vooraf en schriftelijk moeten worden bevestigd. De adviseur kan hierdoor bewust beslissen of hij deze extra verplichtingen aanvaardt, zodat risico's en kosten beheersbaar blijven.

Dit bevordert transparantie en voorkomt geschillen over niet-afgesproken verplichtingen.

b | Toelichting bij de term 'privaatrechtelijke verplichtingen'

Het gaat om afspraken die de opdrachtgever heeft gemaakt met derden (bijvoorbeeld aannemers, ontwikkelaars, investeerders) en die niet uit de wet voortvloeien, maar uit contracten.

Deze afspraken kunnen indirect gevolgen hebben voor de adviseur als de opdrachtgever wil dat de adviseur zich hieraan houdt.

Voorbeelden: een overeenkomst met een financier waarin extra rapportage wordt geëist, of een contract met een huurder waarin specifieke technische eisen zijn opgenomen.

c | Toelichting bij de term 'verplichtingen die relevant zijn voor de opdracht'

Het kan gaan om verplichtingen die leiden tot aanvullende eisen die aan de opdracht zijn verbonden. Het zijn verplichtingen die bij het omschrijven van de werkzaamheden meegenomen moeten worden.

Voorbeelden: aanvullende duurzaamheidsnormen, bijzondere rapportageverplichtingen, specifieke kwaliteitscontroles, afwijkende aansprakelijkheidsafspraken, private kwaliteitskaders en contractuele verplichtingen richting investeerders of gebruikers.

d | Ratio eis van schriftelijkheid

De bepaling voorkomt dat de adviseur onbewust gebonden raakt aan verplichtingen waar hij niet mee heeft ingestemd.

- Expliciet: het moet duidelijk zijn dat de adviseur deze extra eisen aanvaardt.
- Schriftelijk: het moet aantoonbaar zijn welke verplichtingen zijn overeengekomen.

Dit waarborgt dat beide partijen weten wat er wel en niet geldt, voorkomt misverstanden en biedt juridisch bewijs bij geschillen.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever kan niet zonder meer eigen contractuele verplichtingen aan de adviseur doorleggen.
- Als hij wil dat de adviseur zich aan extra eisen houdt, moet hij dit tijdig en schriftelijk afstemmen.
- Zo wordt voorkomen dat de adviseur weigert aan eisen te voldoen omdat deze nooit formeel zijn overeengekomen.

Voor de adviseur:

- De adviseur wordt beschermd tegen stilzwijgende of onbekende verplichtingen die risico's of extra kosten kunnen meebrengen.
- Hij kan vooraf beoordelen of hij aan de aanvullende eisen kan voldoen en welke consequenties (bijvoorbeeld hogere kosten of langere doorlooptijd) dat heeft.
- Hij behoudt controle over de afspraken die hij accepteert.

f | Relatie met andere bepalingen van deze regeling en met wetgeving

Deze bepaling sluit aan bij het beginsel dat contractuele verplichtingen alleen gelden als ze duidelijk zijn overeengekomen (artikel 6:217 e.v. BW). Artikel 6:217 BW bepaalt dat een overeenkomst tot stand komt door een aanbod en de aanvaarding daarvan. Voor een geldige overeenkomst is vereist dat het aanbod voldoende bepaald is, zodat de essentiële elementen van de overeenkomst duidelijk zijn en partijen weten waartoe zij zich verbinden.

Artikel 6:227 BW vult dit aan door te eisen dat de verbintenissen die partijen met het aangaan van de overeenkomst op zich nemen, voldoende bepaalbaar moeten zijn. Ontbreken bepaalde essentiële bestanddelen, dan kan de overeenkomst een leemte vertonen of zelfs niet tot stand komen bij gebreke van voldoende bepaalbaarheid.

Artikel 4.5 DNR versterkt de regeling in artikelen 4.1 en 4.2 DNR, die de opdrachtgever verplichten om juiste en volledige informatie te verstrekken.

Door de schriftelijkheid eis wordt voldaan aan de wettelijke eis van bewijsbaarheid bij contractuele uitbreidingen.

g | Algemeen - kosten die voortvloeien uit publiekrechtelijke wet- en regelgeving

Artikel 4.5 DNR verduidelijkt verder dat kosten die voortvloeien uit publiekrechtelijke wet- en regelgeving (zoals vergunningen, leges en aansluitkosten) altijd voor rekening van de opdrachtgever zijn. De opdrachtgever draagt deze kosten, omdat hij de aanvrager en uiteindelijk begunstigde van de vergunningen en aansluitingen is. Het gaat om kosten die voortvloeien uit publiekrechtelijke wet- en regelgeving of verplichtingen richting overheden en nutsbedrijven, en die buiten de directe werkzaamheden van de adviseur vallen.

De adviseur is niet financieel verantwoordelijk, maar kan wel adviseren of de procedure begeleiden. Door dit expliciet vast te leggen, worden misverstanden en discussies over wie deze lasten moet dragen voorkomen.

h | Toelichting bij de term 'kosten die voortvloeien uit publiekrechtelijke wet- en regelgeving'

Dit zijn kosten die door overheden of andere (semi-)publieke instanties in rekening worden gebracht, vaak in verband met vergunningverlening of wettelijke verplichtingen.

Voorbeelden van deze kosten:

- Vergunningen: leges voor het aanvragen van bouw- of milieuvergunningen.
- Leges: administratieve kosten die de overheid rekent voor het behandelen van aanvragen.
- Subsidies: eventuele kosten verbonden aan de aanvraag of administratieve afhandeling van subsidies.
- Aansluit- en afsluitkosten: kosten voor aansluiting op nutsvoorzieningen (water, gas, elektriciteit, riolering) of het afsluiten daarvan.
- Bijdragen van derden: bijvoorbeeld verplichte bijdragen aan waterschappen, netbeheerders of andere instanties.

i | Waarom komen deze kosten voor rekening van de opdrachtgever?

Deze kosten maken geen deel uit van de werkzaamheden van de adviseur en vallen buiten zijn invloedssfeer. De opdrachtgever is eigenaar of initiatiefnemer van het project en is degene die profiteert van de vergunningen, aansluitingen en subsidies.

Het zou onredelijk zijn deze kosten in het honorarium van de adviseur te verdisconteren, omdat ze sterk variëren per project en buiten de verantwoordelijkheid van de adviseur vallen.

j | Rol van de adviseur in relatie tot deze kosten

Hoewel de kosten voor rekening van de opdrachtgever komen, kan de adviseur wel:

- de opdrachtgever adviseren over welke publiekrechtelijke kosten te verwachten zijn;
- aanvragen voorbereiden of begeleiden (bijvoorbeeld vergunningsaanvragen), maar de financiële verplichting blijft bij de opdrachtgever;
- vooraf aangeven of er kosten zijn die tijdig moeten worden gereserveerd in het projectbudget.

De adviseur hoeft deze kosten niet voor te financieren, tenzij daar uitdrukkelijke afspraken over zijn gemaakt.

k | Gevolgen van dit artikel voor de opdrachtgever

- De opdrachtgever moet zelf zorgdragen voor tijdige betaling van deze kosten om vertraging in het project te voorkomen.
- Hij moet er rekening mee houden dat deze bedragen boven op de advieskosten komen en zelfstandig door hem worden voldaan.
- Indien de opdrachtgever nalaat deze kosten te voldoen, kan dat gevolgen hebben voor de voortgang van de opdracht en kan de adviseur zijn werkzaamheden opschorten.

Toelichting bij artikel 4.6

a | Algemeen

Artikel 4.6 DNR regelt dat het opdrachtgeverschap niet zomaar aan een andere partij kan worden overgedragen door contractsovername. De opdrachtgever heeft toestemming nodig en moet die schriftelijk verkrijgen. De adviseur mag deze toestemming alleen weigeren als daar redelijke gronden voor zijn. Aan die toestemming mag de adviseur redelijke voorwaarden verbinden.

De bepaling beschermt de adviseur tegen ongewenste contractuele risico's en waarborgt een stabiele samenwerking tijdens het project.

b | Toelichting bij de term 'contractsovername'

Het gaat daarbij om overgang van de gehele rechtsverhouding van de opdrachtgever, die bestaat uit :

- de positie van de opdrachtgever als contractspartij in de overeenkomst;
- inclusief alle rechten (bijvoorbeeld op levering van adviezen) en plichten (zoals betaling en medewerking) van de opdrachtgever.

Een overdracht betekent dat een derde partij deze positie geheel of gedeeltelijk overneemt, bijvoorbeeld:

- bij verkoop van het project of de grond;
- bij overdracht van ontwikkelingsrechten aan een nieuwe ontwikkelaar;
- bij projectfinanciering waarbij de financier de rol van opdrachtgever overneemt.

c | Redenen dat toestemming van de adviseur is vereist

- De adviseur heeft een gerechtvaardigd belang om te weten met wie hij contracteert.
- De identiteit en betrouwbaarheid van de opdrachtgever zijn belangrijk voor de samenwerking en het betalingsrisico.
- De nieuwe partij kan bijvoorbeeld andere wensen, eisen of werkwijzen hebben, wat het project kan beïnvloeden.

d | Gronden voor weigeren toestemming

De bepaling verplicht de adviseur om zijn toestemming niet op onredelijke gronden te onthouden. Hij mag toestemming niet weigeren louter om commerciële redenen of om druk uit te oefenen. Hij mag toestemming weigeren wanneer de overdracht leidt tot onaanvaardbare risico's, zoals:

- de nieuwe opdrachtgever is financieel niet betrouwbaar;
- de nieuwe opdrachtgever heeft een slechte reputatie of onvoldoende deskundigheid;
- de overdracht wijzigt de aard of omvang van de opdracht ingrijpend.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever kan het opdrachtgeverschap alleen overdragen met toestemming van de adviseur.
- Als hij dit zonder toestemming doet, blijft hij aansprakelijk voor de nakoming van de overeenkomst.
- Hij moet tijdig overleg voeren met de adviseur als hij overdracht overweegt, zodat er geen stagnatie of juridische discussie ontstaat.

Voor de adviseur:

- De adviseur behoudt controle over wie zijn contractuele wederpartij is.
- Hij kan voorwaarden verbinden aan zijn toestemming, bijvoorbeeld een garantie van betaling of een bevestiging van de oorspronkelijke afspraken door de nieuwe partij.
- Dit voorkomt dat hij onverwacht moet samenwerken met een partij die hij niet kent of die niet de afgesproken voorwaarden respecteert.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De bepaling sluit aan bij de wettelijke regeling voor contractsovername (artikel 6:159 BW). Contractsovername is alleen mogelijk met medewerking van de andere partij (in dit geval de adviseur).

Artikel 6:159 lid 1 BW luidt: 'Een partij bij een overeenkomst kan haar rechtsverhouding tot de wederpartij met medewerking van deze laatste overdragen aan een derde bij een tussen haar en de derde opgemaakte akte.' Dit betekent dat voor een geldige contractsovername aan drie vereisten moet zijn voldaan:

- Er moet een akte zijn tussen de overdragende partij en de overnemende partij;
- De volledige rechtsverhouding (dus alle rechten en verplichtingen) wordt overgedragen;
- De wederpartij (de andere contractspartij) moet medewerking verlenen aan de overdracht.

De medewerking van de wederpartij is essentieel: zonder deze medewerking is er geen rechtsgeldige contractsovername. Het belang van deze eis is dat de wederpartij wordt beschermd tegen het ongewild geconfronteerd worden met een nieuwe contractuele wederpartij. De wederpartij behoudt dus zeggenschap over met wie zij contracteert.

Door dit expliciet in deze regeling te bevestigen, wordt duidelijk gemaakt dat overdracht zonder toestemming niet rechtsgeldig is.

Toelichting bij artikel 5.1

a | Algemeen

Het komt in de adviespraktijk regelmatig voor dat de opdrachtgever meerdere adviseurs inschakelt en dat de adviseur niet alle werkzaamheden zelf verricht. Artikel 5 DNR benadrukt het belang van goede afstemming tussen de verschillende adviseurs die bij een project zijn betrokken. Deze afstemming is iets anders dan de algehele projectcoördinatie.

Het artikel verduidelijkt dat het inschakelen van derdenadviseurs onderdeel kan zijn van een goede projectuitvoering, maar dat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden afhangen van wie deze derden inschakelt:

- bij inschakeling door de adviseur draagt deze in beginsel de verantwoordelijkheid;
- bij inschakeling door de opdrachtgever ligt de verantwoordelijkheid bij de opdrachtgever.

Door dit onderscheid expliciet te maken, worden risico's en aansprakelijkheden duidelijk afgebakend en worden geschillen voorkomen.

Artikel 5.1 DNR bevat de basis van de regeling die verder wordt uitgewerkt in de andere bepalingen van artikel 5 DNR. De aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door derdenadviseurs is geregeld in de artikelen 14.3-14.5 DNR.

b | Toelichting bij de term 'derdenadviseurs'

Derdenadviseurs zijn externe deskundigen die geen partij zijn bij de overeenkomst tussen opdrachtgever en adviseur, maar wel werkzaamheden verrichten in het project.

Voorbeelden:

- *specialistische constructeurs, akoestisch adviseurs, ecologen, kostendeskundigen, geotechnische bureaus;*
- *juridische of financiële adviseurs die door de opdrachtgever worden aangesteld.*

c | Reden dat de persoon die derdenadviseurs inschakelt het criterium is

De partij die de derdenadviseur inschakelt heeft de contractuele relatie met de derdenadviseur en komt afspraken overeen over bijvoorbeeld aansprakelijkheid. Het is van belang dat in deze regeling duidelijk wordt vastgelegd wat tussen partijen geldt in het geval derdenadviseurs worden ingeschakeld. Het voorkomt discussies over aansprakelijkheid bij fouten van die derdenadviseurs en het maakt het mogelijk dat partijen de juiste afspraken maken met die derdenadviseurs.

d | Voorbeeld van afstemming

Het afstemmen van werkzaamheden betreft bijvoorbeeld het aanbrengen van sparringen in constructies. Constructies worden soms door verschillende adviseurs berekend. Iemand dient dan in de gaten te houden dat de sparringen, aangebracht in een onderdeel, aansluiten op andere onderdelen die aan dat onderdeel worden verbonden. Het is in de tijd goed op elkaar laten aansluiten van werkzaamheden, of het gelijktijdig laten plaatsvinden van werkzaamheden, betreft het proces van de werkzaamheden en daarmee dient eveneens een participant belast te worden.

e | Relatie met andere bepalingen van deze regeling

Dit artikel sluit aan bij artikel 4.2 DNR (informatieverstrekking opdrachtgever) en artikel 4.5 DNR (melden van wijzigingen) en hangt samen met de artikelen 5.2-5.6 DNR (bepalingen over verdeling van verantwoordelijkheden).

De aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door derdenadviseurs is geregeld in de artikelen 14.3-14.5 DNR.

Toelichting bij artikel 5.2

a | Algemeen

Artikel 5.2 DNR waarborgt dat de adviseur derden mag inschakelen voor de opdracht of voor delen daarvan, maar dat:

- hij altijd verantwoordelijk blijft voor een zorgvuldige uitvoering; en
- hij de opdrachtgever hierover tijdig informeert.

Zo combineert deze bepaling de flexibiliteit van inzet van externe expertise met de zekerheid dat de adviseur als hoofdaanspreekpunt verantwoordelijk blijft.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Deze bepaling heeft als doel:

- de adviseur de flexibiliteit te geven om specialistische expertise in te schakelen;
- de opdrachtgever zekerheid te bieden dat de kwaliteit en verantwoordelijkheid gewaarborgd blijven, ook bij inzet van derden;
- duidelijk te regelen dat de adviseur bij inschakeling van derden niet zomaar zijn eigen verplichtingen kan doorschuiven.

c | Mogelijkheden die de bepaling biedt

Uitvoering door derden onder leiding van de adviseur - De adviseur schakelt een derde in die werkzaamheden verricht, maar blijft zelf de leiding en coördinatie voeren.

Voorbeeld: een architect schakelt een bouwfysisch adviseur in voor specialistische berekeningen, maar bewaakt zelf hoe deze in het ontwerp worden geïntegreerd.

Overdracht van leiding over bepaalde onderdelen aan derden - De adviseur kan de verantwoordelijkheid voor een specifiek deel van het werk aan een derde toevertrouwen.

Voorbeeld: een hoofdbouwkundige adviseur geeft de leiding over het constructieve deel aan een constructeur, maar blijft toezicht houden op de samenwerking.

d | Verantwoordelijkheid van de adviseur blijft bestaan

De bepaling maakt duidelijk dat het inschakelen van derden de eigen verantwoordelijkheid van de adviseur niet vermindert:

- de adviseur blijft aansprakelijk tegenover de opdrachtgever voor een zorgvuldige uitvoering;
- hij kan zich niet beroepen op het feit dat een fout door een derde is gemaakt om aan aansprakelijkheid te ontkomen, tenzij contractueel anders overeengekomen.

Dit sluit aan bij artikel 6:76 BW (aansprakelijkheid voor hulppersonen), maar wordt in deze voorwaarden expliciet bevestigd om elke twijfel weg te nemen.

e | Risico's bij inschakeling van derden

- Als de adviseur derden inschakelt, kan hij aansprakelijk worden gesteld voor fouten van die derden, tenzij contractueel anders geregeld (artikel 6:76 BW: aansprakelijkheid voor hulppersonen).
- Als de opdrachtgever derden inschakelt, moet hij ervoor zorgen dat hun werk goed is afgestemd en dat informatie tijdig wordt gedeeld met de adviseur.
- Bij een conflicterende regeling (bijvoorbeeld verschillende aansprakelijkheidsbeperkingen) moet vooraf duidelijk worden afgesproken welke voorwaarden gelden.

f | Toelichting bij de term 'tijdig informeren'

Artikel 5.2 DNR regelt verder dat de adviseur niet stilzwijgend derdenadviseurs mag inschakelen. Hij moet de opdrachtgever tijdig informeren, zodat deze weet wie betrokken is en welke gevolgen dit kan hebben. Deze bepaling bevordert transparantie en versterkt de samenwerking, zonder de flexibiliteit van de adviseur onnodig te beperken.

Tijdig betekent: voordat de inschakeling feitelijk plaatsvindt of voordat deze impact heeft op het project. De opdrachtgever moet de gelegenheid hebben om:

- vragen te stellen,
- voorwaarden te bespreken, of
- zich voor te bereiden op eventuele gevolgen (bijvoorbeeld extra kosten of wijzigingen in planning).

In de overeenkomst kunnen partijen nadere voorwaarden opnemen over het inschakelen van derdenadviseurs.

g | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij behoudt een enkel aanspreekpunt (de adviseur), ook al worden er meerdere partijen ingeschakeld.
- De opdrachtgever kan er zeker van zijn dat het kwaliteitsniveau en de contractuele afspraken niet verwateren door het inschakelen van derden.

Voor de adviseur:

- De adviseur kan gebruikmaken van specialistische kennis zonder zijn eigen positie te verzwakken.
- Hij blijft echter verantwoordelijk en moet daarom zorgvuldig omgaan met de keuze en aansturing van derden.
- Door de voorwaarden kan hij richting opdrachtgever duidelijk maken dat hij controle houdt, ook als derden meewerken.

h | Relatie met andere bepalingen van deze regeling

De aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door derdenadviseurs is geregeld in de artikelen 14.3-14.5 DNR.

Toelichting bij artikel 5.3

a | Algemeen

Artikel 5.3 DNR benadrukt dat de adviseur, bij inschakeling van derden, het enige aanspreekpunt blijft voor de opdrachtgever en verantwoordelijk blijft voor:

- de kwaliteit van de geleverde bijdragen,
- de organisatie van de samenwerking, en
- de juiste afstemming met de rest van het project.

Dit biedt de opdrachtgever zekerheid en legt de adviseur een zorgplicht op om externe partijen zorgvuldig te sturen en hun werk correct te integreren. Hiermee wordt duidelijk gemaakt dat het inschakelen van derden de hoofdverantwoordelijkheid van de adviseur niet vermindert.

b | Toelichting bij de drie verantwoordelijkheden

Inhoudelijke verantwoordelijkheid

- De adviseur moet toezien op de kwaliteit en juistheid van de werkzaamheden van de derdenadviseur.
- Hij moet controleren of de resultaten voldoen aan de eisen van de opdracht en aansluiten op het project.
- Hij kan zich niet eenvoudig verschuilen achter fouten van derden.

Coördinatie

- De adviseur moet zorgen dat de werkzaamheden van de derdenadviseur goed worden aangestuurd en aansluiten op het werk van andere betrokken partijen.
- Hij moet planning, taakverdeling en onderlinge communicatie organiseren.

Afstemming

- De adviseur moet ervoor zorgen dat het werk van de derdenadviseur correct integreert met zijn eigen werk en de werkzaamheden van andere partijen in het project.
- Dit voorkomt inconsistenties, doublures of hiaten in het eindresultaat.

c | Achtergrond en doel van dit artikel

De bepaling is belangrijk omdat:

- De opdrachtgever bij inschakeling van derden geen aparte contractuele relatie heeft met deze derden. Hij sluit alleen een overeenkomst met de adviseur.
- De opdrachtgever mag erop vertrouwen dat de adviseur de kwaliteit, samenwerking en integratie van alle onderdelen waar hij verantwoordelijk voor is waarborgt.
- Het voorkomt discussies over aansprakelijkheid: de adviseur blijft het aanspreekpunt.

d | Grenzen van de verantwoordelijkheid van de adviseur

De adviseur is verantwoordelijk binnen de grenzen van zijn eigen opdracht. Hij hoeft niet te coördineren wat buiten zijn contractuele taken valt, zoals werkzaamheden die onder verantwoordelijkheid van de opdrachtgever of andere adviseurs staan.

De adviseur mag wel derden inschakelen, maar hij blijft juridisch hoofdaansprakelijk voor hun prestaties in het kader van zijn opdracht (met uitzondering van contractuele aansprakelijkheidsbeperkingen).

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever hoeft niet afzonderlijk toezicht te houden op door de adviseur ingeschakelde derden.
- Hij kan bij problemen de adviseur aanspreken, ook al ligt de fout feitelijk bij de derde.
- Dit vereenvoudigt de communicatie en voorkomt dat de opdrachtgever moet uitzoeken welke partij precies verantwoordelijk is.

Voor de adviseur:

- De adviseur kan externe specialisten inzetten, maar moet zich realiseren dat hij hun werk moet controleren en integreren.
- Hij moet goede contractuele afspraken maken met deze derden over kwaliteit, termijnen en aansprakelijkheid, zodat hij risico's kan doorleggen.
- Dit vereist een actieve rol in de aansturing en afstemming.

f | Relatie van dit artikel met artikel 6:76 BW

Artikel 5.3 DNR regelt de verantwoordelijkheid van de adviseur voor derden die hij zelf inhuurt. Volgens artikel 6:76 BW is de adviseur aansprakelijk voor fouten van personen die hij bij de uitvoering van de overeenkomst inschakelt (hulppersonen). Deze aansprakelijkheid is in deze regeling geregeld in artikel 14.3 DNR.

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

Deze bepaling vult artikel 5.2 DNR aan, waarin staat dat de adviseur derden mag inschakelen maar verantwoordelijk blijft voor zorgvuldige uitvoering. Artikel 5.3 DNR legt hier bovenop dat hij ook verantwoordelijk is voor de inhoud, coördinatie en afstemming van hun werkzaamheden.

Toelichting bij artikel 5.4

a | Algemeen

Voordat de opdrachtgever een derdenadviseur inschakelt, treedt hij in overleg met de adviseur. Bij de inschakeling van derdenadviseurs neemt de opdrachtgever de gerechtvaardigde belangen van de adviseur in acht, waaronder diens verantwoordelijkheid voor coördinatie en diens aansprakelijkheid.

Artikel 5.4 DNR maakt verder duidelijk dat wanneer de opdrachtgever derdenadviseurs inschakelt of voorschrijft, de opdrachtgever volledig verantwoordelijk is voor de keuze, opdrachtverlening en betaling.

De opdrachtgever is dan dus verantwoordelijk voor:

- keuze van de derde: hij moet zelf beoordelen of de derde deskundig en geschikt is.
- inhoud van de afspraken: hij bepaalt de taken en voorwaarden waaronder de derde werkt.
- kosten: de kosten van deze derden zijn niet inbegrepen in het honorarium van de adviseur.
- betaling: de opdrachtgever betaalt rechtstreeks aan de derde en kan deze verplichtingen niet afwentelen op de adviseur.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Deze bepaling is opgenomen om:

- de overlegverplichting vast te leggen;
- duidelijk te maken dat de opdrachtgever bij inschakeling van derdenadviseurs de gerechtvaardigde belangen van de adviseur in acht moet nemen;
- duidelijkheid te scheppen over de verdeling van verantwoordelijkheden;
- te voorkomen dat de adviseur aansprakelijk wordt voor derden die hij niet zelf heeft geselecteerd of aangestuurd;
- te waarborgen dat de adviseur op de hoogte is van de betrokkenheid van deze derden, zodat hij zijn eigen werkzaamheden kan afstemmen.

c | Informatieplicht van de opdrachtgever

De opdrachtgever moet de adviseur vooraf informeren over:

- welke derden hij wil inschakelen;
- welke taken en verantwoordelijkheden deze derden hebben;
- hoe hun werkzaamheden invloed hebben op het project.

De adviseur moet weten welke derden betrokken zijn om zijn eigen werk goed te coördineren. Het voorkomt misverstanden en dubbele of conflicterende werkzaamheden. De adviseur kan beoordelen of hij aanvullende afstemming of controles moet uitvoeren.

d | Gevolgen van dit artikel voor de verantwoordelijkheidsverdeling

De adviseur is niet verantwoordelijk voor fouten of tekortkomingen van derden die door de opdrachtgever zijn ingeschakeld of voorgeschreven.

Wel heeft de adviseur een waarschuwingsplicht (artikel 3.5 DNR) als hij fouten of risico's in het werk van deze derden ontdekt of redelijkerwijs had moeten ontdekken. Eventuele schade door fouten van deze derden komt in principe voor rekening van de opdrachtgever.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij moet zorgvuldig zijn bij de selectie van derden, omdat hij zelf het risico draagt voor hun werk.
- Hij moet duidelijke afspraken maken met deze derden om de kwaliteit te waarborgen.
- Hij moet zich realiseren dat de adviseur niet automatisch hun werk controleert, tenzij dit expliciet is afgesproken.

Voor de adviseur:

- De adviseur wordt beschermd tegen aansprakelijkheid voor partijen die hij niet zelf heeft aangestuurd.
- Door vooraf geïnformeerd te worden kan hij wel zijn werk afstemmen en eventuele risico's signaleren.
- Hij behoudt overzicht en kan waarschuwen als samenwerking met de derde tot problemen leidt.

Toelichting bij artikel 5.5

a | Algemeen

Artikel 5.5 DNR legt de regie over de samenwerking met door de opdrachtgever ingeschakelde derdenadviseurs duidelijk bij de opdrachtgever. Dit betekent dat wanneer de opdrachtgever externe partijen aanstelt, hij ook degene is die ervoor moet zorgen dat deze partijen goed samenwerken en dat de werkzaamheden op elkaar aansluiten. Hij is verantwoordelijk voor de afstemming en coördinatie.

De adviseur is niet gehouden deze rol op zich te nemen en kan niet aansprakelijk worden gesteld voor fouten die voortvloeien uit een onvolledige of gebrekkige coördinatie aan de zijde van de opdrachtgever.

Deze bepaling bevordert een heldere taakverdeling en voorkomt misverstanden over wie de samenwerking aanstuurt.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Deze bepaling is nodig om:

- te voorkomen dat de adviseur verantwoordelijk wordt gemaakt voor het aansturen van derden waar hij geen contractuele relatie mee heeft;
- duidelijk af te bakenen wie de regie voert bij de samenwerking met door de opdrachtgever ingeschakelde derden;
- het risico te beperken dat fouten of misverstanden ontstaan door gebrek aan coördinatie.

c | Verantwoordelijkheden van de opdrachtgever

De opdrachtgever moet:

- zorgen dat de derdenadviseurs tijdig de benodigde informatie met de adviseur delen;
- voorkomen dat er tegenstrijdige instructies worden gegeven aan de adviseur en de derden;
- de planning en onderlinge afstemming van alle betrokken partijen organiseren;
- eventuele knelpunten in de samenwerking oplossen.

d | Toelichting bij de term 'coördinatie'

Coördinatie: het op elkaar afstemmen van de werkzaamheden, zodat de adviezen en resultaten van verschillende partijen goed op elkaar aansluiten.

Voorbeeld: Als de opdrachtgever een eigen kostendeskundige, akoestisch adviseur en constructeur aanstelt, moet hij zorgen dat hun werk afgestemd wordt met het ontwerp van de hoofadviseur. De hoofadviseur kan dit niet zelfstandig doen, omdat deze derden niet onder zijn leiding vallen.

e | Gevolgen bij onvoldoende coördinatie afstemming

Als de opdrachtgever zijn coördinatie- en afstemmingsverantwoordelijkheid niet nakomt:

- kunnen fouten, vertragingen of doublures in werkzaamheden ontstaan;
- kan de adviseur niet aansprakelijk worden gehouden voor problemen die voortkomen uit gebrekkige afstemming tussen derden;
- kan de adviseur extra kosten in rekening brengen als hij door het ontbreken van coördinatie extra werk moet verrichten.

f | Relatie met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 5.4 DNR bepaalt dat de opdrachtgever verantwoordelijk is voor de keuze en aanstelling van zijn eigen derdenadviseurs. Artikel 5.5 DNR vult dit aan door te bepalen dat hij óók verantwoordelijk is voor de procesmatige afstemming tussen deze derden en de adviseur.
- Deze bepaling werkt samen met artikelen 4.1 en 4.2 DNR, waarin de opdrachtgever verplicht is om actief mee te werken en juiste informatie te verstrekken.

g | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever behoudt regie over zijn eigen ingeschakelde adviseurs, maar moet zich realiseren dat dit ook betekent dat hij verantwoordelijk is voor het goed functioneren van de samenwerking.
- Hij moet voldoende capaciteit en aandacht hebben om deze rol goed te vervullen, of dit expliciet aan een partij uitbesteden.

Voor de adviseur:

- De adviseur hoeft geen verantwoordelijkheid te dragen voor het aansturen van derden die niet onder zijn contract vallen.
- Hij kan zich richten op zijn eigen werkzaamheden en hoeft alleen te zorgen voor de integratie met derden die onder zijn leiding werken (zie artikel 5.3 DNR).
- Dit beschermt de adviseur tegen claims die voortvloeien uit gebrekkige coördinatie en afstemming door de opdrachtgever.

Toelichting bij artikel 5.6

a | Algemeen

Artikel 5.6 DNR legt vast dat de adviseur een signalering- en waarschuwingsplicht heeft ten aanzien van fouten van derdenadviseurs, voor zover hij deze kon of had moeten zien binnen zijn eigen taak en expertise.

Hij hoeft geen volledige controles uit te voeren, maar moet wel alert zijn op tekortkomingen die hij in zijn rol redelijkerwijs kan opmerken. Door tijdig te waarschuwen, beschermt hij zowel de opdrachtgever als zichzelf tegen de gevolgen van onopgemerkte fouten.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

De bepaling dient twee doelen:

- Bescherming van de opdrachtgever: hij kan vaak niet zelf beoordelen of adviezen van verschillende partijen juist en volledig zijn.
- Verantwoordelijkheid van de adviseur als deskundige: de adviseur heeft de kennis om fouten van derden te signaleren, ook al zijn die derden niet door hem ingeschakeld.

Tegelijkertijd is de waarschuwingsplicht geen algemene controleplicht: de adviseur hoeft niet alle werkzaamheden van derden volledig te controleren, tenzij dit onderdeel is van zijn opdracht.

c | Toelichting bij de term 'tekortkoming van derdenadviseurs'

Een tekortkoming kan zijn:

- een fout in berekeningen, rapporten of tekeningen van de derde;
- een onvolledigheid of inconsistentie in de informatie;
- een advies dat niet aansluit op de overeengekomen randvoorwaarden van het project.

Voorbeeld: De opdrachtgever schakelt zelf een constructeur in. Als de architect (adviseur) tijdens zijn werkzaamheden ziet dat constructieve berekeningen strijdig zijn met het ontwerp, moet hij dit melden.

d | Toelichting bij de term 'binnen bekwame tijd'

Bekwame tijd betekent: zo snel als in de omstandigheden redelijk is.

De termijn hangt af van:

- de aard van de tekortkoming,
- de fase van het project (ontwerp, uitvoering),
- de urgentie en de risico's van het probleem.

Hoe groter de gevolgen van de fout, hoe sneller de melding moet plaatsvinden.

e | Toelichting bij de term 'zou hebben moeten opmerken in het kader van zijn opdracht'

- De adviseur hoeft niet alle details van het werk van derden te controleren.
- Hij moet tekortkomingen signaleren voor zover deze redelijkerwijs vallen binnen zijn deskundigheid en zijn eigen taakomschrijving.
- Hij wordt beoordeeld naar de maatstaf van een redelijk bekwaam en redelijk handelend vakgenoot.

f | Toelichting bij de term 'redelijk bekwame en redelijk handelende adviseur'

Met de term 'redelijk bekwame en redelijk handelende adviseur' wordt aangesloten bij de gebruikelijke maatstaf voor de zorgplicht van professionele partijen. Het gaat daarbij niet om een absoluut of theoretisch ideaalbeeld, maar om het gedrag dat van een adviseur in deze branche en onder vergelijkbare omstandigheden in redelijkheid mag worden verwacht.

- **Bekwaamheid** - de adviseur beschikt over de kennis, ervaring en vaardigheden die in zijn vakgebied algemeen gebruikelijk zijn. Uitzonderlijke deskundigheid is geen eis, maar de adviseur moet wel voldoen aan het gemiddelde niveau dat van een vakgenoot verwacht mag worden.
- **Handelen** - de adviseur dient zijn werkzaamheden met de zorg en toewijding uit te voeren die in de gegeven omstandigheden redelijk is. Daarbij weegt mee de aard en omvang van de opdracht, de rolverdeling tussen opdrachtgever en adviseur, en de informatie die voor de adviseur beschikbaar was of behoorde te zijn.
- **Waarschuwingsplicht** - wanneer de adviseur een tekortkoming van een door de opdrachtgever ingeschakelde derde constateert – of wanneer een vakgenoot die tekortkoming had moeten opmerken – moet hij de opdrachtgever daar tijdig en schriftelijk voor waarschuwen. Dit voorkomt dat de opdrachtgever onnodig schade lijdt of verkeerde beslissingen neemt.

g | Gevolgen van de waarschuwingsplicht

Voor de opdrachtgever: hij kan tijdig maatregelen nemen, zoals het corrigeren van de fout of het aanspreken van de betreffende derde.

Voor de adviseur:

- Als hij nalaat te waarschuwen terwijl hij de tekortkoming kende of had moeten kennen, kan hij aansprakelijk worden voor de schade die daardoor ontstaat.
- Door wel te waarschuwen, voldoet hij aan zijn zorgplicht en beperkt hij zijn aansprakelijkheid.

h | Relatie van dit artikel met andere bepalingen in deze regeling

- Artikel 3.5 DNR regelt een vergelijkbare waarschuwingsplicht voor onjuistheden in gegevens van de opdrachtgever.
- Artikelen 5.4 en 5.5 DNR bepalen dat de opdrachtgever verantwoordelijk is voor zijn eigen derden, maar artikel 5.6 DNR nuanceert dit door de adviseur een signaleringstaak te geven.

Toelichting bij artikel 6.1

a | Algemeen

Het vertrouwelijke karakter van de relatie tussen adviseur en opdrachtgever is een essentieel onderdeel van deze regeling. Artikel 6.1 DNR regelt de wederzijdse geheimhoudingsplicht van zowel de adviseur als de opdrachtgever. Als hoofdregel geldt dat partijen geen vertrouwelijke informatie mogen bekendmaken aan derden, tenzij dit noodzakelijk is voor de uitvoering van de opdracht.

b | Achtergrond en doel

Deze bepaling is opgenomen om:

- vertrouwelijke gegevens te beschermen die partijen tijdens de samenwerking uitwisselen;
- misbruik of ongewenste verspreiding van gevoelige informatie te voorkomen;
- wederzijds vertrouwen te waarborgen, wat essentieel is bij adviesrelaties waar vaak bedrijfsgevoelige of innovatieve gegevens worden gedeeld.

Voor de opdrachtgever kan dit gaan om bedrijfsstrategieën, ontwerpen of financiële informatie. Voor de adviseur kan het gaan om methodieken, prijsafspraken, interne werkwijzen of intellectueel eigendom.

c | Toelichting bij de term ‘vertrouwelijke informatie’

- Informatie die als vertrouwelijk is aangeduid.
- Informatie die naar zijn aard vertrouwelijk is, ook zonder expliciete aanduiding; dus gegevens die redelijkerwijs als vertrouwelijk moeten worden beschouwd (zoals ontwerpdetails, interne rapportages, klantgegevens).

d | Uitzondering: bekendmaking voor uitvoering van de opdracht

De geheimhoudingsplicht kent een belangrijke uitzondering: als het noodzakelijk is voor de uitvoering van de opdracht, mogen partijen vertrouwelijke informatie delen met derden (zoals onderaannemers, specialisten, vergunningverleners). Voorwaarde voor dit delen is dat deze derden moeten gebonden zijn aan een vergelijkbare geheimhoudingsplicht, zodat de informatie niet verder verspreid wordt.

Andere uitzonderingen zijn opgenomen in artikel 6.2 DNR.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Beschermt zijn gevoelige bedrijfsinformatie tegen misbruik door de adviseur of ongeautoriseerde derden.
- Geeft zekerheid dat vertrouwelijke gegevens niet in handen komen van concurrenten.

Voor de adviseur:

- Beschermt zijn knowhow, interne werkmethoden en andere vertrouwelijke informatie tegen ongeoorloofd gebruik door de opdrachtgever.
- Garandeert dat informatie alleen wordt gebruikt voor het doel van de opdracht.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling sluit aan bij het algemene leerstuk van geheimhouding en het verbod op onrechtmatige openbaarmaking (artikel 6:162 BW – onrechtmatige daad). Het concept van bedrijfsgeheimen wordt ook beschermd onder de Wet bescherming bedrijfsgeheimen (Wbb) die een civielrechtelijk kader geeft om op te treden tegen het onrechtmatig verkrijgen, gebruiken of openbaar maken van bedrijfsgeheimen.

Informatie kwalificeert als bedrijfsgeheim als het:

- Geheim is – niet algemeen bekend of gemakkelijk toegankelijk voor vakgenoten.
- Economische waarde heeft – omdat het vertrouwelijke informatie betreft zoals technische ontwerpen, klantenlijsten, en prijsstrategieën.
- Redelijke maatregelen tot geheimhouding zijn genomen door de houder (bijvoorbeeld NDA's, toegangsbeveiliging, vertrouwelijkheidsclausules).

g | Handhaving en gevolgen van schending

Als een partij de geheimhoudingsplicht schendt:

- kan de andere partij schadevergoeding vorderen;
- kan de rechter een verbod opleggen op verdere openbaarmaking;
- kan reputatieschade optreden en kan het vertrouwen tussen partijen ernstig worden geschaad.

h | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 6.2 DNR geeft uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht.
- Artikelen 8 en 9 DNR: regelen intellectuele eigendomsrechten en beperken het gebruik van het advies; artikel 6.1 DNR sluit hierop aan door te waarborgen dat beschermde informatie niet ongeoorloofd wordt gedeeld.
- Artikel 20.2(c) DNR: geeft de adviseur het recht voorwaarden te stellen aan overdracht van kennis en bestanden, wat ook vertrouwelijke informatie kan omvatten.

Toelichting bij artikel 6.2

a | Algemeen

Artikel 6.2 DNR bevat uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht zoals vastgelegd in artikel 6.1 DNR. Het erkent dat er omstandigheden kunnen zijn waarin het onredelijk of onmogelijk is om geheimhouding te handhaven. Artikel 6.2 DNR zorgt hiermee voor een realistische begrenzing van de geheimhoudingsplicht uit artikel 6.1 DNR.

b | Achtergrond en doel

De bepaling zorgt voor een balans tussen:

- bescherming van vertrouwelijke informatie (hoofddoel van artikel 6.1 DNR), en
- situaties waarin geheimhouding niet gerechtvaardigd of praktisch uitvoerbaar is.

c | Uitzonderingen

Artikel 6.2 DNR verduidelijkt in welke situaties de geheimhoudingsplicht, zoals opgenomen in artikel 6.1 DNR, geen toepassing vindt. Het betreft uitzonderingen die in de praktijk algemeen aanvaard worden en aansluiten bij geldende wet- en regelgeving, jurisprudentie en de gebruikelijke contractpraktijk binnen de advies-, ontwerp- en ingenieurssector.

De geheimhoudingsplicht geldt primair om bedrijfsgevoelige informatie, technische ontwerpen, commerciële strategieën en andere vertrouwelijke gegevens te beschermen. Onder bepaalde omstandigheden mag of moet informatie echter toch worden gedeeld. De bepaling onderscheidt vier categorieën van uitzonderingen:

Openbaar of publiek domein

Indien de informatie reeds rechtmatig openbaar is gemaakt, of zonder schending van de geheimhoudingsplicht in het publieke domein is gekomen, kan redelijkerwijs geen vertrouwelijkheid meer worden verlangd. De plicht strekt zich immers niet uit tot algemeen toegankelijke informatie.

Eerder rechtmatig bezit

Wanneer de ontvangende partij de informatie al vóór de bekendmaking rechtmatig in haar bezit had – en deze niet direct of indirect van de verstrekende partij heeft verkregen – kan geen geheimhoudingsplicht ontstaan. Deze uitzondering voorkomt dat reeds bekende of eigen ontwikkelde informatie onbedoeld onder de geheimhouding zou vallen.

Wettelijke of rechterlijke verplichting

Indien op grond van de wet, een rechterlijk of arbitraal vonnis disclosure vereist is, moet een partij daaraan kunnen voldoen. De bepaling erkent dat wettelijke verplichtingen prevaleren boven contractuele geheimhouding. Het uitgangspunt blijft wel dat partijen elkaar hiervan zo spoedig mogelijk op de hoogte stellen.

Verdediging van gerechtvaardigde belangen

In gevallen waarin informatie noodzakelijk moet worden verstrekt ter verdediging van gerechtvaardigde belangen van een partij – bijvoorbeeld bij een juridisch geschil – is openbaarmaking toegestaan. Deze uitzondering moet restrictief worden uitgelegd en geldt uitsluitend voor zover de openbaarmaking noodzakelijk is om een standpunt in of buiten rechte te kunnen onderbouwen.

Door deze uitzonderingen expliciet op te nemen, bevordert de regeling juridische duidelijkheid en beperken partijen het risico op interpretatiegeschillen. De geheimhoudingsplicht behoudt daarmee haar beschermende werking, terwijl tegelijkertijd ruimte wordt gelaten voor omstandigheden waarin openbaarmaking maatschappelijk, juridisch of procedureel onvermijdelijk is.

d | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De uitzonderingen zijn in lijn met het algemene contractenrecht en de praktijk bij geheimhoudingsbedingen. De bepaling houdt rekening met Wet bescherming bedrijfsgeheimen, waarin vertrouwelijkheid eindigt wanneer de informatie publiek wordt of geen economische waarde meer heeft.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Weet dat niet alle informatie voor onbepaalde tijd geheim blijft.
- Houdt regie over gevoelige gegevens, maar moet rekening houden met wettelijke uitzonderingen en het referentierecht van de adviseur.

Voor de adviseur

- Heeft duidelijkheid over situaties waarin hij niet gebonden is aan geheimhouding.
- Kan zijn projecten gebruiken als referentie, wat essentieel is voor het aantrekken van nieuwe opdrachten.

f | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 6.1 DNR: legt de basis voor de geheimhoudingsplicht; artikel 6.2 DNR nuanceert deze plicht.
- Artikelen 8 en 9 DNR: regelen intellectuele eigendomsrechten, die losstaan van maar overlappen met vertrouwelijkheid.
- Artikelen 20.1 en 20.2 DNR: bevatten bepalingen over gebruik van het advies na voltooiing of opzegging van de opdracht, die vaak samenlopen met vertrouwelijkheid.

Toelichting bij artikel 6.3

a | Algemeen

Artikel 6.3 DNR verplicht zowel de opdrachtgever als de adviseur om actief en aantoonbaar passende maatregelen te nemen om vertrouwelijke informatie te beschermen tegen verlies, misbruik en ongeoorloofde toegang. De bepaling versterkt de geheimhoudingsplicht uit artikel 6.1 DNR en sluit aan bij moderne beveiligings- en privacywetgeving.

Voor beide partijen is het een zorgplicht, waarbij niet de absolute veiligheid maar wel zorgvuldige beveiliging naar redelijkheid wordt verlangd. Hiermee wordt het risico op datalekken beperkt en ontstaat een solide juridische basis voor de bescherming van vertrouwelijke informatie.

b | Achtergrond en doel

Deze bepaling versterkt de geheimhoudingsplicht uit artikel 6.1 DNR en concretiseert de verantwoordelijkheid om zorgvuldig om te gaan met vertrouwelijke informatie.

In adviesopdrachten wordt vaak gevoelige informatie uitgewisseld (financiële gegevens, technische ontwerpen, strategische plannen). Met de toename van digitale communicatie en opslag neemt het risico op datalekken, cyberaanvallen en ongeoorloofd gebruik toe. Deze bepaling verplicht partijen om hiertegen redelijke beveiligingsmaatregelen te treffen.

c | Toelichting bij de term 'passende maatregelen'

De bepaling gebruikt bewust de term passende, omdat de maatregelen moeten aansluiten bij:

- de gevoeligheid van de informatie,
- de omvang en aard van de informatie,
- de stand van de techniek en
- de kosten en proportionaliteit van de maatregelen.

Voorbeelden van passende maatregelen:

- Organisatorisch: geheimhoudingsovereenkomsten met medewerkers, toegangsbeperkingen, duidelijke interne procedures.
- Technisch:
 - versleuteling (encryptie) van bestanden en e-mails,
 - sterke wachtwoorden en tweefactor-authenticatie,
 - firewall- en antivirusbescherming,
 - veilige back-upsystemen.
- Fysiek: opslag van papieren documenten in afgesloten kasten, geen onbeheerde toegang tot vertrouwelijke dossiers.

d | Relatie met privacywetgeving (AVG)

Deze bepaling overlapt met verplichtingen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) wanneer de vertrouwelijke gegevens persoonsgegevens bevatten. De AVG verplicht partijen om 'passende technische en organisatorische maatregelen' te nemen om persoonsgegevens te beschermen (artikel 32 AVG).

Voorbeelden: het afsluiten van een verwerkersovereenkomst, het melden van datalekken, logging van toegang tot systemen.

Hoewel de bepaling breder gaat dan alleen persoonsgegevens, sluit ze qua inhoud aan bij de zorgvuldigheidsnorm van de AVG.

e | Toelichting bij de termen 'verlies, onrechtmatig gebruik en onbevoegde toegang'

- Verlies: vernietiging of onherstelbare beschadiging van gegevens, door bijvoorbeeld technische storingen, menselijke fouten of brand.
- Onrechtmatig gebruik: gebruik van vertrouwelijke informatie op een manier die niet is toegestaan, zoals kopiëren, doorverkopen of gebruiken voor eigen commerciële doeleinden.
- Onbevoegde toegang: toegang door personen of partijen die geen recht hebben op de gegevens, bijvoorbeeld door cybercriminaliteit of interne schendingen.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij moet zijn systemen en medewerkers zodanig beveiligen dat de informatie van de adviseur niet in verkeerde handen komen.
- Dit voorkomt aansprakelijkheid en reputatieschade bij een datalek.

Voor de adviseur:

- Hij moet zorgen voor adequate bescherming van de informatie van de opdrachtgever (bijvoorbeeld technische tekeningen, klantinformatie).
- Zo voorkomt hij dat vertrouwelijke informatie uitlekt en hij aansprakelijk wordt gesteld.

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De bepaling legt een contractuele zorgplicht op, vergelijkbaar met de algemene norm uit artikel 6:162 BW (onrechtmatige daad) en artikel 7:401 BW (zorgplicht opdrachtnemer).

Niet-naleving kan leiden tot aansprakelijkheid voor schade als gevolg van verlies of misbruik van vertrouwelijke gegevens.

Bij persoonsgegevens geldt bovendien de wettelijke meldplicht voor datalekken onder de AVG.

h | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 6.1 DNR: legt de basisgeheimhoudingsplicht vast; artikel 6.3 DNR schrijft voor hoe partijen deze plicht actief moeten waarborgen.
- Artikel 6.2 DNR: regelt uitzonderingen; artikel 6.3 DNR ziet juist op de preventieve bescherming van gegevens.
- Artikel 14 DNR (aansprakelijkheid): kan relevant zijn als er schade ontstaat door schending van deze beveiligingsplicht.

Toelichting bij artikel 7.1

a | Algemeen

Artikel 7.1 DNR bevestigt dat partijen bij de uitvoering van de opdracht verplicht zijn te handelen in overeenstemming met alle toepasselijke wet- en regelgeving inzake de verwerking van persoonsgegevens, waaronder in het bijzonder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet AVG. Deze verplichting geldt voor beide partijen, ongeacht hun hoedanigheid als zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke of – indien uitdrukkelijk overeengekomen – als verwerker.

De bepaling benadrukt daarnaast dat partijen passende technische en organisatorische maatregelen dienen te treffen om persoonsgegevens te beschermen tegen onder meer:

- verlies of vernietiging,
- onbevoegde of onrechtmatige verwerking,
- toegang door derden zonder geldige rechtsgrond.

Tot dergelijke maatregelen kunnen onder meer behoren: beveiligde opslag en overdracht, toegangsbeheer, wachtwoord- en autorisatiebeleid, back-upvoorzieningen, logging, pseudonimisering, encryptie en interne procedures voor datalekken. Welke maatregelen passend zijn, hangt af van de aard en omvang van de gegevens, de betrokken risico's en de stand van de techniek.

b | Achtergrond en doel

Deze bepaling sluit aan bij de risico gebaseerde benadering van de AVG: partijen dienen hun beveiligingsniveau voortdurend af te stemmen op de actuele omstandigheden en – waar relevant – te kunnen aantonen dat zij passende maatregelen hebben getroffen. De bepaling biedt daarmee niet alleen een juridisch kader, maar stimuleert tevens professioneel en zorgvuldig gegevensbeheer in de context van de opdracht.

Met deze regeling wordt voorkomen dat onduidelijkheid kan ontstaan over de aansprakelijkheid van partijen in geval van een inbreuk op de bescherming van persoonsgegevens. De bepaling dient te worden gelezen in samenhang met de artikelen over (i) de rolverdeling onder de AVG, en (ii) de mogelijke toepasselijkheid van een verwerkersovereenkomst.

De bepaling is onder meer gebaseerd op de verplichtingen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), met name artikel 32 AVG, dat vereist dat organisaties adequate beveiligingsmaatregelen nemen om persoonsgegevens te beschermen. Doel van dit onderdeel van artikel 7.1 DNR is:

- waarborgen dat persoonsgegevens veilig worden verwerkt tijdens de samenwerking;
- risico's op datalekken, misbruik of reputatieschade minimaliseren;
- voldoen aan wettelijke verplichtingen en aansprakelijkheid beperken.

c | Toelichting bij de term 'verwerking van persoonsgegevens'

Volgens de AVG is verwerking elke handeling met persoonsgegevens, zoals verzamelen, opslaan, bewerken, raadplegen, delen, of verwijderen. Persoonsgegevens zijn alle gegevens die direct of indirect herleidbaar zijn tot een persoon (bijvoorbeeld naam, e-mailadres, IP-adres, klantnummer).

Artikel 7.1 DNR verplicht zowel de opdrachtgever als de adviseur om passende technische en organisatorische maatregelen te treffen om persoonsgegevens te beschermen tegen:

- verlies (zoals het kwijtraken of vernietigen van gegevens),
- onrechtmatige verwerking (zoals gebruik voor verkeerde doeleinden), en
- onbevoegde toegang (zoals toegang door hackers of ongeautoriseerde medewerkers).

Het gaat om een actieve zorgplicht voor beide partijen bij de omgang met persoonsgegevens in het kader van de opdracht. De bepaling sluit aan bij de wettelijke eisen van de AVG en versterkt de beveiligingsplicht contractueel. Hiermee wordt het risico op datalekken, misbruik en aansprakelijkheid beperkt, terwijl de privacy van betrokkenen wordt gewaarborgd.

d | Toelichting bij de term 'passende technische en organisatorische maatregelen'

De term 'passend' geeft aan dat de maatregelen moeten worden afgestemd op:

- de gevoeligheid en het volume van de persoonsgegevens,
- de risico's van de verwerking,
- de stand van de techniek, en
- de kosten van de beveiliging in verhouding tot de risico's.

e | Voorbeelden van passende maatregelen

Technische maatregelen:

- versleuteling (encryptie) van gegevens en communicatie;
- gebruik van sterke wachtwoorden en tweefactor-authenticatie;
- firewalls, antivirussoftware, en intrusion detection;
- regelmatige back-ups en veilige opslaglocaties;
- anonimiseren of pseudonimisering waar mogelijk.

Organisatorische maatregelen:

- interne privacy- en beveiligingsbeleid;
- beperken van toegang tot persoonsgegevens tot bevoegde medewerkers;
- geheimhoudingsverklaringen en training van personeel;
- duidelijke procedures voor datalekken (melding, onderzoek, opvolging);
- afspraken met sub verwerkers over beveiliging.

f | Reikwijdte van de bepaling

Deze verplichting geldt voor alle persoonsgegevens die partijen in het kader van de opdracht verwerken of uitwisselen, bijvoorbeeld:

- gegevens van medewerkers van de opdrachtgever;
- klantgegevens die de adviseur verwerkt;
- contactgegevens die in rapportages of systemen worden verwerkt.

De verplichting geldt gedurende de hele verwerking, van verzameling tot verwijdering.

g | Relatie met datalekken

Het treffen van passende maatregelen verkleint het risico op datalekken, maar sluit deze niet altijd uit. Onder een datalek wordt verstaan: elke inbreuk op de beveiliging die leidt tot verlies of ongeoorloofde toegang tot persoonsgegevens (artikel 4 AVG).

Als ondanks maatregelen toch een datalek plaatsvindt, moet dit worden gemeld aan de opdrachtgever (en mogelijk de Autoriteit Persoonsgegevens), conform de AVG.

h | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De belangrijkste wetgeving is de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) en de Uitvoeringswet AVG (UAVG). Belangrijke verplichtingen daaruit zijn:

- Rechtmatige grondslag voor verwerking (artikel 6 AVG).
- Beveiliging van persoonsgegevens (artikel 32 AVG).
- Meldplicht datalekken (artikelen 33 en 34 AVG).
- Rechten van betrokkenen (inzage, correctie, verwijdering).
- Verwerkersovereenkomsten wanneer gegevens door een derde (de adviseur) worden verwerkt.

Het niet naleven van deze wetgeving kan leiden tot hoge boetes van de Autoriteit Persoonsgegevens en reputatieschade.

Artikel 7.1 DNR legt de zorgplicht expliciet contractueel vast, zodat beide partijen elkaar kunnen aanspreken op naleving.

i | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij blijft eindverantwoordelijk voor de persoonsgegevens die hij aanlevert.
- Door deze bepaling kan hij de adviseur aanspreken als deze onvoldoende beveiligingsmaatregelen neemt.

Voor de adviseur:

- Hij is verantwoordelijk voor het beveiligen van de persoonsgegevens die hij verwerkt in het kader van de opdracht.
- Het naleven van deze plicht vermindert zijn aansprakelijkheidsrisico.

j | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 7.1 DNR: legt de algemene verplichting vast om privacywetgeving na te leven; artikel 7.3 DNR concretiseert dit met een focus op beveiliging.
- Artikel 7.2 DNR: verplicht tot een verwerkersovereenkomst als de adviseur persoonsgegevens verwerkt; daarin moeten ook beveiligingsmaatregelen worden opgenomen.
- Artikel 6.3 DNR: bevat een vergelijkbare bepaling voor vertrouwelijke informatie in bredere zin.

k | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever: hij blijft eindverantwoordelijk voor de persoonsgegevens die hij verstrekt en moet zorgen dat de adviseur zich aan de regels houdt.

Voor de adviseur: hij moet zorgvuldig omgaan met gegevens die hij ontvangt of verwerkt en voorkomt zo dat hij (mede)aansprakelijk wordt gesteld.

De bepaling legt dus een gezamenlijke verantwoordelijkheid vast, maar laat onverlet dat partijen in de praktijk verschillende rollen hebben (verantwoordelijke of verwerker).

l | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 6.3 DNR: legt een algemene plicht op om vertrouwelijke gegevens (waaronder persoonsgegevens) te beschermen tegen verlies of onbevoegde toegang.
- Artikelen 6.1-6.3 DNR: regelt vertrouwelijkheid in bredere zin, waarvan persoonsgegevens een belangrijk onderdeel vormen.
- Artikel 14 DNR (aansprakelijkheid): kan relevant worden bij schending van privacyregels en de daaruit voortvloeiende schadeclaims.

Toelichting bij artikel 7.2

a | Algemeen

Artikel 7.2 DNR verduidelijkt de wijze waarop partijen omgaan met persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van de opdracht, en legt vast welke rol zij daarbij innemen onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

In de meeste gevallen verwerken opdrachtgever en adviseur persoonsgegevens ieder voor eigen doeleinden en op basis van een eigen grondslag. In die situatie zijn zij beiden zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Dit houdt in dat iedere partij afzonderlijk verantwoordelijk is voor het naleven van de AVG, waaronder het informeren van betrokkenen, het beveiligen van gegevens en het hanteren van passende bewaartermijnen.

Alleen wanneer de adviseur persoonsgegevens verwerkt uitsluitend ten behoeve van de opdrachtgever en zonder eigen doeleinden na te streven, kan sprake zijn van een rol als verwerker onder de AVG. Dat is echter alleen het geval indien partijen dit uitdrukkelijk en schriftelijk overeenkomen, waarbij tevens vooraf een schriftelijke verwerkersovereenkomst moet worden gesloten die voldoet aan de vereisten van artikel 28 AVG.

b | Achtergrond en doel

Artikel 7.2 DNR sluit aan bij de praktijk binnen de advies- en ontwerpsector, waarin de adviseur doorgaans eigen professionele verantwoordelijkheid draagt en niet handelt als verlengstuk van de opdrachtgever. Alleen wanneer sprake is van verwerking uitsluitend in opdracht en volgens instructies van de opdrachtgever, kan optreden als verwerker passend zijn – in welk geval de schriftelijke verwerkersovereenkomst noodzakelijk is om te voldoen aan de dwingendrechtelijke eisen van de AVG.

Doel is om:

- de verantwoordelijkheden en taken van beide partijen duidelijk vast te leggen,
- te voorkomen dat persoonsgegevens onrechtmatig worden verwerkt, en
- te zorgen voor naleving van de privacy rechten van de betrokkenen.

Deze bepaling borgt contractueel dat partijen voldoen aan de eisen van de AVG.

c | Toelichting bij de term 'optreden als verwerker'

Een partij is verwerker als zij persoonsgegevens verwerkt uitsluitend namens en onder instructie van een andere partij (de verwerkingsverantwoordelijke).

In de praktijk:

- Opdrachtgever (verwerkingsverantwoordelijke): bepaalt het doel en de middelen van de verwerking.
- Adviseur (verwerker): verwerkt persoonsgegevens alleen voor de uitvoering van de opdracht, zonder eigen zeggenschap over het doel.

Voorbeeld: De adviseur ontvangt persoonsgegevens van werknemers of klanten van de opdrachtgever om analyses of rapportages te maken. De adviseur bepaalt zelf niet waarvoor deze gegevens verder worden gebruikt.

d | Inhoud verwerkersovereenkomst

Volgens de AVG en deze bepaling moeten in de overeenkomst minimaal afspraken worden gemaakt over:

- Doeleinden van de verwerking - De adviseur mag persoonsgegevens alleen verwerken voor de specifieke, overeengekomen doeleinden van de opdracht. Gebruik voor eigen doeleinden of andere projecten is verboden.
- Beveiligingsmaatregelen - De adviseur moet passende technische en organisatorische maatregelen treffen om persoonsgegevens te beschermen (zoals encryptie, toegangsbeheer, back-ups). Deze maatregelen moeten voldoen aan de eisen van de AVG.
- Rechten van betrokkenen - Betrokkenen (de personen van wie de gegevens worden verwerkt) hebben rechten zoals inzage, correctie en verwijdering van hun gegevens. In de overeenkomst wordt vastgelegd hoe de adviseur de opdrachtgever ondersteunt bij het afhandelen van deze verzoeken.

Daarnaast bevat een verwerkersovereenkomst vaak ook bepalingen over:

- geheimhouding;
- het inschakelen van subverwerkers;
- meldplicht datalekken;
- duur en beëindiging van de verwerking;
- teruggeven of vernietigen van gegevens na afloop van de opdracht.

e | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De verplichting tot een verwerkersovereenkomst is dwingend recht onder de AVG (artikel 28 lid 3 AVG).

Zonder deze overeenkomst is de verwerking in strijd met de AVG, wat kan leiden tot hoge boetes van de Autoriteit Persoonsgegevens.

De opdrachtgever blijft eindverantwoordelijk voor de gegevensverwerking, maar de adviseur kan aansprakelijk zijn als hij buiten de afspraken handelt.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij voldoet aan zijn wettelijke plicht als verwerkingsverantwoordelijke.
- Hij kan erop vertrouwen dat de adviseur zorgvuldig en in overeenstemming met wetgeving met persoonsgegevens omgaat.

Voor de adviseur:

- Hij krijgt duidelijkheid over zijn rol, verantwoordelijkheden en beperkingen.
- Hij kan aantonen dat hij compliant werkt, wat aansprakelijkheidsrisico's vermindert.

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 7.1 DNR : legt de algemene plicht vast om privacywetgeving na te leven; artikel 7.2 DNR specificeert deze plicht bij verwerkersrelaties.
- Artikel 6.3 DNR: verplicht partijen tot beveiligingsmaatregelen; deze bepaling legt vast dat dit expliciet in de verwerkersovereenkomst moet worden opgenomen.
- Artikel 14 DNR (aansprakelijkheid): kan van toepassing zijn als een van de partijen de verwerkersafspraken niet naleeft.

h | Voorbeeldsituaties

Adviseur verwerkt klantgegevens - De adviseur krijgt toegang tot klantgegevens om een data-analyse uit te voeren. Gevolg: er moet een verwerkersovereenkomst worden gesloten waarin staat dat de gegevens alleen voor deze analyse worden gebruikt en beveiligd zijn.

Geen verwerkersovereenkomst gesloten - De opdrachtgever verstrekt persoonsgegevens zonder afspraken. Gevolg: beide partijen overtreden de AVG en lopen risico op boetes.

Gebruik buiten doel - De adviseur gebruikt de gegevens later voor eigen marketingdoeleinden. Gevolg: schending van zowel de verwerkersovereenkomst als de AVG; de opdrachtgever kan de adviseur aansprakelijk stellen.

Toelichting bij artikel 7.3

a | Algemeen

Artikel 7.3 DNR regelt de situatie waarin een partij derden inschakelt die persoonsgegevens verwerken waarvoor die partij – als opdrachtgever of als adviseur – verwerkingsverantwoordelijke is. Onder de AVG blijft de verwerkingsverantwoordelijke in dat geval altijd eindverantwoordelijk voor de rechtmatige verwerking van die gegevens, ook als de feitelijke verwerking (gedeeltelijk) door een derde wordt uitgevoerd.

De bepaling legt vast dat de betrokken partij moet waarborgen dat deze derden:

- handelen in overeenstemming met de AVG en relevante nationale wet- en regelgeving;
- een passend niveau van technische en organisatorische beveiliging bieden;
- uitsluitend handelen binnen de grenzen van de verstrekte opdracht en instructies.

Afhankelijk van de rolverdeling onder de AVG kan dit betekenen dat een derde als verwerker wordt ingeschakeld. In dat geval vereist artikel 28 AVG dat vooraf een schriftelijke verwerkersovereenkomst wordt gesloten waarin onder meer afspraken zijn vastgelegd over beveiliging, geheimhouding, subverwerkers, meldplichten en audits. Dit artikel voorkomt dat een derde partij persoonsgegevens verwerkt zonder dat aan deze formele AVG-verplichtingen is voldaan.

b | Achtergrond en doel

Tijdens een project kan het nodig zijn om derden (zoals onderaannemers, sub verwerkers, IT-leveranciers of externe adviseurs) in te schakelen die toegang hebben tot persoonsgegevens. Deze bepaling draagt bij aan transparantie en zorgvuldigheid binnen de opdrachttuitvoering. Zij onderstreept dat het inschakelen van derden nooit mag leiden tot een lager beschermingsniveau voor betrokkenen dan wanneer de verantwoordelijke partij de verwerking zelf zou uitvoeren. Dit is van bijzonder belang in projecten waarbij gebruik wordt gemaakt van gespecialiseerde software, digitale platforms of externe adviseurs.

Hiermee wordt aangesloten bij de risico gebaseerde benadering van de AVG: partijen dienen actief te toetsen of de inschakeling van derden verantwoord is, ook gezien de aard, omvang en gevoeligheid van de persoonsgegevens. De bepaling dient te worden gelezen in samenhang met de artikelen over de rolverdeling onder de AVG en de algemene verplichting tot het treffen van passende beveiligingsmaatregelen.

Doel van deze bepaling:

- Om te voorkomen dat gegevensbescherming wordt verzwakt doordat derden niet aan dezelfde normen voldoen.
- Om te voldoen aan de eisen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), die verplicht stelt dat bij uitbesteding van gegevensverwerking dezelfde waarborgen worden getroffen als in de hoofdovereenkomst.
- Om aansprakelijkheidsrisico's voor de opdrachtgever en de adviseur te beperken.

c | Toelichting bij de verplichting

De partijen moeten actieve maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat derden zich houden aan de regels voor gegevensbescherming. Dit betekent:

- Selectie van derden - Derden moeten worden geselecteerd op basis van hun vermogen om persoonsgegevens conform wetgeving te verwerken.
- Contractuele vastlegging - Er moeten afspraken worden gemaakt met de derde partij, vaak in de vorm van een verwerkersovereenkomst (artikel 28 AVG), of een geheimhoudings- en beveiligingsclausule.
- Doorgeven van verplichtingen - De verplichtingen die partijen zelf hebben, moeten worden doorgelegd aan de derde partij (zogenaamde doorwerking van privacy bepalingen).
- Controle en toezicht - Waar mogelijk moeten partijen controleren of de derde partij de verplichtingen naleeft, bijvoorbeeld via audits of verklaringen.

d | Voorbeelden van derden in dit kader

Door de adviseur ingeschakelde partijen:

- IT-dienstverleners die gegevens hosten of opslaan.
- Sub adviseurs die klantgegevens verwerken voor analyses.
- Freelancers die werken aan delen van het project.

Door de opdrachtgever ingeschakelde partijen:

- Externe consultants die toegang krijgen tot persoonsgegevens.
- Cloudproviders voor opslag van projectbestanden.

e | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling is een contractuele vertaling van artikel 28 AVG, dat vereist dat:

- elke verwerking door een derde partij alleen plaatsvindt op basis van een schriftelijke overeenkomst;
- de derde partij dezelfde privacy waarborgen biedt als de verwerkingsverantwoordelijke of hoofdverwerker;
- de eindverantwoordelijkheid bij de opdrachtgever blijft.

Daarnaast geldt dat het niet naleven van deze verplichting kan leiden tot:

- boetes door de Autoriteit Persoonsgegevens,
- aansprakelijkheid voor schadeclaims van betrokkenen, en
- reputatieschade.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij blijft eindverantwoordelijk voor de verwerking van persoonsgegevens, ook als deze door derden wordt uitgevoerd.
- Hij kan de adviseur aanspreken als deze geen adequate waarborgen heeft getroffen bij ingeschakelde subverwerkers.

Voor de adviseur:

- Hij is verantwoordelijk voor de partijen die hij inschakelt om persoonsgegevens te verwerken.
- Door contractueel de verplichtingen door te leggen, voorkomt hij dat hij aansprakelijk wordt voor fouten van derden.

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 7.1 DNR: legt de algemene plicht vast tot naleving van privacywetgeving.
- Artikel 7.2 DNR: verplicht het sluiten van een verwerkersovereenkomst tussen opdrachtgever en adviseur; artikel 7.3 DNR zorgt ervoor dat deze verplichting ook geldt richting derden.
- Artikel 6.3 DNR: verplicht partijen om vertrouwelijke gegevens te beschermen; artikel 7.4 DNR breidt dit uit naar persoonsgegevens en derden.

Toelichting bij artikel 7.4

a | Algemeen

Artikel 7.4 DNR regelt dat partijen elkaar onverwijld (binnen een redelijke termijn) moeten informeren zodra zij kennisnemen van een datalek dat betrekking heeft op de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de opdracht.

Daarnaast verplicht de bepaling dat er maatregelen worden genomen die in overeenstemming zijn met de wettelijke meldplicht voor datalekken.

b | Achtergrond en doel

De bepaling is gebaseerd op de regels van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), waarin is vastgelegd dat:

- datalekken moeten worden gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) binnen 72 uur na ontdekking, tenzij het lek geen risico oplevert voor betrokkenen (artikel 33 AVG);
- in sommige gevallen ook de betrokkenen zelf moeten worden geïnformeerd (artikel 34 AVG).

Doel van deze bepaling:

- waarborgen dat partijen snel handelen bij datalekken;
- de samenwerking zodanig regelen dat beide partijen weten wie verantwoordelijk is voor melding en opvolging;
- risico's op boetes, claims en reputatieschade beperken.

c | Toelichting bij het begrip 'datalek'

Onder een datalek wordt verstaan een inbreuk op de beveiliging die leidt tot:

- vernietiging, verlies, wijziging of onbevoegde verstrekking van persoonsgegevens; of
- ongeoorloofde toegang tot persoonsgegevens.

Voorbeelden:

- een gehackte database;
- verlies van een USB-stick met persoonsgegevens;
- een verkeerd geadresseerde e-mail met gevoelige gegevens;
- ransomware-aanval waarbij persoonsgegevens ontoegankelijk worden.

d | Toelichting bij de term 'binnen een redelijke termijn'

De melding moet zo snel mogelijk gebeuren nadat een partij zich bewust is geworden van het datalek.

Hoewel de bepaling geen exacte termijn noemt, sluit het aan bij de wettelijke 72-uursregel uit de AVG.

Het tijdig melden stelt de andere partij in staat om actie te ondernemen (zoals melding aan de AP of communicatie met betrokkenen).

e | Verplichtingen van partijen

- Detectie en onderzoek - Zodra een partij een datalek ontdekt, moet zij dit intern onderzoeken om de aard en omvang vast te stellen.
- Melding aan de andere partij - De andere partij moet direct geïnformeerd worden, zodat deze haar wettelijke verplichtingen kan nakomen.
- Maatregelen conform de wettelijke meldplicht –
 - Indien vereist, moet het datalek worden gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.
 - Als het lek een hoog risico inhoudt voor betrokkenen, moeten deze ook geïnformeerd worden.
 - Er moeten maatregelen worden genomen om verdere schade te voorkomen of te beperken.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De meldplicht voor datalekken is een harde eis uit de AVG (zie artikelen 33 en –34 AVG). Het niet (tijdig) melden kan leiden tot boetes die kunnen oplopen tot 10 miljoen euro of 2% van de jaaromzet.

Deze bepaling vertaalt de wettelijke meldplicht naar een contractuele verplichting, zodat partijen elkaar kunnen aanspreken als de melding niet correct wordt uitgevoerd.

g | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij blijft als verwerkingsverantwoordelijke meestal eindverantwoordelijk voor meldingen aan de AP en betrokkenen.
- Hij moet dus tijdig geïnformeerd worden door de adviseur als er een lek is.

Voor de adviseur:

- Als verwerker moet hij de opdrachtgever direct informeren over datalekken, zodat deze tijdig kan voldoen aan zijn wettelijke verplichtingen.
- Door deze bepaling is de meldplicht contractueel vastgelegd, wat duidelijkheid schept over de verwachtingen.

h | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 6.3 DNR: legt een algemene beveiligingsplicht op voor vertrouwelijke gegevens.
- Artikel 7.1 DNR: verplicht partijen om maatregelen te nemen ter bescherming van persoonsgegevens; artikel 7.4 DNR ziet op handelen wanneer bescherming faalt.
- Artikel 7.3 DNR: verplicht dat ook derden dezelfde beveiligingsregels volgen; een datalek bij een derde moet eveneens worden gemeld.

Toelichting bij artikel 8.1

a | Algemeen

Artikel 8.1 DNR regelt de wijze waarop de opdrachtgever na afronding van de opdracht de resultaten van de opdracht mag gebruiken. Het uitgangspunt is dat de intellectuele eigendomsrechten bij de adviseur blijven rusten (zie artikel 9.1 DNR), en dat de opdrachtgever – zodra betaling volledig heeft plaatsgevonden – het gebruiksrecht verkrijgt.

Dit gebruiksrecht is:

- niet-exclusief, dus de adviseur behoudt het recht om de resultaten ook elders toe te passen of verder te ontwikkelen;
- niet-overdraagbaar, dus de opdrachtgever kan het recht niet zonder toestemming van de adviseur aan derden overdragen of in sublicentie geven;
- onherroepelijk, dus het gebruiksrecht eindigt niet door beëindiging van de overeenkomst, tenzij sprake is van ernstige tekortkomingen die de adviseur recht geven het recht in te trekken;
- doelgebonden, dus het recht geldt uitsluitend voor het in de overeenkomst genoemde doel en gebruik.

Deze bepaling beschermt de intellectuele eigendom van de adviseur, terwijl de opdrachtgever wel de nodige rechten krijgt om het project waarvoor de resultaten zijn gemaakt correct te kunnen gebruiken.

b | Achtergrond en doel

Deze systematiek sluit aan bij het geldende auteursrechtelijke kader (met name artikel 25 Aw), alsmede de professionele praktijk waarin adviseurs ontwerp-, advies- of tekenwerk leveren dat afhankelijk is van de context, locatie en het specifieke doel van de opdracht. Het waarborgt dat de opdrachtgever de resultaten kan gebruiken voor de uitvoering van het overeengekomen project, terwijl de adviseur de mogelijkheid behoudt om kennis, ervaring en onderdelen van het ontwerp ook in toekomstige opdrachten toe te passen.

De koppeling tussen de verlening van het gebruiksrecht en de volledige betaling van het honorarium heeft tot doel te voorkomen dat de opdrachtgever de resultaten van de opdracht gebruikt zonder dat daar een passende tegenprestatie tegenover staat. Daarnaast beschermt het artikel de adviseur tegen onbedoeld of commercieel hergebruik buiten de overeengekomen scope, zoals toepassing in andere projecten of overdracht aan derden.

Het gebruiksrecht dient te worden gelezen in samenhang met de artikelen over intellectuele eigendomsrechten, geheimhouding en eventuele aanvullende licenties of hergebruikafspraken. Indien de opdrachtgever een ruimer gebruik wenst, bijvoorbeeld voor repetitief gebruik, publicatie of overdracht aan derden, kan daarvoor een afwijkende afspraak overeengekomen worden, met een passende vergoeding en aanvullende voorwaarden.

c | Toelichting bij de term ‘niet-exclusief, niet-overdraagbaar gebruiksrecht’

De bepaling geeft de opdrachtgever een licentie met twee belangrijke beperkingen:

Niet-exclusief:

- De opdrachtgever heeft niet het alleenrecht op het gebruik van de resultaten van de opdracht.
- De adviseur kan dezelfde ontwerpen of delen daarvan ook voor andere projecten of opdrachtgevers gebruiken, tenzij anders is afgesproken.

Niet-overdraagbaar:

- De opdrachtgever mag het gebruiksrecht van de resultaten niet doorgeven of overdragen aan derden.
- Het gebruiksrecht van de resultaten is uitsluitend bestemd voor zijn eigen gebruik binnen het overeengekomen project.

De term ‘resultaten van de opdracht’ is gedefinieerd in artikel 1.1 DNR.

d | Voorwaarden voor het verkrijgen van het gebruiksrecht

De opdrachtgever krijgt het gebruiksrecht alleen als:

- de opdracht is voltooid, en
- alle betalingsverplichtingen zijn voldaan.

Dit geeft de adviseur zekerheid dat zijn werk pas kan worden gebruikt als hij volledig is betaald. Tot dat moment kan hij het gebruik blokkeren of beperken.

e | Beperking tot ‘het doel en gebruik zoals overeengekomen’

Het gebruiksrecht is beperkt tot het project of doel waarvoor het werk is gemaakt. Dit voorkomt dat de opdrachtgever de resultaten voor andere projecten inzet zonder toestemming.

Voorbeeld: Een architect levert tekeningen voor een specifiek gebouw. De opdrachtgever mag deze tekeningen niet gebruiken om een tweede gebouw te realiseren zonder voorafgaande toestemming van de architect.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever weet precies wat hij mag met de resultaten: gebruik binnen het afgesproken project.
- Als hij de resultaten wil hergebruiken of aanpassen, kan hij hierover afspraken maken en toestemming vragen.
- Zo wordt duidelijk voorkomen dat hij onbedoeld inbreuk maakt op de rechten van de adviseur.

Voor de adviseur:

- De adviseur blijft eigenaar van zijn werk en behoudt controle over het gebruik ervan.
- Hij kan voorwaarden verbinden aan hergebruik (bijvoorbeeld extra vergoeding of kwaliteitsborging).
- Dit beschermt hem juridisch tegen ongeautoriseerde verspreiding of aanpassing.
- Hij kan voorwaarden verbinden aan afwijking van dit artikel 8.1 DNR, zoals een extra vergoeding.

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Volgens de Auteurswet 1912 en andere IE-wetgeving behoudt de maker van een werk het auteursrecht, tenzij er expliciet een overdracht plaatsvindt.

Deze bepaling bevestigt dat alleen een beperkte licentie wordt verleend en dat de adviseur bevoegd blijft zijn rechten te handhaven.

De bepaling is in lijn met jurisprudentie waarin het gebruik van ontwerpen buiten de contractuele context zonder toestemming als auteursrechtinbreuk wordt aangemerkt.

Toelichting bij artikel 8.2

a | Algemeen

Artikel 8.2 DNR regelt de voorwaarden waaronder de opdrachtgever de resultaten van de opdracht, of delen daarvan, mag hergebruiken of aanpassen voor andere doeleinden dan het specifiek overeengekomen project. In de beroepspraktijk komt dit regelmatig voor, bijvoorbeeld bij vervolgoedragen, aanbestedingen, uitbreidingen, renovaties of toepassing van standaardconcepten op nieuwe locaties. Om die reden wordt hergebruik niet uitgesloten, maar zorgvuldig gereguleerd.

b | Achtergrond en doel

In sommige gevallen, zoals in projectomgevingen (zoals BIM, raamcontracten of modulair ontwerpen) kan hergebruik gewenst zijn. Deze regeling sluit hergebruik dan ook niet uit, maar schept een transparant kader waarbinnen dat kan plaatsvinden. Zo ontstaat ruimte voor professionele samenwerking, zonder dat de adviseur zijn auteursrechten verliest of aansprakelijkheid loopt voor toepassing in een andere context dan waarvoor oorspronkelijk is ontworpen.

c | Voorwaarden

Het hergebruik of verdere toepassing van de resultaten is slechts toegestaan indien aan drie cumulatieve voorwaarden is voldaan:

a | Voorafgaande schriftelijke toestemming

De adviseur moet vooraf schriftelijk instemmen met het hergebruik. Dit voorkomt dat onderdelen van het ontwerp of advies worden toegepast in een andere context zonder dat de adviseur weet in welke vorm of onder welke risico's dat gebeurt. De adviseur behoudt de mogelijkheid om voorwaarden te stellen of technisch noodzakelijke aanpassingen te verrichten.

b | Naamsvermelding

De verplichting tot naamsvermelding komt voort uit artikel 25 Auteurswet (persoonlijkheidsrechten). Dit waarborgt dat de adviseur als maker herkenbaar blijft en dat de reputatie van het bureau niet wordt geschaad door wijzigingen of toepassingen die buiten de oorspronkelijke opdracht vallen.

c | Passende aanvullende vergoeding

Wanneer de resultaten opnieuw worden gebruikt of aangepast, vertegenwoordigen zij opnieuw economische waarde. Het is daarom redelijk dat hiervoor een aanvullende vergoeding wordt overeengekomen, afhankelijk van het type gebruik, de omvang van de bewerking en de mate van betrokkenheid van de adviseur. Dit voorkomt ongerechtvaardigde verrijking van de opdrachtgever en zorgt voor een evenwichtige vergoeding van intellectuele scheppingskracht.

d | Belang van dit artikel voor beide partijen

De adviseur behoudt het eigendom van zijn intellectuele eigendomsrechten (zie artikel 9.1 DNR) en kan zo de controle over het gebruik van zijn werk behouden.

Het voorkomt dat de opdrachtgever zonder toestemming of compensatie gebruikmaakt van het werk voor andere doeleinden.

Het beschermt de adviseur tegen ongeoorloofd hergebruik, kwaliteitsverlies en reputatieschade door ondeskundige aanpassingen.

Toelichting bij artikel 8.3

a | Algemeen

Artikel 8.3 DNR verduidelijkt dat het aan de opdrachtgever verleende gebruiksrecht óók omvat dat de resultaten van de opdracht – voor zover dit noodzakelijk is voor de uitvoering van het project – mogen worden verspreid, gedeeld of gebruikt door derden die bij het project zijn betrokken. Dit kan bijvoorbeeld gelden voor aannemers, onderaannemers, adviseurs, leveranciers, vergunningverleners of toezichthouders.

De bepaling voorkomt dat de opdrachtgever in de uitvoering van het project praktisch wordt belemmerd doordat hij geen recht zou hebben om de resultaten door te geven binnen de projectketen. Tegelijkertijd waarborgt zij dat het gebruik uitsluitend projectgebonden blijft en niet leidt tot zelfstandig commercieel hergebruik of toepassing in andere projecten zonder toestemming van de adviseur.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Deze bepaling is belangrijk omdat:

- tijdens de uitvoering van een project de resultaten vaak moeten worden gedeeld met meerdere partijen (gemeente, aannemer, installateur, kwaliteitsborger, etc.);
- zonder deze bepaling zou de opdrachtgever formeel steeds toestemming moeten vragen voor elk gebruik, wat onpraktisch is;
- het de samenwerking en voortgang van het project bevordert zonder afbreuk te doen aan de intellectuele eigendomsrechten van de adviseur.

c | Drie cumulatieve voorwaarden

Het gebruik is toegestaan onder de volgende voorwaarden:

a | Noodzakelijkheid voor de projectuitvoering

Het delen met derden moet functioneel zijn voor het specifieke project. Gebruik voor andere doeleinden – zoals marketing, andere projecten of standaardisatie – valt buiten deze toestemming.

Het gebruik is dus alleen toegestaan als het functioneel en noodzakelijk is voor de realisatie van het project waarvoor de resultaten zijn gemaakt.

Wel toegestaan: het delen van tekeningen met een aannemer om de bouw uit te voeren.

Niet toegestaan: het gebruik van de resultaten in een ander project of voor commerciële publicatie, tenzij hiervoor toestemming wordt gegeven.

b | Voorafgaand overleg tussen partijen

Door vooraf af te stemmen met de adviseur kan worden vastgesteld of de informatie op correcte wijze wordt gebruikt en welke vorm van verspreiding passend is. Dit bevordert transparantie en verkleint technische en juridische risico's.

c | Respecteren van persoonlijkheidsrechten

Op grond van artikel 25 Auteurswet moeten de persoonlijkheidsrechten van de maker worden beschermd, waaronder het recht op naamsvermelding en het recht zich te verzetten tegen wijzigingen die zijn reputatie kunnen schaden.

d | Redelijke voorwaarden door adviseur

De bepaling maakt duidelijk dat de adviseur aan dit gebruik redelijke voorwaarden mag verbinden ter bescherming van zijn professionele, commerciële of juridische belangen. Voorbeelden hiervan zijn:

- het beperken van de verspreiding tot specifieke partijen;
- vastlegging van geheimhouding door derden;
- gebruik van correcte versies en formats (bijv. BIM-protocollen);
- voorkoming van aansprakelijkheid voor afwijkend hergebruik.

Hierdoor ontstaat een evenwicht tussen de praktische noodzaak van gegevensdeling binnen het project en de bescherming van de professionele belangen van de adviseur.

e | Toelichting bij de termen ‘openbaar maken, verveelvoudigen of ter beschikking stellen’

- Openbaar maken: het verspreiden of tonen van de resultaten aan derden (bijvoorbeeld publiceren van tekeningen of rapporten voor vergunningaanvragen).
- Verveelvoudigen: het kopiëren van de resultaten, zowel fysiek (prints, kopieën) als digitaal (bestanden).
- Ter beschikking stellen aan derden: het delen van de resultaten met externe partijen, zoals aannemers, leveranciers, onderaannemers, of overheden.

f | Gevolgen van dit artikel voor de opdrachtgever

- Hij kan de resultaten (zoals tekeningen of rapporten) delen met alle betrokken partijen die nodig zijn voor de uitvoering van het project, zonder aanvullende toestemming van de adviseur.
- Hij moet zich wel houden aan de beperking: gebruik mag niet verder gaan dan nodig is voor het project.
- Het delen van resultaten met derden buiten deze context kan een inbreuk opleveren.

g | Gevolgen van dit artikel voor de adviseur

- De adviseur moet accepteren dat zijn werk in de keten van projectuitvoering breed kan worden verspreid.
- Zijn intellectuele eigendomsrechten blijven echter beschermd, omdat gebruik buiten de context van het project (zoals hergebruik of aanpassing) niet is toegestaan zonder zijn toestemming.
- Hij behoudt de mogelijkheid om bij oneigenlijk gebruik op te treden.

h | Relatie van dit artikel met andere bepalingen

- Artikel 8.1 DNR beperkt het gebruik van de resultaten tot het overeengekomen doel en verbiedt hergebruik zonder toestemming.
- Artikel 8.3 DNR maakt hierop een uitzondering door toe te staan dat voor de uitvoering van het project wel openbaarmaking, verveelvoudiging en verstrekking aan derden mogelijk is.
- De bepaling werkt samen met de geheimhoudingsplicht (artikel 6 DNR): gevoelige informatie mag alleen worden gedeeld als dit projectmatig noodzakelijk is.

i | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Volgens de Auteurswet heeft de maker (in dit geval de adviseur) het exclusieve recht om zijn werk openbaar te maken en te verveelvoudigen. Artikel 8.3 DNR geeft de opdrachtgever een contractuele licentie om deze handelingen toch te verrichten, maar alleen binnen de grenzen van het project. Het voorkomt dat discussies ontstaan over schending van auteursrecht bij normaal projectgebruik.

Toelichting bij artikel 8.4

a | Algemeen

Artikel 8.4 DNR geeft de partijen zonder overleg het recht om de resultaten van de opdracht te gebruiken:

- voor promotionele doeleinden (bijvoorbeeld publicaties, marketingmateriaal, website, presentaties), en
- als referentie (bijvoorbeeld in een portfolio of bij inschrijvingen op nieuwe opdrachten).

b | Achtergrond van deze bepaling

De resultaten van een opdracht, zoals ontwerpen, rapporten en adviezen, kunnen voor de adviseur een belangrijke visitekaart zijn voor het aantrekken van nieuwe opdrachten. Door dit gebruiksrecht kan de adviseur zijn expertise tonen en zijn reputatie versterken. Het is gebruikelijk in de branche dat adviseurs gerealiseerde projecten opnemen in hun portfolio.

Tegelijkertijd moet rekening worden gehouden met de vertrouwelijke belangen van de opdrachtgever. Daarom is het gebruik beperkt door de geheimhoudingsbepaling in artikel 6 DNR.

c | Inhoud recht van gebruik

De partijen mogen:

- beelden en gegevens van het project publiceren op zijn website of in brochures;
- het project benoemen als referentie bij aanbestedingen of offertes;
- het werk presenteren in lezingen, artikelen of vakpublicaties.

Voorwaarden:

- Het gebruik mag de opdrachtgever niet schaden.
- Het gebruik moet altijd in overeenstemming zijn met professionele normen en de overeengekomen geheimhoudingsafspraken.

d | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever moet er rekening mee houden dat de adviseur (mits geen schending van geheimhouding) de resultaten kan tonen als voorbeeld van zijn werk.
- Dit is vaak ook in het belang van de opdrachtgever, omdat publicaties kunnen bijdragen aan zijn eigen reputatie (bijvoorbeeld een prestigieus gebouw).
- Als bepaalde informatie vertrouwelijk is, kan de opdrachtgever dit expliciet aangeven, zodat het gebruik door de adviseur wordt beperkt.

Voor de adviseur:

- Het artikel geeft de adviseur een contractueel recht om zijn werk commercieel en professioneel te benutten.
- Dit recht ondersteunt zijn marketing en positionering in de markt.
- Door de koppeling aan artikel 6 DNR wordt voorkomen dat dit recht leidt tot schending van vertrouwelijkheid of belangen van de opdrachtgever.

e | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Volgens de Auteurswet heeft de maker van een werk (de adviseur) het recht zijn werk openbaar te maken, tenzij contractueel anders is overeengekomen. Deze bepaling bevestigt dit recht contractueel, maar voegt er een beperking aan toe ter bescherming van de opdrachtgever.

Toelichting bij artikel 9.1

a | Algemeen

Artikel 9.1 DNR bepaalt dat alle intellectuele eigendomsrechten op de resultaten van de opdracht exclusief toekomen aan de adviseur. Dit betekent dat de adviseur juridisch eigenaar is van deze rechten en bepaalt hoe deze mogen worden gebruikt.

Voor de adviseur waarborgt dit artikel zijn creatieve en commerciële positie en voorkomt het misbruik van zijn werk. Voor de opdrachtgever betekent dit dat hij de resultaten wel mag gebruiken voor het overeengekomen doel, maar geen rechten heeft op hergebruik zonder toestemming.

De bepaling verduidelijkt ook wat onder de 'resultaten van de opdracht' wordt verstaan: alles wat een voortbrengsel is van de werkzaamheden van de adviseur en beschermd kan worden door intellectuele eigendomsrechten.

b | Intellectuele eigendomsrechten

Intellectuele eigendomsrechten beschermen creatieve en innovatieve prestaties. Voor een adviseur in bouw, techniek of ontwerp kunnen dit onder meer zijn:

- Auteursrecht: bescherming van ontwerpen, tekeningen, rapporten, berekeningen, software, adviezen.
- Modelrecht: bescherming van vormgeving (bijvoorbeeld een uniek productontwerp).
- Octrooirecht: bescherming van technische uitvindingen.
- Databankenrecht of knowhow: bescherming van specifieke gegevens of expertise.

Artikel 9.1 DNR bevestigt dat al deze rechten, voor zover van toepassing, bij de adviseur liggen.

c | Achtergrond van dit artikel

Als de adviseur de schepper is van een werk, verkrijgt de adviseur daardoor op grond van de wet (zoals de Auteurswet 1912) de intellectuele eigendomsrechten. Deze bepaling bevestigt dat de adviseur eigenaar blijft, tenzij hij deze rechten (gedeeltelijk) overdraagt.

Hierdoor kan de adviseur:

- zijn werk beschermen tegen ongeoorloofd gebruik,
- zijn werk hergebruiken in andere projecten,
- commerciële waarde behouden van zijn creaties.

Artikel 9.1 DNR sluit aan bij de economische realiteit dat architecten en ingenieurs delen van eerdere ontwerpen, details, tekeningen en knowhow gebruiken in latere projecten. Dat is in het belang van opdrachtgevers. Op die manier profiteren zij van eerdere positieve ontwikkelingen en verbeteringen. De intellectuele eigendomsrechten met betrekking tot de werken van de adviseur maken deel uit van hun bedrijfsvermogen. Overdracht van intellectuele eigendomsrechten als uitgangspunt blokkeert hergebruik en belemmert het toekomstige bedrijf en innovatie van de adviseur onredelijk.

Als de partijen in afwijking van artikel 9.1 DNR afspraken maken over gehele of gedeeltelijke overdracht van intellectuele eigendomsrechten aan de opdrachtgever, is het belangrijk dat wordt vastgelegd welke vergoeding daar tegenover staan en welke rechten de overdragende adviseur nog wel behoudt.

d | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever krijgt geen eigendom van de intellectuele eigendomsrechten; hij verkrijgt alleen een gebruiksrecht (licentie) voor het doel van het project (dit gebruiksrecht wordt geregeld in artikel 8.1 DNR).
- Hij mag de resultaten niet zonder toestemming van de adviseur:
- kopiëren of aanpassen voor andere projecten,
- doorgeven aan derden voor hergebruik,
- commercieel exploiteren.

Dit voorkomt dat de opdrachtgever de adviezen of ontwerpen onbeperkt kan inzetten buiten de overeengekomen context.

Voorbeeld: De opdrachtgever mag de door de adviseur ontworpen constructie gebruiken voor het overeengekomen gebouw, maar niet voor de bouw van een tweede, vergelijkbaar gebouw zonder toestemming.

Voor de adviseur:

- De adviseur wordt beschermd tegen ongeautoriseerd hergebruik van zijn werk.
- Dit waarborgt zijn intellectuele en commerciële belangen.
- Dit geeft hem de mogelijkheid om licenties te verlenen of voorwaarden te stellen aan gebruik door de opdrachtgever.

e | Relatie van dit artikel met wetgeving en jurisprudentie

Volgens de Auteurswet komt het auteursrecht automatisch toe aan de maker van een werk. De Rijksoctrooiwet en andere wetten kennen vergelijkbare regelingen voor andere intellectuele eigendomsrechten.

In de rechtspraak is bevestigd dat zonder expliciete overdracht van intellectuele eigendomsrechten, de opdrachtnemer (in dit geval de adviseur) de rechthebbende blijft.

f | Samenhang met artikel 8.1 DNR

Deze bepaling moet worden gelezen in samenhang met bepalingen over het gebruiksrecht van de opdrachtgever (artikel 8.1 DNR). Samen zorgen deze bepalingen voor een duidelijke afbakening tussen:

- rechthebbende op de intellectuele eigendomsrechten (blijft de adviseur), en
- het gebruiksrecht dat de opdrachtgever krijgt (beperkt tot het doel van het project).

Artikel 9.1 DNR betekent dus niet dat de opdrachtgever geen rechten heeft met betrekking tot de resultaten van de opdracht. Het gebruiksrecht dat de opdrachtgever krijgt zoals geregeld in artikel 8.1 DNR geeft de opdrachtgever alle redelijke mogelijkheden en rechten om gebruik te maken van hetgeen het resultaat is van de opdracht.

Toelichting bij artikel 9.2

a | Algemeen

Artikel 9.2 DNR regelt de situatie waarin de adviseur bij de uitvoering van zijn opdracht gebruik maakt van bestaande werken van de opdrachtgever die beschermd zijn door intellectuele eigendomsrechten.

Artikel 9.2 DNR waarborgt dat de opdrachtgever eigenaar blijft van zijn vooraf bestaande intellectuele eigendomsrechten. De adviseur mag deze werken alleen gebruiken binnen de reikwijdte van de opdracht en krijgt daarvoor een niet-exclusieve, niet-overdraagbare en kosteloze licentie.

De opdrachtgever behoudt volledige controle over zijn intellectuele eigendomsrechten en voorkomt dat de adviseur deze rechten buiten de opdracht kan benutten. Deze bepaling zorgt voor balans tussen het beschermen van de opdrachtgever en het faciliteren van de werkzaamheden van de adviseur.

b | Wat zijn 'vooraf bestaande intellectuele eigendomsrechten'

Onder vooraf bestaande intellectuele eigendomsrechten vallen alle rechten die de opdrachtgever al had voor de start van de opdracht, zoals auteursrechten op ontwerpen, tekeningen, software, rapporten en foto's. Deze rechten blijven bij de opdrachtgever.

Voorbeeld: De opdrachtgever heeft de rechten met betrekking tot een 3D-model dat de opdrachtgever aan de adviseur geeft om te gebruiken bij zijn werkzaamheden. Deze intellectuele eigendomsrechten blijven eigendom van de opdrachtgever.

c | Toelichting bij de term 'niet-exclusief, niet-overdraagbaar en kosteloos gebruiksrecht'

De bepaling geeft de adviseur slechts een beperkt gebruiksrecht (licentie) met de volgende kenmerken:

- Niet-exclusief: De opdrachtgever kan dit werk ook zelf blijven gebruiken en kan het aan anderen beschikbaar stellen. De adviseur heeft geen exclusieve rechten.
- Niet-overdraagbaar: De adviseur mag het gebruiksrecht niet doorgeven of sublicentiëren aan derden (tenzij dit noodzakelijk is voor de uitvoering van de opdracht en daarover afspraken zijn gemaakt).
- Beperkt tot de uitvoering van de opdracht: Het gebruiksrecht geldt alleen voor zover nodig om de overeengekomen werkzaamheden uit te voeren.
- Kosteloos: de adviseur is geen gebruiksvergoeding verschuldigd.

Buiten de context van de opdracht mag de adviseur de werken niet gebruiken.

d | Achtergrond en doel van dit artikel

Deze bepaling:

- beschermt de intellectuele eigendomsrechten van de opdrachtgever;
- voorkomt dat de adviseur door gebruik van deze werken rechten kan claimen die hem niet toekomen;
- maakt het mogelijk dat de adviseur wel toegang heeft tot de noodzakelijke informatie of tools van de opdrachtgever om de opdracht correct uit te voeren.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever behoudt de volledige eigendom van zijn bestaande intellectuele eigendomsrechten.
- Hij hoeft niet te vrezen dat de adviseur deze rechten kan opeisen of gebruiken buiten het project.
- Hij verleent wel impliciet een beperkte licentie zodat de adviseur deze werken kan gebruiken binnen de context van de opdracht.

Voor de adviseur:

- De adviseur mag de door de opdrachtgever aangeleverde beschermde werken gebruiken, maar alleen voor het doel waarvoor ze zijn verstrekt.
- Hij mag deze werken niet:
 - aanpassen voor eigen gebruik,
 - hergebruiken in andere projecten,
 - of delen met derden, tenzij dit binnen de afspraken past.
- Zo wordt voorkomen dat de adviseur buiten het project voordeel haalt uit de intellectuele eigendomsrechten van de opdrachtgever.

f | Relatie met artikel 9.1 DNR

Artikel 9.1 DNR bepaalt dat de intellectuele eigendomsrechten op de door de adviseur gecreëerde resultaten exclusief bij hem berusten. Artikel 9.2 DNR legt vast dat de bestaande intellectuele eigendomsrechten van de opdrachtgever onaangetast blijven. Beide artikelen regelen het gebruiksrecht over en weer.

Samen zorgen deze bepalingen voor een duidelijke afbakening van eigendom en gebruiksrechten:

- Nieuwe creaties: rechten bij de adviseur.
- Bestaande werken opdrachtgever: rechten blijven bij de opdrachtgever, met een beperkte licentie voor de adviseur.

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De regeling sluit aan bij de Auteurswet en andere IE-wetgeving, die bepaalt dat eigendomsrechten op een werk bij de oorspronkelijke maker blijven tenzij expliciet anders is overeengekomen.

Het gebruiksrecht dat de adviseur krijgt, is een contractuele licentie en kan niet verder reiken dan wat in de bepaling is vastgelegd.

Toelichting bij artikel 9.3

a | Algemeen

Artikel 9.3 DNR verplicht de adviseur om de opdrachtgever te vrijwaren tegen claims van derden wegens inbreuk op hun intellectuele eigendomsrechten, wanneer die inbreuk verband houdt met materialen die de adviseur zelf in het project heeft gebruikt.

De adviseur heeft dus de verantwoordelijkheid om zorgvuldig en rechtmatig om te gaan met IE-materialen van derden, inclusief het regelen van correcte licenties. Deze bepaling bevordert zorgvuldigheid en voorkomt dat de opdrachtgever de dupe wordt van fouten in de IE-rechtenketen.

b | Wat is een 'werk beschermd door een bestaand intellectueel eigendomsrecht van derden'

Hier gaat het om werken die niet door de adviseur of opdrachtgever zijn gemaakt, maar door een derde partij worden beschermd.

Voorbeelden zijn:

- *softwarelicenties of tekenprogramma's van derden;*
- *foto's, afbeeldingen, bouwdetails of standaardcomponenten waarop auteursrecht rust;*
- *gepatenteerde technieken of ontwerpen;*
- *modellen of databanken van andere rechthebbenden.*

c | Toelichting bij de term 'vrijwaren'

Vrijwaren betekent dat de adviseur:

- de opdrachtgever juridisch beschermt tegen aanspraken van derden;
- aansprakelijkheid overneemt voor eventuele claims die voortkomen uit het gebruik van het door hem ingebrachte IE-materiaal;
- eventuele schade, kosten of juridische uitgaven (zoals proceskosten) voor zijn rekening neemt die het gevolg zijn van deze aanspraken.

Doel: de opdrachtgever wordt niet geconfronteerd met financiële of juridische risico's als gevolg van materiaal dat de adviseur inbrengt.

d | Achtergrond en doel van dit artikel

- De opdrachtgever moet erop kunnen vertrouwen dat alles wat de adviseur in het project gebruikt, rechtmatig is en geen inbreuk maakt op rechten van derden.
- Als de adviseur materiaal van derden gebruikt, ligt het risico van inbreuk bij hem, omdat hij de keuze heeft gemaakt om dit te gebruiken.
- Deze bepaling dwingt de adviseur om zorgvuldig te controleren of hij over geldige licenties of toestemmingen beschikt.

e | Reikwijdte van de vrijwaring

De vrijwaring geldt:

- voor alle aanspraken van derden die stellen dat hun IE-rechten zijn geschonden door gebruik van het door de adviseur ingebrachte werk;
- ongeacht of de aanspraak uiteindelijk gegrond blijkt te zijn;
- zolang de inbreuk verband houdt met het gebruik van het werk door of namens de opdrachtgever binnen het project.

De vrijwaring dekt dus zowel juridische verdedigingskosten als eventuele schadevergoedingen die de opdrachtgever moet betalen.

f | Beperkingen van de vrijwaring

Hoewel de bepaling ruim is, geldt de vrijwaring niet onbeperkt:

- Als de opdrachtgever het werk op een onjuiste of niet-toegestane manier gebruikt (bijvoorbeeld buiten het project), kan de vrijwaring vervallen.
- De vrijwaring ziet alleen op werken die door de adviseur zijn ingebracht; niet op materiaal dat door de opdrachtgever zelf of door derden is geleverd.

g | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever wordt beschermd tegen claims die kunnen ontstaan door gebruik van IE-materialen waarvoor hij geen licentie heeft verkregen.
- Dit verkleint zijn juridische risico's en geeft hem zekerheid dat hij materialen zonder zorgen kan gebruiken binnen het project.

Voor de adviseur:

- De adviseur neemt een risico op zich, maar kan dit beheersen door:
- uitsluitend gebruik te maken van rechtmatig verkregen materialen,
- te controleren of de licenties van derden correct zijn geregeld,
- contractueel in te kopen dat hij gebruiksrechten heeft om het materiaal in het project te gebruiken.
- Dit versterkt zijn professionele zorgplicht en voorkomt kostbare juridische conflicten.

h | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De bepaling sluit aan bij de systematiek van het Burgerlijk Wetboek (artikelen 7:17 en 6:74 BW), waarin de opdrachtnemer verplicht is een deugdelijk product/dienst te leveren.

Vrijwaringsbepalingen zoals deze zijn gebruikelijk in contracten om het risico van IE-inbreuken te alloceren naar de partij die de controle heeft over het gebruik van het betreffende materiaal.

Toelichting bij artikel 10.1

a | Algemeen

Deze bepaling legt vast dat de opdrachtgever verantwoordelijk is voor het benoemen van één eindverantwoordelijke die toezicht houdt op de integrale samenhang van het constructieve ontwerp. Dit voorkomt dat verschillende bouwdisciplines zonder centrale regie werken, wat kan leiden tot inconsistenties of veiligheidsrisico's.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

In bouwprojecten werken vaak meerdere ontwerpers en adviseurs aan deelconstructies. Zonder een centraal aangewezen coördinator kunnen ontwerpalemtten ontstaan, bijvoorbeeld bij aansluitingen, stabiliteitsvoorzieningen of belastingsafdracht. Dit artikel beoogt te verzekeren dat er één deskundige partij is die de integrale constructieve veiligheid bewaakt. Het artikel verduidelijkt de rolverdeling en voorkomt onduidelijkheid over verantwoordelijkheden.

c | Toelichting bij de term 'eindverantwoordelijke'

De eindverantwoordelijke is de natuurlijke of rechtspersoon die formeel wordt aangewezen om de coördinatie, integratie en controle van alle constructieve onderdelen van het ontwerp te waarborgen. Deze functionaris moet over voldoende deskundigheid beschikken (bijvoorbeeld een hoofdconstructeur) en is bevoegd om ontwerpbeslissingen af te stemmen en te bewaken. Hij heeft het overzicht over het gehele constructieve systeem van het bouwwerk.

d | Toelichting bij de term 'integrale samenhang van het constructieve ontwerp'

De integrale samenhang betreft de coördinatie en controle over de verschillende constructieve onderdelen (zoals fundering, draagconstructie, gevels, vloeren, enz.) en de aansluiting daarvan op andere disciplines (installaties, afbouw).

Het gaat om het waarborgen dat alle onderdelen samen veilig functioneren. Deze verantwoordelijkheid moet bij één partij worden belegd om tegenstrijdige aannames of ontwerpconflicten te voorkomen.

Voorbeeld: Een constructeur levert berekeningen voor de draagconstructie en een tweede adviseur werkt aan de gevelbevestiging. Zonder iemand die de integrale samenhang bewaakt, kan een cruciaal detail onopgemerkt blijven.

e | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Dit artikel sluit aan bij de Wkb (Wet kwaliteitsborging voor het bouwen) en het Bbl (Besluit bouwwerken leefomgeving). Deze kaders leggen vast dat het eindresultaat moet voldoen aan de eisen van constructieve veiligheid en dat de opdrachtgever een duidelijke verantwoordelijkheid heeft voor het inschakelen van deskundige partijen.

Toelichting bij artikel 10.2

a | Algemeen

Artikel 10.2 DNR benadrukt het belang van heldere afspraken over wie verantwoordelijk is voor:

- constructieve veiligheid in het algemeen; en
- de coördinatie van constructieve veiligheid.

Door deze verantwoordelijkheden expliciet vast te leggen:

- wordt de veiligheid beter gewaarborgd,
- wordt het risico op fouten en overlap tussen partijen beperkt, en
- zijn de aansprakelijkheidsverhoudingen in geval van problemen duidelijk.

Hiermee wordt voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over deze cruciale veiligheidsaspecten. Deze bepaling sluit daarmee aan bij de actuele praktijk en wetgeving waarin veiligheid, afstemming en transparantie centraal staan.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Constructieve veiligheid is een kernaspect van elk bouwproject en kent bijzondere risico's (veiligheid van gebruikers, aansprakelijkheid bij gebreken). In bouwprojecten zijn vaak meerdere partijen betrokken, wat kan leiden tot versnipperde verantwoordelijkheden.

Bij incidenten blijkt uit de praktijk en jurisprudentie vaak dat de afstemming tussen disciplines onvoldoende was geregeld. Strengere toetsing en toezicht zijn essentieel voor constructieve veiligheid, omdat door de huidige verfijnde berekeningsmethoden en goede materiaalkennis ontwerpen scherper gedimensioneerd kunnen worden en daarom kleinere marges sneller tot onveilige situaties kunnen leiden.

Artikel 10.2 DNR voorkomt lacunes in verantwoordelijkheid door partijen te verplichten deze taken vooraf helder toe te wijzen. Het is echter uitdrukkelijk niet de bedoeling dat met deze bepaling de ontwerpverantwoordelijk van een derde automatisch wordt overgedragen. Elke ontwerpende partij die betrokken is bij het constructieve ontwerp, blijft zelf verantwoordelijk en aansprakelijk voor zijn eigen fouten in zijn eigen (deel)ontwerp. Artikel 10.1 DNR benadrukt de noodzaak van een eindverantwoordelijke voor de integrale samenhang van het constructieve ontwerp, naast de verantwoordelijken voor deelontwerpen. Die eindverantwoordelijke die toezicht houdt op de integrale samenhang van het constructieve ontwerp wordt op grond van artikel 10.2 DNR genoemd in de overeenkomst.

Constructieve veiligheid is een gedeelde verantwoordelijkheid tussen opdrachtgever, constructeur en aannemer. Bezuinigen op het constructief ontwerp brengt risico's met zich mee, omdat de kwaliteit evenredig is aan de investering. Constructief adviseurs moeten geen onderbetaalde of uitgekleden opdrachten accepteren; dit beschermt zowel de kwaliteit als de veiligheid in het bouwproces.

c | Coördinatie inzake constructieve veiligheid

Dit betreft het procesmatig organiseren van alle activiteiten die nodig zijn om constructieve veiligheid te waarborgen. De coördinator moet toezien op:

- afstemming tussen disciplines,
- juistheid van gegevens,
- communicatie van wijzigingen,
- naleving van normen en regelgeving.

d | Verdeling van verantwoordelijkheden

Artikel 10.2 verplicht partijen om:

- vóór aanvang van het project vast te leggen wie de taken die nodig zijn om constructieve veiligheid te waarborgen op zich neemt;
- daaronder valt in ieder geval ook het benoemen van de eindverantwoordelijke die toezicht houdt op de integrale samenhang van het constructieve ontwerp (zie artikel 10.1 DNR);
- dit schriftelijk in de overeenkomst vast te leggen;
- helder te definiëren wat de verantwoordelijkheden van de betrokken partij zijn.

e | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling sluit aan bij:

- Artikel 7:401 BW: zorgplicht opdrachtnemer.
- Bouwbesluit 2012/ Omgevingswet: eisen aan constructieve veiligheid.
- Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb): versterkt de verantwoordelijkheid van ontwerpende en uitvoerende partijen voor veiligheid en kwaliteit.
- BRL 5022 (B&U) of BRL5032 (infra).

Door contractueel vast te leggen wie verantwoordelijk is, wordt invulling gegeven aan deze wettelijke vereisten en normeringen.

Toelichting bij artikel 10.3

a | Algemeen

Artikel 10.3 DNR legt vast bij een opdracht die betrekking heeft op constructieve onderdelen of constructieve veiligheid, de overeenkomst de verantwoordelijkheid moet regelen van de adviseur verantwoordelijk voor:

- de integrale samenhang van het constructieve ontwerp; en
- de coördinatie van constructieve veiligheid.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Deze bepaling voorkomt dat onduidelijkheid ontstaat over de verantwoordelijkheid van de adviseur en dwingt partijen om het onderwerp constructieve veiligheid te bespreken en taken vooraf helder toe te wijzen.

c | Toelichting bij de term 'integrale samenhang van het ontwerp'

De integrale samenhang betreft de coördinatie en controle over de verschillende constructieve onderdelen (fundering, draagconstructie, gevels, vloeren, enz.) en de aansluiting daarvan op andere disciplines (installaties, afbouw).

Het gaat om het waarborgen dat alle onderdelen samen veilig functioneren. Deze verantwoordelijkheid moet bij één partij worden belegd om tegenstrijdige aannames of ontwerpconflicten te voorkomen.

Voorbeeld: Een constructeur levert berekeningen voor de draagconstructie en een tweede adviseur werkt aan de gevelbevestiging. Zonder iemand die de integrale samenhang bewaakt, kan een cruciaal detail onopgemerkt blijven.

d | Toelichting bij de term 'coördinatie inzake constructieve veiligheid'

Dit betreft het procesmatig organiseren van alle activiteiten die nodig zijn om constructieve veiligheid te waarborgen.

De coördinator moet toezien op:

- afstemming tussen disciplines,
- juistheid van gegevens,
- communicatie van wijzigingen,
- naleving van normen en regelgeving.

e | Vastlegging verantwoordelijkheden en taken die verband houden met de constructieve veiligheid

Artikel 10.3 DNR benadrukt dat partijen bij de aanvang van de opdracht ook meer in het algemeen duidelijkheid moeten creëren over de verantwoordelijkheden en taken van de adviseur die verband houden met de constructieve veiligheid van het bouwwerk of project. Constructieve veiligheid is een kernaspect van de publiekrechtelijke én privaatrechtelijke zorgplicht van ontwerpers, adviseurs, constructeurs en opdrachtgevers. Onduidelijkheid over deze verantwoordelijkheden kan leiden tot ongevallen, vertraging, afwijkende verwachtingen en – vooral – juridische discussies over aansprakelijkheid.

Door uitdrukkelijk vast te leggen hoe de verantwoordelijkheden voor constructieve veiligheid zijn verdeeld én hoe deze onderling worden gecoördineerd, wordt aangesloten bij de uitgangspunten van onder meer:

- de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb);
- het Programma Veiligheid in de Bouw en het Manifest Structureel Veiliger;
- het Besluit bouwwerken leefomgeving en de daaraan gekoppelde kwaliteitsborgingssystematiek;
- aanbevelingen uit onderzoeken van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV);
- de professionele normen van BNA, NLingenieurs, VNconstructeurs en Bouwend Nederland.

In de praktijk betekent dit dat bij de contractvorming helder moet worden vastgelegd:

- welke partij welke rol vervult (ontwerpend, toetsend, coördinerend, toezichthoudend, uitvoerend);
- hoe afstemming plaatsvindt tussen partijen en disciplines;
- wie eindverantwoordelijk is voor de integrale samenhang van het constructief ontwerp;
- hoe informatie, wijzigingen en risico's worden vastgelegd en gecommuniceerd;
- op welk moment en onder welke voorwaarden overdrachtsmomenten plaatsvinden.

Met deze bepaling wordt beoogd een helder en aantoonbaar verantwoordelijkheidsmodel te hanteren dat past binnen de actuele eisen van de sector en dat voorbereid is op het juridisch en maatschappelijk toenemende belang van veiligheidscultuur, transparantie en kwaliteitsborging. Dit beperkt niet alleen de risico's tijdens ontwerp en uitvoering, maar ook de kans op latere aansprakelijkheidsdiscussies.

De bepaling dient te worden gelezen in samenhang met de artikelen over de rol van de adviseur, coördinatie tussen partijen, verantwoordelijkheden binnen bouwteams en de eventuele toepassing van publiekrechtelijke regels onder de Wkb.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling sluit aan bij:

- Artikel 7:401 BW: zorgplicht opdrachtnemer.
- Bouwbesluit 2012/ Omgevingswet: eisen aan constructieve veiligheid.
- Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb): versterkt de verantwoordelijkheid van ontwerpende en uitvoerende partijen voor veiligheid en kwaliteit.
- BRL 5022 (B&U) of BRL5032 (infra)

Door contractueel vast te leggen wie verantwoordelijk is, wordt invulling gegeven aan deze wettelijke vereisten en normeringen.

Toelichting bij artikel 10.4

a | Algemeen

Artikel 10.4 DNR benadrukt dat de adviseur die verantwoordelijk is voor de constructieve veiligheid, een extra verantwoordelijkheid heeft om de opdrachtgever te waarschuwen zodra hij gebreken, tegenstrijdigheden of risico's ziet (of had moeten zien) in gegevens of bijdragen die van invloed zijn op de constructieve veiligheid of de samenhang van het constructieve ontwerp. Deze verplichting geldt voor zover de adviseur de gebreken, tegenstrijdigheden of risico's als een redelijk bekwame en redelijk handelende adviseur had behoren te onderkennen en voor zover die invloed kunnen hebben op de constructieve veiligheid.

Voor de opdrachtgever biedt dit extra bescherming tegen fouten van derden. Voor de adviseur verduidelijkt het zijn signaleringsrol en voorkomt het aansprakelijkheidsrisico's, mits hij tijdig en duidelijk waarschuwt.

De bepaling onderstreept het belang van constructieve veiligheid als kernwaarde in bouwprojecten. Artikel 10.4 DNR bouwt voort op de algemene waarschuwingsplicht uit artikel 3.5 DNR, en legt voor de adviseur een specifieke en verzwaarde waarschuwingsplicht vast.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Constructieve veiligheid is een kritisch onderdeel van een bouwproject. Fouten of inconsistenties in gegevens kunnen ernstige gevolgen hebben, zoals:

- instortingsgevaar;
- niet voldoen aan wettelijke veiligheidseisen;
- hoge herstelkosten en aansprakelijkheidsclaims.

Daarom wordt in deze bepaling de waarschuwingsplicht van de adviseur uitdrukkelijk versterkt voor situaties waarin de constructieve veiligheid of de integrale samenhang van het ontwerp in het geding is.

c | Toelichting bij de term 'klaarblijkelijke gebreken, tegenstrijdigheden of risico's'

Klaarblijkelijke gebreken: fouten of onjuistheden die voor een redelijk handelend adviseur duidelijk herkenbaar zijn.

Voorbeeld: een aangeleverde funderingsberekening bevat rekenkundige fouten.

Tegenstrijdigheden: inconsistenties tussen verschillende gegevens of adviezen.

Voorbeeld: de door de opdrachtgever geleverde geotechnische gegevens zijn niet in lijn met de constructieve uitgangspunten.

Risico's: omstandigheden die mogelijk problemen veroorzaken, ook al zijn ze (nog) geen feitelijke fouten.

Voorbeeld: onduidelijke of incomplete informatie over windbelasting, die risico's oplevert voor de stabiliteit.

d | Reikwijdte van de waarschuwingsplicht

De adviseur heeft niet de verplichting om álle door derden geleverde gegevens diepgaand te controleren op gebreken, tegenstrijdigheden en risico's, maar moet wél signaleren wat hij redelijkerwijs kan en behoort te onderkennen binnen zijn deskundigheid. Deze verplichting strekt zich uit tot gebreken, tegenstrijdigheden en risico's die invloed kunnen hebben op de constructieve veiligheid.

e | Samenhang met artikel 3.5 DNR

Artikel 3.5 DNR legt al een algemene waarschuwingsplicht vast voor onjuistheden of onvolledigheden in gegevens van de opdrachtgever.

Artikel 10.4 DNR versterkt deze plicht specifiek voor aspecten die raken aan constructieve veiligheid en integrale samenhang.

Dit betekent dat de lat voor de adviseur hoger ligt bij het signaleren van problemen in een constructief ontwerp die mogelijk leiden tot veiligheidsrisico's.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever wordt beschermd tegen het gebruik van gebrekkige of tegenstrijdige gegevens die hij of derden aanleveren.
- Door de waarschuwing kan hij tijdig maatregelen nemen, zoals het laten corrigeren van gegevens of het herzien van onderdelen van het ontwerp.
- Dit verkleint het risico op veiligheidsincidenten en aansprakelijkheid.

Voor de adviseur:

- Door tijdig te waarschuwen voldoet de adviseur aan zijn zorgplicht en beperkt hij zijn aansprakelijkheidsrisico.
- Hij kan aantonen dat hij zijn professionele verantwoordelijkheid serieus heeft genomen.
- Indien de opdrachtgever vervolgens geen actie onderneemt, kan de adviseur zich beroepen op zijn waarschuwing als verweer tegen aansprakelijkheid.

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De bepaling sluit aan bij artikel 7:401 BW (zorgplicht opdrachtnemer) en de rechtspraak, waarin de waarschuwingsplicht van adviseurs regelmatig wordt benadrukt.

Bij constructieve veiligheid wordt in de rechtspraak een verzwaarde zorgplicht aangenomen: de adviseur moet actiever signaleren en communiceren over mogelijke risico's.

Deze bepaling geeft die verzwaarde plicht contractueel invulling.

Toelichting bij artikel 10.5

a | Algemeen

Artikel 10.5 DNR regelt dat wanneer de adviseur in het project verantwoordelijk is voor de constructieve veiligheid, hij ook de verplichting heeft om te zorgen dat de werkzaamheden voldoen aan alle geldende wet- en regelgeving die van toepassing zijn op de constructieve veiligheid.

Volgens artikel 10.5 DNR moet de adviseur voldoen aan de aangewezen wettelijke normen, zoals normen die in de Omgevingswet en Bbl (of via NEN-verwijzingsbesluiten) formeel zijn aangewezen. Er kunnen situaties zijn dat de adviseur naast de aangewezen wettelijke normen voor een verdere invulling van de werkzaamheden rekening dient te houden met een Nederlandse Praktijkrichtlijn (NPR) of een Nederlandse Technische Afspraak (NTA) voor zover deze regelingen betrekking hebben op de constructieve veiligheid

Dit houdt in dat de adviseur:

- zich moet houden aan wettelijke voorschriften en voorschriften die zijn uitgewerkt of aangewezen in regelgeving (zoals het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb));
- technische richtlijnen moet toepassen als deze algemeen worden gevolgd en hij deze als een redelijk handelend en redelijk bekwaam adviseur moet toepassen, tenzij die strijdig zijn met de aangewezen (wettelijke) norm; en
- moet toezien op een correcte naleving daarvan binnen zijn werkzaamheden.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Constructieve veiligheid is van groot belang omdat het gaat om:

- de veiligheid van gebruikers en derden;
- het voorkomen van constructieve gebreken of instortingsgevaar;
- het naleven van wettelijke eisen die in de bouwsector gelden.

Door deze bepaling wordt expliciet vastgelegd dat de adviseur, als hij verantwoordelijk is voor dit aspect, ook zorg moet dragen voor de juiste toepassing van regelgeving en normen. Dit biedt duidelijkheid voor beide partijen.

Als de opdracht aan een adviseur zich beperkt tot een bepaald deelaspect van het ontwerp en de verantwoordelijkheid ook is beperkt tot de constructieve veiligheid van dat deelaspect, dan ligt de nadruk op de naleving van wet- en regelgeving die van toepassing zijn op de constructieve veiligheid van dat deelaspect.

c | Toelichting bij de term ‘verantwoordelijk voor de constructieve veiligheid’

De adviseur kan deze verantwoordelijkheid hebben wanneer zijn werkzaamheden direct betrekking hebben op het ontwerp, de berekening of de toetsing van de constructieve onderdelen van het bouwwerk. Het moet expliciet in de overeenkomst zijn vastgelegd dat de adviseur deze rol vervult.

d | Regelgeving en normen

De adviseur moet rekening houden met:

- Wettelijke voorschriften: zoals de Omgevingswet, het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb).
- Technische normen: zoals Eurocodes, NEN-normen en andere branche- of veiligheidsnormen (zoals een Nederlandse Praktijkrichtlijn (NPR) of een Nederlandse Technische Afspraak (NTA)).
- Specifieke projectvereisten: contractueel vastgelegde normen of aanvullende kwaliteitseisen.

De adviseur moet zorgen dat hij gebruikmaakt van de meest actuele versies van deze normen (ook die niet of nog niet wettelijk zijn vastgelegd of aangewezen).

e | Toelichting bij de term ‘draagt zorg voor naleving’

- De adviseur moet zijn werkzaamheden zo uitvoeren dat ze voldoen aan de relevante normen.
- Hij moet eventuele wijzigingen in regelgeving signaleren en verwerken in zijn ontwerp of berekeningen.
- Als derden onder zijn leiding werken, moet hij toezien op hun naleving van deze regels.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever krijgt de zekerheid dat het ontwerp of advies van de adviseur voldoet aan alle wettelijke eisen, wat noodzakelijk is voor vergunningverlening en uitvoering.
- Als de adviseur deze verplichting nakomt, verkleint dit het risico op vertraging, herstelkosten of juridische claims wegens niet-naleving.

Voor de adviseur:

- Door deze verplichting contractueel te erkennen, bevestigt de adviseur zijn deskundigheid, maar moet hij ook alert zijn;
- hij moet op de hoogte blijven van actuele regelgeving en algemeen toegepaste normen die niet of nog niet wettelijk zijn vastgelegd of aangewezen;
- hij moet zijn werkzaamheden documenteren zodat naleving aantoonbaar is;
- hij moet zijn verantwoordelijkheid goed afbakenen (bijvoorbeeld alleen voor de onderdelen waarvoor hij verantwoordelijk is).
- Dit artikel maakt duidelijk dat het niet naleven van normen kan leiden tot aansprakelijkheid.

g | Relatie van dit artikel met andere bepalingen van deze regeling en met de wet

- Artikel 10.2 DNR regelt dat partijen vastleggen wie verantwoordelijk is voor constructieve veiligheid; artikel 10.3 DNR treedt pas in werking als de adviseur deze verantwoordelijkheid heeft.
- Artikel 10.3 DNR bevat de waarschuwingsplicht voor risico's in gegevens van derden, terwijl artikel 10.5 DNR gaat over het eigen nalevingsgedrag van de adviseur.
- De bepaling sluit aan bij de zorgplicht van artikel 3.1 DNR en artikel 7:401 BW.

Toelichting bij artikel 10.6

a | Algemeen

Dit artikel 10.6 DNR regelt de handelwijze wanneer zich tijdens de opdracht feiten of omstandigheden voordoen die (kunnen) wijzen op risico's voor de constructieve veiligheid. In aansluiting op de professionele normen en maatschappelijke verwachtingen rust op de adviseur een waarschuwingsplicht: zodra een adviseur als redelijk bekwaam en redelijk handelend vakgenoot, zonder eigen onderzoek, signalen had moeten herkennen die duiden op constructieve veiligheidsrisico's, dient hij de opdrachtgever daarvan onverwijld op de hoogte te stellen.

b | Achtergrond en doel

Het artikel 10.6 DNR legt niet op dat de adviseur zelfstandig onderzoek moet verrichten buiten zijn opdracht of expertise; het uitgangspunt blijft de normale professionele taak van de adviseur binnen de overeengekomen rol. De verplichting ziet uitsluitend op risico's die een redelijk bekwaam adviseur had behoren te onderkennen binnen de normale uitvoering van de opdracht.

c | Vastlegging van bevindingen

Een tweede belangrijk element van artikel 10.6 DNR is de verplichting tot vastlegging van bevindingen binnen het project, voor zover dat past binnen de opdracht. Het documenteren van risico's en signalen draagt bij aan transparantie, leervermogen en kwaliteitsverbetering binnen het project. Dit sluit aan bij recente ontwikkelingen rondom veiligheidsprotocollen, kwaliteitsborging en het streven naar een lerend ontwerp- en bouwproces.

d | Grenzen aan waarschuwingsplicht

Artikel 10.6 DNR heeft nadrukkelijk niet tot doel om de adviseur een onderzoeksplicht op te leggen die de grenzen van de opdracht te buiten gaat. Wel wordt benadrukt dat risicosignalen niet mogen worden genegeerd en dat erkenning en vastlegging daarvan cruciaal zijn om constructieve veiligheid te borgen – zowel in het actuele project als in toekomstige projecten.

Artikel 10.6 dient met name te worden gelezen in samenhang met de andere bepalingen in artikel 10 DNR over de verdeling van verantwoordelijkheden omtrent constructieve veiligheid, overleg en coördinatie tussen partijen.

e | Relatie van dit artikel met andere bepalingen van deze regeling en met de wet

- de zorgplicht van artikel 7:401 BW;
- de waarschuwingsplicht van artikel 3.5 DNR;
- de maatschappelijke norm dat constructieve veiligheid altijd prioriteit heeft;
- aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) en het Programma Veiligheid in de Bouw.

Toelichting bij artikel 11.1

a | Algemeen

Artikel 11.1 DNR bevat specifieke regels voor situaties waarin de adviseur optreedt als kwaliteitsborger in de zin van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). Deze wet bevat een stelsel waarin een onafhankelijke kwaliteitsborger toezicht houdt op de naleving van de bouwtechnische eisen.

Artikel 11.1 DNR legt vast:

- wat de taken en verantwoordelijkheden van de adviseur zijn in deze rol (sub a en b): de adviseur verricht onafhankelijke, publiekrechtelijke toetsings- en borgingswerkzaamheden volgens het wettelijke stelsel; en
- wat de verplichtingen van de opdrachtgever zijn om de kwaliteitsborger in staat te stellen zijn werk goed uit te voeren (sub c en d): de opdrachtgever moet alle benodigde informatie aanleveren en medewerking verlenen tijdens het proces.

Door deze verplichtingen expliciet vast te leggen, wordt voldaan aan de eisen van de Wkb en wordt voorkomen dat onduidelijkheid ontstaat over verantwoordelijkheden en rolverdeling.

b | Achtergrond: de rol van de kwaliteitsborger (Wkb)

De Wkb schrijft voor dat bij vergunningplichtige bouwwerken een onafhankelijke kwaliteitsborger toezicht houdt op de naleving van de bouwtechnische eisen (zoals opgenomen in het Besluit bouwwerken leefomgeving).

De kwaliteitsborger werkt volgens een erkend instrument voor kwaliteitsborging. Hij moet volledig onafhankelijk opereren van de partijen die het bouwwerk ontwerpen of realiseren.

Zonder goedkeuring (verklaring) van de kwaliteitsborger kan het bouwwerk niet in gebruik worden genomen.

c | Taken van de adviseur als kwaliteitsborger

De bepaling verduidelijkt dat de adviseur, in zijn hoedanigheid als kwaliteitsborger, taken uitvoert die voortvloeien uit de Wkb:

- Hij toetst en borgt of het bouwwerk voldoet aan de bouwtechnische eisen zoals vastgelegd in de geldende regelgeving (Omgevingswet, Bbl).
- De werkzaamheden worden uitgevoerd binnen het erkende stelsel van kwaliteitsborging, wat betekent dat hij gebruikmaakt van een goedgekeurd instrument (zoals KOMO of SWK) en de daarbij horende procedures volgt.

d | Onafhankelijkheid van de kwaliteitsborger

De bepaling stelt dat de kwaliteitsborger volledig onafhankelijk moet werken:

- hij mag geen directe of indirecte betrokkenheid hebben bij het ontwerp, de voorbereiding of de uitvoering van het bouwwerk dat hij moet beoordelen;
- dit voorkomt belangenverstrengeling en waarborgt objectiviteit.

Praktische gevolgen:

- de adviseur mag in dezelfde opdracht niet tegelijkertijd optreden als ontwerper of toezichthouder;
- eventuele banden met uitvoerende partijen moeten vooraf worden uitgesloten.

e | Informatieverplichting van de opdrachtgever

De opdrachtgever is verplicht om:

- alle gegevens en documenten die de kwaliteitsborger nodig heeft tijdig en volledig te verstrekken;
- dit zowel op verzoek als uit eigen beweging te doen.

Voorbeelden van noodzakelijke informatie: constructieve berekeningen, uitvoeringsplannen, tekeningen, materiaalgegevens, keuringsrapporten, enz.

Zonder deze informatie kan de kwaliteitsborger zijn taak niet goed uitvoeren en kan het bouwproces vertraging oplopen of kan goedkeuring door het bevoegd gezag worden geweigerd.

f | Medewerkingsplicht tijdens de bouwfase

Naast de informatieverstrekking moet de opdrachtgever volledige medewerking verlenen tijdens de bouwfase. Dit houdt in dat de kwaliteitsborger toegang krijgt tot de bouwplaats en alle relevante documenten.

De opdrachtgever moet hem in staat stellen controles en inspecties uit te voeren zoals voorgeschreven in het kwaliteitsborgingsinstrument. Als de opdrachtgever deze medewerking niet verleent, kan de kwaliteitsborger zijn verklaring niet afgeven, waardoor ingebruikname van het bouwwerk in gevaar komt.

g | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij begrijpt dat hij zelf moet zorgen voor tijdige en volledige informatievoorziening en medewerking.
- Hij voorkomt vertraging of afkeuring van het bouwwerk.

Voor de adviseur (kwaliteitsborger):

Hij kan zijn wettelijke taken goed uitvoeren en voldoet aan de onafhankelijkheidseisen.

- Hij wordt beschermd tegen claims of conflicten die voortkomen uit een onjuiste rolvulling.

Toelichting bij artikel 11.2

a | Algemeen

Artikel 11.2 DNR geeft duidelijke beperkingen van de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de adviseur wanneer hij optreedt als kwaliteitsborger in de zin van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). Deze bepaling schept grenzen aan de rol en aansprakelijkheid van de kwaliteitsborger en voorkomt dat deze verantwoordelijk wordt gehouden voor aspecten buiten zijn controle.

De bepaling maakt onderscheid tussen:

- publiekrechtelijke toestemmingen en vergunningen (sub a), en
- inhoud, kwaliteit en rechtmatigheid van ontwerp en uitvoering (sub b).

In beide gevallen wordt vastgesteld dat de adviseur in zijn rol als kwaliteitsborger niet verantwoordelijk of aansprakelijk is voor deze aspecten, met één belangrijke uitzondering: wanneer de tekortkoming rechtstreeks en aantoonbaar aan hem is toe te rekenen.

b | Achtergrond: rol en reikwijdte van de kwaliteitsborger

De kwaliteitsborger onder de Wkb heeft een duidelijk omschreven taak:

- Hij ziet erop toe dat het bouwwerk waarop de kwaliteitsborging betrekking heeft voldoet aan de bouwtechnische eisen (zoals vastgelegd in het Besluit bouwwerken leefomgeving – Bbl).
- Hij werkt onafhankelijk en rapporteert zijn bevindingen aan de gemeente en opdrachtgever.
- Zijn taak is toetsend en controlerend, niet uitvoerend of leidend bij het ontwerp of de bouw.

Dit betekent dat zijn rol publiekrechtelijk is en niet gelijkstaat aan die van een ontwerper, toezichthouder of aannemer.

c | Geen verantwoordelijkheid voor vergunningen of publiekrechtelijke toestemmingen

De bepaling stelt dat de adviseur als kwaliteitsborger niet verantwoordelijk is voor:

- het verkrijgen of behouden van vergunningen,
- gereedmeldingen,
- of andere publiekrechtelijke toestemmingen binnen het Wkb-stelsel.

De opdrachtgever blijft altijd degene die de vergunning aanvraagt en verantwoordelijk is voor het voldoen aan de voorwaarden.

De kwaliteitsborger kan slechts adviseren en controleren, maar niet garanderen dat een vergunning wordt verleend. De adviseur kan alleen aansprakelijk worden gehouden als het niet verkrijgen van een vergunning rechtstreeks en aantoonbaar het gevolg is van een toerekenbare tekortkoming van zijn kant.

Voorbeeld: hij levert bewust onjuiste rapportages in die leiden tot afwijzing van een vergunning.

d | Geen verantwoordelijkheid voor ontwerp, uitvoering of uiteindelijke bouwkwaliteit

De bepaling maakt ook duidelijk dat de adviseur niet verantwoordelijk is voor:

- de inhoud, kwaliteit of rechtmatigheid van het ontwerp,
- de uitvoering van het bouwwerk waarop de kwaliteitsborging betrekking heeft,
- de uiteindelijke bouwkwaliteit of technische staat van het gerealiseerde object.

De kwaliteitsborger ontwerpt het bouwwerk waarop de kwaliteitsborging betrekking heeft niet en bouwt het niet; hij controleert slechts of aan de bouwtechnische eisen wordt voldaan. De verantwoordelijkheid voor ontwerp ligt bij de architect/ontwerper; voor uitvoering bij de aannemer; voor integrale kwaliteit bij de opdrachtgever.

Eventuele gebreken of tekortkomingen in het gerealiseerde bouwwerk vallen niet onder de aansprakelijkheid van de kwaliteitsborger, tenzij deze gebreken direct te herleiden zijn naar een aantoonbaar tekortschieten in zijn borgingswerkzaamheden.

e | Achtergrond en doel van dit artikel

Deze bepaling voorkomt dat de kwaliteitsborger ten onrechte aansprakelijk wordt gehouden voor:

- tekortkomingen die buiten zijn rol en invloedssfeer liggen,
- het falen van derden (ontwerper, aannemer, opdrachtgever),
- het niet behalen van vergunningen door oorzaken buiten zijn toedoen.

Ze geeft een contractuele begrenzing van zijn aansprakelijkheid, conform de bedoeling van de Wkb, waarin de kwaliteitsborger geen garantsteller is voor het bouwwerk waarop de kwaliteitsborging betrekking heeft.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij kan de kwaliteitsborger niet aanspreken voor ontwerp- of uitvoeringsfouten van andere partijen.
- Hij moet zelf zorgdragen voor correcte vergunningaanvragen en naleving van alle randvoorwaarden.
- Hij kan de kwaliteitsborger alleen aansprakelijk stellen als er sprake is van een duidelijke, toerekenbare fout in diens borgingswerk.

Voor de adviseur (als kwaliteitsborger):

- Hij wordt beschermd tegen claims die niet passen bij zijn rol en bevoegdheden.
- Hij moet wel zorgvuldig werken, omdat bij aantoonbare fouten zijn aansprakelijkheid alsnog kan spelen.
- Hij moet zijn werkzaamheden goed documenteren om naleving en zorgvuldigheid aan te tonen.

g | Relatie met wet- en regelgeving

Deze bepaling sluit aan bij het uitgangspunt van de Wkb dat de kwaliteitsborger niet verantwoordelijk is voor de bouw zelf, maar slechts controleert of aan de bouwtechnische voorschriften wordt voldaan, zoals vastgelegd in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

De primaire verantwoordelijkheid voor het daadwerkelijk realiseren van een bouwwerk dat aan de regels voldoet, ligt bij de aannemer, adviseurs, leveranciers en de opdrachtgever. De kwaliteitsborger voert een onafhankelijke controle uit op het bouwproces en het eindresultaat, en geeft op basis daarvan een verklaring af dat het bouwwerk aan de bouwtechnische eisen voldoet. De kwaliteitsborger mag geen afwijkingen van de bouwtechnische voorschriften toestaan; als er sprake is van strijdigheid, moet dit worden hersteld voordat een verklaring kan worden afgegeven.

De kwaliteitsborger heeft volgens de Wkb geen rol in het feitelijk bouwen, het aansturen van de bouw of het nemen van beslissingen over het bouwproces zelf. Zijn taak is beperkt tot het controleren en beoordelen of aan de relevante bouwtechnische regels is voldaan. De onafhankelijkheid van de kwaliteitsborger wordt gewaarborgd door het stelsel van toezicht via instrumentaanbieders en de Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw (TloKB).

Ook in het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:74 BW) geldt dat een opdrachtnemer alleen aansprakelijk is voor tekortkomingen die hem kunnen worden toegerekend.

Toelichting bij artikel 12.1

a | Algemeen

Artikel 12.1 DNR legt helder vast welke voorwaarden gelden bij verschillende manieren waarop het honorarium van de adviseur kan worden berekend. Drie hoofdmethoden (of een combinatie daarvan) worden genoemd:

- Percentage van de uitvoeringskosten
- Bestede tijd (uurtarief)
- Vast bedrag (fixed fee)

De drie methoden bieden flexibiliteit en sluiten aan bij de praktijk. De bepaling geeft per methode specifieke voorwaarden en legt vast dat afspraken schriftelijk moeten worden vastgelegd bij het verstrekken van de opdracht. Dit zorgt voor duidelijkheid en voorkomt discussies over de berekening van het honorarium.

b | Honorarium op basis van een percentage van de uitvoeringskosten

Bij deze methode wordt het honorarium berekend als een percentage van de uitvoeringskosten van het project. Deze methode wordt vaak gebruikt in de bouwsector omdat het honorarium meegroeit of afneemt met de omvang van het project.

Het voordeel voor de opdrachtgever is dat de kosten van het advies evenredig zijn aan de projectomvang. Voor de adviseur is het risico dat bij projectbeperkingen het honorarium lager uitvalt.

De term 'uitvoeringskosten' is gedefinieerd in artikel 1.1 DNR als de kosten van het uitvoeren van het object door de uitvoerende partijen, exclusief omzetbelasting.

Het percentage én de definitie van uitvoeringskosten moeten schriftelijk zijn overeengekomen bij het verstrekken van de opdracht. Dit voorkomt interpretatieverschillen.

De opdrachtgever moet alle relevante gegevens aanleveren om de uitvoeringskosten vast te stellen (zoals offertes, declaraties en eindafrekeningen). Zonder deze gegevens kan het honorarium niet correct worden berekend.

c | Honorarium op basis van bestede tijd (uurtarief)

Hierbij wordt het honorarium berekend op basis van het werkelijke aantal bestede uren, vermenigvuldigd met het afgesproken tarief. Dit is een flexibele methode, vooral bij projecten waarvan de omvang of inhoud vooraf niet goed kan worden ingeschat.

Voor de opdrachtgever betekent het dat hij betaalt voor daadwerkelijk geleverde inspanningen. Voor de adviseur biedt dit zekerheid dat extra werk of meer-uren correct worden vergoed.

De tarieven per tijdseenheid (bijvoorbeeld per uur of per dag) moeten vooraf schriftelijk worden overeengekomen.

Onder bestede tijd vallen niet alleen de uren die aan de opdracht zijn gewerkt, maar ook de noodzakelijke reistijd. Dit voorkomt discussie over of reistijd al dan niet declarabel is.

d | Honorarium op basis van een vast bedrag (fixed fee)

Bij deze methode wordt een van tevoren vastgesteld bedrag afgesproken, ongeacht de werkelijke tijdsbesteding of uitvoeringskosten. Dit geeft de opdrachtgever kostenzekerheid: hij weet van tevoren wat de advieskosten zijn.

Voor de adviseur kan dit risicovol zijn als het project complexer of omvangrijker blijkt dan verwacht. Daarom is een duidelijke afbakening van fase, omvang en duur essentieel.

Het vaste bedrag moet schriftelijk worden overeengekomen bij het verstrekken van de opdracht.

Het bedrag geldt alleen voor de specifiek omschreven fase, omvang en duur van de werkzaamheden. Dit betekent dat als het project wordt uitgebreid of vertraagd, een nieuw honorarium moet worden afgesproken.

e | Mogelijkheid tot combinatie

De bepaling voorziet ook in de mogelijkheid om de drie methoden te combineren. Bijvoorbeeld een vaste prijs voor het ontwerp, aangevuld met uurtarieven voor meerwerk en een percentage van uitvoeringskosten voor toezicht tijdens de bouw.

Deze flexibiliteit sluit aan bij de praktijk, waarin verschillende fasen van een project vaak verschillende vergoedingsstructuren hebben.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Krijgt transparantie over hoe het honorarium wordt berekend.
- Kan de vergoedingsvorm kiezen die het beste aansluit bij zijn behoefte aan zekerheid of flexibiliteit.
- Wordt verplicht om de benodigde gegevens (bijvoorbeeld uitvoeringskosten) aan te leveren bij percentageberekeningen.

Voor de adviseur:

- Heeft contractueel vastgelegd hoe hij wordt beloond voor zijn werkzaamheden.
- Wordt beschermd tegen discussies over tarieven, definities en berekeningsmethodes.
- Kan per projectfase de meest passende honorariummethode kiezen.

g | Relatie van dit artikel met andere bepalingen van deze regeling

Artikel 12.1 DNR werkt samen met bepalingen over wijzigingen in de opdracht (waarbij mogelijk een nieuw honorarium geldt).

Toelichting bij artikel 12.2

a | Algemeen

Artikel 12.2 DNR zorgt ervoor dat het honorarium gedurende de looptijd van de opdracht meegroeit met de inflatie.

De hoofdregel is dat partijen zelf kunnen afspreken hoe de indexatie plaatsvindt. Als geen afspraak is gemaakt geldt automatisch een jaarlijkse aanpassing op basis van door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde cao-loonindexcijfer voor architecten- en ingenieursbureaus (CBS branche 711) per oktober, of de daarvoor in de plaats tredende reeks. De aanpassing vindt telkens plaats per 1 januari, en wordt berekend op basis van de indexstijging.

Dit biedt beide partijen duidelijkheid en bescherming: de opdrachtgever weet dat stijgingen gebaseerd zijn op objectieve gegevens, terwijl de adviseur zijn vergoeding ziet aangepast aan de economische realiteit.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

De bepaling is bedoeld om:

- prijsstijgingen (inflatie) te compenseren, zodat het honorarium zijn waarde behoudt;
- te voorkomen dat langdurige opdrachten financieel ongunstig worden voor de adviseur;
- duidelijkheid te bieden aan beide partijen over de manier waarop indexatie plaatsvindt.

Zonder indexatie zou de adviseur bij meerjarige projecten het risico lopen dat zijn vergoeding door inflatie onvoldoende kostendeckend is.

c | Partij-afspraken over indexatie

Partijen kunnen vrij afspreken hoe het honorarium wordt geïndexeerd, bijvoorbeeld via:

- een eigen formule,
- een ander indexcijfer (zoals bouwkostenindex),
- of vaste jaarlijkse percentages.

Deze afspraak moet worden vastgelegd in de overeenkomst.

d | Moment van aanpassing

De aanpassing gebeurt per 1 januari van elk kalenderjaar. Er wordt gekeken naar het laatst gepubliceerde CBS indexcijfer op dat moment. Dit geeft een objectieve en transparante methode voor de jaarlijkse honorarium correctie.

e | Belang van dit artikel voor partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij weet dat het honorarium jaarlijks kan stijgen, maar de stijging is gebaseerd op een objectieve maatstaf (CBS indexcijfer) en is dus voorspelbaar.
- Hij moet hiermee rekening houden in zijn projectbudget.

Voor de adviseur:

- Hij wordt beschermd tegen inflatie en kostenstijgingen.
- Hij hoeft niet telkens nieuwe onderhandelingen te voeren over prijsaanpassingen.
- Bij hoge inflatie is de verhoging gerechtvaardigd, omdat deze gekoppeld is aan officiële CBS-cijfers.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Indexatieclausules zijn gebruikelijk in meerjarige overeenkomsten. Het gebruik van de CBS indexcijfer is wettelijk toegestaan en wordt vaak als objectieve referentie geaccepteerd. Door de automatische toepassing wordt discussie over inflatiecorrectie voorkomen.

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Deze bepaling werkt samen met artikel 12.1 DNR (vaststelling honorarium).
- Ook als een vast bedrag is overeengekomen, kan dit bedrag jaarlijks worden aangepast via indexatie, tenzij anders is afgesproken.
- Bij honoraria op basis van tijd of percentage van uitvoeringskosten kan indexatie eveneens relevant zijn, vooral voor de tarieven per uur of fase.

Toelichting bij artikelen 13.1, 13.2 en 13.3

a | Algemeen

De artikelen 13.1 tot en met 13.3 DNR regelen de wijze van betaling van de advieskosten. De bepalingen regelen:

- dat betaling in termijnen gebeurt volgens een afgesproken schema of, bij ontbreken daarvan, maandelijks naar voortgang (artikel 13.1 DNR);
- en dat de adviseur bij twijfel over betaling het recht heeft om zekerheid te verlangen (artikel 13.2 DNR); en
- dat betaling plaatsvindt conform de declaratie (artikel 13.3 DNR).

Deze regeling biedt financiële duidelijkheid en bescherming voor beide partijen gedurende de uitvoering van de opdracht.

Deze bepalingen zijn opgenomen om:

- duidelijkheid te scheppen over het betalingsproces,
- te voorkomen dat er onduidelijkheid of discussie ontstaat over wanneer betalingen verschuldigd zijn,
- de adviseur te beschermen tegen het risico van wanbetaling.

b | Betalingsschema en termijnen (artikel 13.1 DNR)

Partijen moeten bij het aangaan van de opdracht afspraken maken over een betalingsschema in termijnen. De adviseur declareert conform dit schema.

Als er geen schema is afgesproken, declareert de adviseur maandelijks naar rato van de voortgang van de werkzaamheden.

Projecten duren vaak maanden of jaren. Door betaling in termijnen wordt het financiële risico voor de adviseur beperkt. De opdrachtgever wordt niet in één keer geconfronteerd met een groot bedrag.

Belang van dit artikel voor beide partijen:

- De opdrachtgever heeft inzicht in de betalingen en koppelt deze aan de voortgang.
- De adviseur voorkomt financieringsproblemen doordat hij tussentijds inkomsten ontvangt.

c | Zekerheid voor betaling (artikel 13.2 DNR)

De adviseur heeft het recht om van de opdrachtgever zekerheid te verlangen voor de nakoming van de betalingsverplichtingen. Dit is beperkt tot situaties waarin de omvang of aard van de opdracht daartoe naar objectieve maatstaven aanleiding geeft.

Vormen van zekerheid:

- Bankgarantie: een bank verklaart garant te staan voor de betaling.
- Waarborgsom: de opdrachtgever stort vooraf een bedrag als zekerheid.
- Eventueel kunnen ook andere vormen worden afgesproken (bijvoorbeeld borgstelling door een derde).

Voorbeelden van redenen om van dit recht gebruik te maken:

- Als er twijfel bestaat over de betalingscapaciteit van de opdrachtgever.
- Bij grote of langdurige projecten waar het betalingsrisico substantieel is.
- In situaties waarin de opdrachtgever een nieuwe of onbekende partij is.

Belang van dit artikel voor beide partijen:

- De adviseur wordt beschermd tegen het risico dat de opdrachtgever niet betaalt.
- De opdrachtgever moet rekening houden met de verplichting om financiële garanties te verstrekken wanneer dit redelijk is.

d | Betaling volgens declaratie van de adviseur (artikel 13.3 DNR)

De opdrachtgever is verplicht de advieskosten te voldoen volgens de declaratie die de adviseur uitreikt. De declaratie fungeert als het formele betalingsverzoek van de adviseur.

De betalingsplicht ontstaat zodra de declaratie is uitgereikt en moet worden nagekomen binnen de overeengekomen betalingstermijn van 30 dagen (zie artikel 13.4 DNR).

Artikel 13.3 DNR bepaalt verder dat declaraties zodanig moeten worden gespecificeerd dat ze controleerbaar zijn en herleidbaar naar de opdracht. De opdrachtgever moet eenvoudig kunnen nagaan waarop de declaratie betrekking heeft (bijvoorbeeld door vermelding van opdracht, fase, verrichte werkzaamheden en tarieven). Dit voorkomt misverstanden en vergemakkelijkt een eventuele betwisting.

Belang van dit artikel voor beide partijen:

- Opdrachtgever: krijgt inzicht in de declaratie en kan deze snel controleren.
- Adviseur: voorkomt discussie en bewijst dat zijn declaratie juist is.

e | Samenhang tussen de drie onderdelen

- Artikel 13.1 DNR bepaalt hoe en wanneer de declaraties worden opgesteld (in termijnen of maandelijks);
- Artikel 13.2 DNR geeft de adviseur extra zekerheid bij twijfel over de nakoming van de betalingsverplichtingen; en
- Artikel 13.3 DNR legt de basis: betaling gebeurt volgens de declaratie.

Samen bieden deze artikelen een duidelijk en afdwingbaar kader voor de financiële afwikkeling van de opdracht.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepalingen sluiten aan bij de artikelen 6:29 en 6:51 BW:

- Artikel 6:29 BW waarborgt dat betaling conform de afspraken moet gebeuren en dat de schuldeiser volledige nakoming mag eisen.
- Artikel 6:51 BW regelt de eisen aan zekerheidstelling, maar geeft geen algemene bevoegdheid om zekerheid te verlangen bij twijfel over nakoming; daarvoor is een wettelijke, contractuele of door de rechter opgelegde grondslag vereist.

De mogelijkheid om zekerheid te verlangen is belangrijk omdat in de praktijk wanbetaling een groot risico kan zijn, vooral bij complexe projecten.

Toelichting bij artikel 13.4

a | Algemeen

Artikel 13.4. DNR bepaalt dat de opdrachtgever de declaratie binnen 30 kalenderdagen na declaratiedatum moet betalen. Administratieve procedures van de opdrachtgever (zoals interne goedkeuringsprocessen) kunnen deze termijn niet verlengen.

De bepaling dat declaraties binnen 30 dagen na factuurdatum moeten worden voldaan, heeft tot doel de betaalbaarheid en voorspelbaarheid van de dienstverlening te waarborgen.

b | Toelichting bij de term 'administratieve processen van de opdrachtgever'

De zin 'Administratieve processen van de opdrachtgever hebben geen invloed op de duur van deze termijn' verduidelijkt dat interne procedures aan de zijde van de opdrachtgever – zoals interne goedkeuringsrondes, verplichte inkoopssystemen, budgetafwikkeling, ontbrekende order bevestigingen of vertragingen in de interne workflow – geen geldige reden vormen om later te betalen dan contractueel overeengekomen. Dit voorkomt dat betaling wordt uitgesteld wegens interne organisatorische keuzes of inefficiënties bij de opdrachtgever. De strekking van deze bepaling is dus dat de opdrachtgever zijn interne processen zodanig moet organiseren dat tijdige betaling mogelijk is en dat vertragingen in administratieve afhandeling geen opschortingsgrond opleveren en evenmin leiden tot verlenging van de betaaltermijn.

c | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever: hij weet waar hij aan toe is, maar kan zich niet beroepen op interne vertragingen.

Voor de adviseur: hij krijgt zekerheid over tijdige betaling en een voorspelbare cashflow.

d | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De gekozen termijn sluit aan bij de wettelijke hoofdregel voor handelstransacties (art. 6:119a BW), waarin 30 dagen als standaard betaaltermijn geldt, tenzij partijen anders overeenkomen. Voor een overeenkomst met een consument bestaat geen wettelijke termijn, en geldt de termijn die is overeengekomen of – als niets is afgesproken – een termijn die gezien de omstandigheden redelijk is. Een termijn van 30 dagen wordt dan meestal als redelijk beschouwd.

Toelichting bij artikel 13.5

a | Algemeen

Artikel 13.5 DNR regelt de gevolgen van niet-tijdige betaling van een declaratie. Dit artikel legt vast dat:

- de opdrachtgever automatisch in verzuim is bij niet-tijdige betaling,
- hij vanaf dat moment wettelijke rente verschuldigd is,
- en dat deze rente ook geldt voor betwiste declaraties die achteraf ongegrond blijken.

Deze bepaling stimuleert tijdige betaling, ontmoedigt onterechte betwistingen en biedt de adviseur een sterke bescherming tegen betalingsvertraging.

Zodra de opdrachtgever de declaratie niet binnen de overeengekomen termijn betaalt, raakt hij automatisch in verzuim. Vanaf dat moment is hij over het openstaande bedrag wettelijke rente verschuldigd.

Als de opdrachtgever een declaratie betwist en deze betwisting later ongegrond blijkt, geldt de rente ook over het betwiste deel, gerekend vanaf de oorspronkelijke vervaldatum.

b | Toelichting bij de term ‘in verzuim’

Verzuim houdt in dat de opdrachtgever wanprestatie pleegt door niet tijdig te betalen. Volgens het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:83 sub a BW) treedt verzuim bij betalingsverplichtingen automatisch in wanneer de afgesproken termijn wordt overschreden – er is geen aparte ingebrekestelling nodig.

Zodra verzuim intreedt, mag de adviseur aanspraak maken op wettelijke rente en (eventueel) aanvullende schadevergoeding.

c | Toelichting bij de term ‘wettelijke rente’

De wettelijke rente is een door de overheid vastgesteld percentage dat jaarlijks kan worden aangepast. Er wordt onderscheid gemaakt tussen:

- wettelijke rente voor handelstransacties (artikel 6:119a BW) – van toepassing op zakelijke transacties, meestal hoger;
- wettelijke rente voor niet-handelstransacties (artikel 6:119 BW) – van toepassing op overeenkomsten met consumenten.

De rente wordt berekend over het openstaande bedrag vanaf de vervaldatum van de declaratie.

d | Specifiek regeling voor betwiste declaraties

De bepaling bevat een belangrijk extra element voor declaraties die door de opdrachtgever worden betwist. Als de opdrachtgever een declaratie betwist (zie ook artikel 13.6 DNR) en later blijkt dat deze betwisting ongegrond was, wordt alsnog rente verschuldigd over het betwiste deel, gerekend vanaf de oorspronkelijke vervaldatum. Het voorkomt dat een opdrachtgever ongegrond declaraties betwist om betaling uit te stellen. Dit waarborgt dat de adviseur volledig wordt gecompenseerd voor de vertraging in betaling, ook als er een discussie is geweest.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij moet declaraties tijdig betalen om verzuim en rente te voorkomen.
- Als hij een declaratie betwist, moet hij dat alleen doen als hij daarvoor gegronde redenen heeft.
- Onterechte betwisting leidt niet alleen tot betaling van het declaratiebedrag, maar ook tot rente vanaf de vervaldatum.

Voor de adviseur:

- De bepaling beschermt de adviseur tegen de gevolgen van te late betaling en ongefundeerde betwistingen.
- Hij ontvangt compensatie (wettelijke rente) voor de periode waarin hij zijn geld niet heeft ontvangen. Dit versterkt zijn positie in het geval van betalingsgeschillen.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

In het Burgerlijk Wetboek is geregeld dat de opdrachtgever automatisch in verzuim raakt bij niet-tijdige betaling (artikel 6:83 BW), vanaf dat moment wettelijke rente verschuldigd is (artikel 6:119 BW), en dat deze rente ook geldt voor betwiste declaraties die achteraf ongegrond blijken.

- Artikel 6:83 sub a BW: verzuim treedt van rechtswege in bij het verstrijken van een betalingstermijn.
- Artikel 6:119 BW: wettelijke rente is verschuldigd vanaf het moment van verzuim.
- Artikel 6:82 BW: hoofdregel is ingebrekestelling, maar artikel 6:83 BW vormt een uitzondering bij een overeengekomen betalingstermijn.

Uit de rechtspraak blijkt dat rechters deze regeling strikt toepassen: zodra de betalingstermijn is verstreken, is de opdrachtgever in verzuim en is wettelijke rente verschuldigd, ook als de declaratie betwist is en de betwisting later ongegrond blijkt.

g | Relatie van dit artikel met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 13.4 DNR bepaalt de betalingstermijn van 30 dagen.
- Artikel 13.6 DNR regelt hoe en wanneer een declaratie correct moet worden betwist.
- Artikel 13.7 DNR vult dit aan door te bepalen dat incassokosten ook voor rekening van de opdrachtgever zijn bij wanbetaling.

Toelichting bij artikel 13.6

a | Algemeen

Artikel 13.6 DNR zorgt voor:

- een duidelijke termijn en vorm (schriftelijk, gemotiveerd en binnen de vervaldatum) voor het betwisten van declaraties,
- de verplichting om het onbetwiste deel altijd tijdig te betalen,
- en een procedure die zowel de belangen van de opdrachtgever (mogelijkheid tot bezwaar) als die van de adviseur (bescherming tegen wanbetaling) in evenwicht houdt.

Hiermee wordt een transparant en evenwichtig proces voor declaratiegeschillen gegarandeerd. De opdrachtgever kan niet na de vervaldatum alsnog betwisten om betaling uit te stellen. Hij mag wel het betwiste deel tijdelijk inhouden, mits de betwisting tijdig en gemotiveerd is.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Deze bepaling heeft als doel:

- voorkomen dat declaraties pas ná de vervaldatum worden betwist om betaling uit te stellen;
- zorgen dat een betwisting tijdig en gemotiveerd plaatsvindt, zodat de adviseur hierop kan reageren;
- waarborgen dat de adviseur in elk geval betaling ontvangt van het deel van de declaratie waar geen discussie over is.

c | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij kan declaraties betwisten, maar moet dit tijdig en correct doen.
- Het voorkomt dat hij in verzuim raakt over het onbetwiste deel.
- Door tijdige melding kan een eventueel geschil sneller en efficiënter worden opgelost.

Voor de adviseur:

- Wordt beschermd tegen strategisch uitstel van betaling door late of ongefundeerde betwistingen.
- Ontvangt in elk geval het bedrag waarover geen discussie bestaat.
- Heeft tijdig inzicht in eventuele geschillen en kan deze gericht oplossen.
- Dit voorkomt misbruik van betwistingen als strategisch middel om betalingen te vertragen.

d | Schriftelijke betwisting

- De betwisting moet schriftelijk gebeuren (per brief of e-mail, mits schriftelijk bewijsbaar).
- Dit voorkomt discussies over mondelinge mededelingen en geeft beide partijen duidelijkheid over de aard en reden van het bezwaar.
- De opdrachtgever moet zijn bezwaar motiveren, zodat de adviseur kan beoordelen wat het probleem is.

e | Termijn: binnen de vervaldatum

De opdrachtgever moet zijn bezwaar vóór het verstrijken van de betalingstermijn kenbaar maken, namelijk binnen de vervaldatum. Hierdoor kan de adviseur de betwisting tijdig beoordelen en zo nodig corrigeren, voordat de declaratie vervalt. Als de betwisting te laat wordt gedaan, blijft de betalingsplicht in beginsel onverkort gelden.

f | Verplichting tot betaling van het onbetwiste deel

Ook bij een betwisting moet de opdrachtgever het gedeelte van de declaratie dat niet in geschil is, gewoon op tijd betalen. Dit bedrag moet – voor zover van toepassing – inclusief btw worden betaald. Alleen het betwiste deel mag tijdelijk worden ingehouden, in afwachting van de afhandeling van het geschil.

De adviseur ontvangt zo ten minste een deel van zijn vergoeding, zodat zijn cashflow niet volledig wordt stilgelegd. De opdrachtgever kan zich blijven verweren over het deel dat hij betwist.

g | Relatie met andere bepalingen van deze regeling

- Sluit aan bij artikel 13.5 DNR, waarin is geregeld dat bij niet-tijdige betaling wettelijke rente verschuldigd is.
- In combinatie met artikel 13.8 DNR kan de opdrachtgever, indien gewenst, een accountant inschakelen om een betwiste declaratie objectief te laten controleren.
- Deze bepaling vormt samen met de artikelen 13.5 en 13.8 DNR een helder proces voor het omgaan met declaratiegeschillen.

h | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Volgens het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:52 BW) kan een opdrachtgever een declaratie betwisten, maar blijft hij verplicht te betalen tenzij hij de betaling opschort met een gerechtvaardigd beroep op een gebrek in de prestatie. Deze regeling is van groot belang voor de rechtszekerheid in het handelsverkeer. Het voorkomt dat opdrachtgevers zonder geldige reden betaling uitstellen en biedt tegelijkertijd bescherming als er daadwerkelijk sprake is van een gebrek in de prestatie.

Artikel 13.6 DNR legt een contractuele regeling vast die de opdrachtgever verplicht tot snelle en duidelijke communicatie bij geschillen, wat in de rechtspraak vaak als redelijk wordt gezien.

Toelichting bij artikel 13.7

a | Algemeen

Artikel 13.7 DNR bepaalt dat alle kosten die de adviseur heeft gemaakt om openstaande declaraties te innen, voor rekening van de opdrachtgever komen. Dit geldt voor zowel werkelijk gemaakte buitengerechtelijke incassokosten (kosten gemaakt vóórdat een gerechtelijke procedure wordt gestart) als gerechtelijke incassokosten (kosten tijdens een rechtszaak).

Een uitzondering geldt alleen wanneer de opdrachtgever een consument is; dan is de wettelijke regeling voor consumenten van toepassing.

Deze bepaling beschermt de adviseur tegen extra kosten bij wanbetaling en benadrukt voor de opdrachtgever dat niet-tijdige betaling aanzienlijke financiële gevolgen kan hebben.

b | Wat zijn buitengerechtelijke incassokosten?

Buitengerechtelijke incassokosten zijn kosten die de adviseur maakt om betaling af te dwingen zonder dat er een gerechtelijke procedure wordt gevoerd. Deze kosten komen bovenop de wettelijke rente en het openstaande declaratiebedrag. Voorbeelden zijn:

- kosten van herinnerings- en aanmaningsbrieven;
- kosten van een incassobureau;
- kosten van een advocaat die assisteert bij de incasso procedure.

c | Toelichting bij de term 'gerechtelijke incassokosten'

Gerechtelijke incassokosten zijn kosten die voortvloeien uit een gerechtelijke procedure, zoals:

- griffierechten (kosten voor het starten van een rechtszaak),
- kosten voor dagvaardingen,
- proceskosten en honorarium van een advocaat.

Volgens de wet kan de rechter bepalen dat de verliezende partij deze kosten moet betalen.

d | Achtergrond en doel van dit artikel

- Bescherming van de adviseur: het voorkomt dat hij de kosten van incasso moet dragen als de opdrachtgever zijn betalingsverplichtingen niet nakomt.
- Stimulus voor de opdrachtgever: het ontmoedigt wanbetaling, omdat de opdrachtgever weet dat naast rente ook extra kosten voor zijn rekening komen.
- Efficiëntie: het maakt duidelijk wie de kosten draagt, zodat hierover geen discussie hoeft te ontstaan bij een betalingsgeschil.

e | Uitzondering voor consumenten

De bepaling verwijst expliciet naar de wettelijke regeling voor consumenten:

- Voor consumenten geldt het Besluit vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten (BIK).
- Dit besluit stelt maximumbedragen vast die een schuldeiser (zoals de adviseur) mag rekenen bij wanbetaling door een consument.
- Ook is de adviseur verplicht om de consument eerst een kosteloze 14-dagenbrief te sturen voordat incassokosten in rekening mogen worden gebracht.

Het gevolg is dat de consument-opdrachtgever de incassokosten pas is verschuldigd, als voldaan is aan alle volgende voorwaarden:

- de consument-opdrachtgever heeft binnen de gestelde termijn niet aan de betalingsverplichting voldaan;
- de adviseur heeft de consument-opdrachtgever aangemaand om binnen veertien dagen na de dag van de aanmaning te betalen;
- in de aanmaning is vermeld, dat het gevolg van het uitblijven van betaling leidt tot het verschuldigd zijn van buitengerechtelijk en gerechtelijke incassokosten;
- de consument-opdrachtgever betaalt niet.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever

- Bij zakelijke opdrachtgevers (bedrijven, instellingen) betekent dit dat zij alle incassokosten moeten betalen als zij te laat zijn met betalen.
- Bij consumenten geldt een wettelijk gemaximeerd tarief, wat bescherming biedt tegen buitensporige kosten.
- De bepaling maakt duidelijk dat wanbetaling altijd extra financiële gevolgen heeft.

Voor de adviseur:

- De adviseur hoeft niet op te draaien voor kosten die hij maakt om geld te krijgen waar hij recht op heeft.
- Hij kan buitengerechtelijke kosten direct verhalen zonder aparte rechterlijke toestemming (bij zakelijke opdrachtgevers).
- Dit versterkt zijn positie in incassoprocedures.

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Artikel 13.7 sluit aan bij artikel 6:96 BW (buitengerechtelijke kosten) en artikel 237–240 Rv (proceskosten). Voor consumenten gelden dwingende wettelijke regels (artikel 6:96 BW en het BIK), die niet contractueel mogen worden uitgesloten. Niet alle kosten die een adviseur maakt voor het innen van openstaande declaraties komen automatisch voor rekening van de opdrachtgever. Alleen redelijke en daadwerkelijk gemaakte buitengerechtelijke incassokosten tot het wettelijk maximum, en door de rechter toegewezen proceskosten, kunnen worden verhaald. Contractuele afspraken die hiervan afwijken, worden door de rechter getoetst aan de wet en kunnen worden vernietigd als ze onredelijk zijn, vooral bij consumenten.

Toelichting bij artikel 13.8

a | Algemeen

Artikel 13.8 DNR regelt een procedure voor objectieve controle van een betwiste declaratie door een onafhankelijke accountant. De opdrachtgever mag bij een declaratiegeschil een accountant aanwijzen om de inhoudelijke juistheid van de declaratie te verifiëren.

De adviseur moet de accountant alle relevante gegevens en inzage verstrekken om deze controle mogelijk te maken. Het onderzoek is vertrouwelijk en beperkt tot de declaratie. Kosten zijn in principe voor de opdrachtgever, tenzij blijkt dat de declaratie onjuist of onvolledig is; dan draagt de adviseur de kosten.

b | Doel en achtergrond van deze bepaling

Deze bepaling is opgenomen om:

- een objectieve en deskundige methode te bieden om declaratiegeschillen op te lossen,
- discussies tussen partijen te voorkomen door een onafhankelijke derde (accountant) in te schakelen,
- vertrouwen te creëren dat declaraties correct en controleerbaar zijn.

Het geeft de opdrachtgever een recht om te laten controleren, terwijl het de adviseur verplicht tot transparantie.

c | Inzet van een accountant als bedoeld in artikel 2:393 BW

Artikel 13.8 verwijst naar artikel 2:393 BW, waarin de wettelijke definitie van een accountant die bevoegd is om jaarrekeningen te controleren (een registeraccountant of accountant-administratieconsulent met een wettelijke bevoegdheid) is neergelegd.

Het waarborgt dat de controle wordt uitgevoerd door een gekwalificeerde en onafhankelijke deskundige. Dit voorkomt dat een niet-gekwalificeerde partij een oordeel geeft over de juistheid van de declaratie.

d | Verplichtingen van de adviseur tijdens het onderzoek

De adviseur moet:

- inzage verlenen in boeken en bescheiden die betrekking hebben op de betwiste declaratie,
- alle gevraagde gegevens en informatie verstrekken die de accountant nodig heeft.

Beperkingen:

- De inzage geldt uitsluitend voor gegevens die relevant zijn voor de declaratiecontrole.
- De accountant mag geen bredere bedrijfsinformatie opvragen die niet met het geschil te maken heeft.

e | Vertrouwelijkheid en afbakening

Het onderzoek is vertrouwelijk: de accountant mag informatie die hij tijdens de controle verkrijgt niet voor andere doeleinden gebruiken.

Het strekt zich niet verder uit dan noodzakelijk voor de verificatie van de declaratie. Dit beschermt de vertrouwelijke bedrijfsinformatie van de adviseur.

f | Rapportage door de accountant

De accountant brengt zijn bevindingen zo spoedig mogelijk schriftelijk uit aan beide partijen. Het rapport fungeert als objectief bewijs over de juistheid of onjuistheid van de declaratie.

Vaak wordt dit rapport als bindend uitgangspunt gehanteerd in verdere afwikkeling van het geschil.

g | Kostenverdeling

Hoofregel: de opdrachtgever betaalt de kosten van het onderzoek.

Uitzondering: als de accountant vaststelt dat de declaratie onjuist of onvolledig is, komen de kosten voor rekening van de adviseur.

Dit prikkelt de opdrachtgever om het middel alleen in te zetten bij serieuze twijfel. Het stimuleert de adviseur om correcte declaraties te sturen, omdat een foutieve declaratie leidt tot extra kosten voor hem.

h | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Biedt een professioneel controlemiddel om declaraties objectief te toetsen.
- Geeft zekerheid dat hij niet hoeft te vertrouwen op alleen de opgave van de adviseur.
- Het risico van kosten ligt bij hem, tenzij de declaratie onjuist blijkt, wat hem beschermt tegen onterechte kosten.

Voor de adviseur:

- Wordt verplicht transparant te zijn, maar kan erop rekenen dat de controle beperkt en vertrouwelijk blijft.
- Is beschermd tegen onnodige of lichtvaardige controles, omdat de opdrachtgever in beginsel de kosten draagt.
- Heeft zekerheid dat bij een correcte declaratie hij niet opdraait voor de kosten van het onderzoek.

i | Relatie met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 13.6 DNR bepaalt de voorwaarden voor het tijdig en correct betwisten van declaraties.
- Artikel 13.5 DNR regelt rente bij ongegrond betwiste declaraties.
- Artikel 13.8 DNR biedt een instrument om een betwisting objectief te onderbouwen.

Toelichting bij artikelen 14.1 en 14.2

a | Algemeen

De bepalingen in artikelen 14.1 en 14.2 DNR gaan over de aansprakelijkheid van de adviseur en de voorwaarden waaronder deze aansprakelijkheid kan worden ingeroepen.

- Artikel 14.1 DNR beperkt de aansprakelijkheid van de adviseur tot gevallen waarin er sprake is van een eigen toerekenbare tekortkoming of van aansprakelijkheid voor derdenadviseurs, maar dan uitsluitend op grond van artikel 14.3 DNR.
- Artikel 14.2 DNR regelt de procedure die gevolgd moet worden om de adviseur in gebreke te stellen en hem de gelegenheid te bieden eventuele tekortkomingen te herstellen.

Deze bepalingen beschermen de adviseur tegen ongerechtvaardigde aansprakelijkstellingen en zorgen voor een zorgvuldige afhandeling van klachten.

b | De adviseur is alleen aansprakelijk voor zijn eigen toerekenbare tekortkoming en voor derdenadviseurs op grond van artikel 14.3 (artikel 14.1 DNR)

De adviseur kan alleen aansprakelijk worden gesteld als:

- de tekortkoming hem kan worden toegerekend; of
- aansprakelijkheid voor derdenadviseurs bestaat op grond van artikel 14.3 DNR.

c | Toelichting bij de term ‘toerekenbare tekortkoming’

Volgens het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:74 BW) is sprake van een toerekenbare tekortkoming als:

- de adviseur een contractuele verplichting niet nakomt,
- dit niet-nakomen aan hem kan worden toegerekend, bijvoorbeeld door schuld, nalatigheid of doordat het op grond van de wet of de overeenkomst voor zijn rekening komt.

Voorbeelden:

- *Wel: de adviseur levert onjuiste berekeningen door gebrek aan zorgvuldigheid.*
- *Niet: een vertraging veroorzaakt door een overmachtssituatie of fouten van door de opdrachtgever ingeschakelde derden.*

d | Achtergrond en doel van deze artikelen

De artikelen voorkomen dat de adviseur wordt aangesproken voor tekortkomingen waarvoor hij niet verantwoordelijk is. Het sluit aan bij de wettelijke regel dat iemand alleen aansprakelijk is voor schade die aan hem kan worden toegerekend.

Als een tekortkoming van de adviseur wordt vastgesteld, moet de opdrachtgever hem schriftelijk in gebreke stellen. Daarbij moet de opdrachtgever de adviseur een redelijke termijn geven om alsnog correct na te komen. Alleen als nakoming blijvend onmogelijk is of als sprake is van een fatale termijn, is ingebrekestelling niet vereist.

e | Toelichting bij de term 'ingebrekestelling'

Relevante jurisprudentie laat zien dat het stelsel van verzuim van de schuldenaar uiterst genuanceerd is en dat niet altijd zonder meer duidelijk is wanneer een schriftelijke ingebrekestelling nodig is.

De eisen die aan de ingebrekestelling worden gesteld zijn als volgt:

- De ingebrekestelling moet schriftelijk plaatsvinden. Een e-mail of fax voldoet ook aan het schriftelijkheidsvereiste. De bewijslast dat de ingebrekestelling is verzonden én ontvangen ligt bij de opdrachtgever.
- De ingebrekestelling heeft pas effect zodra deze de adviseur bereikt. Om bewijsproblemen te voorkomen, verdient het aanbeveling deze per aangetekende brief of deurwaarders-exploot te verzenden.
- De inhoud ingebrekestelling bestaat uit:
 - een duidelijke omschrijving van de tekortkoming;
 - een duidelijke omschrijving van wat van de adviseur wordt verlangd;
 - de grondslag van die aanspraak;
 - de termijn waarbinnen nakoming moet plaatsvinden;
 - een expliciete aansprakelijkstelling voor het geval niet of niet tijdig wordt nagekomen.
- Termijnstelling - De termijn moet redelijk zijn, afhankelijk van de aard van de gevraagde prestatie en de omstandigheden, zoals weersomstandigheden of noodzakelijke voorbereidingen (waarbij relevant kan zijn dat deze al eerder getroffen hadden moeten worden). Als sprake is van een fatale termijn, dan is termijnstelling uiteraard geen vereiste.

De adviseur is aansprakelijk vanaf het moment dat hij, na het verstrijken van de gestelde termijn, niet of ondeugdelijk heeft nagekomen. Vanaf dat moment kan ook vertragingsschade worden gevorderd.

Indien na arbitrage of na een rechterlijke uitspraak blijkt dat een ingebrekestelling vereist was maar niet is uitgebracht, kan deze niet alsnog worden verzonden. Dat zou immers in strijd zijn met de klachtplicht van artikel 6:89 BW (zie ook hierna).

f | Belang van deze procedure

- Het geeft de adviseur de mogelijkheid tot herstel voordat aansprakelijkheid ontstaat.
- Het voorkomt onnodige escalatie en biedt een kans om fouten te corrigeren.
- Het is in lijn met artikel 6:82 BW, waarin staat dat verzuim pas intreedt na ingebrekestelling, tenzij nakoming blijvend onmogelijk is.

g | Uitzondering: herstel blijvend onmogelijk

Wanneer herstel niet mogelijk is (bijvoorbeeld bij een fout die niet meer hersteld kan worden, zoals het geven van verkeerd juridisch advies waardoor een termijn onherroepelijk is verstreken), kan de opdrachtgever direct aanspraak maken op schadevergoeding zonder ingebrekestelling.

Voorbeeld van blijvend onmogelijk herstel: De adviseur maakt een fout bij de berekening van betonwapening in heipalen. Nadat de palen conform deze berekening zijn vervaardigd en geplaatst, breken zij omdat ze niet berekend zijn op de horizontale krachten in de bodem. De palen kunnen niet worden hersteld, waardoor nakoming – in één keer correct berekenen – blijvend onmogelijk is.

h | Belang van deze artikelen voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever moet zorgvuldig handelen en de juiste procedure volgen voordat hij de adviseur aansprakelijk kan stellen.
- Hij heeft baat bij herstel van de fout door de adviseur, omdat dit vaak sneller en goedkoper is dan schadeclaims.
- Door naleving van de ingebrekestelling voorkomt hij dat zijn eigen vordering wordt afgewezen wegens het niet volgen van de contractuele en wettelijke regels.

Voor de adviseur:

- De adviseur wordt beschermd tegen onmiddellijke claims zonder kans op herstel.
- Hij wordt alleen aansprakelijk voor fouten die hem echt kunnen worden verweten.
- Dit beperkt zijn risico en geeft hem de mogelijkheid een tekortkoming alsnog te corrigeren.

i | Relatie van deze artikelen met wet- en regelgeving

Deze bepalingen sluiten aan bij de wettelijke regels in het Burgerlijk Wetboek:

- Artikel 6:74 BW (toerekenbare tekortkoming)
- Artikelen 6:81-6:83 BW (verzuim en ingebrekestelling)

De artikelen sluiten toepassing van andere bepalingen in het BW niet uit. Voorbeelden zijn:

- Artikel 6:89 BW (klachtplicht) bepaalt dat een schuldeiser op een gebrek in de prestatie van zijn contractuele wederpartij geen beroep meer kan doen indien en voor zover hij hierover niet binnen bekwame tijd nadat hij het gebrek heeft ontdekt of redelijkerwijze had moeten ontdekken, heeft geklaagd. Artikel 6:89 BW is onverkort van toepassing, dus de opdrachtgever moet de ingebrekestelling verzenden binnen bekwame tijd nadat hij het gebrek heeft ontdekt of redelijkerwijze had moeten ontdekken.
- De opdrachtgever mag niet te lang wachten met klagen (of een ingebrekestelling zenden) nadat hij een gebrek heeft ontdekt of redelijkerwijs had moeten ontdekken. Wat als bekwaam wordt beschouwd, hangt af van de omstandigheden van het geval, zoals: de aard en ernst van het gebrek; de deskundigheid van de opdrachtgever; en de wijze waarop het gebrek aan het licht komt.

De adviseur dient wel een beroep te doen op de klachtplicht van de opdrachtgever. De rechter mag deze bepaling niet ambtshalve toe passen.

- Artikel 6:248 lid 2 BW (redelijkheid en billijkheid) bepaalt dat een afspraak tussen partijen niet van toepassing is, voor zover dit in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn. Dit geldt dus voor de hele regeling. Een verplichting tot schadevergoeding op grond van artikel 14 DNR is dus niet van toepassing voor zover deze schadevergoeding in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.

Garantieverbintenissen zijn niet verzekerd onder de beroepsaansprakelijkheidsverzekering en moeten door de adviseur dus vermeden worden.

Wanneer het ontwerp ten tijde van de creatie voldeed aan de 'state of the arts', dan brengt het enkele feit dat latere nieuwe ontwerpinzichten met zich meebrengen dat deze naar haar aard niet langer geschikt zijn voor de betreffende ontwerpwerkzaamheden komen, niet dat het ontwerp als een tekortkoming moet worden aangemerkt (vgl. HR 19 juni 2020, ECLI:NL:HR2020:1090).

In de regeling is geen specifieke bepaling voor een beroep op overmacht opgenomen, omdat overmacht in de wet geregeld is (artikel 6:75 BW).

Toelichting bij artikel 14.3

a | Algemeen

Artikel 14.3 DNR regelt de aansprakelijkheid situatie waarin de adviseur bij de uitvoering van de opdracht gebruikmaakt van door hem ingeschakelde derdenadviseurs. De wet kwalificeert deze derdenadviseurs als hulppersonen. De kern van de bepaling is dat de adviseur aansprakelijk blijft voor de wijze waarop de ingeschakelde derdenadviseurs de opdracht uitvoeren. Voor de opdrachtgever moet het geen verschil maken of werkzaamheden rechtstreeks door de adviseur of door derdenadviseurs worden verricht. Tegenover de opdrachtgever blijft de adviseur volledig verantwoordelijk voor het handelen of nalaten van die derdenadviseur.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Het inschakelen van hulppersonen is in de praktijk gebruikelijk en vaak noodzakelijk. De opdrachtgever heeft doorgaans geen zicht op de interne organisatie en keuzes van de adviseur. Artikel 14.3 DNR beoogt te waarborgen dat de opdrachtgever dezelfde mate van zekerheid en rechtsbescherming heeft, ongeacht of de adviseur zelf optreedt of derden inschakelt. Het risico dat een ongeschikte derdenadviseur wordt ingeschakeld, ligt daarom bij de adviseur. Dit sluit aan bij het beginsel dat de keuze voor hulppersonen een ondernemersrisico vormt.

Het doel is dus om te voorkomen dat onduidelijkheid ontstaat over de vraag wie aansprakelijk is als een door de adviseur ingeschakelde derdenadviseur een fout maakt. De opdrachtgever heeft niet de verplichting om zelf de betreffende derdenadviseur aan te spreken; hij kan zich rechtstreeks tot de adviseur wenden. De adviseur draagt vervolgens zelf het regresrisico of de verhaalsmogelijkheid richting die derdenadviseur.

Tegelijkertijd biedt deze bepaling de adviseur de ruimte om, voor zover passend binnen de opdracht, derdenadviseur in te schakelen die specifieke deskundigheid inbrengen. Door de aansprakelijkheid in stand te laten, wordt het vertrouwen van de opdrachtgever in de integrale verantwoordelijkheid van de adviseur versterkt.

c | Toelichting bij de term ‘alsof het zijn eigen tekortkoming betreft’

De toevoeging ‘alsof het zijn eigen tekortkoming betreft’ heeft een belangrijke verduidelijkende functie. Zij bevestigt dat de adviseur niet kan volstaan met het doorverwijzen van de opdrachtgever naar de betrokken derdenadviseur. De opdrachtgever mag erop vertrouwen dat de adviseur instaat voor de kwaliteit en zorgvuldigheid van alle werkzaamheden die in het kader van de opdracht worden verricht, ongeacht wie deze uitvoert.

d | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De bepaling sluit aan bij het wettelijke uitgangspunt van artikel 6:76 BW, waarin is bepaald dat een schuldenaar aansprakelijk is voor gedragingen van hulppersonen die hij bij de uitvoering van zijn verbintenis inschakelt, alsof het zijn eigen gedragingen betreft. Door deze bepaling expliciet in de regeling op te nemen, wordt dit uitgangspunt bevestigd en transparant gemaakt richting de opdrachtgever.

De bepaling is bewust geformuleerd zonder verwijzing naar de artikelen 7:404 BW en 7:407 lid 2 BW, omdat hier sprake is van aansprakelijkheid binnen één contractuele verhouding (tussen opdrachtgever en adviseur), niet van hoofdelijke aansprakelijkheid van meerdere opdrachtnemers. Het gaat om de toepassing van het hulppersonenbegrip uit artikel 6:76 BW, en dus om aansprakelijkheid voor de uitvoering van de eigen verplichtingen door een derde.

Toelichting bij artikel 14.4

a | Algemeen

Artikel 14.4 DNR bepaalt dat de adviseur niet aansprakelijk is voor fouten, gebreken of tekortkomingen in het werk van derdenadviseurs die:

- door de opdrachtgever zelf zijn ingeschakeld, of
- door de opdrachtgever aan de adviseur zijn voorgeschreven.

De opdrachtgever draagt het risico en moet zelf toezien op hun kwaliteit en prestaties.

De adviseur blijft wel alert en moet tekortkomingen signaleren (artikel 5.6 DNR), maar is niet verantwoordelijk voor de fouten zelf.

Deze bepaling zorgt voor een heldere afbakening van risico's en voorkomt onredelijke claims tegen de adviseur.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

De adviseur heeft geen zeggenschap over derden die niet onder zijn verantwoordelijkheid vallen.

Hij kan deze derden niet selecteren, contracteren of aansturen en kan hun prestaties dus niet volledig beïnvloeden.

Het zou onredelijk zijn de adviseur aansprakelijk te houden voor fouten van partijen die buiten zijn controle opereren.

c | Wat valt onder 'door de opdrachtgever ingeschakelde of voorgeschreven derdenadviseurs'

Ingeschakeld door de opdrachtgever: derden die rechtstreeks door de opdrachtgever worden gecontracteerd, zoals een eigen constructeur, kostendeskundige of specialistische adviseur.

Voorgeschreven door de opdrachtgever: derden die de opdrachtgever verplicht stelt dat de adviseur moet gebruiken (bijvoorbeeld een bepaalde constructeur, brandveiligheidsadviseur of leverancier), ook al sluit de adviseur zelf het contract met deze partij.

d | Tekortkomingen die hieronder vallen

- Fouten in berekeningen, rapportages, ontwerpen of analyses van deze derden.
- Onvolledigheden of vertragingen in hun werk.
- Inconsistenties tussen hun werk en de rest van het project die voortkomen uit hun eigen tekortkoming.

Voorbeeld: De opdrachtgever verplicht het gebruik van een eigen constructeur. Als deze constructeur een fout maakt in de berekeningen, kan de adviseur hier niet aansprakelijk voor worden gesteld.

e | Relatie met de waarschuwingsplicht van de adviseur (artikel 5.6 DNR)

De adviseur blijft wél verplicht om de opdrachtgever te waarschuwen als hij een tekortkoming van deze derden opmerkt of had moeten opmerken. Als hij nalaat te waarschuwen, kan hij aansprakelijk zijn voor de schade die voortvloeit uit het niet-melden, maar niet voor de oorspronkelijke fout van de derde zelf.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever draagt het volledige risico voor de prestaties van derden die hij zelf aanstelt of voorschrijft.
- Als er een fout optreedt, moet hij de betreffende derde zelf aanspreken.
- De opdrachtgever moet daarom zorgvuldig zijn in de keuze van derden en duidelijke contractuele afspraken met hen maken over kwaliteit en aansprakelijkheid.

Voor de adviseur:

- De adviseur wordt beschermd tegen claims voor fouten waar hij geen invloed op heeft.
- Hij kan zich concentreren op zijn eigen taken, met inachtneming van de waarschuwingsplicht.
- Dit voorkomt dat hij onterecht verantwoordelijk wordt gehouden voor gebreken die buiten zijn rol vallen.

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling sluit aan bij het uitgangspunt in het Burgerlijk Wetboek dat een partij alleen aansprakelijk is voor zijn eigen tekortkomingen en voor tekortkomingen van personen die hij bij de uitvoering inschakelt (artikel 6:76 BW).

Omdat de opdrachtgever deze derden inschakelt, rust de verantwoordelijkheid bij hem en niet bij de adviseur.

Toelichting bij artikel 14.5

a | Algemeen

Artikel 14.5 DNR regelt dat de opdrachtgever de adviseur vrijwaart tegen aanspraken van derden die voortvloeien uit het gebruik of de toepassing van het advies dat door de adviseur is geleverd.

Dit betekent dat als derden (bijvoorbeeld gebruikers, klanten van de opdrachtgever, of andere betrokken partijen) schade claimen in verband met het advies, de opdrachtgever deze aanspraken moet opvangen.

Een belangrijke uitzondering op deze afspraak is dat de opdrachtgever de adviseur niet vrijwaart wanneer de aanspraken het gevolg zijn van opzet of bewuste roekeloosheid van de adviseur.

b | Toelichting bij de term 'vrijwaring'

Vrijwaring houdt in dat:

- de opdrachtgever de adviseur beschermt tegen aansprakelijkheid richting derden,
- de opdrachtgever de adviseur schadeloos stelt voor kosten, claims en schade die voortvloeien uit die aanspraken.

Met andere woorden: als een derde partij de adviseur aansprakelijk stelt, moet de opdrachtgever deze claim overnemen en de adviseur vrijstellen van financiële gevolgen.

c | Achtergrond en doel van dit artikel

Advies wordt vaak toegepast door of via de opdrachtgever in een bredere context (bijvoorbeeld bij bouwprojecten, beleidsbeslissingen of technische implementaties).

Derden kunnen schade lijden en proberen de adviseur aansprakelijk te stellen, ook al is de adviseur geen partij in hun relatie.

Door deze bepaling wordt het risico van zulke derdenclaims neergelegd bij de opdrachtgever, tenzij de adviseur zich ernstig verwijtbaar heeft gedragen.

Adviezen van een adviseur hebben vaak gevolgen in de relatie tussen de opdrachtgever en een derde.

Voorbeeld:

- *Een opdrachtgever vraagt een adviseur een bodemonderzoek uit te voeren en daarover te adviseren, omdat dit advies nodig is om de verkoopprijs van een stuk grond te bepalen. Het adviesbureau rapporteert een bepaalde mate van vervuiling, waardoor de prijs lager wordt vastgesteld. Na verkoop blijkt de vervuiling echter veel ernstiger te zijn. De koper heeft daardoor alsnog te veel betaald.*
- *In zo'n situatie kan de koper de verkoper (de opdrachtgever) aanspreken, maar hij kan onder omstandigheden ook proberen de adviseur rechtstreeks aansprakelijk te stellen. De aansprakelijkheidsbeperking die de adviseur met de opdrachtgever is overeengekomen, geldt niet automatisch tegenover derden. Hierdoor kan de adviseur in een slechtere positie terechtkomen dan wanneer alleen de opdrachtgever hem aanspreekt.*
- *Om dit risico te beperken, is in dit artikel bepaald dat de opdrachtgever de adviseur vrijwaart voor vorderingen van derden die verband houden met het door de adviseur uitgebrachte advies. Hierdoor wordt voorkomen dat de adviseur buiten de contractuele afspraken om wordt geconfronteerd met claims van derden.*

d | Voorwaarden en reikwijdte

- Het moet gaan om aanspraken van derden. Bijvoorbeeld: een aannemer, gebruiker van een bouwwerk, of een andere belanghebbende die schade lijdt door gebruik van het advies.
- De aanspraak moet verband houden met het gebruik of de toepassing van het advies. De claim moet voortkomen uit hoe het advies is gebruikt (bijvoorbeeld een ontwerp dat door de opdrachtgever wordt uitgevoerd).
- De vrijwaring geldt niet bij opzet of bewuste roekeloosheid van de adviseur. Als de adviseur bewust verkeerd advies heeft gegeven of roekeloos heeft gehandeld, kan hij niet door de opdrachtgever worden beschermd.

e | Voorbeelden ter illustratie

Voorbeeld 1: De adviseur levert een ontwerp voor een constructie. De opdrachtgever laat dit uitvoeren door een aannemer. Een derde (bijvoorbeeld een buurman) claimt schade door uitvoering van het project. De adviseur kan niet aansprakelijk worden gehouden; de opdrachtgever moet hem vrijwaren.

Voorbeeld 2: De adviseur levert een technisch advies dat correct is, maar de opdrachtgever past het verkeerd toe. Een derde claimt schade. Ook hier moet de opdrachtgever de adviseur vrijwaren.

Voorbeeld 3 (uitzondering): De adviseur geeft bewust foutieve berekeningen door nalatigheid die als bewuste roekeloosheid wordt aangemerkt. De opdrachtgever hoeft hem in dat geval niet te vrijwaren.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij wordt zich bewust dat hij het risico draagt voor derdenclaims die voortkomen uit de toepassing van het advies.
- Dit betekent dat hij zelf verantwoordelijk is voor een correcte toepassing van het advies en voor de juridische afhandeling van eventuele claims van derden.
- Het is raadzaam dat de opdrachtgever dit risico meeverzekert (bijvoorbeeld via een aansprakelijkheidsverzekering).

Voor de adviseur:

- Wordt beschermd tegen claims van derden waarvoor hij geen directe contractuele verantwoordelijkheid draagt.
- Zijn aansprakelijkheid wordt beperkt tot gevallen waarin hij zelf verwijtbaar ernstig heeft gehandeld (opzet of bewuste roekeloosheid).
- Dit geeft hem meer zekerheid en vermindert zijn risico bij advisering.

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling sluit aan bij artikel 6:102 BW en algemene regels over vrijwaring en aansprakelijkheid.

Vrijwaringsclausules zijn gebruikelijk in contracten met adviseurs, omdat derdenclaims vaak buiten de directe contractuele relatie ontstaan en anders een groot risico vormen voor de adviseur.

De uitzondering voor opzet en bewuste roekeloosheid is verplicht: deze vormen van ernstig verwijtbaar gedrag kunnen contractueel niet worden uitgesloten. Artikel 6:248 lid 2 BW bepaalt dat een beding dat de wettelijke verplichting tot schadevergoeding uitsluit of beperkt niet van toepassing is voor zover de schade is veroorzaakt door opzet of bewuste roekeloosheid van de schuldenaar of van met de leiding van zijn bedrijf belaste personen.

h | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Sluit aan bij de artikelen 14.1 en 14.2 DNR, die bepalen dat de adviseur alleen aansprakelijk is voor zijn eigen toerekenbare tekortkomingen en eerst gelegenheid krijgt om deze te herstellen.
- De vrijwaringsplicht in artikel 14.5 DNR versterkt deze beperking door derdenclaims weg te houden bij de adviseur, tenzij sprake is van zeer ernstig verwijtbaar handelen.

Toelichting bij artikel 14.6

a | Algemeen

Is er sprake van een toerekenbare tekortkoming van de adviseur, dan kan de opdrachtgever schadevergoeding vorderen. De opdrachtgever kan er ook voor kiezen de opdracht op te zeggen, of naast de opzegging ook nog schadevergoeding te vorderen. In artikel 14 DNR wordt schadevergoedingsplicht van de adviseur geregeld. Voor een eventuele schadevergoedingsplicht rustend op de opdrachtgever wordt verwezen naar de wettelijke regeling.

Artikelen 14.6 en 14.9 DNR bepalen dat de adviseur, zelfs bij een toerekenbare tekortkoming, niet onbeperkt aansprakelijk is. Alleen schade die in redelijkheid verband houdt met de tekortkoming en binnen zijn risicosfeer valt, komt voor vergoeding in aanmerking.

Dit biedt de adviseur bescherming tegen buitensporige claims, terwijl de opdrachtgever recht houdt op vergoeding van directe, voorzienbare schade. Deze bepaling sluit aan bij het wettelijke systeem en zorgt voor evenwicht in de aansprakelijkheidsregeling.

b | Achtergrond toerekenbare tekortkoming

Een tekortkoming is toerekenbaar wanneer de adviseur een contractuele verplichting niet nakomt en dit hem kan worden verweten (schuld of risico). Zie ook artikel 14.1 DNR: de adviseur is alleen aansprakelijk voor zijn eigen fouten. De artikelen 14.6 - 14.8 geven nadere invulling aan de vraag welke schade de opdrachtgever vervolgens mag verhalen.

c | Beperking van aansprakelijkheid door 'redelijke toerekening'

De bepaling gebruikt het criterium van redelijke toerekening. Dit sluit aan bij artikel 6:98 BW, waarin staat dat alleen schade wordt vergoed die in zodanig verband staat met de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid is gebaseerd, dat zij de schuldenaar (de adviseur) als een gevolg van die gebeurtenis kan worden toegerekend.

Factoren die een rol spelen bij deze beoordeling:

- De aard van de tekortkoming – onderscheid tussen een kleine onzorgvuldigheid en een ernstige fout. Hoe groter de fout, hoe ruimer de schade kan worden toegerekend.
- De aard van de verplichting – onderscheid tussen een inspanningsverplichting en een resultaatsverplichting. Bij een overeenkomst van opdracht geldt meestal een inspanningsverplichting: de adviseur moet zich inspannen naar beste kunnen, maar garandeert geen resultaat.
- Voorzienbaarheid van de schade – Was het redelijkerwijs te voorzien dat de tekortkoming deze schade zou veroorzaken? Onvoorzienbare en zeer indirecte schade wordt vaak niet toegerekend.
- Alle overige omstandigheden – Bijvoorbeeld gedrag van de opdrachtgever, bijdrage van derden, contractuele afspraken over risico's, of eigen schuld van de opdrachtgever.

d | Schade die in aanmerking komt voor vergoeding

- Wel: schade die een logisch en voorzienbaar gevolg is van de tekortkoming (bijvoorbeeld herstelkosten of extra kosten die rechtstreeks voortvloeien uit het onjuiste advies).
- Niet: indirecte of ver verwijderde schade die buiten de risicosfeer van de adviseur valt (zoals verlies van winst, imagoschade of bedrijfsschade, tenzij expliciet anders is overeengekomen).

Voor het ontstaan van een verplichting tot schadevergoeding wegens een tekortkoming in de nakoming van een verbintenis eist artikel 6:74 BW dat enige vorm van schade is geleden of geleden zal worden.

Inhoud en omvang van de schadevergoedingsverbintenis wordt geregeld in afdeling 6.1.10 BW.

Anders dan in de vorige versie van DNR is gekozen om geen onderscheid meer te maken tussen directe en indirecte schade, omdat in de praktijk hiervan veelvuldig wordt afgeweken. Bovendien kent het wettelijk stelsel een dergelijk onderscheid niet.

Schade die in een te ver verwijderd verband staat tot de tekortkoming en schade die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet aan de adviseur kan worden toegerekend, gelet op de aard van de verplichting, de omvang van het honorarium en de verdeling van risico's tussen partijen, beheersbaarheid van de schade en verzekerbareheid, komt niet voor vergoeding in aanmerking. Daarom is een niet uitputtende opsomming gegeven van voorbeelden van schade waarvoor de adviseur dan ook niet aansprakelijk is.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij weet dat alleen schade die redelijk aan de adviseur kan worden toegerekend, voor vergoeding in aanmerking komt.
- Dit betekent dat hij bij grote schadeclaims moet aantonen dat deze rechtstreeks en voorzienbaar verband houdt met de fout van de adviseur.
- Het geeft de opdrachtgever een duidelijk kader voor wat hij kan vorderen.

Voor de adviseur:

- Hij wordt beschermd tegen onbegrensde aansprakelijkheid voor alle mogelijke gevolgen van een tekortkoming.
- Het voorkomt dat hij moet opdraaien voor zeer indirecte of niet-voorzienbare schadeposten.
- Het maakt zijn aansprakelijkheidsrisico beheersbaar en verzekeraar.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling is gebaseerd op artikel 6:98 BW (toerekening van schade). De rechtspraak hanteert het criterium van voorzienbaarheid en redelijkheid: Alleen schade die in de lijn der verwachting lag, komt in aanmerking voor vergoeding. De bepaling bevestigt contractueel dit wettelijke uitgangspunt en voorkomt dat de adviseur verdergaande aansprakelijkheid draagt dan redelijk is.

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 14.1 DNR beperkt de aansprakelijkheid tot de eigen tekortkoming van de adviseur.
- Artikel 14.2 DNR schrijft een ingebrekestelling voor voordat aansprakelijkheid kan ontstaan.
- Artikelen 14.3 en 14.4 DNR regelen de aansprakelijkheid voor derdenadviseurs
- Artikel 14.5 DNR legt de risico's van derdenclaims bij de opdrachtgever.
- Artikel 14.6 DNR geeft vervolgens een kwalitatieve beperking van de schadevergoeding: alleen schade die in redelijkheid kan worden toegerekend wordt vergoed.
- Artikel 14.7 DNR beperkt de aansprakelijkheid van de adviseur door een lijst van schadeposten expliciet uit te sluiten van vergoeding.

Toelichting bij artikel 14.7

a | Algemeen

Artikel 14.7 DNR beperkt de aansprakelijkheid van de adviseur door een lijst van schadeposten expliciet uit te sluiten van vergoeding. Dit betekent dat bepaalde soorten schade altijd buiten de aansprakelijkheid van de adviseur vallen, ongeacht de oorzaak van de tekortkoming.

Het gaat met name om vormen van schade die zeer hoog kunnen oplopen en moeilijk te overzien of te verzekeren zijn. Deze bepaling is een essentieel instrument om aansprakelijkheid evenwichtig en beheersbaar te houden binnen de contractuele relatie.

b | Uitgesloten schade

De bepaling noemt concreet de volgende schadeposten die niet onder de aansprakelijkheid vallen:

- Bedrijfsschade – schade die voortvloeit uit het verstoren of stilvallen van bedrijfsprocessen.
- Productieverlies – gemiste productiecapaciteit, bijvoorbeeld stilstand van machines of bouwstagnatie.
- Omzetderving – misgelopen inkomsten omdat een product of dienst niet (tijdig) geleverd kan worden.
- Winstderving – verlies van verwachte winst die zonder de tekortkoming wel zou zijn gerealiseerd.
- Imagoschade – schade aan reputatie of merknaam door fouten in het project.
- Rentederving – gemiste renteopbrengsten doordat betalingen of opbrengsten uitblijven.

- Vertragingsschade – schade die ontstaat door vertraging in de uitvoering of oplevering van het project.
- Waardevermindering van producten – verlies aan waarde van goederen of objecten als gevolg van de tekortkoming.
- Kosten die met de uitvoering van het object gemoeid zouden zijn als de opdracht van aanvang af goed zou zijn uitgevoerd – extra kosten die ontstaan doordat het project moet worden aangepast of opnieuw moet worden uitgevoerd, bovenop wat het geval zou zijn geweest bij een foutloos advies.
- Schade ten gevolge van een cyberincident dat zich heeft voor gedaan ondanks gebruikelijke maatregelen van de adviseur om het cyberincident te voorkomen.

c | Toelichting bij de term ‘gebruikelijke maatregelen om een cyberincident te voorkomen’

In moderne bedrijfsvoering wordt in toenemende mate gebruikgemaakt van digitale systemen, cloudapplicaties, AI-toepassingen en online gegevensuitwisseling. Dit brengt onvermijdelijk risico's met zich mee voor de veiligheid en beschikbaarheid van data en systemen. Daarom wordt in deze regeling uitgegaan van een zorgplicht van de adviseur om gebruikelijke maatregelen te treffen ter voorkoming van cyberincidenten. Het doel is niet alleen de eigen bedrijfscontinuïteit van partijen te beschermen, maar ook de belangen van opdrachtgevers, eindgebruikers en andere betrokkenen.

Onder gebruikelijke maatregelen om cyberincidenten te voorkomen zal in de regel worden verstaan: redelijke organisatorische, technische en contractuele beveiligingsmaatregelen zoals gebruik van wachtwoord- en toegangsbeheer, versleutelde projectomgevingen, periodieke software-updates, databeheer in beveiligde BIM-cloudomgevingen, multi-factor authentication, geregistreerde back-upprocedures en bewustwordingsmaatregelen voor medewerkers. De exacte invulling hangt af van de aard en omvang van de opdracht en de daarbij toegepaste digitale systemen.

d | Achtergrond van de uitsluiting

De uitgesloten schade kan hoog oplopen en staat vaak niet in verhouding tot het honorarium van de adviseur. Veel van deze schadeposten zijn onvoorzienbaar en buiten de directe invloed van de adviseur.

Deze soorten schade zijn meestal ook niet of nauwelijks verzekeraar voor adviseurs. Door deze uitsluiting wordt het aansprakelijkheidsrisico voor de adviseur beheersbaar gehouden.

Partijen moeten zich realiseren dat de adviseur waarschijnlijk niet zal zijn verzekerd als hij geen passende maatregelen neemt om een cyberincident te voorkomen.

e | Achtergrond en doel van dit artikel

- Het is gebruikelijk in de branche (architecten, ingenieurs, consultants) om aansprakelijkheid voor gevolgschade contractueel uit te sluiten.
- De bepaling voorkomt buitensporige claims die de adviseur onevenredig zouden belasten.
- Het legt de verantwoordelijkheid voor deze vormen van schade bij de opdrachtgever, die dit eventueel via verzekeringen kan afdekken.

f | Voorbeeldsituaties

Voorbeeld 1:

De adviseur ontwerpt een koelinstallatie. Nadat de opdrachtgever zijn voorraad verse groente erin heeft opgeslagen, raakt de installatie buiten werking. De groente bederft vervolgens doordat de temperatuur omhoog is gegaan. Vast staat dat er een toerekenbare tekortkoming van de adviseur is.

Onder de schade die de adviseur dient te vergoeden, valt de schade aan de koelinstallatie.

Buiten deze schade vallen:

- de schade aan de groenten veroorzaakt door de te hoge temperatuur (dit is bedrijfs-schade);
- de kosten die gemaakt moeten worden om de installatie te herstellen indien deze kosten ook gemaakt zouden zijn als de opdracht van de aanvang af goed zou zijn uitgevoerd.

Voorbeeld 2:

Een omwonende lijdt schade aan zijn woning als gevolg van de tekortkoming die toe te rekenen is aan een ontwerpfout. Deze schade kan de opdrachtgever die is aangesproken door de omwonende verhalen op de adviseur.

Voorbeeld 3:

De adviseur maakt een fout in een ontwerp waardoor de oplevering van een gebouw vertraging oploopt:

- Verdragingschade (huurinkomsten die opdrachtgever misloopt) zijn uitgesloten.
- Kosten om het ontwerp te corrigeren kunnen wel voor vergoeding in aanmerking komen.

Voorbeeld 4:

Een fout in een advies leidt tot reputatieschade voor de opdrachtgever:

- Imagoschade is uitgesloten.

Voorbeeld 5:

Door een berekeningsfout moet een deel van het object opnieuw worden gebouwd:

- Meerwerk boven de oorspronkelijke kosten die sowieso gemaakt zouden zijn is uitgesloten.
- Correctiekosten van de fout komen mogelijk voor vergoeding in aanmerking.

g | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij moet zich ervan bewust zijn dat hij deze soorten schade niet kan verhalen op de adviseur.
- Als hij zich hiertegen wil beschermen, kan hij zelf verzekeringen afsluiten (bijvoorbeeld bedrijfsschadeverzekeringen).
- Het benadrukt dat de adviseur geen garantie biedt voor het vermijden van alle economische gevolgen van fouten.

Voor de adviseur:

- Beschermt hem tegen onbeperkte aansprakelijkheid die buiten zijn invloed en verzekeringsmogelijkheden ligt.
- Maakt het risico verzekeraar, omdat de meeste beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen alleen directe schade dekken.

h | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De bepaling is in lijn met de contractsvrijheid in het Burgerlijk Wetboek, waarin partijen aansprakelijkheid voor schadesoorten mogen uitsluiten (met uitzondering van dwingend recht).

De uitsluiting is geldig, zolang deze niet in strijd is met redelijkheid en billijkheid of dwingendrechtelijke regels (zoals bij consumentenbescherming).

Rechtspraak bevestigt regelmatig de geldigheid van uitsluitingen van schadesoorten in commerciële contracten.

i | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 14.6 DNR bepaalt dat schade alleen wordt vergoed voor zover deze in redelijkheid kan worden toegerekend.
- Artikel 14.7 DNR gaat verder door expliciet een categorie schade uit te sluiten, ongeacht de toerekening.

Toelichting bij artikel 14.8

a | Algemeen

Artikel 14.8 DNR beperkt de aansprakelijkheid van de adviseur bij opdrachten die betrekking hebben op de totstandkoming van een constructief object (zoals bouwprojecten). De adviseur is in dat geval alleen aansprakelijk voor schade die niet zou worden gedekt door een gebruikelijke CAR-verzekering (Construction All Risk) of een vergelijkbare verzekering.

Dit betekent dat schade die normaal gesproken onder de dekking van zo'n verzekering valt, niet voor rekening van de adviseur komt.

b | CAR-verzekering

Een CAR-verzekering (Construction All Risk) is een verzekering die doorgaans door de opdrachtgever of aannemer wordt afgesloten bij bouwprojecten.

Deze verzekering dekt materiële schade die tijdens de bouwfase ontstaat, zoals:

- beschadiging of verlies van het werk in uitvoering,
- schade aan materialen of bouwdelen,
- schade veroorzaakt door uitvoeringsfouten, ongevallen of externe factoren (bijvoorbeeld storm, brand).

Vaak dekt de CAR-verzekering ook bepaalde aansprakelijkheden van bij het project betrokken partijen.

c | Achtergrond van de bepaling

Bij bouwprojecten is het gebruikelijk dat schade aan het werk of het object tijdens de bouw wordt gedekt door een CAR-verzekering. Omdat deze verzekering juist bedoeld is om dit risico collectief en efficiënt af te dekken, is het niet redelijk dat de adviseur ook afzonderlijk voor deze schade aansprakelijk wordt gesteld.

De bepaling voorkomt dubbele dekking en dubbele betaling (de opdrachtgever kan schade niet zowel claimen bij de verzekeraar als bij de adviseur).

d | Toelichting bij de term ‘alleen aansprakelijk voor schade die niet zou worden gedekt’

Gedekte schade (als een CAR of vergelijkbare verzekering is of zou zijn afgesloten) valt buiten de aansprakelijkheid van de adviseur, zelfs als de schade het gevolg is van zijn fout. De opdrachtgever moet in dat geval een claim indienen bij de verzekeraar.

Niet-gedekte schade (terwijl wel een CAR of vergelijkbare verzekering is afgesloten) kan wel op de adviseur worden verhaald, mits aan de voorwaarden van aansprakelijkheid (zoals in 14.1–14.4) is voldaan. Voorbeelden zijn schade die buiten de reikwijdte van de CAR-dekking valt of die onder een uitgesloten rubriek valt.

e | Toelichting bij de term ‘gebruikelijke’

Door toevoeging van deze term wordt uitgesloten dat dit artikel ook van toepassing is als een dergelijke verzekering in de gegeven omstandigheden redelijkerwijs niet beschikbaar en gebruikelijk is. Artikel 14.8 bedoelt niet impliciet te eisen dat een CAR-verzekering bij alle opdrachten moet bestaan.

f | Vergelijkbare verzekeringen

De bepaling noemt ook vergelijkbare verzekeringen. Naast een CAR-verzekering kan sprake zijn van andere projectgebonden verzekeringen (zoals montageverzekeringen, opstalverzekeringen tijdens bouw). De bepaling strekt zich ook uit tot die verzekeringen, zodat hetzelfde principe geldt.

g | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever moet ervoor zorgen dat er een passende CAR-verzekering is afgesloten voor het project. Hij kan schade die onder deze dekking valt, niet verhalen op de adviseur.
- Voor schade die buiten de dekking valt, kan hij nog steeds een beroep doen op de adviseur (mits deze aansprakelijk is).
- Het voorkomt discussies of de schade ten gevolge van een toerekenbare tekortkoming toe te rekenen is aan de adviseur of aannemer (ontwerpfout vs. bouwfout).

Voor de adviseur:

- De adviseur hoeft niet afzonderlijk in te staan voor schade die al collectief en tegen premie is verzekerd.
- Dit maakt zijn aansprakelijkheidsrisico beheersbaar en verzekerbbaar.
- De bepaling voorkomt dat hij onevenredig aansprakelijk wordt gehouden voor schade die eigenlijk binnen het verzekeringssysteem hoort.

h | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

- Het is gebruikelijk en juridisch toegestaan dat contracten de aansprakelijkheid beperken tot niet-verzekerde schade.
- Deze clausule sluit aan bij het principe van risicoallocatie: schade wordt gedragen door de partij (of verzekeraar) die er het best tegen verzekerd kan zijn.
- De bepaling is in lijn met veel standaardvoorwaarden in de bouw (zoals UAV, DNR 2011), waar vergelijkbare regelingen voorkomen.

i | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

Dit artikel sluit aan bij artikel 14.6 DNR (toerekening van schade) en artikel 14.7 DNR (uitsluiting van indirecte schade).

Artikel 14.8 DNR voegt hieraan toe dat zelfs directe schade die normaal gesproken onder de CAR-dekking valt, buiten de aansprakelijkheid van de adviseur valt.

Hierdoor is duidelijk afgebakend welk deel van de schade voor risico van de adviseur blijft.

j | Voorbeeldsituatie

Tijdens de bouw stort een deel van een constructie in door een fout in het advies.

- De schade aan het werk zelf valt onder de CAR-verzekering → de adviseur is niet aansprakelijk.
- Schade die niet onder de CAR valt (bijvoorbeeld contractuele boetes van derden of herstelkosten buiten de verzekerde rubrieken) → kan onder voorwaarden wel op de adviseur worden verhaald.

Toelichting bij artikel 14.9

a | Algemeen

De artikelen 14.9 en 14.10 DNR regelen een duidelijke en evenwichtige begrenzing van de aansprakelijkheid:

- Voor zakelijke opdrachtgevers: de aansprakelijkheid is in beginsel beperkt tot het honorarium (max. €1.000.000) of, indien afgesproken, driemaal het honorarium (max. €2.500.000).
- Voor consumenten: de overeengekomen maximale aansprakelijkheid van de adviseur kan niet minder zijn dan €75.000, zelfs bij een lage opdrachtwaarde.

Deze bepalingen zijn essentieel omdat zij de aansprakelijkheidsrisico's van de adviseur beheersbaar maken en tegelijkertijd waarborgen dat de opdrachtgever bij schade een reële vergoeding kan ontvangen.

Het is belangrijk dat de maximale aansprakelijkheid van de opdracht in verhouding staat met de door de adviseur te beheersen projectrisico's en het honorarium.

Verzekeraars zijn zeer scherp op risicobeheersing en risicoprofiel. Het inkopen van verzekerde sommen door de adviseur is een uitdaging en verzekeringspremies kunnen hard stijgen. Ook economische en geopolitieke ontwikkelingen hebben invloed op claimkosten. Het overeenkomen van een proportionele aansprakelijkheidsbeperking (dus gekoppeld aan de projectduur en de advieskosten) is van groot belang om het beroepsaansprakelijkheidsrisico voldoende verzekerd en betaalbaar te kunnen houden voor adviseurs. Verder heeft een contractuele beperking van de aansprakelijkheid voor adviseur een positief effect op de kredietverlening door banken, omdat afwijking of zelfs onbeperkte aansprakelijkheid leidt tot zeer hoge onverzekerde bedrijfsrisico's en dus een negatief effect op kredietverstrekking van banken aan adviseur.

De aansprakelijkheid van de adviseur is in artikel 14.9 DNR gemaximeerd per opdracht, tenzij sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid. Er zijn twee varianten:

- Standaard: maximaal het honorarium (excl. btw) dat voor de opdracht wordt betaald, tot een absoluut maximum van €1.000.000.
- Alleen bij uitdrukkelijke schriftelijke afspraak: driemaal het honorarium, met een maximum van €2.500.000.

b | Achtergrond van de aansprakelijkheidslimiet

- Beheersbaar risico: adviseurs werken vaak met relatief lage honoraria vergeleken met de mogelijke omvang van de schade bij fouten. Zonder beperking zou de aansprakelijkheid disproportioneel zijn.
- Verzekeringsmogelijkheden: de limieten sluiten vaak aan bij dekkingen van beroeps-aansprakelijkheidsverzekeringen, die meestal maxima kennen.
- Evenwichtige verdeling van risico: het voorkomt dat adviseurs onbetaalbare risico's dragen die niet in verhouding staan tot hun vergoeding.
- Financieringsmogelijkheden: hogere en afwijkende aansprakelijkheidsbeperkingen hebben een negatief effect op de kredietverlening door banken aan adviseurs

c | Uitzondering: opzet of bewuste roekeloosheid

De beperking geldt niet bij opzet of bewuste roekeloosheid van de adviseur. De mogelijkheid tot beperking van aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door opzet of bewuste roekeloosheid wordt begrensd door de jurisprudentie en het algemene leerstuk van redelijkheid en billijkheid. Bij algemene voorwaarden geldt bovendien dat exoneratieclausules die aansprakelijkheid voor opzet of bewuste roekeloosheid uitsluiten, doorgaans als onredelijk bezwarend en dus vernietigbaar worden beschouwd. Dit volgt uit artikel 6:233 BW (vernietigbaarheid van onredelijk bezwarende bedingen in algemene voorwaarden) en de uitleg daarvan in rechtspraak en literatuur.

Toelichting bij artikel 14.10

a | Algemeen

Als de opdrachtgever een consument is, mag volgens artikel 14.10 DNR de maximale aansprakelijkheid niet lager zijn dan €75.000. De gedachte hierachter is dat consumenten minder onderhandelingsmacht en expertise hebben om risico's te beoordelen. Het garandeert dat de consument bij schade altijd een minimaal verhaal kan halen, ook als het honorarium laag is.

Voorbeeld: Honorarium: €10.000 → zonder deze regel zou het maximum €10.000 zijn; met de consumentenregel is de minimumdekking €75.000.

b | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikelen 14.6 en 14.7 DNR beperken welke schade voor vergoeding in aanmerking komt.
- Artikel 14.8 DNR sluit schade uit die onder een CAR-verzekering valt.
- Artikelen 14.9 en 14.10 DNR leggen daarbovenop een financiële bovengrens vast, zodat ook bij vergoedbare schade de omvang van de aansprakelijkheid begrensd blijft.

c | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij weet vooraf wat het maximale bedrag is dat hij kan claimen bij aansprakelijkheid van de adviseur.
- Bij grote projecten moet hij rekening houden met de limiet en zich eventueel extra verzekeren (bijvoorbeeld voor indirecte of hogere schade).
- Een consument opdrachtgever kan niet geconfronteerd worden met een maximale aansprakelijkheid van de adviseur die lager is dan €75.000.

Voor de adviseur:

- De bepaling maakt zijn risico verzekeraar en financieel beheersbaar.
- Het voorkomt dat hij wordt geconfronteerd met disproportionele claims.
- De uitzondering bij opzet of bewuste roekeloosheid voorkomt misbruik maar waarborgt ook dat de adviseur verantwoordelijk blijft voor ernstig verwijtbaar gedrag.

d | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Dit artikel is gebaseerd op de contractsvrijheid (artikel 6:248 BW): partijen mogen aansprakelijkheid beperken, mits niet in strijd met redelijkheid en billijkheid of dwingend recht. De beperking is in lijn met beroepspraktijk en wordt doorgaans door rechters geaccepteerd, mits er geen sprake is van grove schuld of consumentenrechten die worden geschonden.

Toelichting bij artikel 14.11

a | Algemeen

Artikel 14.11 DNR stelt een vervalt termijn vast voor het instellen van rechtsvorderingen tegen de adviseur.

- Voor niet-consumenten: alle rechtsvorderingen die verband houden met een toerekenbare tekortkoming of andere aansprakelijkheidsgrond (waaronder onrechtmatige daad) vervallen na verloop van vijf jaar na beëindiging of voltooiing van de opdracht.
- Voor consumenten: deze beperking geldt niet; consumenten behouden hun rechten volgens de wettelijke termijnen.

b | Toelichting bij de term 'vervaltermijn'

Een vervalt termijn is een harde einddatum. Na het verstrijken van de termijn kan geen rechtsvordering meer worden ingesteld, ongeacht of de opdrachtgever de vordering eerder heeft aangekondigd of niet.

Een vervalt termijn kan niet worden gestuit. Dit verschilt van een verjaringstermijn (artikel 3:310 BW), die wel kan worden gestuit door bijvoorbeeld het sturen van een aangetekende brief of het starten van een procedure.

Het gevolg is dat na vijf jaar geen rechtsvordering meer kan worden ingesteld. Dat recht is definitief vervallen. De opdrachtgever kan geen beroep meer doen op de aansprakelijkheid van de adviseur. Verval van de aansprakelijkheid van de adviseur wil dus zeggen dat de opdrachtgever na de vervalt termijn niet meer de bevoegdheid heeft de adviseur aan te spreken.

Een vervalt termijn kan niet gestuit of verlengd worden. Dat wil zeggen dat de opdrachtgever het lopen van de vervalt termijn niet kan tegenhouden of verlengen.

Het verstrijken van de vervalt termijn betekent niet dat bij een geschil de rechter of het scheidsrecht niet meer bevoegd is. Alle geschillen die naar aanleiding van de opdracht ontstaan kunnen worden voorgelegd aan de rechter of het overeengekomen scheidsrecht (zie artikel 22 DNR). De rechter of het scheidsrecht oordeelt dan over de vraag of een vordering te laat is ingesteld.

c | Reikwijdte van de bepaling

De vervalt termijn geldt voor alle vorderingen uit:

- toerekenbare tekortkoming (wanprestatie),
- onrechtmatige daad,
- andere contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheidsgronden.

d | Achtergrond en doel van dit artikel

- Beperking van langlopende risico's: zonder deze bepaling kan de adviseur nog vele jaren na het afronden van zijn werk geconfronteerd worden met claims.
- Bewijslastproblemen: na verloop van tijd wordt het moeilijker om bewijs te leveren, gegevens te bewaren en oorzaken vast te stellen.
- Verzekeringstechnisch: beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen hanteren ook termijnen en beperken de dekking na verloop van tijd.
- Door een vervalt termijn op te nemen, wordt een duidelijke grens gesteld aan de periode waarin claims kunnen worden ingediend.

e | Start van de termijn

De termijn van vijf jaar begint te lopen na beëindiging of voltooiing van de opdracht. Het maakt niet uit wanneer de tekortkoming wordt ontdekt: het gaat om de objectieve datum van voltooiing. Hierdoor kan ook een vordering die pas later aan het licht komt na vijf jaar niet meer worden ingesteld. Mocht onduidelijkheid bestaan over de exacte datum van de voltooiing van de opdracht, kan aansluiting worden gezocht bij de datum van de laatste declaratie van de adviseur in verband met de opdracht (de slotdeclaratie).

f | Beroep op dit artikel

Wordt de adviseur ná het verstrijken van de vervalt termijn aangesproken, dan moet hij zelf expliciet een beroep doen op deze bepaling om aansprakelijkheid te voorkomen. Een arbiter of rechter mag deze contractuele vervalt termijn in beginsel niet ambtshalve toepassen. Laat de adviseur na om hierop te wijzen, dan blijft de aansprakelijkheid in stand. Wordt de adviseur in rechte betrokken terwijl de aansprakelijkheidstermijn is verstreken, dan is het dus raadzaam dat hij – vóórdat hij andere verweren voert – nadrukkelijk stelt dat het vorderingsrecht is vervallen.

g | Uitzondering voor consumenten

Consumenten vallen niet onder deze bepaling. Voor hen gelden de wettelijke verjaringstermijnen, die doorgaans langer zijn en kunnen worden gestuit. Deze uitzondering is opgenomen om te voldoen aan dwingend consumentenrecht, dat consumenten extra bescherming biedt.

h | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij wordt zich bewust dat hij binnen vijf jaar na beëindiging of voltooiing van de opdracht moet handelen.
- Claims moeten binnen deze termijn definitief worden ingesteld (niet alleen aangekondigd).
- Voor risico's die later aan het licht komen, kan de opdrachtgever zelf aanvullende verzekeringen overwegen.

Voor de adviseur:

- Hij wordt beschermd tegen zeer laat ingediende claims, waardoor hij niet onbeperkt lang onzeker blijft over mogelijke aansprakelijkheid.
- Het beperkt zijn risico's tot een periode waarin bewijs nog beschikbaar is en verzekeringen doorgaans dekking bieden.

i | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Artikel 6:89 BW verplicht een schuldeiser om binnen bekwame tijd te klagen na ontdekking van een tekortkoming. Dat staat los van de vervaltermijn.

j | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

Deze bepaling vult de overige aansprakelijkheidsbeperkingen in artikel 14 DNR aan (zoals beperking van schade in artikel 14.7 DNR, de CAR-verzekeringsclausule in artikel 14.8 DNR en de maximale aansprakelijkheidsbedragen in artikel 14.9 DNR).

Toelichting bij artikel 14.12

a | Algemeen

Artikel 14.12 DNR regelt de situatie dat partijen een verruiming van de aansprakelijkheid overeenkomen ten opzichte van de standaardbeperkingen van de aansprakelijkheid van de adviseur zoals opgenomen in de artikelen 14.9.a en 14.11 DNR. In dat geval moeten partijen ook afspraken maken over een passende vergoeding voor het extra risico dat de adviseur loopt. Daarbij moet rekening worden gehouden met de daardoor ontstane onverzekerde aansprakelijkheid.

Hiermee wordt een evenwicht gecreëerd tussen de omvang van de aansprakelijkheid en de kosten die de adviseur in rekening brengt. De adviseur dient te vermijden dat de aansprakelijkheid beperkt wordt per gebeurtenis zonder dat het aantal gebeurtenissen beperkt is, omdat er dan sprake is van onbeperkte aansprakelijkheid. Ook met een beperking van de aansprakelijkheid tot een contractjaar dient de adviseur niet zonder meer mee in te stemmen, omdat de hoogte van de aansprakelijkheid gekoppeld wordt aan de looptijd van de opdracht.

Artikel 14.12 DNR bevordert een evenwichtige risicoverdeling. Het biedt partijen flexibiliteit om van de standaardregeling af te wijken, maar waarborgt dat deze afwijkingen alleen plaatsvinden met een passende financiële compensatie voor het extra risico dat de adviseur draagt.

b | Relatie met artikelen 14.9 en 14.11 DNR

Artikel 14.9.a DNR beperkt de aansprakelijkheid van de adviseur standaard per opdracht tot een bedrag gelijk aan het honorarium excl. btw, met een maximum van € 1.000.000. Deze aansprakelijkheid kan in de overeenkomst worden verruimd op de manier zoals is voorzien in artikel 14.9.b DNR. Als van artikel 14.9.a DNR wordt afgeweken, dan geldt artikel 14.12 DNR. Die verruiming kan dus op de manier zoals bepaald in artikel 14.9.b DNR, of op een andere manier zoals vastgelegd in de overeenkomst.

Artikel 14.11 DNR stelt een vervalt termijn van vijf jaar, waarbinnen claims moeten worden ingesteld. Na deze termijn vervalt iedere rechtsovereenkomst. Komen partijen een langere vervalt termijn overeen, dan is artikel 14.12 van toepassing.

c | Achtergrond van de aanvullende vergoeding

Wanneer partijen afspreken om deze limieten te verruimen (bijvoorbeeld door hogere aansprakelijkheidsbedragen of langere vervalt termijnen), neemt het risico voor de adviseur toe. Het uitbreiden van aansprakelijkheid kan voor de adviseur leiden tot:

- hogere verzekeringspremies of aanvullende verzekeringsdekking,
- grotere financiële risico's die niet door verzekering gedekt zijn,
- meer zorgvuldigheids- en beheersmaatregelen die kosten met zich meebrengen.

Het is daarom redelijk dat bij een verhoogde aansprakelijkheid een hogere vergoeding wordt overeengekomen.

d | Praktische uitwerking

Bij het onderhandelen over een afwijking moeten partijen bespreken:

- de hoogte van de nieuwe aansprakelijkheidslimiet,
- de kosten voor eventuele aanvullende verzekering,
- welke risico's hiermee extra worden afgedekt,
- of de vergoeding eenmalig of structureel wordt toegepast (bijvoorbeeld een opslag op het honorarium).

e | Gevolg van deze bepaling voor partijen

- Voor de opdrachtgever: deze weet dat een hogere bescherming mogelijk is, maar dat dit gepaard gaat met hogere kosten.
- Voor de adviseur: hij wordt beschermd tegen disproportionele risico's en krijgt de mogelijkheid om zijn prijs af te stemmen op de verhoogde aansprakelijkheid.

Toelichting bij artikel 15.1

a | Algemeen

Artikel 15.1 DNR legt een brede nalevings- en transparantieplichting op aan zowel de opdrachtgever als de adviseur. Beide partijen moeten hun bedrijfsvoering inrichten in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving op uiteenlopende gebieden. Deze verplichting is wederkerig en heeft betrekking op een breed scala aan wettelijke normen, waaronder regels over arbeidsomstandigheden, integriteit, privacy, gegevensbescherming, veiligheid, duurzaamheid, kindarbeid, mensenrechten, anti-corruptie en anti-omkoping.

Daarnaast verplicht de bepaling partijen om, op verzoek van de ander, aan te tonen dat zij deze regelgeving naleven, bijvoorbeeld door relevante documentatie of verklaringen te overleggen. Dit versterkt vertrouwen, bevordert verantwoord zakendoen en verkleint het risico op juridische of reputatieproblemen tijdens de uitvoering van de opdracht.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Deze bepaling is bedoeld om:

- wettelijke naleving te waarborgen in de samenwerking tussen partijen;
- het risico van juridische of reputatieschade te verminderen;
- ervoor te zorgen dat beide partijen op elk moment kunnen aantonen dat zij volgens de wet opereren.

Voor professionele samenwerking is het belangrijk dat partijen elkaars naleving kunnen vertrouwen, zeker bij projecten waarbij wetgeving op meerdere gebieden een rol speelt.

c | Welke wet- en regelgeving wordt bedoeld?

Het artikel benadrukt dat de wettelijke nalevingsplicht zich niet beperkt tot de kernactiviteit van de opdracht, maar ook ziet op aanverwante aspecten van bedrijfsvoering en projectuitvoering. De bepaling noemt enkele voorbeelden:

Arbeidsrechtelijke omstandigheden

- Naleving van arbeidswetten, zoals de Arbeidsomstandighedenwet, arbeidstijdenwet en regels over minimumloon en gelijke behandeling.
- Het waarborgen van veilige en gezonde werkomstandigheden.

Integriteit, anti-corruptie en anti-omkoping

- goed opdrachtgeverschap en zorgvuldige rolverdeling in het bouwproces.
- Voorkomen van corruptie, omkoping, belangenverstrengeling of fraude (o.a. Wetboek van Strafrecht, FCPA, UK Bribery Act).
- Handhaven van ethische normen in de bedrijfsvoering.

Privacy en gegevensbescherming

- Naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).
- Correcte omgang met persoonsgegevens.
- Beveiliging van data informatie en cybersecurity (NIS2-richtlijn, BIO-normen, ISO 27001).

Veiligheid

- Inachtneming van veiligheidsvoorschriften, zowel fysiek (bijvoorbeeld op de bouwplaats) als digitaal (cybersecurity).
- Rekening houden met door relevante brancheorganisaties opgestelde normen, zoals het Programma Veiligheid in de Bouw en het Manifest Structureel Veiliger.

Duurzaamheid

- Rekening houden met milieuwetgeving en duurzaamheidsnormen (EU Green Deal, CSRD, BBL).
- Bevorderen van milieuvriendelijke en maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering.

Kinderarbeid en mensenrechten

- EU Due Diligence Directive, Wet IMVO in voorbereiding.

Door te verwijzen naar een breed scala aan wettelijke normen wordt benadrukt dat professionele opdrachtrelaties plaatsvinden binnen een maatschappelijk relevante context. Deze verantwoordelijkheid geldt voor beide partijen en betreft dus zowel de adviseur als de opdrachtgever. De bepaling kan daarom worden beschouwd als een vorm van basisniveau van maatschappelijk verantwoord ondernemen, passend bij de maatschappelijke rol van de advies- en ontwerpsector.

d | Verplichting om naleving aan te tonen

De bepaling verplicht partijen om elkaar, op verzoek, inzicht te geven in hun naleving. Dit creëert transparantie en stelt partijen in staat te controleren of de ander de afgesproken normen naleeft. Dit kan door:

- het verstrekken van documentatie, zoals certificaten, vergunningen, beleidsstukken of nalevingsrapporten;
- het overleggen van verklaringen, bijvoorbeeld een verklaring dat men voldoet aan de AVG of beschikt over veiligheids- of kwaliteitscertificaten (ISO, VCA e.d.).

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever kan erop vertrouwen dat de adviseur werkt volgens wettelijke en ethische normen.
- Indien nodig kan hij bewijs opvragen, bijvoorbeeld bij projecten waarbij publieke verantwoording of certificering vereist is.
- Hij kan maatregelen nemen (zoals opschorting of beëindiging) als blijkt dat de adviseur zich niet aan de regelgeving houdt.

Voor de adviseur:

- De adviseur wordt beschermd tegen onwettig handelen door de opdrachtgever, bijvoorbeeld bij projecten waar integriteitsrisico's spelen.
- Hij kan eveneens bewijs vragen van de opdrachtgever, bijvoorbeeld wanneer het gaat om naleving van veiligheidsregels op de bouwplaats of gegevensbescherming bij het delen van persoonsgegevens.

f | Relatie van dit artikel met wetgeving en andere bepalingen van deze regeling

- De bepaling vormt een aanvulling op specifieke wettelijke compliance-verplichtingen, zoals die voortvloeien uit de AVG, Arbowet, milieuwetgeving en anti-corruptieregels.
- In de context van deze regeling ondersteunt dit artikel andere bepalingen over samenwerking en informatieplicht (zie o.a. artikelen 4.1–4.6 DNR).

Toelichting bij artikel 15.2

a | Algemeen

Artikel 15.2 DNR regelt onder welke voorwaarden de adviseur kunstmatige intelligentie (AI) hulpmiddelen mag inzetten bij de uitvoering van de opdracht, en hoe dit zich verhoudt tot zijn zorgplicht en professionele verantwoordelijkheid. De tekst biedt ruimte voor innovatie maar waarborgt tegelijkertijd de kwaliteit en betrouwbaarheid van het advieswerk.

Het gebruik van AI in de ontwerp- en adviespraktijk ontwikkelt zich snel. AI-hulpmiddelen worden steeds vaker ingezet voor taken zoals het analyseren van gegevens, het genereren van ontwerpvarianten, het voorspellen van bouwprestaties of het toetsen van veiligheids- en duurzaamheidseisen. Deze technologieën kunnen de kwaliteit, efficiëntie en reproduceerbaarheid van het adviesproces vergroten. Tegelijkertijd roepen zij nieuwe vragen op over zorgplicht, transparantie, verantwoordelijkheid en toezicht.

b | Achtergrond en doel

De bepaling in artikel 15.2 DNR sluit aan bij het uitgangspunt van de EU AI Act (Verordening (EU) 2024/1689), die een risico gebaseerde benadering hanteert. In dat kader worden de meeste AI-toepassingen in de bouw- en adviessector aangemerkt als 'limited risk' of 'high risk' systemen.

c | Waarborgen

AI-hulpmiddelen mogen worden gebruikt als ondersteunende technologie, onder naleving van wettelijke en ethische kaders, met behoud van menselijke toetsing, professionele zorgplicht en aansprakelijkheid. De adviseur is gehouden om bij het gebruik van AI-hulpmiddelen te waarborgen dat:

- het systeem voldoet aan de toepasselijke Europese en nationale normen;
- de werking van het systeem transparant en uitlegbaar is, zodat resultaten controleerbaar zijn;
- menselijke beoordeling en eindverantwoordelijkheid behouden blijven ('human oversight'); en
- gegevensbescherming en ethische principes, zoals non-discriminatie en veiligheid, worden gerespecteerd.

d | Transparantie richting de opdrachtgever

Daarnaast heeft de bepaling oog voor transparantie richting de opdrachtgever. De opdrachtgever heeft recht op inzicht in de aard en relevantie van het AI-gebruik voor zover dat nodig is om het advies of ontwerp te kunnen beoordelen. Dat draagt bij aan vertrouwen en maakt het mogelijk dat de opdrachtgever de zorgvuldigheid en betrouwbaarheid van de dienstverlening kan toetsen.

Samengevat ondersteunt deze bepaling een verantwoorde digitalisering van de adviespraktijk:

e | Eigen verantwoordelijkheid adviseur

Artikel 15.2 DNR sluit aan bij de norm dat AI slechts een hulpmiddel is binnen het professioneel oordeel van de adviseur. AI-toepassing mag niet leiden tot een verschuiving van de professionele verantwoordelijkheid naar de technologie zelf of naar de leverancier van het systeem. De adviseur blijft aansprakelijk voor de keuzes die hij maakt in het ontwerp- en adviesproces, inclusief de keuze om AI in te zetten en de wijze waarop de uitkomsten worden geïnterpreteerd.

Hiermee wordt een evenwicht bereikt tussen innovatie en bescherming van opdrachtgevers, en sluit de bepaling aan bij de maatschappelijke en juridische ontwikkelingen op het gebied van 'trustworthy AI' in de Europese bouw- en adviessector.

Toelichting bij artikel 16.1

a | Algemeen

Artikel 16.1 DNR heeft betrekking op de verzekeringsplicht van de adviseur. De adviseur moet een verzekering afsluiten en in stand houden die:

- passend is voor de aard en omvang van zijn werkzaamheden;
- dekt wat hij contractueel kan worden verweten (beroepsfouten);
- zowel bedrijfs- als beroepsaansprakelijkheid omvat.

b | Toelichting bij de term 'bedrijfs- en beroepsaansprakelijkheidsverzekering'

Een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering dekt schade aan personen (letselschade) en zaken die tijdens de bedrijfsuitoefening worden veroorzaakt.

Een beroepsaansprakelijkheidsverzekering dekt vermogensschade die ontstaat door beroepsfouten (onjuiste adviezen, berekeningen of ontwerpen).

Door beide verzekeringen verplicht te stellen, wordt een brede risicodekking geborgd.

c | Toelichting bij de term 'passende'

De term 'passende' duidt op een zorgvuldigheidsnorm die is afgestemd op de aard, omvang en risico's van de specifieke werkzaamheden waarvoor de adviseur is ingeschakeld. De kwalificatie 'passende' voorkomt dat een vaste, voor alle situaties geldende dekking wordt voorgeschreven. In plaats daarvan moet de verzekeringsdekking in redelijkheid aansluiten bij de professionele rol en bij de risico's die uit de concrete opdracht voortvloeien.

Deze norm omvat in de praktijk de volgende elementen:

- Aansluiting bij het risico van de overeengekomen werkzaamheden - De dekking moet voldoende zijn om de typische beroepsfouten of schadegevallen die redelijkerwijs met de opdracht samenhangen te verzekeren.
- Marktconformiteit - Een passende verzekering betekent dat de adviseur verzekerd is op een niveau dat in de betreffende beroepsgroep gebruikelijk is. Dit voorkomt onderverzekering ten opzichte van de professionele standaard.
- Redelijke hoogte van het verzekerd bedrag - Het verzekerd bedrag moet in verhouding staan tot:
 - de verwachte omvang van de schade bij een beroepsfout;
 - de projectgrootte;
 - de contractuele aansprakelijkheidslimieten;
 - de waarde en impact van het werkterrein (bijv. constructieve veiligheid versus puur advies).
- Relevante polisvoorwaarden - Een passende verzekering houdt ook in dat de polis geen uitsluitingen bevat die de dekking voor wezenlijke beroepsrisico's uithollen. Voorbeelden daarvan zijn:
 - uitsluiting van ontwerp- of constructiefouten bij een ontwerper/constructeur;
 - uitsluiting van adviesrisico's bij een consultant;
 - te ruime 'bekende omstandigheden'-uitsluitingen.

- Relatie met de opdracht en contractuele afspraken – Of de verzekering passend is moet worden beoordeeld tegen de achtergrond van:
 - de inhoud van de opdracht;
 - de omvang van de aansprakelijkheidsrisico's; en
 - eventuele contractuele aansprakelijkheidslimieten.

d | Achtergrond en doel van dit artikel

De verplichting om een verzekering te hebben is opgenomen in het belang van beide partijen. Het beschermt de opdrachtgever doordat het garandeert dat er financiële middelen beschikbaar zijn om schadeclaims te dekken. Het beschermt de adviseur doordat een verzekering zorgt dat de adviseur schadeclaims kan afwikkelen zonder dat het bedrijf financieel in gevaar wordt gebracht.

De bepaling sluit aan bij de zorgplicht van de adviseur: hij moet professioneel en zorgvuldig handelen, inclusief het afdekken van risico's.

Toelichting bij artikel 16.2

a | Algemeen

De opdrachtgever mag een actueel verzekeringscertificaat opvragen, waarin wordt bevestigd dat de verzekering:

- actief is (premies betaald);
- dekkinggebied en verzekerde sommen vermeldt;
- van toepassing is op de overeengekomen werkzaamheden.

b | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Het verzekeringscertificaat geeft inzicht en zekerheid dat de adviseur voldoet aan de verzekeringsplicht.
- De opdrachtgever kan beoordelen of de verzekering toereikend is voor het project.
- Het kan ook nodig zijn voor zijn eigen risicoafweging of verzekeringseisen (bijvoorbeeld in aanbestedingen).

Voor de adviseur:

- Hij moet op verzoek zonder onnodige vertraging het certificaat aanleveren.
- Het certificaat geeft alleen een bevestiging van dekking, geen volledige polisvoorwaarden (die blijven vertrouwelijk).

c | Samenhang tussen de bepalingen

Artikel 16.1 DNR legt de verplichting op om verzekerd te zijn, terwijl artikel 16.2 DNR een controlemechanisme biedt voor de opdrachtgever. Samen zorgen deze bepalingen voor een transparant verzekeringsstelsel waarin beide partijen weten welke risico's zijn afgedekt.

Toelichting bij artikel 17.1

a | Algemeen

Artikel 17.1 bepaalt dat iedere wijziging van de opdracht uitsluitend rechtsgeldig is indien deze tijdig tussen partijen wordt overeengekomen én schriftelijk wordt vastgelegd. Daarmee wordt voorkomen dat onduidelijkheid ontstaat over de inhoud, omvang, fasering of voorwaarden van de opdracht.

Dit artikel is van groot belang in de advies- en ontwerpsector, waar opdrachtschrijvingen gedurende het proces regelmatig wijzigen als gevolg van voortschrijdend inzicht, bouwkundige randvoorwaarden, wensen van de opdrachtgever of eisen van derden (zoals overheden of kwaliteitsborgers).

b | Achtergrond en doel

In de praktijk ontstaan geschillen vaak niet over de werkzaamheden die zijn uitgevoerd, maar over de vraag of deze wel onderdeel waren van de overeengekomen opdracht en of daarvoor aanvullende vergoeding verschuldigd is.

Door te eisen dat elke wijziging tijdig en schriftelijk wordt vastgesteld, wordt:

- voorkomen dat werkzaamheden zonder overeenstemming worden uitgevoerd;
- nieuwe verwachtingen of verplichtingen correct geformaliseerd;
- het opdrachtproces beheersbaar gehouden;
- duidelijkheid gecreëerd over honorarium, planning en risicoverdeling.

De bepaling stimuleert daarmee professioneel opdrachtgeverschap en transparante samenwerking, passend bij de huidige eisen van de sector (o.a. Wkb, BIM-samenwerking, kwaliteitsborging en Governancecode Veiligheid in de Bouw).

c | Toelichting bij de term 'wijziging van de opdracht'

Iedere verandering van de overeenkomst is een wijziging van de opdracht. Het kan bijvoorbeeld gaan om wijziging van het overeengekomen werkzaamheden, of van de planning, fasering, methode of uitgangspunten van de opdracht. Zelfs kleine wijzigingen moeten worden bevestigd om latere discussie te voorkomen.

d | Toelichting bij de term 'tijdig'

Met deze term wordt met name bedoeld dat vastlegging nodig is in zodanig stadium dat de adviseur de wijziging nog kan verwerken in het ontwerp of advies, zonder disproportionele vertraging of schade.

e | Belang van het artikel voor partijen

Voor de adviseur:

- voorkomt dat onbetaalde of niet-geaccordeerde werkzaamheden worden verricht;
- biedt juridische basis om aanvullende vergoeding te claimen;
- beschermt tegen aansprakelijkheid voor wijzigingen die niet onder diens verantwoordelijkheid vallen.

Voor de opdrachtgever

- biedt zekerheid over de financiële en inhoudelijke consequenties van wijzigingen;
- maakt het mogelijk de voortgang van het project gestructureerd te beheersen;
- vormt een controlemoment om taken en risico's opnieuw te wegen.

Voor beide partijen

- ondersteunt professioneel opdrachtmanagement;
- minimaliseert risico op interpretatiegeschillen;
- maakt vastlegging van scope en ontwerpbeslissingen traceerbaar – essentieel binnen moderne bouw- en ontwerpprocessen (BIM, Wkb, constructieve veiligheid).

Toelichting bij artikelen 17.2 en 17.3

a | Algemeen

Artikel 17.2 DNR bepaalt dat de adviseur de opdrachtgever tijdig moet wijzen op de noodzakelijke wijzigingen van de opdracht ten gevolge van wijziging van wet- en regelgeving, voor zover de adviseur deze wijziging als redelijk bekwame en redelijk handelende adviseur had behoren te kennen

Artikel 17.3 DNR bepaalt dat de adviseur de opdrachtgever tijdig moet informeren over de gevolgen van wijzigingen, met name voor:

- planning: levertijd, opleverdata, fasering;
- advieskosten: honorarium, bijkomende kosten;
- uitvoeringskosten: kosten voor realisatie van het project;
- kwaliteit: impact op het eindresultaat of prestaties.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Wijzigingen hebben vaak brede gevolgen die niet altijd zichtbaar zijn voor de opdrachtgever. Door deze verplichting wordt de opdrachtgever in staat gesteld een weloverwogen besluit te nemen voordat hij akkoord gaat met de wijziging. Het voorkomt dat de opdrachtgever achteraf geconfronteerd wordt met onverwachte kosten, vertragingen of kwaliteitsafwijkingen.

c | Samenhang tussen artikel 17.1 DNR en artikelen 17.2 en 17.3 DNR

Artikel 17.1 DNR legt de nadruk op vorm en procedure: wijzigingen moeten tijdig en schriftelijk worden vastgelegd. Artikelen 17.2 en 17.3 DNR leggen de nadruk op inhoud en informatie: de adviseur moet de opdrachtgever vooraf informeren over de gevolgen. Samen waarborgen ze dat wijzigingen beheerst en transparant verlopen.

d | Belang van deze artikelen voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij krijgt duidelijk inzicht in de consequenties van wijzigingen voordat hij besluit.
- Hij voorkomt onverwachte extra kosten of vertragingen.
- Hij beschikt over schriftelijke documentatie die hij kan gebruiken bij interne verantwoording of in geval van geschil.

Voor de adviseur:

- Hij wordt beschermd tegen claims dat wijzigingen kosteloos of binnen de oorspronkelijke planning zouden moeten worden uitgevoerd.
- Door tijdige waarschuwing en schriftelijke vastlegging kan hij extra werk correct declareren.
- Hij kan aantonen dat hij zijn waarschuwingsplicht (zie ook artikel 3.5 DNR) is nagekomen.

Toelichting bij artikel 17.4

a | Algemeen

Artikel 17.4 DNR regelt de gevolgen van wijzigingen in de opdracht die voortkomen uit:

- beslissingen of handelen van de opdrachtgever;
- beslissingen of handelen van door de opdrachtgever ingeschakelde derdenadviseurs;
- door wijziging van wet- en regelgeving; of
- door omstandigheden die voor risico van de opdrachtgever komen.

Deze wijzigingen komen voor risico van de opdrachtgever, zodat de adviseur recht heeft op:

- vergoeding van extra advieskosten, en
- verlenging van de planning,

indien van de adviseur niet in redelijkheid kan worden verlangd dat hij de opdracht voor dezelfde advieskosten en/of binnen dezelfde planning uitvoert.

De opdrachtgever wordt hiermee gestimuleerd zorgvuldig om te gaan met wijzigingen, omdat deze financiële en planningsimpact hebben.

b | Achtergrond en doel van deze bepaling

In bouw- en adviestrajecten is de opdrachtgever vaak verantwoordelijk voor keuzes, gegevens en beslissingen die het ontwerp of advies beïnvloeden. Ook schakelt hij soms zelf derdenadviseurs in (bijvoorbeeld specialisten) wiens adviezen het werk van de hoofdadviseur kunnen beïnvloeden. Wanneer daardoor wijzigingen nodig zijn, is het redelijk dat de adviseur niet opdraait voor de extra inspanning en vertraging die dit veroorzaakt. De bepaling verdeelt het risico: de partij die de wijziging veroorzaakt, draagt ook de gevolgen.

c | Toelichting bij de term ‘wijzigingen door toedoen of keuze van de opdrachtgever’

Dit kan bijvoorbeeld gaan om de volgende situaties:

- De opdrachtgever verandert zijn wensen of het programma van eisen.
- Hij besluit een ander bouwconcept of materiaal te gebruiken.
- Hij vraagt om aanvullende diensten die niet in de oorspronkelijke opdracht zaten.

Als de adviseur daardoor extra werk moet verrichten, dan heeft hij recht op vergoeding van extra advieskosten en verlenging van de planning.

d | Toelichting bij de term ‘door de opdrachtgever ingeschakelde derdenadviseurs’

Wanneer derden die door de opdrachtgever zijn ingeschakeld adviezen of gegevens aanleveren die leiden tot aanpassingen, of wanneer hun werk niet goed aansluit en de hoofdadviseur daardoor moet herzien of aanpassen, komen de gevolgen daarvan voor risico van de opdrachtgever.

Voorbeeld: Een constructeur van de opdrachtgever levert berekeningen aan die later moeten worden aangepast. Als de architect daardoor tekeningen moet herzien, dan heeft hij recht op vergoeding van extra advieskosten en verlenging van de planning.

e | Toelichting bij de term 'omstandigheden die voor risico van de opdrachtgever komen'

Dit kan betrekking hebben op omstandigheden die de opdrachtgever aangaan, zoals:

- het verstrekken van onjuiste of onvolledige gegevens,
- vertragingen in besluitvorming,
- wijzigingen in randvoorwaarden (vergunningen, budgetten).

In deze gevallen hoeft de adviseur niet kosteloos mee te werken aan de wijzigingen.

f | Rechten van de adviseur

De bepaling geeft de adviseur twee rechten:

- Extra advieskosten - De adviseur mag de extra uren, middelen en eventuele bijkomende kosten die nodig zijn door de wijziging, apart in rekening brengen.
- Verlenging van de planning - de adviseur heeft recht op extra tijd voor uitvoering, zodat hij de wijziging zorgvuldig kan verwerken. Dit voorkomt dat hij onrealistisch onder druk wordt gezet en waarborgt de kwaliteit van het werk.

g | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij wordt zich bewust dat wijzigingen financiële en planningsconsequenties hebben.
- Hij kan vooraf beter afwegen of hij een wijziging wil doorvoeren.
- Het stimuleert hem om wijzigingen te beperken of tijdig te communiceren.

Voor de adviseur:

- Het beschermt hem tegen onvoorziene kosten en druk op deadlines die buiten zijn invloed liggen.
- Hij heeft niet de verplichting om wijzigingen die niet zijn fout zijn, gratis of binnen de oorspronkelijke termijn te verwerken.

h | Relatie met andere bepalingen

Sluit aan bij artikelen 17.1 en 17.2 DNR, die regelen dat wijzigingen schriftelijk moeten worden vastgelegd en dat de adviseur verplicht is de opdrachtgever te informeren over gevolgen.

Werkt samen met de aansprakelijkheidsartikelen (artikel 14 DNR): wijzigingen door opdrachtgever vallen buiten de verantwoordelijkheid van de adviseur.

Vormt een logisch geheel met de bepaling dat wijzigingen financieel en organisatorisch correct moeten worden afgehandeld.

i | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Volgens het Burgerlijk Wetboek (artikel 7:406 BW) heeft een opdrachtnemer recht op vergoeding voor werkzaamheden die het gevolg zijn van omstandigheden die voor rekening van de opdrachtgever komen.

Deze bepaling concretiseert dat wettelijke recht in de overeenkomst: het maakt vooraf duidelijk dat de opdrachtgever wijzigingen financiert die hij zelf veroorzaakt.

Toelichting bij artikel 17.5

a | Algemeen

Artikel 17.5 DNR bepaalt dat de kosten van wijzigingen die voortkomen uit fouten van de adviseur niet aan de opdrachtgever mogen worden doorberekend, behalve voor werkzaamheden die los van de fout toch noodzakelijk waren.

De hoofdregel is dus dat geen extra kosten aan de opdrachtgever berekend worden als een wijziging voortvloeit uit een toerekenbare tekortkoming (fout) van de adviseur. De uitzondering is als de wijziging werkzaamheden betreft die hoe dan ook noodzakelijk zouden zijn geweest, ook zonder de fout van de adviseur. Dan mag de adviseur die werkzaamheden wel in rekening brengen.

b | Achtergrond en doel

In projecten kan het voorkomen dat wijzigingen nodig zijn om fouten of omissies in eerdere adviezen te herstellen. Het zou onredelijk zijn als de opdrachtgever voor deze correcties nogmaals moet betalen wanneer de oorzaak ligt bij een tekortkoming van de adviseur.

Tegelijkertijd moet de adviseur niet benadeeld worden voor werkzaamheden die los van de fout toch uitgevoerd hadden moeten worden. De bepaling zorgt dus voor een eerlijke verdeling van de kosten bij correcties.

c | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Beschermt hem tegen dubbele kosten bij herstel van fouten van de adviseur.
- Geeft duidelijkheid: alleen noodzakelijke meerwerkzaamheden mogen worden gedeclareerd.

Voor de adviseur:

- Zorgt dat hij niet hoeft te werken zonder vergoeding voor werkzaamheden die niet zijn veroorzaakt door zijn fout.
- Waarborgt dat hij kosten kan verhalen voor noodzakelijke extra taken.

d | Relatie van dit artikel met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 14 DNR (aansprakelijkheid) bepaalt wanneer de adviseur verantwoordelijk is voor fouten en hoe deze worden afgewikkeld.
- Artikel 17.4 DNR regelt dat wijzigingen door risico's of keuzes van de opdrachtgever wel tot extra kosten leiden.
- Artikel 17.5 DNR is de logische aanvulling: het definieert de uitzondering op het recht op extra kosten bij wijzigingen.

e | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

- Artikel 7:401 BW – de opdrachtnemer moet bij zijn werkzaamheden de zorg van een goed opdrachtnemer in acht nemen. Een fout (tekortkoming) levert schending van deze zorgplicht op.
- Artikel 6:74 BW – iedere tekortkoming in de nakoming verplicht de schuldenaar (hier: de adviseur) tot schadevergoeding, tenzij nakoming blijvend onmogelijk is en hem geen verwijt treft.
- Artikel 6:96 BW – bij schadevergoeding worden ook redelijke kosten van herstel, onderzoek en beperking van schade vergoed.
- Artikel 7:405 lid 2 BW – loon is niet verschuldigd voor zover de uitvoering van de opdracht ondeugdelijk was en hernieuwde uitvoering nodig is door toedoen van de opdrachtnemer.

Toelichting bij artikel 17.6

a | Algemeen

Artikel 17.6 DNR legt vast dat vertraging, opschorting of stillegging van de opdracht die voortkomt uit de opdrachtgever of omstandigheden voor zijn risico, niet voor rekening van de adviseur komt.

De adviseur heeft recht op vergoeding van redelijke extra kosten en betaling voor al verricht werk.

De bepaling zorgt voor een heldere en evenwichtige risicoverdeling en voorkomt discussies over de financiële gevolgen van onderbrekingen in het project.

Artikel 17.6 DNR regelt de rechten van de adviseur wanneer een project vertraging oploopt, wordt opgeschort of geheel stilgelegd om redenen die liggen bij of voor risico van de opdrachtgever.

In die situaties heeft de adviseur recht op:

- a. vergoeding van alle redelijke kosten die het gevolg zijn van de vertraging, opschorting of stillegging;
- b. betaling van de advieskosten voor de werkzaamheden die al zijn uitgevoerd.

Deze bepaling legt dus duidelijk vast dat de financiële gevolgen van stilstand of vertraging niet bij de adviseur terechtkomen wanneer hij daar geen schuld aan heeft.

b | Achtergrond en doel

Bij bouw- en adviesprojecten kunnen vertragingen of onderbrekingen ontstaan door beslissingen of omstandigheden van de opdrachtgever, zoals trage besluitvorming, wijzigende randvoorwaarden, financieringsproblemen of externe factoren waarvoor de opdrachtgever verantwoordelijk is.

Deze vertragingen leiden vaak tot extra kosten voor de adviseur (bijvoorbeeld doordat personeel langer beschikbaar moet blijven of contracten worden verlengd).

Het doel van deze bepaling is om:

- de adviseur te beschermen tegen financiële schade door oorzaken buiten zijn invloed,
- en een eerlijke verdeling van risico's en kosten vast te leggen.

c | Situaties die onder de bepaling vallen

- Vertraging – het project duurt langer dan gepland door handelen of nalaten van de opdrachtgever.
- Opschorting – de opdrachtgever besluit het werk tijdelijk stop te zetten, bijvoorbeeld om interne redenen.
- Stillegging – het project wordt geheel stopgezet, bijvoorbeeld wegens budgetproblemen of veranderde prioriteiten.
- In alle drie gevallen geldt: als de oorzaak bij de opdrachtgever ligt of voor zijn risico komt, is deze bepaling van toepassing.

d | Redelijke kosten

De adviseur heeft recht op vergoeding van alle redelijke kosten die voortvloeien uit de vertraging, opschorting of stillegging. De term redelijk waarborgt dat de kosten in verhouding moeten staan tot de situatie en aantoonbaar moeten zijn.

Voorbeelden:

- *kosten van personeelsinzet die niet elders kan worden benut;*
- *kosten voor het behouden van projectinformatie of het opnieuw opstarten van het project;*
- *opstartkosten die veroorzaakt zijn door vertraging, opschorting of stillegging;*
- *extra administratie of coördinatiekosten.*

e | Betaling voor reeds verrichte werkzaamheden

Ook als het project wordt stilgelegd, moet de opdrachtgever betalen voor het werk dat al is uitgevoerd. Dit voorkomt dat de adviseur onbetaald blijft voor prestaties die hij al heeft geleverd. De verplichting geldt ongeacht of het project uiteindelijk wordt afgerond.

f | Uitzondering

Als de vertraging, opschorting of stillegging het gevolg is van een toerekenbare tekortkoming van de adviseur, kan hij geen aanspraak maken op extra kosten. De bepaling geldt alleen wanneer de oorzaak bij de opdrachtgever ligt of voor zijn risico komt.

g | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij weet dat het stopzetten of vertragen van het project financiële consequenties heeft.
- Het stimuleert hem om zorgvuldig te beslissen over opschorting en tijdig actie te ondernemen.

Voor de adviseur:

- Het voorkomt dat hij opdraait voor kosten die buiten zijn invloed liggen.
- Hij wordt eerlijk gecompenseerd voor al verricht werk en voor kosten die voortvloeien uit vertraging.

h | Relatie met andere bepalingen van deze regeling

- Artikelen 13 en 19 DNR: bepalen hoe declaratie en betaling verlopen, ook bij voortijdige beëindiging of onderbreking.
- Artikel 14 DNR: sluit aan bij de aansprakelijkheidsregels; deze bepaling werkt alleen als de vertraging niet aan de adviseur te wijten is.
- Artikel 17.4 DNR: regelt het recht op extra kosten bij wijzigingen door de opdrachtgever.

i | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

- Artikel 6:74 BW (wanprestatie) - Iedere tekortkoming in de nakoming van een verbintenis verplicht de schuldenaar (hier de opdrachtgever) tot vergoeding van de schade die de schuldeiser (hier de adviseur) daardoor lijdt, tenzij de tekortkoming de schuldenaar niet kan worden toegerekend. Dit dekt ook de vergoeding van redelijke kosten die voortkomen uit vertraging, opschorting of stillegging, als deze aan de opdrachtgever zijn toe te rekenen.
- Artikel 6:96 lid 2 sub a en b BW (schadevergoeding omvat ook bijkomende kosten) - Onder vermogensschade worden mede verstaan: redelijke kosten ter voorkoming of beperking van schade en redelijke kosten ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid.
- Artikel 7:406 lid 1 BW (vergoeding van onkosten bij opdracht) - De opdrachtgever is verplicht de onkosten, verbonden aan de uitvoering van de opdracht, te vergoeden, voor zover deze niet in het loon zijn begrepen. Dit is de directe grondslag voor het vergoeden van extra kosten die de adviseur maakt als gevolg van door de opdrachtgever veroorzaakte omstandigheden.
- Artikel 7:411 BW (vergoeding bij tussentijdse beëindiging of stillegging) - Indien de opdracht eindigt voordat zij is volbracht, heeft de opdrachtnemer recht op een naar redelijkheid vast te stellen deel van het loon. Dit ondersteunt onderdeel b van artikel 17.6 DNR (betaling voor al verrichte werkzaamheden, ook bij opschorting of stillegging).

Toelichting bij artikel 17.7

a | Algemeen

Artikel 17.7 DNR biedt een mechanisme voor situaties waarin onvoorziene omstandigheden het onredelijk maken om vast te houden aan de oorspronkelijke afspraken. Dit voorkomt escalatie en stimuleert gezamenlijke oplossingen. Het sluit aan bij het wettelijke leerstuk van onvoorziene omstandigheden, en legt contractueel vast dat overleg altijd de eerste stap is. Partijen zijn verplicht met elkaar in overleg te treden om de opdracht aan te passen aan de nieuwe situatie. Het doel is dat het project uitvoerbaar blijft, ook wanneer zich onverwachte gebeurtenissen voordoen.

b | Toelichting bij de term 'onvoorziene omstandigheden'

Een onvoorziene omstandigheid is een omstandigheid waarmee partijen bij het aangaan van de opdracht noch stilzwijgend, noch uitdrukkelijk rekening hebben gehouden.

Dit betekent niet dat de omstandigheid per se onvoorstelbaar of onvoorzienbaar was. Een omstandigheid kan heel goed voorzienbaar zijn, maar toch in de zin van deze regeling – die aansluit bij artikel 6:258 BW – niet voorzien of verdisconteerd zijn.

Het gaat erom of partijen bij het sluiten van de opdracht aan de betreffende omstandigheid hebben gedacht en daarvoor een regeling hebben getroffen, expliciet of impliciet. Als dat niet het geval is en de omstandigheid zich voordoet, is sprake van een onvoorziene omstandigheid in de zin van deze bepaling.

Voorbeeld: Een adviseur maakt een ontwerp voor een woning waarbij een specifiek materiaal moet worden gebruikt. Door een plotselinge crisis op de wereldmarkt is dat materiaal niet meer verkrijgbaar. De opdrachtgever kan de adviseur dan niet houden aan de verplichting een uitvoerbaar ontwerp te maken met dat materiaal, als daarover in de opdracht geen alternatieve regeling is opgenomen. In dat geval is de situatie onvoorzien in de opdracht.

c | Toepassing van deze bepaling

Op dit artikel kan alleen een beroep worden gedaan als er sprake is van onvoorziene omstandigheden van zodanige aard dat, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, instandhouding van de opdracht in ongewijzigde vorm niet van de andere partij kan worden verwacht.

Dit brengt tot uitdrukking dat het artikel met grote terughoudendheid moet worden toegepast. Het uitgangspunt van het toepasselijke recht is immers trouw aan het gegeven woord. Zoals de wetgever in de Memorie van Toelichting op artikel 6:258 BW heeft opgemerkt, moet sprake zijn van een objectief onaanvaardbare situatie voordat een beroep kan slagen.

d | Voorbeelden van onvoorziene omstandigheden

- Nieuwe wet- of regelgeving die het project fundamenteel verandert.
- Extreme prijsstijgingen van materialen of diensten (bijvoorbeeld door een wereldwijde crisis).
- Overmachtssituaties zoals natuurrampen, pandemieën of politieke conflicten.
- Technische complicaties die bij aanvang redelijkerwijs niet konden worden voorzien.

e | Ongewijzigde instandhouding onredelijk

De bepaling spreekt over situaties waarin het onredelijk zou zijn om vast te houden aan de oorspronkelijke afspraken. Dit kan het geval zijn als:

- de uitvoering door de onvoorziene omstandigheden aanzienlijk duurder of tijdrovender wordt,
- de oorspronkelijke doelstellingen niet meer haalbaar zijn,
- of de risicoverdeling tussen partijen fundamenteel verschuift.

Hiermee sluit de bepaling aan bij het wettelijke leerstuk van onvoorziene omstandigheden in artikel 6:258 BW.

f | Achtergrond en doel van dit artikel

Voor de opdrachtgever:

- Het biedt flexibiliteit om het project aan te passen zonder direct in conflict te raken met de adviseur.
- Het voorkomt dat de opdrachtgever vastzit aan afspraken die door nieuwe omstandigheden onuitvoerbaar of onredelijk zijn geworden.

Voor de adviseur:

- Het beschermt hem tegen disproportionele risico's of verplichtingen die niet voorzienbaar waren.
- Het geeft hem de mogelijkheid om extra kosten of tijd te bespreken als de omstandigheden dat rechtvaardigen.

g | Relatie met andere bepalingen

- Artikelen 17.4 en 17.5 DNR regelen gevolgen van wijzigingen en vertragingen die (voor risico van de opdrachtgever) optreden.
- Artikel 17.6 DNR gaat verder en ziet op situaties buiten de invloed van beide partijen, die niet specifiek aan één partij kunnen worden toegerekend.
- Het sluit aan op de juridische regeling voor onvoorziene omstandigheden (artikel 6:258 BW), maar legt contractueel vast dat overleg altijd de eerste stap is.

h | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Volgens artikel 6:258 BW kan een overeenkomst door de rechter worden gewijzigd of ontbonden bij onvoorziene omstandigheden. Deze bepaling voorkomt dat partijen direct naar de rechter stappen door eerst een contractueel overlegmechanisme in te bouwen. Het versterkt het beginsel van redelijkheid en billijkheid (artikel 6:248 BW), dat ook buiten contractuele afspraken geldt.

Toelichting bij artikel 18.1

a | Algemeen

Artikel 18.1 DNR geeft partijen het recht om de opdracht op elk moment te beëindigen, zelfs zonder dat daarvoor een grond hoeft te worden opgegeven. De partij die opzegt, moet op verzoek van de andere partij een toelichting geven, ook als de opzegging geen specifieke reden vereist. Deze toelichtingsplicht waarborgt openheid en voorkomt onnodige geschillen. De bepaling zorgt voor een flexibel en evenwichtig mechanisme dat aansluit bij de aard van adviesrelaties, waarin wederzijds vertrouwen centraal staat.

b | Achtergrond en doel

Overeenkomsten van opdracht zijn in beginsel persoonlijk van aard en gebaseerd op vertrouwen tussen partijen. Als dit vertrouwen ontbreekt, of omstandigheden veranderen, kan voortzetting onwenselijk zijn. Door opname van deze bepaling wordt het wettelijk uitgangspunt expliciet vastgelegd en uitgebreid naar beide partijen.

c | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever

- Hij kan de opdracht beëindigen als zijn omstandigheden veranderen, zonder ingewikkelde juridische procedures.
- Dit biedt hem controle over de kosten en voortgang van het project.

Voor de adviseur

- Hij kan de opdracht beëindigen als samenwerking onmogelijk wordt, bijvoorbeeld door gebrek aan medewerking, betalingsproblemen of vertrouwensbreuk.
- Het geeft hem bescherming tegen situaties waarin voortzetting onredelijk of onmogelijk is.

d | De verplichting tot toelichting

Hoewel geen grond vereist is, moeten partijen op verzoek wel een toelichting geven.

Dit bevordert open communicatie en kan conflicten verminderen.

De toelichting hoeft geen juridische rechtvaardiging te zijn, maar moet wel aangeven waarom beëindiging wenselijk is (bijvoorbeeld veranderde prioriteiten, verlies van vertrouwen, financiële redenen).

Voorbeeld: De opdrachtgever zegt de opdracht op zonder grond, maar de adviseur vraagt een toelichting. De opdrachtgever kan aangeven dat het project intern wordt stopgezet wegens budgetwijzigingen.

e | Gevolgen van opzegging

Hoewel artikel 18.1 DNR alleen het recht op opzegging regelt, gelden bij opzegging vaak ook andere bepalingen:

- Vergoeding van reeds verrichte werkzaamheden (zie bepalingen over betalingen, zoals artikelen 13 en 17.6 DNR).
- Eventuele schadevergoeding als de opzegging onrechtmatig schade veroorzaakt of niet volgens de afspraken verloopt.
- Afwikkeling van intellectuele eigendomsrechten en overdracht van stukken.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Artikel 7:408 BW kent het wettelijk recht voor de opdrachtgever om een opdracht te allen tijde op te zeggen, zelfs zonder reden. Voor de adviseur is het wettelijke opzegrecht beperkter, maar contractueel kan dit recht worden uitgebreid, zoals hier gebeurt.

Voor de adviseur geldt normaal gesproken dat hij alleen mag opzeggen als daar een gewichtige reden voor is, tenzij anders overeengekomen. Deze bepaling verruimt dat recht, zodat beide partijen contractueel dezelfde bevoegdheid hebben. De clause sluit aan bij het principe van contractsvrijheid en redelijkheid en billijkheid (artikel 6:248 BW).

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- De artikelen over betalingen en aansprakelijkheid (artikelen 13, 14 en 17.6 DNR) zijn ook relevant voor de afwikkeling van de opdracht na opzegging.
- De bepaling werkt samen met het algemene wijzigingsmechanisme in artikel 17 DNR.

Toelichting bij artikel 18.2

a | Algemeen

Artikel 18.2 bepaalt dat partijen – behoudens in het geval de opdrachtgever kwalificeert als consument – geen beroep kunnen doen op ontbinding van de overeenkomst. Daarmee wordt voorkomen dat de overeenkomst tussentijds wordt beëindigd op grond van artikel 6:265 BW, tenzij sprake is van een consument-opdrachtgever, waar dwingendrechtelijke bepalingen inzake consumentenbescherming prevaleren.

b | Achtergrond en doel

Artikel 18.2 DNR sluit ontbinding van de overeenkomst uit voor zakelijke partijen om:

- de continuïteit van projecten te waarborgen,
- het risico voor de adviseur te beperken,
- en te voorkomen dat kleine tekortkomingen leiden tot disproportionele gevolgen.

In de ontwerp- en adviespraktijk kunnen projecten langdurig en gefaseerd zijn, met grote wederzijdse afhankelijkheden tussen opdrachtgever en adviseur. Een eenzijdige ontbinding kan leiden tot stagnatie van het project, verlies van kennis, vertraging of aanzienlijke financiële schade. De uitsluiting van ontbinding creëert contractuele zekerheid en verplicht partijen om geschillen niet onmiddellijk via beëindiging af te handelen, maar in eerste instantie via overleg, herstelmogelijkheden of aanvullende afspraken.

Het achterliggende uitgangspunt is dat ontwerp- en adviesprocessen vaak worden aangestuurd via voortschrijdend inzicht. Het abrupt beëindigen van de opdracht kan disproportioneel zijn als andere rechtsmiddelen beschikbaar zijn (herstel, aanvullende vergoeding, klachtprocedure of wijziging van scope). Het artikel sluit ontbinding daarom niet volledig uit, maar reguleert deze voor niet-consumenten, zodat alleen in uitzonderlijke gevallen (zoals wanprestatie) andere juridische routes openstaan.

Het artikel heeft tot doel contractuele stabiliteit te waarborgen en de continuïteit van de opdracht te beschermen, met name wanneer complexe of gefaseerde werkzaamheden worden uitgevoerd.

Voor consumenten blijft het wettelijke recht op ontbinding bestaan, zodat hun bescherming behouden blijft.

c | Toelichting bij de term 'ontbinding'

Ontbinding is een juridisch middel, geregeld in artikel 6:265 BW, waarmee een overeenkomst kan worden beëindigd wanneer één partij zijn verplichtingen niet nakomt. Het gevolg van ontbinding is dat de overeenkomst wordt beëindigd en partijen verplicht zijn om al verrichte prestaties zoveel mogelijk ongedaan te maken. De ontbinding heeft terugwerkende kracht.

In plaats van ontbinding kunnen partijen vaak alleen aanspraak maken op schadevergoeding omdat het ongedaan maken van al verrichte prestaties niet meer mogelijk is.

d | Redenen dat ontbinding is uitgesloten

- Voorkomen van verplichting tot ongedaan maken van al verrichte prestaties – dat is immers bij advieswerk vaak niet mogelijk, het advies is voorbereid, de tijd is besteed en vaak is het advies al geheel of gedeeltelijk verstrekt. Die prestaties kunnen niet meer ongedaan worden gemaakt.
- Alternatieven beschikbaar – de overeenkomst biedt andere middelen, zoals opzegging (artikel 18.1 DNR) en schadevergoeding bij tekortkomingen.
- Over het algemeen geldt dat niet lichtvaardig moet worden overgegaan tot beëindiging van de overeenkomst. Bij advies- en bouwprojecten is voortzetting vaak belangrijker dan beëindiging, ook als er tekortkomingen zijn. Zie ook het artikel over de verplichting tot overleg bij een geschil (artikel 22.2 DNR).

e | Uitzondering: consumenten

Consumenten zijn wettelijk beschermd en kunnen niet worden beperkt in hun recht om bij wanprestatie te ontbinden. Daarom bepaalt deze bepaling expliciet dat de uitsluiting niet geldt voor consumenten.

f | Gevolgen van dit artikel voor zakelijke opdrachtgevers

Een zakelijke opdrachtgever kan de overeenkomst niet ontbinden wegens wanprestatie van de adviseur. In plaats daarvan moet hij zich beperken tot:

- opzegging (artikel 18.1 DNR),
- vorderen van herstel (nakoming), of
- schadevergoeding.

g | Belang van dit artikel voor partijen

Voor de adviseur

- waarborgt continuïteit van de opdracht;
- voorkomt abrupt verlies van inkomsten of voortgang bij lopende werkzaamheden;
- beperkt risico op beëindiging zonder herstelmogelijkheid.

Voor de opdrachtgever (niet-consument)

- stimuleert gestructureerd overleg en conflictbeheersing;
- beschermt tegen voortijdige beëindiging door de adviseur;
- creëert voorspelbaarheid in budget en planning.

Voor beide partijen

- bevordert professioneel opdrachtmanagement;
- maakt het mogelijk gebruik te maken van alternatieve remedies (herstel, wijziging, aanvullende vergoeding);
- ondersteunt samenwerking in bouwteams, ketenprocessen en BIM-omgevingen.

h | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 18.1 DNR: regelt dat partijen de opdracht altijd kunnen opzeggen, waardoor er al een alternatief beëindigingsmechanisme bestaat.
- Artikel 14 DNR (aansprakelijkheid): regelt dat tekortkomingen van de adviseur leiden tot schadevergoeding of herstel, niet tot ontbinding.
- Deze bepaling (artikel 18.2 DNR) sluit aan bij deze systematiek door de gevolgen van tekortkomingen te beperken tot herstel of vergoeding.

Toelichting bij artikel 18.3

a | Algemeen

Artikel 18.3 DNR bepaalt dat wanneer een opdracht in meerdere fasen is opgedeeld (bijvoorbeeld een ontwerp-, uitvoerings- en nazorgfase), een opzegging altijd betrekking heeft op de gehele opdracht, dus ook op de toekomstige fasen die nog niet zijn gestart.

Dit voorkomt dat een opdrachtgever selectief onderdelen opzegt terwijl de overige fasen inhoudelijk of contractueel samenhangen met de eerdere fasen. De bepaling maakt duidelijk dat de opdracht één geheel vormt, ook al is de uitvoering gefaseerd.

b | Achtergrond en doel

Veel advies- en bouwopdrachten worden verdeeld in afzonderlijke fasen (schetsontwerp, voorlopig ontwerp, definitief ontwerp, uitvoering, etc.). Hoewel deze fasen apart worden uitgevoerd, zijn ze juridisch en inhoudelijk vaak onderdeel van één opdracht. Zonder deze bepaling zou discussie kunnen ontstaan over de vraag of de opzegging alleen de huidige fase betreft, of ook toekomstige fasen.

Doel van dit artikel is:

- Helderheid scheppen over de gevolgen van opzegging,
- Voorkomen van misverstanden of claims over het wel/niet doorgaan van latere fasen,
- Eenduidige risicoverdeling: een beëindiging beëindigt het gehele contract.

c | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij weet dat opzegging niet betekent dat hij in de toekomst alsnog op het contract kan terugvallen voor andere fasen.
- Als hij later toch een vervolg wenst, moet een nieuw contract worden gesloten.

Voor de adviseur:

- Hij wordt beschermd tegen het risico dat de opdrachtgever hem later wel bindt aan toekomstige fasen, zonder dat daarover opnieuw afspraken worden gemaakt.
- Hij kan zijn capaciteit en planning beter beheren, omdat opzegging direct duidelijk maakt dat er geen vervolgwerk zal komen onder het bestaande contract.

d | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikelen 13 en 17.6 DNR: regelen hoe al verricht werk en kosten moeten worden vergoed na beëindiging.
- Artikel 18.1 DNR: regelt het recht op opzegging en dat dit op elk moment mogelijk is.
- Artikel 18.3 DNR: sluit hier logisch op aan door te verduidelijken dat dit recht bij een gefaseerde opdracht de hele opdracht beëindigt.

Toelichting bij artikel 18.4

a | Algemeen

Artikel 18.4 bepaalt dat het overlijden van de persoon met het oog waarop de opdracht uitdrukkelijk is verstrekt alleen als de opdrachtgever een consument is van rechtswege het einde van de opdracht tot gevolg heeft.

Deze bepaling is gebaseerd op artikel 7:409 lid 1 Burgerlijk Wetboek. Het gaat om situaties waarin de consument-opdrachtgever de opdracht uitdrukkelijk heeft verstrekt om te worden uitgevoerd door een bepaalde natuurlijke persoon, vanwege diens bijzondere kennis, ervaring of persoonlijke kwaliteiten. Voorbeelden zijn een bepaalde architect die bekendstaat om zijn specifieke stijl of een adviseur die een vertrouwensband met de opdrachtgever heeft opgebouwd.

De wet en artikel 18.4 DNR erkennen dat in dergelijke gevallen de persoonlijke band tussen opdrachtgever en betreffende adviseur zo belangrijk is, dat het logisch is dat de overeenkomst automatisch eindigt wanneer die persoon komt te overlijden.

Belangrijk is dat artikel 18.4 DNR niet in het algemeen geldt wanneer de consument-opdrachtgever de opdracht heeft verstrekt. Alleen wanneer de consument-opdrachtgever uitdrukkelijk heeft bepaald dat de opdracht persoonsgebonden is en uitsluitend door een bepaalde natuurlijke persoon mag worden uitgevoerd, treedt deze beëindiging van rechtswege in werking.

b | Toelichting bij de term 'van rechtswege'

De term 'van rechtswege' betekent dat de beëindiging automatisch plaatsvindt op het moment van overlijden. Er is geen aanvullende handeling, verklaring of opzegging van een van de partijen nodig.

De consequentie is dat eventuele nog niet uitgevoerde werkzaamheden niet meer worden uitgevoerd door anderen dan de overleden adviseur. De overeenkomst is immers automatisch beëindigd.

Deze regeling waarborgt dat de consument-opdrachtgever niet geconfronteerd wordt met de situatie dat hij – tegen zijn bedoeling in – een overeenkomst moet voortzetten met een ander dan de persoon op wie hij zijn vertrouwen had gesteld.

Toelichting bij artikel 18.5

a | Algemeen

Artikel 18.5 DNR regelt de vormvereisten voor het rechtsgeldig opzeggen van de opdracht:

- Schriftelijkheid is verplicht: de opzegging moet altijd schriftelijk worden gedaan.
- Vermelding van ingangsdatum: de partij die opzegt moet aangeven vanaf welke datum de opzegging van kracht wordt.
- Grond van opzegging (optioneel): als een reden wordt gegeven, moet deze ook in de opzegging worden vermeld.

Deze bepaling zorgt ervoor dat de beëindiging van de overeenkomst transparant, controleerbaar en juridisch duidelijk is.

b | Eis van schriftelijk opzeggen

Het vereiste van schriftelijkheid heeft meerdere functies:

- Bewijsfunctie – er is een schriftelijk document dat aantoonst dat (en wanneer) is opgezegd.
- Zekerheid voor beide partijen – de ontvanger kan niet betwisten dat er is opgezegd, en de verzender kan aantonen dat dit correct is gebeurd.
- Voorkomen van misverstanden – mondelinge opzeggingen kunnen leiden tot discussies over de inhoud of het moment van beëindiging.

De opzegging kan per brief, e-mail of een ander schriftelijk vastgelegd communicatiemiddel worden gedaan, zolang deze aantoonbaar wordt ontvangen.

c | Het belang van het vermelden van de ingangsdatum

De ingangsdatum bepaalt wanneer de verplichtingen uit het contract eindigen en wanneer bijvoorbeeld declaratie, overdracht van documenten of andere afwikkelingen moeten plaatsvinden. Het voorkomt onduidelijkheid over of de opzegging per direct geldt of per een latere datum. Voor de adviseur is het cruciaal om te weten tot wanneer hij werkzaamheden moet verrichten; voor de opdrachtgever is het belangrijk voor planning en opvolging.

d | Het vermelden van de grond van opzegging (optioneel)

Artikel 18.1 DNR bepaalt al dat partijen geen grond hoeven op te geven voor de opzegging. Artikel 18.5 DNR voegt hieraan toe dat als er wél een reden wordt gegeven, deze ook schriftelijk moet worden vermeld in de opzegging. Dit versterkt de transparantie en voorkomt latere misverstanden of tegenstrijdige verklaringen.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij weet dat de opzegging alleen geldig is als deze schriftelijk is vastgelegd.
- Hij kan door het vermelden van een ingangsdatum en (indien gewenst) de reden, misverstanden voorkomen.

Voor de adviseur:

- Hij heeft duidelijk bewijs van het moment en de omstandigheden van beëindiging.
- Dit helpt bij het vaststellen van zijn recht op betaling van reeds verricht werk en eventuele kosten (zie artikelen 13 en 17.6 DNR).

f | Samenhang met andere bepalingen

- Artikel 17.6 DNR en betalingsartikelen zorgen dat afwikkeling na opzegging correct verloopt; een duidelijke ingangsdatum is daarbij essentieel.
- Artikel 18.1 DNR regelt het recht op opzegging.
- Artikel 18.5 DNR legt vast hoe dit recht correct moet worden uitgevoerd (vormvereisten).

Toelichting bij artikel 18.6

a | Algemeen

Artikel 18.6 DNR waarborgt dat er bij opzegging altijd een minimale opzegtermijn van twee weken geldt, wat de samenwerking ordelijk afsluit. Uitzonderingen zijn toegestaan bij overlijden, faillissement, ernstige integriteitsschending of blijvende onmogelijkheid tot nakoming.

De bepaling biedt een evenwichtige regeling: enerzijds bescherming tegen abrupte beëindiging, anderzijds flexibiliteit bij urgente of ernstige situaties. Dit geeft beide partijen tijd om de beëindiging voor te bereiden en de werkzaamheden ordelijk af te ronden.

b | Achtergrond van een opzegtermijn

De opzegtermijn van twee weken biedt:

- Bescherming voor beide partijen - De adviseur kan lopende werkzaamheden afronden of overdragen. De opdrachtgever kan zich voorbereiden op de overgang of het inschakelen van een nieuwe partij.
- Continuïteit en zorgvuldigheid - voorkomt dat de beëindiging plotseling en ontwrichtend plaatsvindt.
- Evenwichtige belangenafweging - de termijn is kort genoeg om flexibiliteit te behouden, maar lang genoeg om orde te scheppen.

Bij meer grote opdrachten kunnen partijen een langere minimale opzegtermijn overeenkomen.

c | De uitzonderingen: onmiddellijke beëindiging

De bepaling maakt vijf uitzonderingen waarin geen opzegtermijn geldt. Deze situaties rechtvaardigen directe beëindiging omdat de samenwerking niet langer kan worden voortgezet:

- Overlijden adviseur: als in afwijking van artikel 2.2 DNR van deze regeling is afgesproken dat de opdracht is verstrekt met het oog op vervulling door een bepaalde natuurlijke persoon, en die persoon overlijdt, dan kan de opdrachtgever de overeenkomst per direct beëindigen. Datzelfde geldt als de adviseur geen rechtspersoon is, maar een natuurlijke persoon en overlijdt.
- Overlijden opdrachtgever: als de opdrachtgever een natuurlijke persoon is en overlijdt, dan kan de adviseur de overeenkomst per direct beëindigen vanaf het tijdstip waarop de adviseur de dood heeft gekend (zie ook artikel 7:410 lid 1 BW). In dat geval is de adviseur verplicht al datgene te doen wat de omstandigheden in het belang van de wederpartij eisen (artikel 7:410 lid 2 BW).
- Ophouden te bestaan: als een partij wordt ontbonden, fuseert of failliet gaat, is voortzetting vaak onmogelijk of niet wenselijk.
- Niet meer beschikkingsbevoegd: bijvoorbeeld bij onder curatele stelling, waardoor de partij zijn verplichtingen niet meer kan nakomen.
- Ernstige tekortkoming in integriteit: ernstig onethisch of onrechtmatig gedrag, zoals fraude, corruptie of schending van wettelijke integriteitseisen. Bijvoorbeeld wanneer de adviseur zich schuldig maakt aan omkoping of de opdrachtgever bewust misleidt. Vertrouwen is de basis van de overeenkomst; bij verlies van vertrouwen door ernstige integriteitsschending is directe beëindiging gerechtvaardigd.
- Nakoming is onmogelijk geworden - Situaties waarin het leveren van prestaties objectief onmogelijk is geworden (bijvoorbeeld door vernietiging van het object, intrekking van essentiële vergunningen, overmacht die uitvoering blijvend verhindert). Als nakoming onmogelijk is, heeft een opzegtermijn geen zin; onmiddellijke beëindiging is dan de logische stap.

d | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij heeft zekerheid dat bij normale beëindiging een minimale overgangsperiode geldt.
- Hij kan bij urgente situaties, zoals fraude of faillissement, de samenwerking direct beëindigen zonder dat hij aan een termijn vastzit.

Voor de adviseur:

- Hij weet dat hij bij reguliere opzegging recht heeft op twee weken voorbereidingstijd.
- Hij wordt beschermd tegen abrupt verlies van werk, behalve in uitzonderlijke situaties waar onmiddellijke beëindiging gerechtvaardigd is.

e | Samenhang met andere bepalingen

- Artikel 18.1 DNR: regelt het recht op opzegging.
- Artikel 18.3 DNR: verduidelijkt dat opzegging altijd de hele opdracht beëindigt.
- Artikel 18.5 DNR: bepaalt hoe opzegging schriftelijk moet gebeuren.
- Artikel 18.6 DNR: voegt hieraan toe wanneer de opzegging in werking treedt en wanneer directe beëindiging is toegestaan.

Toelichting bij artikel 18.7

a | Algemeen

Artikel 18.7 DNR regelt hoe en op welk moment partijen de stand van de werkzaamheden van de adviseur vaststellen bij opzegging van de opdracht:

- Als er een opzegtermijn geldt: de stand wordt bepaald per de datum waarop de opzegtermijn eindigt.
- Als er geen opzegtermijn geldt: de stand wordt bepaald per de datum van opzegging.

Artikel 18.7 DNR biedt hiermee een duidelijk en objectief kader voor het afrekenen van werkzaamheden bij opzegging. Deze bepaling voorkomt discussies over de omvang van de prestaties, maakt de afwikkeling van de overeenkomst transparant en eerlijk, en sluit aan bij het wettelijke principe van redelijke vergoeding voor verricht werk.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

Bij opzegging moeten partijen afrekenen voor het werk dat de adviseur al heeft verricht en eventuele kosten die zijn gemaakt. Zonder duidelijke peildatum zou discussie kunnen ontstaan over:

- wat precies is geleverd,
- welke kosten in rekening mogen worden gebracht,
- of werkzaamheden na de opzegdatum nog meetellen.

Deze bepaling voorkomt dat soort conflicten door een helder ijkpunt te bieden.

c | Situaties waarin deze bepaling van toepassing is

- Opzegging mét opzegtermijn - De adviseur werkt door tijdens de opzegtermijn, waardoor alle werkzaamheden tot die datum meetellen voor de vergoeding.
- Opzegging zonder opzegtermijn - Bijvoorbeeld bij overlijden, faillissement, integriteitsschending of onmogelijkheid tot nakoming (zie artikel 18.6 DNR). Met als gevolg dat alleen de werkzaamheden tot de datum van opzegging worden vergoed.

d | Toelichting bij de term 'stand van de werkzaamheden vaststellen'

Het vaststellen van de stand houdt in dat partijen gezamenlijk bepalen:

- Welke werkzaamheden de adviseur tot de peildatum heeft uitgevoerd.
- Wat de voortgang is (bijvoorbeeld percentage van een fase).
- Welke kosten (advieskosten, bijkomende kosten) in rekening mogen worden gebracht.
- Eventueel: welke documenten, tekeningen of adviezen al zijn opgeleverd.

Doel: duidelijkheid over de omvang van de prestaties en de bijbehorende vergoeding.

e | Vaststelling van de stand

Gezamenlijk overleg: partijen maken in goed overleg een overzicht van de voortgang.

Documentatie: de adviseur moet zijn werkzaamheden kunnen aantonen (urenstaten, voortgangsrapportages, opleverdocumenten).

Eventueel geschil: bij onenigheid kan een onafhankelijke derde (bijvoorbeeld een deskundige) worden ingeschakeld om de stand objectief vast te stellen.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij betaalt alleen voor werk dat daadwerkelijk is uitgevoerd tot de peildatum.
- Hij heeft duidelijkheid over wat nog openstaat en welke documenten hij ontvangt.

Voor de adviseur:

- Hij is verzekerd dat al verricht werk correct wordt vergoed.
- Hij kan voorkomen dat de opdrachtgever betalingen uitstelt door discussie over voortgang.

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 13 DNR (betalingen) en artikel 17.6 DNR (vergoeding bij stillegging of vertraging): regelen de afwikkeling van kosten.
- Artikel 18.6 DNR: bepaalt of er een opzegtermijn geldt; artikel 18.7 DNR bouwt hierop voort door te bepalen hoe de stand wordt vastgesteld.
- Artikelen 18.3 en 18.5 DNR: bepalen de reikwijdte en vormvereisten van de opzegging, die de peildatum beïnvloeden.

h | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Het Burgerlijk Wetboek (artikel 7:411 BW) bepaalt dat de opdrachtnemer recht heeft op een naar redelijkheid vast te stellen deel van de vergoeding, afhankelijk van de reeds verrichte werkzaamheden.

Artikel 18.7 DNR concretiseert dit wettelijke uitgangspunt door exact te bepalen op welke datum de beoordeling van de verrichte werkzaamheden plaatsvindt. Dit versterkt de rechtszekerheid voor beide partijen.

Toelichting bij artikel 18.8

a | Algemeen

Artikel 18.8 DNR zorgt ervoor dat bij opzegging de opdrachtgever, onder voorwaarden, toegang kan krijgen tot het onvoltooide advies van de adviseur. Deze bepaling richt zich dus op de oplevering van tussenresultaten en documentatie die nog niet zijn afgerond, maar waarvan de opdrachtgever het gebruiksrecht kan claimen bij beëindiging.

b | Toelichting bij de term ‘stand van het onvoltooide advies’

Het onvoltooide advies omvat alle tussenproducten en concepten die de adviseur tot het moment van opzegging heeft gemaakt, maar die nog niet volledig gereed zijn. Dit kan bijvoorbeeld zijn:

- conceptontwerpen,
- voorlopige berekeningen,
- nog niet afgeronde rapportages of modellen,
- technische schetsen en deels ingevulde datasets.

Door deze bepaling wordt gewaarborgd dat de opdrachtgever niet met lege handen staat als de samenwerking eindigt.

c | Voorwaarden verstrekking

De adviseur moet het onvoltooide advies alleen verstrekken:

- als de opdrachtgever hierom verzoekt, én
- als hij daar recht op heeft volgens artikel 20 DNR.

d | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Voorkomt dat het project stagneert omdat de opdrachtgever geen toegang krijgt tot het reeds uitgevoerde werk.
- Maakt het mogelijk om met een andere adviseur door te gaan op basis van het bestaande werk.

Voor de adviseur:

- Het artikel maakt duidelijk dat de verplichting voorwaardelijk is. Er zijn situaties dat de opdrachtgever geen recht heeft op de stand van het onvoltooide advies.
- Hij kan zich beschermen tegen ongeoorloofd gebruik van onvoltooid werk.

e | Verschil met artikel 18.7 DNR

Artikel 18.7 DNR gaat over het vaststellen van de stand van de werkzaamheden (een administratieve beoordeling van wat is gedaan, bedoeld voor afrekening). Dit artikel 18.8 DNR gaat een stap verder en verplicht de adviseur om ook de feitelijke tussenproducten te verstrekken, zodat de opdrachtgever ze kan gebruiken, maar alleen als hij daar recht op heeft.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Volgens artikel 7:411 BW heeft de adviseur recht op een redelijke vergoeding voor al verrichte werkzaamheden. De opdrachtgever kan aanspraak maken op gebruik van die prestaties, mits hij betaalt.

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 9 DNR (intellectueel eigendom): bepaalt dat de adviseur rechthebbende blijft op het werk; artikel 18.8 DNR regelt slechts het gebruik door de opdrachtgever onder voorwaarden.
- Artikel 18.7 DNR: stelt de stand vast; artikel 18.8 DNR koppelt hieraan een feitelijke overdracht van tussenresultaten.

Toelichting bij artikel 18.9

a | Algemeen

Artikel 18.9 DNR bepaalt dat de adviseur, tijdens de opzegtermijn, de al lopende werkzaamheden blijft uitvoeren alsof de opdracht nog doorloopt. Artikel 18.10 DNR voegt hieraan toe dat de adviseur zich zal inspannen om gedurende deze periode de kosten voor de opdrachtgever zo beperkt mogelijk te houden.

De adviseur werkt door om het project niet abrupt te laten stoppen. Hij moet dit doen met zorg voor kostenbeheersing, zodat de opdrachtgever niet wordt belast met onnodige uitgaven. De artikelen 18.9 en 18.10 DNR regelen hiermee een ordelijke en efficiënte afwikkeling van de opdracht tijdens de opzegtermijn.

b | Achtergrond en doel van dit artikel

- Voorkomen van stilstand of schade: na opzegging moet het project niet abrupt stilvallen.
- Beheersbare afwikkeling: de opdrachtgever krijgt tijd om de overgang naar een andere partij of de afronding van werkzaamheden goed te organiseren.
- Evenwichtige belangen: de adviseur werkt door, maar houdt tegelijkertijd rekening met kostenbeheersing.

c | Verplichting voor de adviseur

De adviseur moet in de opzegperiode de lopende werkzaamheden voortzetten. Dit geldt alleen voor taken die reeds zijn gestart of noodzakelijk zijn om het werk ordentelijk af te ronden.

d | Toelichting bij de term 'lopende werkzaamheden'

Het gaat om werkzaamheden die al in uitvoering zijn, zoals het afronden van een rapport of het verder ontwikkelen van een ontwerp. Daarbuiten valt bijvoorbeeld het starten van nieuwe grote werkzaamheden die niet meer binnen de opzegtermijn passen, tenzij hierover apart afspraken worden gemaakt.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever: hij kan rekenen op continuïteit tot het moment van beëindiging.

Voor de adviseur: het voorkomt dat hij aansprakelijk kan worden gesteld voor schade door plotseling stoppen.

f | Relatie met de opzegtermijn van artikel 18.6 DNR

De opzegtermijn (van minimaal twee weken) biedt een overgangperiode. Deze artikelen geven invulling aan wat er in die periode van de adviseur wordt verwacht.

Toelichting bij artikel 18.10

a | Algemeen

De adviseur moet zich inspanningsgericht (niet resultaatgericht) inzetten om de kosten voor de opdrachtgever tijdens de opzegtermijn zo laag mogelijk te houden. Hij hoeft niet alle kosten te vermijden, maar moet wel keuzes maken die efficiënt en doelmatig zijn.

Voorbeelden van kostenbeperkende maatregelen:

- Geen nieuwe dure onderzoeken opstarten zonder overleg.
- Het werk beperken tot noodzakelijke afronding en overdracht.
- Efficiënt plannen en alleen kosten maken die redelijk en gebruikelijk zijn.

Na opzegging wil de opdrachtgever immers geen onnodige kosten dragen. De bepaling beschermt de opdrachtgever tegen onnodige kosten in de laatste fase van de overeenkomst.

b | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever: hij weet dat werkzaamheden doorgaan, maar kan erop vertrouwen dat dit gebeurt tegen redelijke kosten.

Voor de adviseur: hij kan werkzaamheden afronden, maar moet zorgvuldig afwegen welke kosten hij nog maakt en moet deze zo nodig motiveren.

c | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze artikelen sluiten aan bij de zorgplicht van de opdrachtnemer (artikel 7:401 BW) om de belangen van de opdrachtgever zorgvuldig te behartigen.

De verplichting tot kostenbeperking is vergelijkbaar met de wettelijke plicht tot schadebeperking en het handelen naar redelijkheid en billijkheid (artikel 6:248 BW). Het is een inspanningsverplichting, geen garantie dat de kosten minimaal zullen zijn.

d | Samenhang tussen de bepalingen

- Artikel 18.9 DNR verplicht de adviseur door te werken tijdens de opzegtermijn.
- Artikel 18.10 DNR nuanceert dit door te eisen dat de adviseur dit doet met kostenbeheersing in gedachten.

Toelichting bij artikel 19.1

a | Algemeen

Artikel 19.1 DNR regelt de financiële afwikkeling bij beëindiging van de opdracht. Het bepaalt dat de opdrachtgever de adviseur moet vergoeden op basis van de stand van de werkzaamheden, inclusief de periode van de opzegtermijn. De vergoeding bestaat uit:

- het honorarium inclusief bijkomende kosten;
- de gemaakte en nog te maken redelijke kosten die voortvloeien uit verplichtingen die al bestonden op het moment van opzegging.

Artikel 19.1 DNR zorgt hiermee voor een eerlijke en transparante financiële afwikkeling bij opzegging. De opdrachtgever vergoedt de adviseur voor alle verrichte werkzaamheden en redelijke kosten die samenhangen met bestaande verplichtingen, inclusief de opzegtermijn. Deze bepaling beschermt de adviseur tegen verlies en waarborgt tegelijkertijd dat de opdrachtgever niet opdraait voor onredelijke of onnodige kosten.

b | Achtergrond van deze bepaling

De bepaling is opgenomen om:

- de adviseur te beschermen tegen verlies van vergoeding voor werk dat al is verricht of verplichtingen die hij al is aangegaan;
- heldere spelregels te bieden voor de financiële afwikkeling bij beëindiging;
- geschillen te voorkomen over wat wel of niet moet worden vergoed.

c | Toelichting bij de term 'op basis van de stand van de werkzaamheden inclusief opzegtermijn'

De stand van de werkzaamheden wordt vastgesteld in overeenstemming met artikel 18.6 DNR, per het moment dat de opzegtermijn eindigt. Dit betekent dat alle werkzaamheden die tot en met de opzegtermijn zijn uitgevoerd moeten worden vergoed, inclusief eventuele afrondende taken en verplichtingen die tijdens die termijn nog zijn uitgevoerd.

Omdat de adviseur volgens artikel 18.8 DNR verplicht is om tijdens de opzegtermijn door te werken, heeft hij recht op vergoeding voor deze werkzaamheden. De kosten voor deze periode moeten dus volledig worden meegenomen in de afrekening.

d | Reikwijdte vergoedingsplicht

- Honorarium inclusief bijkomende kosten - Het honorarium betreft de totale afgesproken vergoeding voor de werkzaamheden tot het moment van beëindiging.
- Bijkomende kosten zijn kosten zoals reis- en verblijfskosten, keuringskosten, kosten van meetinstrumenten, softwarelicenties, reproducties en leges (zoals eerder gedefinieerd in artikel 1.1 DNR).
- Gemaakte en nog te maken redelijke kosten, voortvloeiend uit bestaande verplichtingen - dit onderdeel ziet op kosten die:
 - al gemaakt zijn vóór de beëindiging, én
 - nog moeten worden gemaakt, omdat de adviseur daarvoor al verplichtingen is aangegaan (bijvoorbeeld contracten met derden, bestellingen, huur van apparatuur).

e | Toelichting bij de term 'redelijke kosten'

Het woord 'redelijk' beperkt de vergoeding tot kosten die:

- gebruikelijk zijn in de branche,
- in verhouding staan tot de omvang van het project,
- en aantoonbaar samenhangen met de opdracht.

Voorbeeld: Als de adviseur materialen heeft besteld of een specialistische onderaannemer heeft vastgelegd voor werkzaamheden die gepland stonden in de opzegtermijn, moet de opdrachtgever die kosten vergoeden, ook al gaat het project niet volledig door.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling sluit aan bij artikel 7:411 BW, waarin staat dat een opdrachtnemer bij beëindiging recht heeft op een naar redelijkheid vast te stellen deel van de vergoeding, inclusief schadevergoeding als de opzegging hem benadeelt. Door deze bepaling wordt contractueel vastgelegd hoe de vergoeding moet worden berekend en welke kosten daaronder vallen.

De kern van artikel 7:411 BW is als volgt:

- Indien de overeenkomst van opdracht voortijdig eindigt, heeft de adviseur recht op een naar redelijkheid vast te stellen deel van het loon. Bij het bepalen van dit deel wordt rekening gehouden met:
 - De reeds verrichte werkzaamheden;
 - Het voordeel dat de opdrachtgever daarvan heeft;
 - De grond waarop de overeenkomst is geëindigd.
- Volgens lid 2 van artikel 7:411 BW kan de adviseur recht hebben op het volle loon indien het einde van de overeenkomst aan de opdrachtgever is toe te rekenen en betaling van het volle loon, gelet op alle omstandigheden van het geval, redelijk is. Hierbij moeten besparingen die voor de opdrachtnemer uit de voortijdige beëindiging voortvloeien, op het loon in mindering worden gebracht.

Van artikel 7:411 BW mag niet ten nadele van de particuliere opdrachtgever worden afgeweken (art. 7:413 lid 2 BW). Dit betekent dat bedingen die de particuliere opdrachtgever verplichten tot betaling van een hogere vergoeding dan uit artikel 7:411 BW voortvloeit, niet geldig zijn.

g | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij weet vooraf welke financiële verplichtingen gelden bij opzegging.
- De bepaling voorkomt verrassingen doordat alleen redelijke kosten en bestaande verplichtingen vergoed hoeven te worden.
- Het stimuleert hem om zorgvuldig te beslissen over het moment van opzegging.

Voor de adviseur:

- Hij is verzekerd dat hij wordt betaald voor al zijn geleverde werk en gemaakte verplichtingen.
- Hij wordt beschermd tegen het risico dat hij kosten moet dragen die buiten zijn schuld zijn ontstaan (zoals verplichtingen tegenover derden).

h | Samenhang met andere bepalingen

- Artikel 13 DNR (betalingsregeling): bepaalt hoe de declaratie van deze kosten plaatsvindt.
- Artikel 18.7 DNR: bepaalt hoe de stand van werkzaamheden wordt vastgesteld, wat de basis is voor de vergoeding in artikel 19.1 DNR.
- Artikelen 18.9 en 18.10 DNR: regelen de verplichting om door te werken en kosten te beperken tijdens de opzegtermijn; deze bepalingen begrenzen de omvang van de te vergoeden kosten.

i | Voorbeeldsituaties

- Reguliere opzegging met opzegtermijn - De adviseur heeft 60% van het werk afgerond en werkt de lopende fase af in de laatste twee weken. Gevolg: de opdrachtgever betaalt het honorarium voor 60% plus de extra uren in de opzegtermijn en bijkomende kosten.
- Nog te maken kosten uit bestaande verplichtingen. De adviseur heeft al een specialist ingehuurd voor werkzaamheden die tijdens de opzegtermijn moeten worden uitgevoerd. Gevolg: deze kosten worden vergoed, omdat ze voortvloeien uit een bestaande verplichting.
- Niet-redelijke kosten. De adviseur maakt na de opzegging zonder overleg extra hoge kosten die niet noodzakelijk waren. Gevolg: deze vallen niet onder de vergoeding.

Toelichting bij artikel 19.2

a | Algemeen

Artikel 19.2 DNR bepaalt dat de vergoeding die de opdrachtgever bij opzegging moet betalen aan de adviseur (zoals geregeld in artikel 19.1 DNR) nooit hoger mag zijn dan de advieskosten die oorspronkelijk waren overeengekomen en dat deze in het geval van een consument-opdrachtgever zal worden gematigd voor zover de vergoeding anders niet redelijk is zoals bedoeld in artikel 7:411 BW. Met andere woorden, er geldt een plafond voor de vergoeding, ook als de adviseur hogere kosten heeft gemaakt of verplichtingen is aangegaan.

Artikel 19.2 DNR legt hiermee een duidelijk maximum vast, de totale vergoeding bij opzegging kan nooit meer zijn dan de overeengekomen advieskosten. Dit biedt financiële zekerheid voor de opdrachtgever en legt voor de adviseur een duidelijke grens aan zijn claims.

b | Achtergrond van deze bepaling

- Bescherming van de opdrachtgever - deze bepaling voorkomt dat de opdrachtgever bij opzegging geconfronteerd wordt met onbeperkte kosten die de overeengekomen prijs overstijgen.
- Beheersbaarheid van risico's - de opdrachtgever weet vooraf dat de maximale financiële verplichting nooit hoger zal zijn dan wat contractueel was afgesproken.
- Evenwicht - terwijl artikel 19.1 DNR de adviseur beschermt door vergoeding te waarborgen voor al verricht werk, beschermt artikel 19.2 DNR de opdrachtgever tegen buitensporige claims.

c | Relatie met artikel 19.1 DNR

Artikel 19.1 DNR regelt wél dat de adviseur vergoeding krijgt voor alle werkzaamheden en gemaakte of nog te maken redelijke kosten, inclusief verplichtingen die al zijn aangegaan.

Artikel 19.2 DNR begrenst dit recht: de totale vergoeding kan nooit meer bedragen dan het oorspronkelijk overeengekomen honorarium (plus bijkomende kosten die in dat bedrag zijn inbegrepen).

d | Toelichting bij de term 'de overeengekomen advieskosten'

Dit is het bedrag of de berekeningswijze die in de overeenkomst is vastgelegd voor de volledige uitvoering van de opdracht. Het kan betrekking hebben op:

- een vast bedrag;
- een bedrag gebaseerd op bestede tijd (uurtarieven met een geschatte totale omvang);
- of een percentage van uitvoeringskosten (zoals geregeld in artikel 12.1 DNR).

De vergoeding kan dus nooit hoger zijn dan het maximum dat uit deze afspraken volgt.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij loopt niet het risico meer te betalen dan de oorspronkelijk afgesproken prijs, ook niet als er kosten zijn die volgens artikel 19.1 DNR voor vergoeding in aanmerking zouden komen.
- Hij kan de financiële gevolgen van een opzegging beter inschatten.

Voor de adviseur:

- Hij weet dat zijn vergoeding begrensd is, ook al heeft hij verplichtingen aangegaan die in theorie boven het contractbedrag uitkomen.
- Dit stimuleert hem om zorgvuldig om te gaan met het aangaan van kosten en verplichtingen.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling beperkt het recht van de opdrachtnemer (adviseur) op vergoeding, zoals dat in artikel 7:411 BW is opgenomen. Volgens de wet zou de adviseur in sommige gevallen ook aanspraak kunnen maken op schadevergoeding boven het honorarium, maar door deze bepaling wordt dat recht uitgesloten. Dit is toegestaan, omdat partijen contractueel een vergoeding plafond mogen afspreken, zolang dit niet onredelijk is.

g | Mogelijke uitzonderingssituaties

De bepaling is streng geformuleerd ('zal niet overschrijden'), maar in de praktijk kan discussie ontstaan in situaties zoals:

- de opdrachtgever vraagt zelf wijzigingen waardoor de oorspronkelijke advieskosten zouden stijgen (artikel 17.4 DNR); of
- er zijn afzonderlijke afspraken gemaakt over meerwerk buiten het oorspronkelijke contract. In die gevallen kunnen aanvullende afspraken boven op het honorarium toch verschuldigd zijn, mits schriftelijk overeengekomen.

h | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 19.1 DNR: bepaalt welke kosten vergoed worden; artikel 19.2 DNR begrenst deze vergoeding.
- Artikelen 17.4 en 17.5 DNR: regelen meerwerk en wijzigingen; deze kunnen leiden tot verhoging van de overeengekomen advieskosten, waardoor het plafond stijgt.
- Artikel 13 DNR: regelt declaratie en betaling.

Toelichting bij artikel 19.3

a | Algemeen

Artikel 19.3 DNR regelt dat de opdrachtgever een schadevergoeding van 10% mag inhouden op de vergoeding die hij normaal gesproken verschuldigd zou zijn volgens artikel 19.1 DNR:

- bij opzegging door de adviseur zonder grond; en
- bij opzegging door de adviseur vanwege een grond die bij hemzelf ligt.

Artikel 19.3 DNR biedt hiermee een evenwichtige regeling voor situaties waarin de adviseur de samenwerking onverwacht en verwijtbaar beëindigt. De bepaling is afgebakend door uitzonderingen (redelijkheid en billijkheid, overmacht, overlijden) om onrechtvaardige uitkomsten te voorkomen. Zo wordt de opdrachtgever beschermd, terwijl de adviseur niet wordt blootgesteld aan onbegrensde schadeclaims.

b | Doel en achtergrond

Deze bepaling is opgenomen om:

- de opdrachtgever te compenseren voor de extra kosten, vertraging en risico's die ontstaan wanneer de adviseur de opdracht opzegt zonder grond of vanwege een grond gelegen bij de adviseur;
- een prikkel voor de adviseur te creëren om niet lichtvaardig op te zeggen;
- een eerlijke verdeling van schade te waarborgen bij vroegtijdige beëindiging door toedoen van de adviseur.

c | Toelichting bij de term 'grond gelegen bij de adviseur'

Onder opzegging vanwege een grond gelegen bij de adviseur wordt verstaan een reden voor opzegging die voortkomt uit de belangen, omstandigheden of keuzes van de adviseur zelf, en niet uit het gedrag of de tekortkomingen van de opdrachtgever. De reden voor opzegging ligt bij de adviseur zelf. Dit kan bijvoorbeeld een bedrijfseconomische reden zijn, of een andere zwaarwegende omstandigheid die het voor de adviseur ongewenst maakt om de overeenkomst voort te zetten.

Voorbeelden van gronden gelegen bij de adviseur zelf zijn:

- onvoldoende capaciteit om het werk voort te zetten;
- verlies van sleutelpersoneel;
- belangenconflict aan eigen zijde;
- reputatie- of compliance-overwegingen;
- advies kan niet langer op verantwoorde wijze worden gegeven; en
- faillissement of ondernemingsbeëindiging van de adviseur.

d | Uitzonderingen

De bepaling is niet absoluut. Er zijn twee belangrijke uitzonderingen:

- In strijd met redelijkheid en billijkheid - Volgens artikel 6:248 BW kunnen contractuele bepalingen buiten toepassing blijven als dit in de gegeven omstandigheden onaanvaardbaar is. Het moet echt om een uitzonderlijke situatie gaan. Slechts met inachtneming van grote terughoudendheid mag worden afgeweken van de uitkomst van de betalingsverplichting waartoe dit artikel leidt. Bijvoorbeeld als de adviseur opzegt vanwege omstandigheden die weliswaar bij hem liggen, maar waar hij geen invloed op had en die niet ernstig verwijtbaar zijn; of als de opdrachtgever feitelijk geen schade ondervindt van de opzegging.
- Overmacht of overlijden van de adviseur - De korting is niet van toepassing als de adviseur door omstandigheden buiten zijn schuld (zoals ernstige ziekte of een natuurramp) zijn verplichtingen niet kan nakomen. Ook als de adviseur als natuurlijke persoon overlijdt, is het onredelijk om diens erfgenamen een korting op de vergoeding op te leggen.

e | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De uitzonderingen sluiten aan bij de regels over overmacht (artikel 6:75 BW) en het verbod op onredelijke bedingen.

De uitzondering 'strijd met redelijkheid en billijkheid' sluit aan bij het concept van 'kennelijk onaanvaardbare gevolgen' dat voortkomt uit de bepalingen van het BW over schadevergoeding en matiging. Artikel 6:109 BW geeft de rechter de bevoegdheid om een schadevergoeding te matigen als de toekenning van het volledige bedrag tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen zou leiden.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij heeft zekerheid dat hij een vergoeding ontvangt als de adviseur de relatie beëindigt zonder goede reden.
- Het dekt in zekere zin de kosten voor vertraging, het zoeken van een nieuwe adviseur en eventuele herstart van het project.

Voor de adviseur:

- Hij weet dat hij bij een eigen (verwijtbare) opzegging een financiële consequentie draagt.
- Hij wordt beschermd tegen onredelijke claims doordat de schadevergoeding vast is en niet onbeperkt kan oplopen.

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikelen 18.1 en 18.5 DNR: regelen de bevoegdheid van partijen om op te zeggen en de voorwaarden daarbij.
- Artikel 19.1 DNR: bepaalt de basisvergoeding bij opzegging.
- Artikel 19.3 DNR: maakt een uitzondering door die vergoeding te verminderen bij verwijtbare opzegging door de adviseur.

Toelichting bij artikel 19.4

a | Algemeen

Artikel 19.4 DNR bepaalt dat de adviseur recht heeft op een extra opzegvergoeding van 10%:

- bij opzegging door de opdrachtgever zonder grond (dus zonder geldige reden).
- bij opzegging vanwege een grond die bij de opdrachtgever ligt (bijvoorbeeld wanbetaling, onvoldoende medewerking of integriteitsschending).

De vergoeding wordt berekend als 10% van het resterende honorarium dat de adviseur zou hebben verdiend als de overeenkomst volledig was uitgevoerd.

Artikel 19.4 DNR creëert daarmee een eerlijke en voorspelbare compensatieregeling voor de adviseur wanneer de opdrachtgever de opdracht voortijdig beëindigt zonder geldige reden of door eigen toedoen.

Het 10%-forfait biedt een eenvoudige manier om schade te compenseren, zonder ingewikkelde schadeberekeningen. Tegelijkertijd zorgen de uitzonderingen ervoor dat de bepaling niet onredelijk of onbillijk uitpakt, met name in situaties van overmacht, overlijden, consumentenrelaties en overdracht van de overeenkomst. Zo wordt een evenwicht bereikt tussen bescherming van de adviseur en redelijke begrenzing van de lasten voor de opdrachtgever.

b | Doel en achtergrond

Deze bepaling is opgenomen om:

- de adviseur te compenseren voor gederfde winst en kosten die hij niet meer kan terugverdiene doordat de opdrachtgever vroegtijdig opzegt;
- de opdrachtgever te stimuleren zorgvuldig af te wege of opzegging zonder geldige reden gerechtvaardigd is;
- een forfaitaire (vaste) schadevergoeding te creëren, zodat geen discussie kan ontstaan over de omvang van de schade.

Het is het spiegelbeeld van artikel 19.3 DNR, waarin de opdrachtgever een korting krijgt bij verwijtbare opzegging door de adviseur.

c | Berekening van de opzegvergoeding

De opzegvergoeding is 10% van het resterende honorarium. Dit wordt berekend over het deel van de vergoeding dat de adviseur niet meer als honorarium kan verdienen door de voortijdige beëindiging. Het bedrag komt boven op de vergoeding voor al verrichte werkzaamheden en gemaakte kosten zoals genoemd in artikel 19.1 DNR.

d | Vier uitzonderingen

De bepaling bevat vier belangrijke uitzonderingen om onredelijke of onrechtvaardige situaties te voorkomen:

- Niet voldoen aan maatstaven van redelijkheid en billijkheid - Als toepassing van de vergoeding onaanvaardbaar zou zijn (artikel 6:248 BW), kan deze vervallen. Bijvoorbeeld als de opdrachtgever opzegt omdat de adviseur ernstig tekortschiet, maar zonder formele grond; of als de schade van de adviseur in werkelijkheid nihil is.
- De opdrachtgever is een consument - Consumenten worden wettelijk beschermd en mogen niet worden belast met contractuele schadevergoedingen die hun wettelijke rechten beperken. Daarom geldt de bepaling niet bij overeenkomsten met een consument.
- Overmacht of overlijden – De opdrachtgever kan niet verantwoordelijk worden gehouden als hij door omstandigheden buiten zijn schuld de overeenkomst beëindigt (bijvoorbeeld door een natuurramp, plotselinge wijziging van wetgeving). Ook bij overlijden van een natuurlijke persoon als opdrachtgever is het onredelijk om de erfgenamen een extra vergoeding op te leggen.
- Overdracht van de overeenkomst aan een derde met toestemming van de adviseur - Als de opdrachtgever het project overdraagt aan een derde met instemming van de adviseur, is er geen schade voor de adviseur, omdat het werk gewoon doorgaat. Daarom vervalt de opzegvergoeding in dit geval.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij weet dat voortijdige beëindiging zonder grond financiële consequenties heeft.
- De bepaling voorkomt discussies over schade, omdat het bedrag vooraf vaststaat.

Voor de adviseur:

- Hij is beschermd tegen het verlies van toekomstige inkomsten wanneer de opdrachtgever zonder geldige reden opzegt.
- Hij ontvangt een compensatie voor gemiste winst, planningsschade en overheadkosten.

f | Samenhang met andere bepalingen

- Artikelen 18.1 t/m 18.7 DNR: regelen de voorwaarden en gevolgen van opzegging, waar deze schadevergoeding op voortbouwt.
- Artikel 19.1 DNR: regelt de basisvergoeding voor reeds verrichte werkzaamheden; artikel 19.4 DNR voegt daar een extra vergoeding aan toe in specifieke gevallen.
- Artikel 19.3 DNR: is het spiegelbeeld, waarbij de opdrachtgever juist korting mag toepassen bij verwijtbare opzegging door de adviseur.

Toelichting bij artikel 19.5

a | Algemeen

Artikel 19.5 DNR regelt dat de adviseur recht heeft op een redelijke opzegvergoeding wanneer hij werkzaamheden heeft verricht in het kader van een selectie, prijsvraag, aanbesteding of vergelijkbare procedure, maar deze werkzaamheden uiteindelijk niet leiden tot een daadwerkelijke opdracht. Het bedrag is niet vooraf vastgelegd, maar moet redelijk zijn. Deze vergoeding geldt alleen voor de werkzaamheden die op verzoek van de opdrachtgever zijn uitgevoerd.

Artikel 19.5 DNR biedt hiermee een beschermingsmechanisme voor adviseurs in situaties waarin zij op verzoek van de opdrachtgever substantiële werkzaamheden verrichten tijdens een selectie-, prijsvraag- of aanbestedingstraject, maar de opdracht uiteindelijk niet wordt verstrekt. De bepaling bevordert eerlijkheid en evenwicht in de voorbereidende fase van projecten.

b | Achtergrond en doel van de bepaling

In veel projecten in de bouw- en adviessector wordt een adviseur gevraagd om mee te doen aan een selectieprocedure of prijsvraag of voorbereidende werkzaamheden te verrichten bij een aanbesteding of andere vergelijkbare situatie. Vaak vraagt de opdrachtgever hierbij om substantiële inspanningen (ontwerpen, berekeningen, conceptadviezen).

Als de adviseur veel werk heeft verricht en het project vervolgens niet doorgaat, kan hij zonder vergoeding blijven zitten. Deze bepaling voorkomt dat de adviseur in die gevallen geheel voor eigen rekening werkt, tenzij dat uitdrukkelijk was afgesproken.

Het doel van dit artikel is de adviseur te beschermen tegen verlies van tijd, expertise en middelen die op verzoek van de opdrachtgever zijn ingezet. De opdrachtgever betaalt dan een redelijke vergoeding voor de waarde die hij heeft ontvangen, ook al komt er geen vervolgo opdracht.

c | Situaties waarin deze bepaling van toepassing is

Deze bepaling geldt in situaties zoals:

- Selectie: de adviseur is geselecteerd en heeft werkzaamheden verricht, maar de opdrachtgever besluit de opdracht niet te verstrekken. Dat kan ook een voorlopige gunning betreffen.
- Prijsvraag: de adviseur werkt aan een inzending (op verzoek van de opdrachtgever), maar er wordt geen vervolgo opdracht gegeven of de prijs wordt niet toegekend.
- Aanbesteding: de adviseur levert voorbereidend werk voor een aanbesteding, maar het project gaat niet door.
- Vergelijkbare omstandigheid: andere situaties waarin de adviseur inspanningen levert die niet worden gevolgd door een daadwerkelijke opdracht.

d | Voorwaarden voor toepassing

- Werkzaamheden op verzoek van de opdrachtgever - Alleen de werkzaamheden die door of namens de opdrachtgever zijn gevraagd, vallen onder de vergoeding. Vrijwillige inspanningen of extra werk dat de adviseur uit eigen beweging verricht, vallen hier niet onder.
- Geen uiteindelijke opdracht - De vergoeding geldt alleen als de inspanningen niet leiden tot het sluiten van een daadwerkelijke overeenkomst voor de uitvoering van de opdracht.

e | Redelijkheid van de vergoeding

Het bedrag moet redelijk zijn en in verhouding staan tot de omvang en waarde van de verrichte werkzaamheden. Factoren die hierbij bijvoorbeeld een rol spelen zijn:

- hoeveelheid werk en tijdsbesteding,
- gebruik van externe kosten (specialisten, software, etc.),
- de mate waarin de opdrachtgever voordeel heeft van het geleverde werk.

f | Achtergrond variabele redelijke vergoeding

De vergoeding is niet standaard een vast percentage, omdat de omvang van de werkzaamheden per situatie sterk verschilt. Door het criterium redelijkheid wordt ruimte gelaten om per geval te beoordelen wat passend is. Als partijen het niet eens worden, kan een rechter of arbiter achteraf bepalen wat redelijk is, rekening houdend met de omstandigheden.

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling sluit aan bij het beginsel van ongerechtvaardigde verrijking (artikel 6:212 BW): de opdrachtgever mag niet zonder vergoeding profiteren van waardevolle inspanningen van de adviseur.

Ook sluit dit aan bij het redelijk loon-principe in artikel 7:405 BW: als een opdracht niet tot stand komt maar wel werk is verricht, kan alsnog een redelijke vergoeding worden gevorderd.

Door dit contractueel vast te leggen, wordt discussie over het recht op vergoeding beperkt.

h | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever weet dat als hij een adviseur werkzaamheden laat verrichten zonder garantie op vervolg, hij bij het afzien van de opdracht alsnog een redelijke vergoeding moet betalen.
- Dit voorkomt dat adviseurs op eigen risico meewerken aan intensieve voorbereidende trajecten zonder zekerheid over compensatie.

Voor de adviseur:

- De adviseur is beschermd tegen het scenario waarin hij veel tijd en middelen investeert, maar zonder vergoeding achterblijft omdat het project niet doorgaat of aan iemand anders wordt gegund.
- Dit bevordert een gelijkwaardige verhouding tussen partijen.

i | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 19.1 DNR: regelt vergoeding bij opzegging van een opdracht die al is aangegaan; artikel 19.5 DNR geldt juist in de voorfase.
- Artikelen 19.3 en 19.4 DNR: bevatten regelingen over schadevergoedingen bij opzegging, maar zijn hier niet van toepassing omdat er nog geen opdracht is ontstaan.

Toelichting bij artikel 20.1

a | Algemeen

Deze bepaling in artikel 20.1 DNR regelt de verplichting van de adviseur om bij de voltooiing van de opdracht de opdrachtgever te voorzien van de relevante documenten die voor het gebruik van het advies van belang zijn. Daarmee wordt het afsluitmoment van de opdracht concreet gemaakt: de adviseur levert het resultaat af, de opdrachtgever ontvangt de noodzakelijke informatie om het advies te kunnen benutten.

Het doel van deze bepaling is dus om te waarborgen dat de opdrachtgever na voltooiing van de opdracht beschikt over de functionele uitkomsten van het werk van de adviseur – zoals rapporten, tekeningen, berekeningen, schema's of andere documenten – voor zover die nodig zijn om het advies te kunnen begrijpen, beoordelen en toepassen binnen het doel waarvoor de opdracht is verstrekt.

De bepaling heeft een praktisch karakter en beoogt helderheid te verschaffen over wat de opdrachtgever na afronding van de opdracht mag verwachten, zonder dat sprake is van een overdracht van intellectuele eigendomsrechten.

b | Achtergrond en doel

De bepaling dient meerdere doelen:

- Zekerheid voor de opdrachtgever - hij ontvangt de overeengekomen resultaten in een bruikbaar formaat.
- Bescherming van de adviseur - de verplichting tot afgifte is gekoppeld aan het volledig voldoen van alle betalingsverplichtingen. Dit voorkomt dat de opdrachtgever de resultaten kan gebruiken zonder daarvoor te betalen.
- Duidelijkheid - het is vooraf vastgelegd in welke vorm de oplevering plaatsvindt (bijvoorbeeld digitaal in pdf of anders overeengekomen).

c | Voorwaarden voor afgifte

- Voltooiing van de opdracht - De adviseur verstrekt de documenten pas wanneer zijn werkzaamheden volgens de overeenkomst zijn afgerond. Dit voorkomt discussies over tussentijdse opleveringen, tenzij daar apart afspraken over zijn gemaakt.
- Voldoening van alle betalingsverplichtingen - De adviseur hoeft de documenten pas te overhandigen als de opdrachtgever alle openstaande betalingen (inclusief eventuele bijkomende kosten) heeft voldaan. Dit werkt als zekerheidsmechanisme voor de adviseur, vergelijkbaar met het wettelijke retentierecht.

d | De opdrachtgever heeft recht op het advies

De documenten die als advies worden aangemerkt omvat alle resultaten van de opdracht die de adviseur heeft vervaardigd. De adviseur levert het definitieve advies op in pdf-formaat of in een ander formaat dat in de overeenkomst is vastgelegd (bijvoorbeeld Word, dwg, of BIM-model). Pdf is standaard, omdat dit niet zonder toestemming kan worden gewijzigd en de adviseur zo de integriteit van het advies waarborgt.

Hieronder vallen alle documenten die de adviseur heeft gemaakt om de opdracht te vervullen, zoals rapporten, berekeningen, tekeningen, schema's, modellen, en technische beschrijvingen. Het gaat om de documenten die de adviseur zelf heeft vervaardigd, niet om ruwe werkbestanden of interne notities, tenzij dit expliciet is afgesproken. Bij voltooiing van de opdracht draagt de adviseur er verder zorg voor dat de opdrachtgever beschikt over de relevante veiligheidsdocumentatie die nodig is om de constructieve en bouwkundige veiligheid van het bouwwerk te kunnen verifiëren en te borgen, voor zover de adviseur deze documentatie heeft.

e | Geen originelen, maar kopie

De opdrachtgever ontvangt kopieën van de resultaten, niet de originele bestanden of bronbestanden, tenzij hierover anders is overeengekomen. Dit betekent dat de adviseur zijn originele bronbestanden, werkmodellen en intellectuele eigendom behoudt, in overeenstemming met de afspraken in artikelen 8 en 9 DNR. Dit beschermt de adviseur tegen onbevoegd hergebruik of wijziging van zijn werk.

f | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De verplichting tot afgifte is in lijn met de aard van een opdracht (artikel 7:400 BW e.v.), waarbij de opdrachtnemer het overeengekomen resultaat aan de opdrachtgever moet leveren.

De koppeling aan betaling voorkomt dat de opdrachtgever zich beroept op gebruiksrechten voordat de adviseur is betaald, wat aansluit bij het opschortingsrecht (artikel 6:52 BW).

De bepaling is consistent met de intellectuele eigendomsrechten van de adviseur: de opdrachtgever krijgt alleen een gebruiksrecht (zie artikelen 9.1, 20.1 en 20.2 DNR), geen eigendomsoverdracht.

g | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij krijgt de garantie dat hij het advies in een bruikbare en toegankelijke vorm ontvangt.
- Hij weet welke documenten hij mag verwachten bij oplevering.
- Hij moet er rekening mee houden dat hij pas toegang krijgt tot de documenten nadat aan alle betalingsverplichtingen is voldaan.

Voor de adviseur:

- Hij wordt beschermd tegen het risico dat zijn werk wordt gebruikt zonder betaling.
- Hij behoudt controle over de vorm waarin hij het advies verstrekt (meestal een niet-bewerkbaar pdf-bestand).
- Hij hoeft geen interne bestanden, ruwe data of formats te verstrekken tenzij dat apart is afgesproken.

h | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 8.1 DNR: bepaalt dat de opdrachtgever een gebruiksrecht krijgt ten aanzien van de resultaten van de opdracht. Het beperkt het gebruiksrecht van de opdrachtgever tot wat contractueel is overeengekomen. Artikel 20.1 DNR gaat over de verstrekking van documenten door de adviseur aan de opdrachtgever.
- Artikel 9.1 DNR: de intellectuele eigendom blijft bij de adviseur, ook na oplevering van de kopieën.
- Artikelen 20.2 en 20.3 DNR: regelen gebruiksrechten bij opzegging; artikel 20.1 DNR geldt juist bij normale afronding van de opdracht.

Toelichting bij artikel 20.2

a | Algemeen

Artikel 20.2 DNR biedt de opdrachtgever een beschermend gebruiksrecht op het advies in gevallen waarin de beëindiging van de opdracht te wijten is aan de adviseur. Het recht is voorwaardelijk, het geldt alleen na betaling en uitsluitend voor het project.

De adviseur behoudt de mogelijkheid zich te verzetten als zijn redelijke belangen in het geding zijn.

b | Achtergrond en doel

De bepaling is bedoeld om te voorkomen dat de opdrachtgever in een kwetsbare positie terechtkomt wanneer de adviseur:

- zelf de opdracht beëindigt zonder legitieme reden, of
- tekortschiet en daardoor de opdrachtgever moet opzeggen.

Het artikel beoogt de volgende doelen:

- Bescherming van de opdrachtgever, omdat hij het reeds betaalde werk kan gebruiken om het project voort te zetten met een andere partij.
- Bevordering van continuïteit zodat het project kan doorgaan zonder dat de opdrachtgever opnieuw moet beginnen.
- Evenwicht met belangen van de adviseur, die een vangnet heeft als het gebruik van zijn advies zijn belangen schaadt.

c | Voorwaarden voor gebruik

- Voldoen van resterende betalingsverplichtingen - Het gebruiksrecht ontstaat alleen als de opdrachtgever alle openstaande betalingen voldoet (voor reeds verricht werk en andere verplichtingen). Dit voorkomt dat de opdrachtgever het advies kosteloos gebruikt.
- Gebruik alleen voor het project - Het gebruik is beperkt tot het specifieke project waarvoor het advies is gemaakt. Hergebruik voor andere projecten of commercieel gebruik buiten het project is niet toegestaan zonder aanvullende toestemming van de adviseur.
- Gebruik volgens de voorwaarden van de overeenkomst - Alle afspraken over intellectuele eigendom, aansprakelijkheid en gebruiksbepalingen blijven gelden. Het gebruiksrecht wordt dus niet ruimer dan wat al contractueel was vastgelegd.
- Geen strijd met redelijke belangen van de adviseur - De adviseur kan zich verzetten tegen gebruik als dit zijn belangen onevenredig schaadt. Bijvoorbeeld als het advies wordt gewijzigd of toegepast op een manier die afbreuk doet aan zijn reputatie of als er rechten van derden zijn verbonden aan het advies die niet overdraagbaar zijn.

d | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Het voorbehoud van 'redelijke belangen van de adviseur' sluit aan bij het concept van persoonlijkheidsrechten in het auteursrecht (artikel 25 Auteurswet), waarmee de maker zich kan verzetten tegen misvorming of aantasting van zijn werk.

Persoonlijkheidsrechten in het auteursrecht beschermen de persoonlijke en immateriële band tussen de maker en zijn werk, los van de economische exploitatierechten. De maker heeft onder meer het recht om zich te verzetten tegen:

- Publicatie zonder naamsvermelding of onder een andere naam (recht op naamsvermelding).
- Wijzigingen aan het werk die zijn eer of goede naam als maker kunnen schaden (integriteitsrecht).
- Elke andere aantasting van het werk die zijn reputatie kan schaden.
- Misleidende aanduiding van het makerschap (voorkomen dat iemand anders als maker wordt gepresenteerd).

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij behoudt toegang tot het geleverde werk, wat belangrijk is om het project niet opnieuw te moeten starten.
- Hij wordt beschermd tegen de negatieve gevolgen van een voortijdige of verwijtbare beëindiging door de adviseur.

Voor de adviseur:

- Zijn intellectuele eigendomsrechten blijven in stand.
- Hij kan zich verzetten tegen gebruik dat zijn belangen schaadt (bijvoorbeeld reputatieschade of misbruik van zijn werk).

f | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikelen 8 en 9 DNR: regelen de intellectuele eigendomsrechten en het gebruiksrecht van de opdrachtgever. Artikel 20.2 DNR vormt hierop een uitzondering bij specifieke opzeggingssituaties.
- Artikelen 21.2 en 21.3 DNR: regelen ook het respecteren van persoonlijkheidsrechten bij aanpassingen aan het object.
- Artikelen 18 en 19 DNR: bepalen de voorwaarden voor opzegging en de financiële afwikkeling; artikel 20.2 DNR bouwt hierop voort door te bepalen wat er met het advies gebeurt.

Toelichting bij artikel 20.3

a | Algemeen

Artikel 20.3 DNR regelt de gebruiksrechten van de opdrachtgever op het advies in situaties waarin de beëindiging van de opdracht aan de opdrachtgever te wijten is of waarbij er geen vergoeding voor de adviseur tegenover staat.

Artikel 20.3 DNR legt vast dat de opdrachtgever in opzeggingssituaties die aan hem te wijten zijn of waarbij geen vergoeding wordt betaald, het advies niet vrij kan gebruiken. Gebruik is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming en onder de voorwaarden die de adviseur stelt. De adviseur behoudt alle rechten en kan zo zijn werk en reputatie beschermen.

b | Achtergrond en doel

De bepaling is ontworpen om:

- de intellectuele eigendomsrechten van de adviseur te beschermen in situaties waarin de opdrachtgever zijn verplichtingen niet nakomt of geen recht heeft op een ruim gebruiksrecht;
- te voorkomen dat een opdrachtgever, zonder volledige betaling of met eigen tekortschieten, onbeperkt gebruik kan maken van de resultaten van het advies;
- de adviseur de mogelijkheid te geven om voorwaarden te stellen aan gebruik, zodat hij controle houdt over de correcte toepassing en vergoeding ontvangt voor aanvullende inspanningen.

c | Vier opzeggingssituaties

De bepaling onderscheidt vier opzeggingssituaties waarin de opdrachtgever slechts beperkt gebruik mag maken van het advies:

- Opzegging door de opdrachtgever zonder grond.
- Opzegging vanwege een grond gelegen bij de opdrachtgever (bijvoorbeeld wanbetaling of gebrek aan medewerking).
- Opzegging van opdrachten in het kader van selectieprocedures, prijsvragen of aanbestedingen die niet tot uitvoering leiden.
- Opzegging van opdrachten zonder vergoeding.

d | Gebruik van het advies alleen met voorafgaande schriftelijke toestemming

De hoofdregel is dat de opdrachtgever het advies niet mag gebruiken als de opdracht is beëindigd in één van de vier genoemde situaties, tenzij hij hiervoor vooraf schriftelijke toestemming van de adviseur heeft gekregen. Het zou immers onredelijk zijn dat de opdrachtgever zonder toestemming en zonder volledige betaling vrij kan beschikken over het werk van de adviseur. De adviseur zal die toestemming niet op onredelijke gronden weigeren.

e | Behoud van de rechten door de adviseur

De adviseur behoudt alle intellectuele eigendomsrechten (auteursrecht, ontwerp- en modelrechten, etc.) op het advies. De opdrachtgever verkrijgt in deze vier opzeggingssituaties geen gebruiksrecht, tenzij de adviseur dit expliciet toestaat.

Dit sluit aan bij de hoofdregel van artikel 9.1 DNR, waarin de intellectuele eigendom exclusief bij de adviseur blijft.

f | Adviseur mag voorwaarden stellen aan het gebruik

Als de adviseur toestemming geeft voor gebruik, mag hij voorwaarden verbinden aan dat gebruik. Dit stelt de adviseur in staat om zijn expertise en reputatie te beschermen, en om een eerlijke vergoeding te krijgen voor aanvullende werkzaamheden die noodzakelijk zijn bij gebruik van zijn advies.

Voorbeelden van mogelijke voorwaarden zijn:

- Vergoeding voor controle op juiste toepassing van het advies (om fouten en reputatieschade te voorkomen).
- Vergoeding voor overdracht van informatie, kennis en bestanden, zoals digitale modellen, tekeningen of berekeningen.
- Beperkingen op wijziging of hergebruik van het advies om aantasting van het werk of reputatieverlies te voorkomen.

g | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

- Intellectuele eigendom: volgens de Auteurswet blijft het auteursrecht altijd bij de maker, tenzij anders is overeengekomen.
- Contractuele bescherming: deze bepaling versterkt de positie van de adviseur door expliciet vast te leggen dat gebruik alleen mogelijk is met toestemming, tenzij er sprake is van uitvoering.
- Persoonlijkheidsrechten (artikel 25 Auteurswet): de adviseur kan zich bovendien verzetten tegen ongepaste wijzigingen of toepassingen van zijn werk.

h | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Hij moet zich realiseren dat hij bij opzegging in deze gevallen geen automatisch gebruiksrecht heeft en toestemming moet vragen.
- Voor gebruik kan hij extra kosten verschuldigd zijn.
- Dit voorkomt dat hij zich schuldig maakt aan inbreuk op intellectuele eigendomsrechten.

Voor de adviseur:

- Hij behoudt controle over zijn werk en kan voorwaarden stellen aan het gebruik.
- Hij wordt beschermd tegen ongeoorloofd of schadelijk gebruik van zijn advies, vooral als dit zonder vergoeding zou plaatsvinden.

i | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikelen 9 en 10 DNR: bevatten de basisregels over intellectueel eigendom en gebruiksrechten.
- Artikelen 19.3 en 19.4 DNR: regelen financiële consequenties van opzegging, die parallel lopen met de gebruiksbeperkingen in 20.2 DNR.
- Artikel 20.2 DNR: regelt juist het gebruiksrecht bij beëindiging die aan de adviseur te wijten is; artikel 20.3 DNR is het spiegelbeeld voor situaties waarin de opdrachtgever tekortschiet.

Toelichting bij artikel 21.1

a | Algemeen

Artikel 21.1 DNR verplicht de opdrachtgever om de adviseur tijdig te informeren zodra hij het voornemen heeft om aanpassingen aan te brengen aan het gerealiseerde object (bijvoorbeeld een gebouw, constructie of ander ontwerpresultaat).

Dit moet gebeuren zodra het voornemen bekend is, niet pas op het moment dat de aanpassing al wordt uitgevoerd.

Het doel is dat de adviseur kan beoordelen wat de gevolgen zijn voor bestaande afspraken en rechten, waaronder met name persoonlijkheidsrechten die voortvloeien uit het auteursrecht.

b | Toelichting bij de term ‘aanpassingen aan het gerealiseerde object’

Onder aanpassingen vallen alle wijzigingen die het oorspronkelijke ontwerp veranderen, zoals:

- verbouwingen, uitbreidingen of sloop van onderdelen;
- wijzigingen in de esthetische of constructieve elementen;
- functiewijzigingen die het karakter van het ontwerp beïnvloeden.

Zelfs kleine ingrepen kunnen relevant zijn als zij de integriteit van het oorspronkelijke ontwerp aantasten.

c | Achtergrond van dit artikel

De adviseur is de maker van het oorspronkelijke ontwerp en heeft rechten die kunnen worden beïnvloed door aanpassingen. Door de melding kan de adviseur:

- beoordelen of de voorgenomen aanpassing verenigbaar is met zijn rechten,
- zijn belangen beschermen,
- meedenken over hoe de aanpassing kan worden uitgevoerd zonder inbreuk te maken op bestaande rechten.

d | Rechten die in het geding kunnen zijn

- Contractuele afspraken - In de oorspronkelijke overeenkomst kunnen bepalingen staan over aanpassingen, hergebruik of doorontwikkeling. De adviseur kan contractueel voorwaarden hebben gesteld voor wijzigingen.
- Intellectuele eigendomsrechten (IE-rechten) - De adviseur blijft rechthebbende op het auteursrecht (zie artikel 9.1 DNR). Het aanpassen van zijn ontwerp zonder toestemming kan een inbreuk zijn op zijn rechten.
- Persoonlijkheidsrechten (morele rechten) - Volgens artikel 25 van de Auteurswet heeft de maker het recht zich te verzetten tegen:
 - aantasting van zijn werk die zijn eer of naam schaadt,
 - wijzigingen die de integriteit van het werk ernstig aantasten.

Dit geldt ook als het eigendom van het object is overgedragen aan de opdrachtgever. De adviseur kan dus bezwaar maken tegen ingrepen die zijn ontwerp verminken of reputatie schaden.

e | Wat kan de adviseur doen na melding?

De adviseur kan een oordeel geven over de voorgenomen aanpassing, bijvoorbeeld:

- dat er geen bezwaar is,
- dat toestemming nodig is,
- of dat de wijziging in strijd is met zijn persoonlijkheidsrechten.

Hij kan ook meedenken over alternatieven of voorwaarden formuleren waaronder de aanpassing wel kan plaatsvinden.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Voorkomt juridische conflicten over auteursrecht en morele rechten.
- Zorgt ervoor dat eventuele aanpassingen niet leiden tot claims of schadevergoeding.
- Biedt de mogelijkheid om in overleg met de adviseur tot een werkbare oplossing te komen.

Voor de adviseur:

- Beschermt zijn reputatie en de integriteit van zijn ontwerp.
- Geeft hem de kans om controle te houden over ingrepen die zijn werk ingrijpend veranderen.
- Zorgt ervoor dat hij tijdig kan optreden bij ongeoorloofde aantastingen.

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

Als de opdracht zelf bestaat uit het maken van aanpassingen aan het object en daardoor mogelijk rechten van derden worden geschaad, heeft de opdrachtgever op grond van artikel 4.1 DNR een verplichting om de adviseur en de betrokken derde hierover te informeren.

Deze bepaling hangt verder samen met artikel 8 DNR (gebruiksrechten) en artikel 9 DNR (intellectuele eigendomsrechten).

h | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

- Auteurswet artikel 25: persoonlijkheidsrechten zijn onoverdraagbaar en blijven bestaan, ook na overdracht van eigendom van het object.
- Rechtspraak bevestigt dat architecten en ontwerpers zich kunnen verzetten tegen wijzigingen die hun werk verminderen of reputatie schaden.
- Deze bepaling sluit aan bij deze wettelijke bescherming door een contractuele verplichting tot overleg vast te leggen.
- Relevant is ook paragraaf 7 van de BNA Gedragscode die bepaalt: 'Indien een BNA-bureau wordt gevraagd om de werkzaamheden van een andere architect te herzien of over te nemen dan doet hij dat op zorgvuldige wijze met respect voor het werk van de collega, ook met het oog op de belangen van de opdrachtgever'.

Toelichting bij artikel 21.2

a | Algemeen

Artikel 21.2 DNR bepaalt dat de adviseur geen bezwaar zal maken tegen aanpassingen aan het gerealiseerde object wanneer deze aanpassingen strikt noodzakelijk zijn vanwege:

- gewijzigde wet- en regelgeving,
- veiligheidsoverwegingen, of
- herbestemming van het object ten behoeve van duurzaam toekomstig gebruik.

Met deze bepaling wordt een balans gezocht tussen de rechten van de adviseur (waaronder zijn persoonlijkheidsrechten) en de belangen van de opdrachtgever of eigenaar bij noodzakelijke aanpassingen.

b | Achtergrond van deze bepaling

Na oplevering kan een object in de loop van de tijd worden geconfronteerd met:

- nieuwe wettelijke eisen (bijvoorbeeld brandveiligheid, toegankelijkheid, milieunormen),
- veiligheidsproblemen die maatregelen vereisen,
- of de noodzaak tot herbestemming (bijvoorbeeld van een kantoorgebouw naar woningen) om het object toekomstbestendig te houden.

De adviseur heeft op grond van de Auteurswet artikel 25 het recht zich te verzetten tegen wijzigingen die zijn werk aantasten. Deze bepaling beperkt dat recht contractueel voor situaties waarin de aanpassing objectief noodzakelijk is.

c | Toelichting bij de term 'strikt noodzakelijk'

Strikt noodzakelijk betekent:

- de aanpassing is onvermijdelijk om aan wet, veiligheidseisen of herbestemmingsdoelen te voldoen,
- er is geen redelijk alternatief dat het oorspronkelijke ontwerp behoudt,
- de wijziging is proportioneel en beperkt zich tot wat nodig is.

Voorbeelden:

- *Aanpassing van een gevel om te voldoen aan nieuwe isolatienormen.*
- *Versterking van constructieve elementen om instortingsgevaar te voorkomen.*
- *Interne verbouwing om een gebouw geschikt te maken voor een andere functie (bijvoorbeeld zorgvoorziening).*

d | Verhouding tot persoonlijkheidsrechten van de adviseur

Persoonlijkheidsrechten (artikel 25 Auteurswet) geven de adviseur het recht zich te verzetten tegen vermindering of aantasting van zijn werk. De bepaling in artikel 21.2 DNR beperkt dat recht: de adviseur mag geen bezwaar maken tegen noodzakelijke aanpassingen die voortvloeien uit objectieve eisen.

Het recht blijft wel bestaan voor wijzigingen die niet noodzakelijk zijn of die buitenproportioneel ingrijpen in het ontwerp zonder noodzaak.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- De opdrachtgever krijgt hiermee zekerheid dat noodzakelijke aanpassingen, zoals bij veranderende regelgeving of herbestemming, niet worden tegengehouden door de adviseur.
- Hierdoor kan hij voldoen aan wettelijke verplichtingen en zorgen voor het voortbestaan en veilig gebruik van het object.
- Dit voorkomt vertragingen of juridische discussies bij verplichte aanpassingen.

Voor de adviseur:

- De adviseur erkent via deze bepaling dat sommige aanpassingen onvermijdelijk zijn en in het belang zijn van de samenleving of toekomstig gebruik.
- Tegelijkertijd blijft hij beschermd tegen willekeurige of esthetisch onnodige aantastingen van zijn ontwerp.
- Hij behoudt het recht zich te verzetten tegen wijzigingen die niet onder deze uitzonderingscategorie vallen.

f | Duurzaam toekomstig gebruik

Een belangrijk element in de bepaling is de herbestemming ten behoeve van duurzaamheid. Dit sluit aan bij maatschappelijke en wettelijke trends waarbij gebouwen worden aangepast voor energie-efficiëntie, circulaire economie of nieuwe functies.

Het benadrukt dat het ontwerp zich moet kunnen aanpassen aan veranderende maatschappelijke eisen zonder dat de adviseur dit blokkeert.

g | Relatie met bepaling 21.1

Artikel 21.1 DNR verplicht de opdrachtgever de adviseur te informeren over voorgenomen aanpassingen. Artikel 21.2 DNR geeft op voorhand aan in welke gevallen de adviseur zich niet zal verzetten.

Samen creëren deze artikelen duidelijke spelregels: overleg is altijd nodig, maar verzet is uitgesloten bij objectief noodzakelijke wijzigingen.

h | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

De bepaling is in lijn met de jurisprudentie waarin de belangen van de eigenaar/opdrachtgever worden afgewogen tegen de morele rechten van de architect of ontwerper.

In gevallen van noodzakelijke aanpassingen (zoals veiligheid of wetgeving) weegt het belang van het algemeen nut vaak zwaarder dan het recht van de ontwerper om zich te verzetten.

Toelichting bij artikel 22.1

a | Algemeen

Artikel 22.1 DNR geeft partijen duidelijkheid en rechtszekerheid door vast te leggen dat de overeenkomst wordt beheerst door Nederlands recht. Dit vereenvoudigt geschillenbeslechting en interpretatie, vooral in internationale situaties. Voor beide partijen betekent het dat zij weten aan welk juridisch kader zij zijn gebonden. De bepaling is daarmee een essentieel sluitstuk van de algemene voorwaarden, vooral bij opdrachten met een mogelijk internationaal karakter.

b | Achtergrond en doel

Bij overeenkomsten waarin partijen uit verschillende landen of met internationale elementen betrokken zijn, kan onduidelijkheid ontstaan over welk recht van toepassing is. Het kiezen van toepasselijk recht geeft rechtszekerheid en voorkomt discussies over welk land bevoegd is. Door Nederlands recht van toepassing te verklaren, weten beide partijen welke regels gelden en hoe de overeenkomst wordt uitgelegd.

Doel van deze bepaling:

- voorkomen van conflicten over rechtskeuze; en
- waarborgen van voorspelbaarheid en eenvoud bij juridische procedures.

c | Gevolgen van de keuze voor Nederlands recht

- De interpretatie van de overeenkomst geschiedt volgens Nederlandse wetgeving (Burgerlijk Wetboek, jurisprudentie en overige relevante regelgeving).
- De rechtsmiddelen en procedures worden beheerst door het Nederlandse rechtssysteem.
- Ook niet in de overeenkomst opgenomen onderwerpen (zoals onrechtmatige daad of verjaring) vallen onder Nederlands recht. Deze bepaling is daarmee van toepassing op alle aspecten van de overeenkomst, inclusief:
 - de totstandkoming en geldigheid van de overeenkomst;
 - de uitvoering van de verplichtingen;
 - aansprakelijkheidskwesties;
 - beëindiging, opzegging of ontbinding;
 - interpretatie van de algemene voorwaarden.

d | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Internationaal privaatrecht

- Als de overeenkomst internationale aspecten heeft, bepaalt de Rome I-verordening (EU 593/2008) dat partijen een rechtskeuze mogen maken.
- Door deze bepaling wordt Nederlands recht als het toepasselijke recht gekozen, wat de uitkomst van geschillen voorspelbaarder maakt.

Afwijking voor consumenten

- Bij overeenkomsten met consumenten binnen de EU kan de rechtskeuze niet leiden tot minder bescherming dan de dwingende bepalingen van het recht van het land van de consument (artikel 6 Rome I).
- Dit betekent dat Nederlandse wetgeving geldt, maar consumenten mogelijk extra bescherming ontleen aan hun eigen nationale wetgeving.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Als deze in Nederland is gevestigd, sluit Nederlands recht aan bij zijn rechtspositie en verwachtingen.
- Bij internationale relaties biedt deze bepaling duidelijkheid en voorkomt het dat hij te maken krijgt met onbekende buitenlandse regels.

Voor de adviseur:

- Kan erop vertrouwen dat de overeenkomst wordt beoordeeld volgens het rechtstelsel waarop de algemene voorwaarden zijn gebaseerd.
- Dit vermindert juridische risico's en zorgt voor consistentie in geschillenbeslechting.

Toelichting bij artikelen 22.2 en 22.3

a | Algemeen

De artikelen 22.2 en 22.3 DNR creëren een duidelijke en gestructureerde route voor geschillenbeslechting:

- Eerst proberen in overleg tot een oplossing te komen.
- Daarna, afhankelijk van de gemaakte afspraken, naar de gewone rechter of arbitrage bij de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen (RvA).
- Voor kleinere zaken blijft de kantonrechter altijd bevoegd.

Dit waarborgt een evenwichtige en efficiënte aanpak van conflicten, met oog voor zowel samenwerking als juridische zekerheid.

Artikel 22.2 DNR bepaalt dat partijen eerst moeten proberen geschillen minnelijk op te lossen voordat zij juridische stappen ondernemen.

Artikel 22.3 DNR regelt hoe geschillen worden beslecht als een minnelijke oplossing niet lukt.

- Standaard: via de gewone rechter.
- Uitzondering: als partijen uitdrukkelijk hebben afgesproken dat geschillen worden beslecht via arbitrage bij de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen (RvA).

Kantonrechter: geschillen die wettelijk onder de kantonrechter vallen (bijvoorbeeld kleinere vorderingen) kunnen altijd daar worden voorgelegd.

b | Achtergrond en doel

Deze bepalingen zijn opgenomen om:

- conflicten efficiënt en kosteneffectief op te lossen;
- escalatie te voorkomen door eerst onderling overleg te stimuleren;
- duidelijkheid te bieden over de bevoegde instantie als een juridische procedure onvermijdelijk is.

Vooraf in de bouwsector, waar langdurige relaties en complexe projecten gebruikelijk zijn, is het belangrijk om eerst in goed overleg tot een oplossing te komen.

c | Toelichting bij artikel 22.2 DNR – Minnelijke oplossing

Een verschil van mening kan vaak door overleg tot een oplossing komen. Daarom staat in deze regeling voorop dat geprobeerd wordt om een verschil van mening langs minnelijke weg op te lossen. Dat kan bijvoorbeeld ook via mediation bij de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen.

Belang van het onderzoeken van een minnelijke oplossing:

- Het voorkomt kostbare en tijdrovende procedures.
- Het behoudt de werkelijk, wat in de bouwsector vaak van groot belang is.
- Het sluit aan bij het juridische principe dat procedures een ultimum remedium (laatste redmiddel) zijn.

d | Toelichting bij artikel 22.3 DNR – Bevoegde instantie

Standaardregel: gewone rechter

- Als partijen geen arbitrage zijn overeengekomen, wordt het geschil behandeld door de rechtbank die bevoegd is volgens de wet.
- Dit kan bijvoorbeeld de rechtbank in het arrondissement zijn waar de adviseur of opdrachtgever gevestigd is, afhankelijk van de forumkeuze in de overeenkomst.

Optie: arbitrage bij de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen (RvA)

- Partijen kunnen kiezen voor arbitrage in plaats van de gewone rechter, maar alleen als dit uitdrukkelijk in de overeenkomst is vastgelegd.
- De Raad van Arbitrage in bouwgeschillen (RvA) is een gespecialiseerde instantie met deskundigheid in bouw- en adviesgeschillen.
- Meer informatie: <https://www.raadvanarbitrage.nl>.
- Voordelen arbitrage: deskundige arbiters, maatwerk afspraken over de procedure mogelijk als partijen het daarover eens zijn, vaak sneller een uitspraak.
- Nadelen arbitrage: kosten kunnen hoger zijn, en arbitrale vonnissen zijn moeilijker aan te vechten dan rechterlijke uitspraken.

Wettelijk verplicht: kantonrechter

Voor geschillen die volgens de wet onder de kantonrechter vallen (zoals vorderingen tot € 25.000 of arbeidszaken), behouden partijen altijd het recht om deze aan de kantonrechter voor te leggen. Dit recht kan contractueel niet worden uitgesloten.

e | Relatie van deze artikelen met wet- en regelgeving

Minnelijke oplossing is geen harde juridische verplichting, maar door opname in de voorwaarden wordt dit een contractuele plicht.

Arbitrage wordt geregeld door de Arbitragewet (Boek 4 Rv). Als arbitrage is overeengekomen, is de gewone rechter in principe niet bevoegd.

De kantonrechter heeft altijd eigen wettelijke bevoegdheden die partijen niet kunnen contractueel uitsluiten (artikel 93 Rv).

f | Belang van deze artikelen voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Heeft duidelijkheid over het proces: eerst overleg, daarna eventueel procedure.
- Weet vooraf of arbitrage of de gewone rechter bevoegd zal zijn.

Voor de adviseur:

- Wordt beschermd tegen overhaaste rechtszaken door de verplichting tot overleg.
- Kan, indien arbitrage is overeengekomen, profiteren van een deskundige geschillenbeslechting.

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 22.1 DNR: bepaalt dat Nederlands recht van toepassing is; artikel 22.3 DNR vult dit aan met de bevoegde instantie.
- Artikel 14 DNR (aansprakelijkheid): geschillen over aansprakelijkheid vallen ook onder deze bepaling.
- Artikelen 17 (wijzigingen) en 18 (opzegging) DNR: conflicten over wijziging of beëindiging worden eveneens volgens deze procedure beslecht.

Toelichting bij artikel 22.4

a | Algemeen

Artikel 22.4 DNR regelt specifiek de geschillenbeslechting bij overeenkomsten met consumenten. Arbitrage kan weliswaar worden overeengekomen, maar de consument behoudt de mogelijkheid om het geschil aan de gewone rechter voor te leggen.

Dit waarborgt naleving van consumentenbescherming en voorkomt vernietiging van het arbitragebeding. De bepaling combineert zo de voordelen van arbitrage met de noodzakelijke rechtsbescherming voor consumenten.

b | Achtergrond en doel

Deze bepaling sluit aan bij de wettelijke bescherming van consumenten. Consumenten hebben in het Nederlandse en Europese recht een sterke rechtspositie en mogen niet onredelijk beperkt worden in hun mogelijkheden om geschillen aan de gewone rechter voor te leggen.

De bepaling voorkomt dat een consument gedwongen wordt tot arbitrage, terwijl dit voor hem mogelijk ongunstiger kan zijn.

c | Toelichting op de werking van de bepaling

De arbitrageafspraken moet schriftelijk met de opdrachtgever die consument is zijn gemaakt. Dit artikel geeft de consument een keuzerecht. Als de consument verweerder is, dan geldt dat de consument binnen een maand nadat de adviseur de start van de arbitrage heeft aangezegd schriftelijk moet hebben ingestemd met geschillenbeslechting via arbitrage. Deze termijn zal dus gaan lopen op het moment dat de consument door de adviseur wordt geïnformeerd over beslechting van een concreet geschil via arbitrage. Het verdient aanbeveling dat de adviseur de consument daarbij wijst op de termijn van een maand.

Als de consument binnen een maand instemt, geldt de gemaakte afspraak tot arbitrage en wordt het geschil bij de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen behandeld.

d | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Artikel 6:236 sub n BW is onderdeel van de zwarte lijst van onredelijk bezwarende algemene voorwaarden. Deze zwarte lijst bevat bedingen die bij overeenkomsten met consumenten altijd als onredelijk bezwarend worden beschouwd en dus vernietigbaar zijn. Artikel 6:236 sub n BW gaat specifiek over bedingen die de wederpartij de keuze ontnemen tussen de in de algemene voorwaarden voorziene wijze van geschillenbeslechting en de gewone civiele procedure.

Deze bepaling sluit hier volledig bij aan en zorgt dat het arbitragebeding niet vernietigbaar is. Daarnaast is de bepaling in lijn met het Europese consumentenrecht, dat consumenten extra bescherming biedt bij geschillen.

e | Arbitrage ook in belang van opdrachtgevers die consument zijn

Arbitrage bij de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen heeft voordelen:

- ervaren en specialistische arbiters,
- vaak snellere procedures, en
- inhoudelijke kennis van bouwgeschillen.

Nadelen van arbitrage zijn dat arbitrage duurder kan zijn en minder mogelijkheden voor hoger beroep biedt. Daarom moet de consument vrij kunnen kiezen en mag arbitrage niet verplicht worden opgelegd.

f | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever die consument is:

- Behoudt altijd het recht om naar de gewone rechter te gaan, ook al staat er een arbitrageclausule in de overeenkomst.
- Heeft een beschermingsmechanisme tegen onredelijke contractsbepalingen.

Voor de adviseur:

- Kan wel arbitrage overeenkomen, maar moet de consument informeren over het keuzerecht.
- Moet rekening houden met de mogelijkheid dat de consument alsnog kiest voor de gewone rechter.

g | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 22.3 DNR: regelt arbitrage voor niet-consumenten; artikel 22.4 DNR voegt daar een uitzondering en extra bescherming voor consumenten aan toe.
- Artikel 22.1 DNR: bepaalt het toepasselijk recht (Nederlands recht), wat ook relevant is voor consumentenbescherming.
- Artikel 22.2 DNR: benadrukt dat geschillen eerst minnelijk moeten worden opgelost, wat ook geldt bij consumenten.

Toelichting bij artikel 22.5

a | Algemeen

Artikel 22.5 DNR regelt een praktisch mechanisme voor de situatie waarin een arbitrale uitspraak door de rechter wordt vernietigd. Het biedt partijen de mogelijkheid om het onbesliste deel van het geschil binnen drie maanden opnieuw via arbitrage te laten beslechten. Consumenten krijgen extra bescherming doordat deze termijn niet voor hen geldt. Door het uitsluiten van de eerdere arbiters wordt de onafhankelijkheid van de herbehandeling gewaarborgd.

Deze bepaling versterkt de rechtszekerheid en biedt een duidelijke route om alsnog tot een definitieve geschilbeslechting te komen.

b | Achtergrond en doel

Deze bepaling is opgenomen om:

- partijen de mogelijkheid te bieden om het resterende geschil efficiënt opnieuw te laten beslechten door arbitrage, zonder dat een geheel nieuwe procedure bij de rechter moet worden gestart;
- te voorkomen dat het geschil onopgelost blijft na vernietiging van een arbitrale uitspraak;
- de onpartijdigheid te waarborgen door uit te sluiten dat dezelfde arbiters die betrokken waren bij de vernietigde uitspraak opnieuw oordelen.

De vervaltermijn is opgenomen:

- Om te zorgen dat er snel duidelijkheid komt over de vervolgstappen en het geschil niet onnodig blijft hangen.
- Om te voorkomen dat de partijen de zaak onbeperkt kunnen laten rusten en later alsnog arbitrage eisen.

c | Toelichting bij de term 'nietig verklaren van een arbitrale uitspraak'

Een arbitrale uitspraak kan door de gewone rechter worden vernietigd (artikel 1065 Rv) als er bijvoorbeeld:

- geen geldige arbitrageovereenkomst is,
- de samenstelling van het arbitraal college niet correct was,
- het arbitrale college zijn bevoegdheid heeft overschreden,
- er sprake was van strijd met de openbare orde of fundamentele beginselen van procesrecht.

De rechter kan de uitspraak geheel of gedeeltelijk nietig verklaren. Het deel dat nietig is, wordt juridisch gezien als nooit beslist.

d | Relatie van dit artikel met wet- en regelgeving

Deze bepaling sluit aan bij de Arbitragewet (artikel 1065-1067 Rv), waarin is geregeld dat vernietiging van een arbitraal vonnis mogelijk is. De wet voorziet niet standaard in een hernieuwde arbitrage, maar deze bepaling maakt het contractueel mogelijk.

Het verbod voor eerdere arbiters om opnieuw te oordelen voorkomt twijfel aan de onpartijdigheid en is in lijn met beginselen van procesrecht.

e | Belang van dit artikel voor beide partijen

Voor de opdrachtgever:

- Heeft zekerheid dat het geschil, ondanks vernietiging, alsnog kan worden beslecht via arbitrage.
- Als consument geniet hij extra bescherming, omdat de vervaltermijn niet voor hem geldt.

Voor de adviseur:

- Heeft de mogelijkheid om het geschil opnieuw aan arbitrage voor te leggen, maar moet dit binnen de gestelde termijn doen (tenzij de wederpartij consument is).
- Voorkomt dat hij onnodig lang in onzekerheid blijft over mogelijke vervolgprocedures.

f | Samenhang met andere bepalingen van deze regeling

- Artikel 14 DNR (aansprakelijkheid): geschillen over aansprakelijkheid kunnen eveneens onderwerp zijn van een hernieuwde arbitrage na vernietiging.
- Artikelen 22.3 en 22.4 DNR: bepalen wanneer arbitrage geldt; artikel 22.5 DNR regelt wat er gebeurt als die arbitrageprocedure ongeldig blijkt.
- Artikel 22.1 DNR: Nederlands recht is van toepassing, wat ook bepaalt hoe vernietiging en herbehandeling juridisch werken.

